

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת יתרו תשפ"ד | גליון מס' 416 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

פנינים לפרשת יתרו תשפ"ד

גליון מס' 416

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

היה זה לפני עשרות שנים, בעת ששהיתי בעיר הבירה לונדון עבור זיכוי הרבים, תרתי וחיפשתי אחר אחד העסקנים שנמנה בין תלמידיי מקדם, לצורך איזה דבר חשוב ביותר, ביודעי שהלה מתמחה בזה הענין, ואכן השתדלתי והרביתי להתקשר אליו בטלפון במשך זמן רב, אלא שהלה לא ענה לי כלל

כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א על אשרינו שיש לנו מלך מאזין שוועה ומחיש ישועה

ואמם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש (יטו)

אשרינו ומה טוב חלקנו, שיש לנו מלך מאזין שוועה ומחיש ישועה, המתאוה לשמוע את קולנו ולעשות רצוננו, וברוב טובו וחסדו שומע ועונה לתפילת כל פה עמו בית ישראל אשר יקראו לפניו באמת, ומחיש להם ישועה קרובה כפי בקשתו של כל אחד ואחד, כי בתפילה מקבלים הכל, והוא גם יותר מכל מיני וסוגי השתדלות. ואת זאת צריכים אנו למודעי, כי כל צער ועגמת נפש הבא לו לאדם נשלח לו מן השמים, שבאמצעותו יתעורר ויתפלל לה' שיגאלו מיד צר להושיעו ולהצילו ממצוקתו, כי הקב"ה מתאוה לשמוע תפילתן של ישראל, וישראל נושע בה' תשועת עולמים למצוא על ידה את שאהבה נפשם. ולא זו אף זו שהרי כל תכלית התפילה הוא להתקרב להשי"ת, להיות מקושר אליו, כי תפילה היא מלשון התחברות כידוע, וביותר אפשר לקנות דביקות ואהבה להשי"ת על ידי תפילה לה', ועצם התפילה והבקשה על הצרכים הגשמיים והרוחניים מורה על 'אמונה', שהוא מאמין ומגלה שרק הוא יכול לעזור לו, ועל ידי כך מתחבר אליו ית' וממליכו בכל העולמות.

בעת ששהיתי בעיר הבירה לונדון יצ'ו עבור זיכוי הרבים, תרתי וחיפשתי אחר אחד העסקנים שנמנה בין תלמידיי מקדם, לצורך איזה דבר חשוב ביותר, ביודעי שהלה מתמחה בזה הענין הצריך לי, ואכן השתדלתי והרביתי להתקשר אליו בטלפון במשך זמן רב, אלא שהלה לא ענה לי כלל, ולמרות שניסיתי להתקשר פעמים רבות במשך כמה ימים, עדיין לא הצלחתי להשיג אותו ולדבר עמו. וכיון שהיה ענין זה נחוץ לי ביותר, שלא היה שייך לדחות הדבר, כי כבר

אספר מעשי י-ה ממה שבדידי הוה עובדא

וכדי לסבר את האוזן כמה גדולה כוחה של תפילה מעומק הלב, אספר מעשי י-ה ממה שבדידי הוה עובדא, היה זה לפני עשרות

מעיקרי תפקידיו של האדם בעולם הזה היא לעשות טובה ליהודי להקל מעליו הקושי, כי זאת היא תכלית הבריאה להטיב לאחרים, שעל ידה בונה האדם לעצמו קומה שלימה ומושלמת לטוב לו לנצח, ואם לשבח ולהלל את השי"ת אתה מבקש, הרי להקב"ה יש בלעדך עוד רבבות מלאכי השרת שאומרים לפניו שירות ותשבחות, וכאשר מזדמן ליהודי מצוות עשיית חסד, עליו לדעת את המוטל עליו באותה שעה, היאך להתנהג עם מדת רחמנות לבוא לעזרת ישראל.

ובדיוק אז נשמע קול צלצול הטלפון שבכיס

או אז אחרי ששמעתי סיפור נפלא זה, המדבר מגדלות הענין בעשות צדקה וחסד, ובפרט שהמילים נעתקו מלב הדרשן בהמייה וברגשי קודש עצומים, התעוררתי עד מאוד, וצמרמורת חדה עברה עלי נוכח דברים נוראים אלו שסיפר אותו דרשן, ובדיוק אז נשמע קול צלצול הטלפון שבכיס, ונעניתי מיד, כי ראיתי לעצמי חובה לסייע למי שמצלצל אלי כעת לעמוד לימינו למען מטרותו שיהיה מי שיהיה, לבל אשכח את המטרה אשר בעבורה נשלחתי לעולם לעשות אך טוב וחסד לישראל תמיד בכל יום ובכל עת, והדברים מפליאים. ומכאן ראיתי חיזוק גדול לענין ההשגחה פרטית והאמונה בכוח התפילה מתוך ידיעה שהכל מגיע ממנו יתברך.

ועתה ישראל! צא ולמד כמה יקר וחביב דבר זה לפני המקום, לעזור ולסייע לכל בר ישראל בכל מה שדורש ומבקש, כי זה הוא צו השעה הנדרש מכל אחד ואחד, להרבות בעשיית טוב וחסד, כי מדרך הטוב להיטיב, ובזה תלוי קירוב גאולתנו ופדות נפשנו, שמביאה את הבריאה לתכליתה ותיקונה, ומי לא ימלא אחרי רצון יוצרו לעשות אך טוב לישראל, ולמלא משאלות עם מייחדך.

זכור אזכרנו עוד ממה ששמענו

לא מזמן מיהודי ישיש

ומדי דברי בגודל מעלת התפילה זכור אזכרנו עוד ממה ששמענו לא מזמן מיהודי ישיש, ממה שסיפר לו כ"ק האדמו"ר בעל האמונת אברהם מפייטסבורג צ"ל. שבתקופת השואה האיומה, היה גם הוא מאלו הנמצאים על הרכבת המובילה למחנות ההשמדה, והתחזק בנפשו ונעמד בפנית הקרון והשתדל בעסק התפילה בבקשת רחמים לה' הטוב שיעזור לו להינצל מידי הנאצים הארורים ימ"ש, וכך עמד והתפלל מאן הפוגות, עד שאחד מאנשי הקאפו שר"י שם ליבו עליו, ואמר לו מה אתה מתפלל ובוכה, במקום להתאבל מרה, תנצל את השעות האחרונות שלך לשמוח ולהתהולל, תשתדל לשמור על מצב רוח טוב במקום להתפלל תפילה שכבר לא תעזור לך חלילה וחלילה עפ"ל.

אבל הרבי לא שת לבו לדברי ההבל, והמשיך להתפלל מעומק הלב, עד שכעבור כמה שעות ניגש אליו אותו קאפו ואמר לו, הנה מצאת חן בעיני, ואיני יודע למה, הרי לפני כמה שעות היה לי שנאה גדולה כלפיך, ועכשיו אני מרגיש רצון עז לעזור לך, ואשר על כן שמע, עוד קצת כשהרכבת יתחיל להאט את דרכו לפני שיסתובב,

הייתי צריך לשוב בחזרה לביתי, וגם לא ראיתי שום עצה ודרך אחרת להיעזר בענין אלא על ידו של זה. על כן הלכתי לדבר אל ה' ישירות, באשר הוא אין סוף ויכולתו היא אין סוף, שייסדר לי הענין במהירות, ומיד פתחתי את ספר התהילים, והתפללתי אליו בחזקה שיאיר לי ה' פנים, שאראה כבר ישועה בדבר זה, למצוא את שאהבה נפשי.

והנה בעוד ספר התהילים פתוח לפני, צלצלתי אליו עוד פעם אחת, והנה תיכף ומיד השיב לי הלה לטלפון, ואחר כמה דיבורים נענה לי לקריאתי בחפץ לב באהבה ובחביבה יתירה, ועל אתר הזמין אותי לבוא אליו כדי למלא את בקשת, וכאשר נפגשנו פנים אל פנים ודיברנו יחד על דא ועל הא, פניתי אליו בשאלה לדעת מדוע לא ענה לטלפונים אחרי שהתקשרתי אליו כ"כ הרבה פעמים. וענה לעומתי כי סוד גדול טמון בזה, וכאן החל לגולל את סיפורו המאלף במילים אלו: האמת יאמר כי מנהגי מאז ומקדם שאיני מרים לטלפונים כלל אם איני יודע מראש מיהו זה שמתקשר אלי, ומה שראיתי לנכון כעת להרים השפופרת, פשר הנהגה זו היא, כי דחפו אותי מלמעלה לעשות כך, ומאת ה' היתה זאת.

אלא שהיום ארע לי מקרה אחר מקרה בעבודתי

וכה שח לי כדברים האלה, הנני מקפיד ביותר על קביעות עיתים לתורה מידי יום ביומו בשעה קבועה ובמקום קבוע. אלא שהיום ארע לי מקרה אחר מקרה בעבודתי, שלא הספקתי לילך ללמוד ולהשלים את חובותי. ומשכך גמרתי בדעתי שלכל הפחות בזמן נסיעתי על אם הדרך, אאזין לדרשה מוקלטת מאחד הדרשנים הנודעים, מגדולי מזכה הרבים בדורנו ה"ה הרה"ג המפורסם רבי יוסף חיים גרינוואלד שליט"א לשמוע דברי אלוקים חיים להתעלות בעבודת השם יתברך, לחזק נפשי רוחי ונשמתי מעובדות של צדיקים מהדורות הקודמים, ובכך גם חשבתי לצאת ידי חובתי שיהא זה נחשב במקום לימודי הקבוע.

ולשם כך הדלקתי את הטייפ לשמוע דברים נשגבים ורמים לרומם את הנפש, והנה אני שומע ממנו סיפור מעניין על אורח אחד שבא לעיר ונכנס לתוך בית מדרש, ומצא איש צדיק אחד יושב ועוסק באמירת תהלים בהתלהבות גדולה, ויפן האורח אליו וביקש ממנו איזה טובה, להדריכו בכמה עניינים, כיון שאורח הוא פה בעיר, ואינו יודע להסתדר בעצמו, אלא שהלה במקום שיבוא לקראתו למלא משאלות ליבו, הרים עיניו בתמיהה כאינו מבין, איך הוא מעיז כל כך לעשות זאת להפסיק אותו בעת שהוא מדבר אל המלך ומקלס אותו בזמירות ותשבחות?! והצביע על ספר התהילים כאומר, מאיפה לוקח אדם חוצפה כזאת להפריע אותו תוך כדי אמירתו של נעים זמירות דוד מלך ישראל, בדביקות עצומה ברוממותו יתברך שמו, ומה זה שאינו מתבייש לעשות כדבר הזה להפריע בן אדם באמצע עבודתו הנשגבה!?

ובשלב זה פנה האורח לעומתו והרעים בקולו בתשובה ניצחת לעומת 'עובד ה' נשגב' כמותו - באמרו "שוטה שבעולם, איזה ערך יש לתפילתך ומה יועיל תהילתך בעת שיהודי מבקש טובה ממך ומצפה לעזרתך, ואינך בא לקראתו ליתן לו יד למילוי רצונו, הרי

שמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל מעשה מופלא שאירע לאברך שאביו גר בצפון הארץ, ומדי פעם הוא נוסע לבקרו ולקיים מצות כיבוד אב. פעם עלתה לו הנסיעה במאמצים רבים, והנה כשהגיע לרחוב בו מתגורר האבא, החנה את רכבו במקום אסור, וקיבל דו"ח של כמה מאות שקלים. הוא מנסה להתווכח עם השוטר...

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על עבודת ד' בשמחה

פַּדְּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (כי"ב)

האמונה הפשוטה והברורה ביותר היא שכל מה שנעשה תחת השמים התגלגל ברצונו יתברך, והכל-הכל לטובה. וגם אם לא רואים את הטובה באופן מיידי, עלינו להאמין שהקב"ה מרחם עלינו יותר מכל מרחם, ולכן כל מה שהוא עושה איתנו - לטובה הוא עושה שמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) זצוק"ל, מעשה מופלא שאירע לאברך שאביו גר בעיר רחוקה בצפון הארץ, ומדי פעם הוא נוסע לבקרו ולקיים מצות כיבוד אב. פעם עלתה לו הנסיעה במאמצים רבים, והנה כשהגיע לרחוב בו מתגורר האבא, החנה את רכבו במקום אסור, וקיבל דו"ח של כמה מאות שקלים. הוא מנסה להתווכח עם השוטר, ולבקש ממנו שלא יתן לו את הדו"ח, ואף מנסה 'להסביר' שהגיע לכאן כדי לקיים מצוה גדולה, אבל כמובן שכל דברי-השכנועים הללו נפלו על אזניים אטומות ולא פעלו על השוטר ולא כלום.

שקיבל בגין החניה האסורה, והצביע על השעה שבה נכתב הדו"ח, שהיא-היא השעה שבה טוען האיש שפרצתי לביתו... השופט מעיין בדו"ח, אבל ממשיך להקשות, אולי רק מכוננתך היתה בעיר הצפונית, והיא היתה נהוגה בידי אדם אחר; מי אומר שגם אתה-עצמך היית שם, באותה שעה?

'אני יכול להביא את השוטר שכתב לי את הדו"ח, שיעיד שניסיתי לשכנעו שלא יתן לי את הדו"ח', טען האברך. השוטר אכן הגיע, והעיד לטובת האברך, ואז התברר לשופט שאכן האיש ההוא מעליל נגדו עלילות שאין בהן ממש.

השופט ראה עם מי יש לו עסק, וכתב בפסק-הדין שכל התביעות שיגיש האיש ההוא גם בעתיד נגד האברך, תידחנה על הסף. בנוסף לכך, הטיל עליו קנס של 50,000 שקלים.

'אם הייתי צריך לשכור את שירותיו של עורך דין שיגן עלי מפני טענותיו של המעליל, הייתי צריך לשלם הרבה-הרבה יותר מאשר הדו"ח שהוכיח את צדקתי; השי"ת הוכיח לי שהכל-הכל לטובה, ומאות השקלים ששילמתי הצילוני מידו של האיש-הרע הזה, והכל בגלל מצות כיבוד אב שקיימתי במסירות', אמר האברך.

אז בוודאי שלאחר שקרה מה שקרה, התברר שהכל היה לטובה, אבל חובת האמונה שגם עד שלא רואים את הדברים בעיניים, יש

האברך הרגיש בליבו אכזבה ומרירות; הוא הולך לקיים מצות כיבוד אב, ועושה זאת במסירות רבה, ומתוך השקעת מאמצים, ולבסוף הוא מקבל דו"ח יקר שכזה שהיה מכניס כל אברך ל'מינוס' גדול בבנק...

נכנס האברך למרן הגר"ח, וסיפר לו את הסיפור. 'במה אני יכול לעודד אותך, אם לא שתאמין באמונה שלימה שהכל לטובה, ובוודאי גם הדו"ח שקיבלת יהיה לטובה', אמר מרן זצוק"ל.

ה'לטובה' הזה התקיים בתוך זמן קצר מאוד. אחד משכניו של אברך זה, היה מעליל עליו הרבה עלילות-שווא, והתלונן נגדו במשטרה שהוא מכה אותו ופורץ לביתו וכו', דברים שלא היו ולא נבראו. גם הפעם, כאשר חזר מהביקור אצל אביו, התלונן נגדו האיש בגין 'פריצה' שביצע לכאורה לביתו. הפעם החליטו השוטרים לעוצרו ולהביאו בפני שופט.

משהובא לדיון בבית המשפט, והוצגה נגדו התביעה בגין הפריצה, טען האברך שיש לו הוכחה מוחלטת שהתביעה הינה עלילה של ממש, ולא היו דברים מעולם. 'באותה שעה שהוא טוען שפרצתי לביתו, הייתי בעיר רחוקה בצפון הארץ', טען.

משביקש השופט שיביא ראיה לדבריו, הוציא האברך את הדו"ח

המשך בעמוד 23

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות במהלך השיעור, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים. היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך" - אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך', באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור

הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על מסירת התורה ושיעורים בקדושה וטהרה וכוונות נסתרות

פה תאמר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל (יט ג)

לפני המועדים היה הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל מרבה בשיעורים בענייני החג, ושילב התעוררות ומוסר. בערב חג השבועות דיבר אודות חייו המפותלים של דוד המלך ע"ה, האריך בפירוט מתוך ההיסטוריה של המשיח על פי חז"ל, וכפי שכתוב בהקדמה לספרו "שלמי תודה - חג השבועות", דברים יקרים מפז. מידי שנה בשנה ובקביעות, כאשר דיבר על מהלך חייו של משיח ה', זלגו עיניו דמעות חמות..

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים, היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך" אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, ו'מוזר' - הייתי לאחי, ו'נכרי לבני אמי', בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך', באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור.

כל מי שהכיר ידע והבין: זה מה שהיה הוא, מציאותו של ר' בן ציון היתה הטהרה הזו: "לא גבה לבו ולא רמו עיניו".

לדיבורים שלו ששולבו בתוך השיעורים, היה כוח אדיר להקנות ענווה, להקרין אמת, ולהעניק חום פנימי. שמחת חיים של רוממות. אחד ממשנתפי השיעור מספר: "שאלתי אותו מדוע הוא מוסר כל כך הרבה שיעורים על 'חנוכה' (מר"ח כסלו כבר החל למסור). הוא שתק ולא ענה. ושוב הפצתתי בו מאד שיגלה לי את הסוד, כי ידעתי שאינו עושה דבר ללא מחשבה, ואם הוא מרבה בשיעורים על חנוכה, על חשבון אוצר גדול של חומר שיש לו בכתובים, מסתבר שיש לו טעם סמוי. ושוב הפצתתי בו. בסופם של תחנונים, פתח והסביר, וכך אמר" - סיפר התלמיד.

"הרגיל בנר חנוכה הוו ליה בנים תלמידי חכמים", כך כתוב בגמרא, ושאלו את ה'חתם סופר' כי יש שרגילים בנר חנוכה ושבית ואין להם בנים תלמידי חכמים? והוא זצ"ל השיב 'רגיל בנר' משמעותו שהוא מהדר בנר עם כל דקדוקי ההלכה שבו, לצאת את כל הדעות, לכתחילה שבלכתחילה. ויסוד הדבר מובא כבר בקונטרס סוד הדלקת נרות חנוכה המיוחד לרבי יצחק סגי נהור בנו של הראב"ד, שכך קיבל מאליהו הנביא זכור לטוב. ולכן, אמר ר' בן ציון, אני מקפיד

למסור שיעורים רבים על חנוכה וכן בהלכות שבת על נר שבת, כדי שידעו את כל דקדוקי ההלכה ואת כל השיטות כדי שאנשים יזכו לבנים תלמידי חכמים.

בתקופה שמסר שיעורים בדיני ברקים ורעמים, פלוני ניגש ותמה באוזניו: "מדוע הרב מוסר שיעורים על נושא כזה, וכי חסר נושאים?!" ר' בן ציון לא היה סבור שצריך לטרוח ולענות לו (וכי יש מקצוע בתורה שאין עליו שיעורים עמוקים), לכן לא השיב לו, ושתק. אבל פעם אמר לחברותא "ברוך ה' שבשיעורים בדיני ברקים ורעמים אפשר גם להחדיר ולהשחיל איתם יחד הרבה אמונה", כי "ברקים ורעמים הם כדי ליישר עקמימות שבלב". וכן הלכות הנוגעים לגשמים, כי השנה היא שנה שחונה, ואני מעורר פה ושם על עצירת הגשמים שהם מבשרים לא טוב, אני מפחד משנת הבצורת, יותר מאשר מהסקאדים של סדאם חוסיין (שנחתו על ארץ ישראל באותו חורף), כי מציאות הגשמים אינה מתנהלת על פי טבע כלל, כי מפתח הגשמים הוא רק בידי שמים, וממילא עצירת הגשמים מלמדת כי הקב"ה אינו חפץ להשפיע עלינו ח"ו, אבל לטילים, הרי לכל טיל יש כתובת.

הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק

ההלכתית שהתפרסמה, והוא אכן מסר על כך את השיעור בליל שבת קודש בבית הכנסת "בית יחיאל", אבל באותו יום שישי היה במתח מיוחד, גם עיין ולמד זמן ממושך בספר 'חפץ חיים' הלכות לשון הרע.

'אני כמו משתגע מרוב תימהון'

בשנת תש"ס, חלפו ארבעים שנה מתחילת סדרות השיעורים שלו בהלכות שבת והמועדים, והחברותא שלו התבטא: 'אני כמו משתגע מרוב תימהון' כי הנה התחלנו ללמוד הלכות מוקצה בעל פה -, אבל למרות זאת התחיל אתי שוב מרישא ועד גמירא. ובשעה הקרובה שלפני אמירת השיעורים, היה שרוי בריכוז ובמאמץ מוחי. הוא הלך ברחוב תפוס שרעפים.

וכך היה מידי שנה לפני חג ומועד, הייתי תמה לעצמי: ריבוננו של עולם, הרי את ההלכות הללו של חנוכה, או פסח ושאר המועדים, למדנו יחד כבר כעשרה פעמים! בעיון ובמתינות - את הסוגיות בגמרא, את הבית יוסף, השולחן ערוך ונושאי כלים, ואת המשנה ברורה וביאר הלכה, וחזרנו וסיכמנו בכל סידרת לימוד, אולי עשרים פעמים, וגם נגענו בנושאים הללו בהזדמנויות אחרות במשך השנים, ומדוע תמיד לני חג (או לפני שהעלה את החידושים על הכתב ב"שלמי תודה") הוא מתחיל יחד עם הכל מחדש, כאשר גם מתוך החלום הוא כבר יודע לומר את החידושים הללו, מסדר לעצמו שוב את הענין, כאילו לא למדנו מעולם, פסיעה אחרי פסיעה במשנה ברורה והסוגיא בסבלנות אין קץ.

התשובה שבה הרגעי את עצמי - כחברותא שלו - כי תורה אינה מקצוע מת, אלא מקצוע חי, ודברי חכמינו "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" - משמעותם, שהם יהיו חדשים כל כך עד שיוכלו לברך עליהם כעת 'שהחיינו' בשם ומלכות. חדש! כמו כן נזכרתי אז בדברי חז"ל "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב" והסברתי כי לשיטת ר' בן ציון הכוונה שהשיעורים אינם יוצאים מחמשת מוצאי הדיבור, לא! "אלא יוצאים מהלב".

לכן, אם ר' בן ציון יאמר את השיעור של אתמול, שידוע אותו על פה מאמש, משמעותו של השיעור יהיה 'שיעור ישן, שיעור מת', ורבי בן ציון רצה לומר 'שיעור חי' חדש שנוולד כעת למזל טוב. כנראה שכך נמסרת התורה בהדרתה - מדור לדור, בשיעורים חיים.

ר' בן ציון הקפיד לצרף ולהשחיל בתוך השיעורים חידושים באגדה, דברי חכמה וביאורי פסוקים ומוסר, להשפיע על השומעים. אף הרבה לספר מגדולי מצוקי ארץ כמו מהרי"ל דיסקין זצ"ל ורבי ישראל מסלנט זצ"ל, ופעמים אין ספור מהחפץ חיים זצ"ל.

ויהי היום. יוצאים לדרך, עם הפעקלאך למושב 'בית מאיר'

בשלהי ימי הקיץ, היה נוסע לכמה ימים למנוחה, במושב 'בית מאיר' בהרי ירושלים. את המנוחה קיים בכך שישב מבוקר עד ערב ספון במרפסת הבית או בתוך בית המדרש, על התורה ועל העבודה. בדרך כלל לקח אתו לימים אלו חלק מכתביו ומשיעוריו, לחזור

את השיעור שמסר ב'נחלת משה' לפני החגים, חזר מידי שנה כמעט על אותם דברים - הלכה למעשה ודברי התעוררות עם הוספות מועטות.

משתתפים רבים חשבו לתומם, כי אלו השיעורים שיש לו באמתחתו לקראת החגים, ולכן חוזר על עיקרם מידי שנה בשנה. אך הנה כאשר התחיל להוציא את ספרי 'שלמי תודה', סיפר אברך, גיליתי כמו אחרים, כי אוצרותיו מלאות גדושות במאות עניינים הלכתיים מחדדי למדנות, ובהם סברות וחידושי חידושים.

הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק. היה זה כאשר יצא לאור 'שלמי תודה' על סוכה ספר גדוש בחידושים בהלכות סוכה מתחילה ועד סוף, החלטתי לגשת לשאול את הרב, וזה לא היה פשוט בכלל לשאול את הרב כאלו שאלות, אבל הייתי נסער ו'קטנות הייתה בי': "מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם!?"

הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר: המטרה היא תועלת הכלל, וצריך למסור שיעורים על דברים שהציבור יכול להבין. מה שאני מוסר כאן ברבים, אלו דברים אמיתיים וסברות שהציבור יכול לקבל מהם תועלת ממשית, וסבורני שאת זה הציבור צריך לשמוע.

השתוממתי. כיון ש"זה מה שהציבור צריך לשמוע" הטמין בקרבן את האוצרות ולא מסר אותם ברבים מעולם. ממשיך האברך ומספר.

הבחנתי באחריותו למען הציבור וטובת הכלל, בהזדמנות מרתקת אחרת.

בשבת הגדול אחרי תפילת מוסף כאשר כולם יצאו לביתם לסעודת שחרית, הגרב"צ נשאר בבית הכנסת לבדו ממש, רק אני נותרתי בחדר הסמוך, וכנראה שהרב לא שם לב והיה בטוח שהכל כבר יצאו לסעוד את סעודת השבת עם בני משפחתם. חוויתי מחזה נפלא ביותר.

מי שהכיר את ר' בן ציון, ראה אותו תמיד רגוע ושלו וציב מאד בהנהגתו, ובעיקר, ללא תנועות חיצוניות מיותרות. "אבל הנה כעת ראיתי בעת הכנת השיעור אפוף במתח רב. הוא עשה תנועות חריגות לו, כמו שהתרומם לפתע מהכא, וחזר בקול על הדברים ובתנועות ידיים - חושב בקול רם, סוער וגואש ורותת. ומפעם לפעם כמו נלחם על עצמו בתוך תוכו, ושמעתי אותו אומר לעצמו "זה כן טוב", "זו חומרא שאי אפשר להגיד אותה ברבים", זה לא כדאי לומר, לא כל הציבור יבין, נראה לי שעדיף לא לומר" כך שוחח עם עצמו בהחלטיות, "כן, את זה צריך להגיד", "זו הנהגה שלא חייבים לקבלה" בנוסחאות הללו אמר אחרי כל קטע שסיים, כדאי להגיד", או "את החלק הזה עדיף כן לומר". המעמד ההוא של האחריות היה נורא.

לא האמנתי למראה עיני, כיון שמעולם לא ראיתי בכזה פחד ומתח.

"כזה ראה וקדש"

בני ביתו של רבי בן ציון מציינים על מתח נוסף מיוחד שהבחינו עליו, היה זה כאשר רב מפורסם בארץ הקודש מפרסם פסק הלכה שהיה צורך להעיר נגד הענין. והיו לר' בן ציון ראיות רבות כנגד הפסיקה

"אבל אל תעשה את זה בבעלזא", הזהיר אותי מרן הגרי"ש אלישיב, לאחר שהציב שני תנאים להיתר להקליט את שיחות האדמו"רים הנאמרות בסעודה שלישית אחר צאת השבת. "בבעלזא אי אפשר להשתמש בהיתר הזה כי הרבי מבעלזא הרי יש לו רוח הקודש והוא יודע מה קורה גם מתחת לשולחן..."

הגאון רבי משה פריד שליט"א, מחבר שו"ת 'וישמע משה', עם סיפורי הוד משולי אדרתו של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

ישיבת חברון לדורותיהם, אלו שיכלו להגיע, לכינוס ענק שהתקיים בבנייני האומה, לציון 80 שנה למאורעות תרפ"ט. "במהלך הביקור, אמרו נציגי הישיבה למרן בדרך צחות שהוא צריך להגיע לכינוס כי גם הוא למד בישיבת חברון... "מרן הביט בהם בפליאה. הוא למד בישיבת חברון? הרי ידוע שהוא בכלל לא למד בישיבה, הוא היה לומד לבדו גם בבחרותו, אבל אחרי רגע של תמיהה נהרו פניו: "אהה... אתם מתכוונים לפעם היא בשנת תרפ"ט!". "או אז סיפר מרן שלאחר אירוסיו עם הרבנית, בתו של הגאון רבי אריה לוי זצ"ל, הוא נסע לחברון כדי להתפלל במערת המכפלה לפני החתונה שיעלה הזיווג יפה ושיזכה להקים בית נאמן בישראל ולגדל בנים ובנות צדיקים וצדקניות. "כששהה בחברון, הוא חיפש מניין כדי להתפלל מנחה. מסתבר שבאותם ימים לא היה כל כך קל למצוא מניין במערת המכפלה, ולכן פנה מרן להיכלה של ישיבת חברון כדי להתפלל שם מנחה עם בחורי הישיבה. ומה עושה הרב אלישיב כשהוא בא להתפלל מנחה, הוא הרי מגיע כמה דקות לפני, ובוודאי פותח גמרא. ואחרי מנחה? הוא כמובן פותח שוב את הגמרא עד שתבוא השעה של הנסיעה בחזרה לירושלים, וממילא אפשר לומר שהוא למד בישיבת חברון..."

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו כאן ב'לקראת שבת', את חלקה השני של השיחה שקיימנו עם הגאון רבי משה פריד שליט"א, מרבני ודייני ק"ק בעלזא בבית שמש, בעל שו"ת 'וישמע משה', שהיה מקורב מאוד למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, במשך שנים, וזכה לחיבה יתירה אצלו. בחלק זה הבאנו כמה עובדות נפלאות אודות יחסו של מרן הגרי"ש לעניין התפילה במקומות הקדושים, והפעם אנחנו ממשיכים מאותה הנקודה שבה עצרנו.

"למעשה היה מרן אדם מאוד מסודר, וכמעט לא היו חריגות בלוח הזמנים שלו. שמעתי מבאי ביתו, שבמשך שישים השנים האחרונות לחייו הוא לא יצא בכלל מירושלים, וכנראה היה לו עניין מיוחד בזה, ולכן כל אירוע או שמחה שרצו בני המשפחה לעשות, היו צריכים לעשותם בירושלים, אם רצו שמרן זצ"ל ישתתף בהם.

"גם לפני כן מיעט מאוד לצאת מירושלים, מאז הגיע לגור בה עם משפחתו, בשנת תרפ"ד, כשהיה כבן 14 שנה. הוא היה יוצא לחתונות של הילדים שלו, שחלקן התקיימו מחוץ לירושלים וכדו', אבל היו אלו מקרים מעטים מאוד.

"עם זאת, מרן כן ביקר כמה פעמים בודדות בחייו בקבר רחל, ודעתו היתה שזה מקום תפילה מאוד גדול ושאפשר לפעול שם ישועות, ולכן היה מעודד מאוד את השואלים, לשפוך את צקון ליבם בתפילה על קבר רחל, שכבר מובא בחז"ל גודל מעלת התפילה במקום, וידוע שנקברה רחל במקום זה במיוחד כדי שיוכלו בני ישראל להתפלל על קברה בגלותם לבבל, וכן יוסף הצדיק ברדתו למצרים לאחר שמכרוהו אחיו לעבד.

מרן הביט בהם בפליאה. הוא למד בישיבת חברון?

"כמו כן היה מרן זצ"ל פעם אחת ויחידה במערת המכפלה שבחברון, ועל כך שמעתי ממנו באופן עקיף, ומעשה שהיה כך היה: "באחת הפעמים שישבתי אצל מרן זצ"ל, הגיעה משלחת מטעמה של ישיבת חברון המעטירה, וביקשו להזמין את מרן לאירוע גדול מאוד שערכו לכבודה של תורה, במסגרתו כינסו את כל בוגרי

"כמובן שלהיות מקורב לאדם גדול כזה כמו רבינו זצ"ל, יש אינספור מעלות ותועלות שאפשר להפיק מזה. עצם הקרבה הזאת כשלעצמה היתה מתנה מיוחדת במינה שהוא העניק לי בלי שהייתי הגון וכדאי לכך, ועל זה לבד הייתי אסיר תודה למרן זצ"ל, אבל אחת התועלות הנוספות היתה שהוא גם הפך אותי להיות השליח בינו ובין מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא, כשהיו לו עניינים ציבוריים שהיה זקוק לו.

"מרן זצ"ל מאוד אהב את הרבי מבעלזא, ולא הסתיר את הכבוד שהערכה שהוא רחש לו. עד כדי כך, שפעם כששאלתי אותו שאלה הלכתית, הוא השיב לי תשובה שלא ציפיתי לה בשום אופן... "השאלה שהצגתי אז בפניו נוגעת להרבה חסידויות שבהם האדמו"רים אומרים 'שלוש סעודות תורה'. ה'טיש' של סעודה שלישית נמשך עד שעה מאוחרת, ובמהלכו אומר הרבי דבר תורה שבדרך כלל הופך לשיחה מוסרית לעורר את הלבבות לעבודת ה', לקראת שבעת ימי המעשה, וכאשר דבר התורה הזה נאמר אחר זמן צאת השבת, אפילו אחר זמן 'רבינו תם', נשאלת השאלה האם מותר להקליט את דבריו של הרבי, אף שהוא עצמו עדיין לא הוציא את השבת.

"אמר לי מרן זצ"ל, שהדבר מותר בשני תנאים. תנאי ראשון שהרבי עצמו לא ידע שהוא מוקלט, כי אם הוא יודע שמקליטים אותו הרי יש חשש של מלאכה האסורה לעשות קודם הבדלה, ויהיה עליו לומר 'ברוך המבדיל', מה שיכניס אותו גם לבעיה לגבי אמירת 'רצה' בברכת המזון שנאמרת בסוף ה'טיש'...

"תנאי שני שהציב מרן זצ"ל להיתר הזה, היה שגם הציבור בכללותו לא ידע, כדי שלא יהיה חילול ה', שיגידו שעושים צחוק מההלכה ונותנים לרבי לעשות מלאכה אסורה קודם הבדלה ואף אחד לא מספר לו... אם רק המקליט יודע, ועושה זאת בסתר, הדבר מותר. "אבל אל תעשה את זה בבעלזא", הזהיר אותי מרן הגר"ש אלישיב. "בבעלזא אי אפשר להשתמש בהיתר הזה כי הרבי מבעלזא הרי יש לו רוח הקודש והוא יודע מה קורה גם מתחת לשולחן..."

זאת היתה הפתעה מאוד גדולה,

ממתי הרב אלישיב שולח את הרבי

מבעלזא במקומו לכינוסים?

במספר הזדמנויות ביקש ממני מרן שאקרא לרבי מבעלזא בשמו, ואבקש ממנו להשתתף באירועים ציבוריים חשובים שבהם היה

צורך להעביר מסר ברור לציבור. כך היה בשנת תשס"ט, כשהתקיים כינוס בחירות גדול באולמי תמיר בירושלים, וגם מרן הגרא"ל שטיינמן הגיע אז מבני ברק במיוחד, מרן הרב אלישיב ביקש ממני שאבקש בשמו בכל לשון של בקשה מהרבי מבעלזא שיבוא להשתתף בכינוס.

"פעם אחרת היה כינוס שעסק בנושא של לימודי הליב"ה וגדולי ישראל החליטו להתכנס כדי לקבוע גדרים ותקנות בנושא, לבל יפרצו פרצות בכרם בית ישראל חלילה, אלא שהפעם הוחלט שהכינוס יתקיים בבית מרן הגרא"ל שטיינמן, מסיבות שונות, וביקשו ממרן הרב אלישיב הוא אמר שלא יוכל להשתתף בכינוס שמתקיים מחוץ לירושלים, אבל הוא אמר שבמקום זאת הוא ישתדל שהרבי מבעלזא יגיע לכינוס.

זאת היתה הפתעה מאוד גדולה, ממתי הרב אלישיב שולח את הרבי מבעלזא במקומו לכינוסים? אבל כך הוא אמר להם, והמשימה לדאוג לכך שזה אכן יבוצע הוטלה עלי.

אני אכן פניתי למורי ורבי הרבי מבעלזא שליט"א והעברתי לו את הדברים כמו שנצטוויתי, אמרתי לו שזה מאוד מאוד חשוב לרב אלישיב באופן אישי.

באותו יום שהתקיים הכינוס בבני ברק, הופעל עלי לחץ כבד מצד הרב אלישיב, כדי לוודא שהרבי מבעלזא אכן נוסע כמתוכנן לבני ברק ולא משנה תוכניות ברגע האחרון. שלוש או ארבע פעמים קיבלתי טלפונים מנכדו חביבו הרה"ג רבי אריה אלישיב שליט"א, שאמר לי "הרבי רוצה לוודא שהרבי מבעלזא אכן נוסע לבני ברק". ואני בכל פעם אמרתי שכן, בדקתי את העניין והרבי מבעלזא אכן מתכוון לצאת לבני ברק.

"רק אחרי שהרב אלישיב שמע שהרבי מבעלזא כבר נמצא במכונית ויצא לדרכו לכיוון בני ברק, נחה דעתו. למחרת כשהגעתי אליו כמו בכל בוקר, מיד אמר לי מרן, 'ישר כח מיוחד על כך שעזרתי לו אתמול לוודא שהרבי מבעלזא אכן נוסע לכינוס... ואף ביקש ממני למסור תודה בשמו לרבי מבעלזא, על כך שעשה את רצונו והשתתף בכינוס החשוב.

"אגב, הסיפור הזה מחדד את רמת המעורבות שהיתה למרן זצ"ל בנושאים של ציפור נפשה של היהדות הנאמנה. עם כל השקיעות שלו בתורה וחוסר הנכונות שלו להקדיש זמן לדברים אחרים, כשזה הגיע לנושאים של דאגה לעתידים הרוחני של ילדי ישראל וכדו', הוא לא נח ולא שקט, הוא פעל בכל כוחו והפעיל לחץ על אחרים, כדי לעשות כל מה שאפשר למען ה' ולמען תורתו".

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

היתה לנו חצי שעה נסיעה לשדה התעופה, ובדרך אמרנו תהילים, וגם הבטחנו מאה שמונים דולר לעניי ארץ ישראל כדי שהתשובות יגיעו עד שנגיע לנמל התעופה. נותרה פחות משעה עד ההמראה, השעון מתקתק והזמן לרעתינו, אם לא נספיק - אין לנו עוד טיסה אחרת היום

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
על הניסיון הטמון במאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'

פֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי (יט, ג-ד)

ההקדמה למתן תורה

בפסוקים אלו כתובה פרשה שלימה שהיא הקדמה לקבלת התורה. זו פרשה שמשה רבינו עלה וירד מההר יום שלם רק כדי לומר אותה. מדוע כל כך נחוצה פרשה כדי לזכות לקבלת התורה?

הרבה היבטים יש להקדמה זו, ברצוני לעמוד על היבט אחד יסודי, והוא על פי המעשה הידוע המובא בגמרא (שבת פח ע"א):

רבי היה יושב ולומד תורה, והוא למד מתוך כזו דבקות, עד שאצבעו נמעכה תחת רגלו ונזל ממנה דם.

ראה אותו צדוקי אחד ואמר לו: "עמא פזיזא" - עם פזיז אתם, "דקדמיתו פומייכו לאודנייכו" - הקדמתם פה לאוזן, שאמרתם 'נעשה' ואחר כך 'נשמע'. "ברישא איבעיא לכו למשמע, אי מציתו - קבליתו, ואי לא - לא קבליתו" - היה לכם קודם לשמוע את הדברים, אם תרצו - תקבלו, ואם לא - לא תקבלו.

אמר לו רבא: "אנן דסיגין בשלימותא - כתיב בן (משלי יא, ג): 'תִּמְתּוּ יְשָׁרִים תִּנְחַם', הנך אינשי דסגן בעלילותא - כתיב בהו (שם): 'וְסִלְףּ בְּגָדִים יִשְׁדָּם'. פירש רש"י: "סגין בשלימותא - התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יטעינו בדבר שלא נוכל לעמוד בו", עלינו כתוב: "תומת ישרים תנחם". אבל אתם הצדוקים, וכל הרשעים למיניהם, הלכתם איתו בעלילות, ועליכם כתוב: "וסלף בוגדים ישדם".

רבא בעצם השיב לו את הפרשה הזאת. הצדוקי טען: איך הסכמתם לקבל תורה באופן שלא ידעתם מה הקב"ה הולך להטיל עליכם, איזה קשיים, איזה גזירות ואיזה מצוות.

על כך ענה לו רבא: אתה צודק! אבל דע לך, לפני שקיבלנו את התורה הקב"ה הזכיר לנו: "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים", והרי כל מה שעשיתי היה עבורכם! הם הרעו לכם ולכן הם קיבלו עשר מכות, שכל מכה היתה של ארבע או חמש מכות, ומכות נוספות על ים סוף. ואתכם - "ואשא אתכם על כנפי נשרים". כל יהודי, כשהוא מתכוון לגשת לתורה בכל הרצינות, אמנם יהיו לו קשיים, אך עליו לדעת נאמנה: ההולך עם הקב"ה "בתום לב, כדרך העושים מאהבה"

- הקב"ה נושא אותנו על כפיים, מרומם אותנו, ובסוף הוא יצליח. אבל מי שהולך איתו בעלילות, לא זוכר את הטובות והחסדים שעשה עמו הקב"ה לאורך כל הדרך, וכל הזמן רואה רק מה האלוקים דורש ממנו ושוכח שכל הזמן הוא מקבל ממנו - אדם כזה לא יוכל לקבל תורה וגם לא יצליח במעשיו.

ואם הנשר פועל - זה תלוי אם יש לו כנפיים או אין לו כנפיים

רבי שמחה וסרמן זצ"ל ביאר, שבדבריו של בורא עולם "ואשא אתכם על כנפי נשרים" טמון עומק נוסף: לכנפי נשרים יש מעלה וחסרון. בורא עולם לא צריך כנפי נשרים, הוא יכול לישא אותנו גם על כנפי רוח. אלא שהוא רוצה שתהיה לנו בחירה, ולכן הוא מרים אותנו באמצעות "כנפי נשרים" - מטוסים וכדומה, כדי שמי שרוצה לטעות - יוכל לומר שמי שפועל את הישועה הוא הנשר, ואם הנשר פועל - זה תלוי אם יש לו כנפיים או אין לו כנפיים ומה בדיוק מצבו. אם זה הקב"ה שפועל ומציל - אצלו אין תנאים או מגבלות, ויכול תמיד להציל אותנו, עם או בלי נשרים.

אתה יכול לטעות ולחשוב שהנשר הוא זה שעושה, אבל אומר הקב"ה: "אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים" - הכל אני עושה ואצלי אין שום תנאים. אם אתה חי כך - תוכל לקבל תורה, ואל תדאג, אני אשא אותך על כפיים ואתה תצליח ותדע הכל. רק אל תחשוב שיש כח אחר בעולם שפועל משהו. כך תעשה את מעשיך בלי שום תנאים.

נחשוב לרגע מה קרה כשדבקו השערים

שלמה המלך ע"ה בונה את בית המקדש, עם כל הפאר וההדר. אביו, דוד המלך ע"ה, אמנם מסר נפש למצוא את מקום המקדש ולחפור את היסודות, ולכן המקדש נקרא על שמו, שנאמר: "מְזִמֹר שִׁיר תְּנַפֵּת תְּבִיט לְדָוִד" (תהלים ל, א), אבל לבנות - הוא לא בנה, וכיון שכך, לשונאי דוד היה מה לומר: בורא עולם לא נתן לו לבנות כי הוא בעל עבירה!

מספרת הגמרא (שבת ל ע"א), שבזמן חנוכת בית המקדש, שלמה המלך "ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה". הארון הוא עיקרו של בית המקדש, שם הקדושה העליונה. שלמה המלך ניסה להכניסו - ולא הצליח. השערים דבקו זה בזה ולא נפתחו.

"אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה. פתח ואמר: 'שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד', רהטו בתריה למיבלעיה [רצו אחריו ובקשו לבלועו], אמרו: 'מי הוא זה מלך הכבוד?' אמר להו: 'ה' עזוז וגבור'. חזר ואמר: 'שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבא- ות הוא מלך הכבוד סלה', ולא נענה. כיון שאמר: 'ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך' - מיד נענה. באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עוון".

נחשוב לרגע מה קרה כשדבקו השערים:

אומרים לשלמה המלך: לא הולך, כל העבודה ירדה לטמיון! כל זה, כשאתה חושב שאתה עשית משהו. אומר כ"ד רננות, מתפלל ועושה סגולות, ולא הולך. ואז אומר שלמה המלך: "זכרה לחסדי דוד עבדך" - והשערים נפתחים.

הקב"ה כביכול אמר לו: אתה יכול להתפלל ולעשות, אבל לי יש עוד חשבונות: אני צריך לטהר את שמו של אביך, דוד המלך. צריך שכולם יבינו שדוד המלך חי וקיים והקב"ה חפץ בו.

אז לך נראה שלא הולך, אבל לקב"ה יש תוכניות אחרות. הוא רוצה לתת לך את מבוקשך עם בונוס, אך את הבונוס הזה תקבל רק אחרי שתמשיך להיות דבוק בקב"ה גם כשלא הולך לך.

אבל בדיוק בימים אלו ירדו באזור שלגים

שתוך דקות נערמו לעשרות ס"מ

אספר לכם מעשה שבדידי הוה עובדא:

הייתי צריך לחזור עם בני משפחתי לארץ ישראל, אחרי שהות של

ארבעה וחצי חודשים בקליוולנד באוהיו שבארצות הברית. היה זה בתקופת מגיפת הקורונה, והשלטונות חייבו כל מי שביקש לטוס, לעשות בדיקת קורונה לפני העליה למטוס.

מפאת העומס הגדול, הודיעו כי יש לעשות את הבדיקות יומיים קודם הטיסה, אבל בדיוק בימים אלו ירדו באזור שלגים שתוך דקות נערמו לעשרות ס"מ והכל היה ממש משותק. ובכל זאת העלנו את כל המשפחה לרכב, היינו תשעה נפשות, ונסענו למכון הבדיקות תוך סיכון גדול מאוד, נסיעה שאורכת עשר דקות לקחה לנו שעה וחצי! רק כשהגענו התברר שבעלי המכון לא משוגעים כמונו והם פשוט לא הגיעו, המכון סגור!

וכאן אני חייב לשתף את הציבור עד כמה הטיסה הזאת היתה קריטית עבורנו, הניתוק של רעייתי ע"ה תקופה כה ארוכה מבני המשפחה בארץ והשהייה בניכר לצורך השתלה שנדחתה, ואח"כ טיפולים לא קלים, הכל היה מאוד לא נעים, ומבחינתה, החזרה היתה חמצן ממש, אך מעבר להכל היינו חייבים להגיע לארץ בזמן, כדי להשתתף בברית של נכד. הלחץ היה גדול, ברור לכולנו שבלי בדיקות תקינות אין עליה למטוס.

למחרת היה רגוע יותר ובתיאום מראש יצאנו שוב למכון במשך שלוש וחצי שעות טרטרו אותנו, תשע נפשות, ובסופו של דבר הצלחנו לעשות את הבדיקות עשרים וארבע שעות לפני העליה למטוס, הארגון הקדוש חברת 'ביקור חולים' דקליוולנד, שאין הדף יכול להחיל את גודל מסירותם ודאגתם לחולים ולבני משפחותיהם בכל הפרטים מגדול ועד קטן, הם עשו 'שמיניות באוויר' והפעילו 'פרוטקציה' והובטח להם שתוצאות הבדיקה יגיעו עד מחר בבוקר בשעה שמונה וחצי כשאנו אמורים להיות על המטוס בשעה עשר בבוקר.

בבוקר יום הטיסה צלצלנו ל'ביקור חולים' וביררנו אם הגיעו תשובות, ואמרו שעדיין לא. יצאנו לכיוון שדה תעופה, עם המון מזוודות וחבילות, מתוך תקווה שעד זמן הטיסה תגענה התשובות ונוכל לעלות למטוס.

היתה לנו חצי שעה נסיעה לשדה התעופה, ובדרך אמרנו תהילים, מאה פעמים מזמור לתודה, וגם הבטחנו מאה שמונים דולר לעניי ארץ ישראל כדי שהתשובות יגיעו עד שנעמוד מול הפקידות בנמל התעופה.

הגענו לנמל התעופה, ועדיין הבדיקות אינן ובלית ברירה מוכרחים לעשות בדיקות אחרות שם במקום. הפקיד שם הודיע לנו שעלינו לעשות בדיקות PCR שמחירן מאתיים שבעים וחמשה דולר לנפש, כך שבסך הכל עלינו להוציא כעת כאלפיים וחמש מאות דולר (!) עבור הבדיקות, ואם אחד יצא חיובי - כולם עושים אחורה פנה וחוזרים הביתה, כקבוצה יש חשש על הקבוצה כולה שנדבקו מהחולה היחיד.

רצים לפקידה, שם עלינו למלא מסמכים בלי סוף, הכל בשפה האנגלית שגם ה'מומחים' שבנו שברו שיניים, ונותרה פחות משעה עד ההמראה. השעון מתקתק והזמן לרעתנו. אם לא נספיק - אין לנו עוד טיסה אחרת היום.

הבן שלי ר' מיכל (הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א), רצה פעם ללמוד בחברותא עם רבי חיים קניבסקי. ר' מיכל הוא בעל כישרון מאוד גדול, יש לו תפיסה מאוד מהירה באופן מיוחד, הוא ניגש לרבי חיים, והוא הסכים, והם התחילו ללמוד מסכת עבודה זרה. אומר בני, במשך זמן אחד למדתי איתו וחשבתי שהראש שלי מתפוצץ! יותר לא יכולתי

שיחה נלהבת מהגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל,

משגיח דישיבת קמניץ, על עמל ויגיעת התורה בשנים עברו - בפרסום ראשון

ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש (יהו)

זכורני לפני כחמישים שנה, כשבאתי לארץ ישראל, היו אברכים שהיו באים לביתם בערב שבת כשעתיים לפני זמן הדלקת הנרות. הלכו לטבול במקווה, טעמו משהו לפני שבת, ויצאו לבית הכנסת עם הילדים. במשך השבת הם היו בביתם, עם האשה והילדים, ובמוצאי שבת, הבדילו על היין, ישבו לסעודת מלווה דמלכה, ומיד לאחריה צררו מעט לחם יבש בצקלונם, עם כמה פירות, והלכו לבית המדרש, למשך שבוע נוסף של לימודים. כל השבוע הם היו ישנים בבית המדרש!

הסבא של רעייתי, היה מחשובי תלמידי החכמים בירושלים, רבי מרדכי יהושע קרויזר זצ"ל. הוא סיפר לי שאחרי החתונה שלו, במשך מספר שבועות הוא לא הצליח לישון בלילות. למה? תקשיבו טוב! כשהוא היה בחור ולמד בישיבה, הוא היה ישן בבית המדרש. היה לומד כל היום, ובלילה כשהגיע לאפיסת הכוחות היה מקפל סוודר או בגד אחר, מניח תחת ראשו, ושוכב על הספסל. כך הוא היה ישן במשך שנים! נו, כמה שעות אפשר לישון על ספסל, כך הוא אמר לי בניגון של שאלה. כמה אפשר? הספסל הרי קשה, הצלעות כואבות, אין ברירה, צריכים לקום, וחוזרים ללימוד.

"אחרי החתונה היה לי משהו חדש שלא הכרתי כבר כמה שנים", הוא סיפר, "מזרן! נתנו לי מזרן שהיה עשוי כמו שק גדול שבתוכו היה קש. ניסיתי לשכב עליו ושקעתי בפנים, זה היה לי מזרן, לשקוע בתוך המזרן, איך אפשר לישון ככה? לכן בשבועות הראשונים אחרי החתונה התקשיתי לישון, עד שהתרגלתי..."

בשנת תרמ"ו הגיעו לבקר בארץ שני גדולי עולם, הגאון רבי יהושע'לה מקוטנא זצ"ל, בעל ה"שועות מלכו", וחתנו הגאון רבי חיים אלעזר וקס רבה של קאליש, בעל ה'נפש חיה'. הם באו לראות את ירושלים, ותושבי המקום הציגו בפניהם את הישיבות והמוסדות ואת חיי הקהילה.

אמרו האורחים, שמענו שבירושלים יש בחורים שיודעים ללמוד היטב, אולי תראו לנו את בחורי החמד של ירושלים, שנוכל לתהות על קנקנם. אמר להם המארח, אין בעיה, שתבואו להתפלל מנחה

בבית הכנסת, אני אראה לכם בחורים שיודעים ללמוד. אחרי מנחה הראה להם המארח איזה בחור שעמד בקצה המערבי של בית המדרש, ואמר להם, אתם רואים אותו? תקראו לו, דברו איתו קצת בלימוד ותראו מה זה בחור ירושלמי... הם קראו לבחור, והרב מקוטנא אמר לו "נו בחור'ל, תגיד לנו איזה 'שטיקל תורה'...". אמר להם הבחור, אני אין לי שטיקל תורה' לומר. תשאלו אותי שאלות בגמרא ואני אענה לכם. שאלו אותו, באיזו מסכת אתה רוצה שנשאל אותך? והשיב להם הבחור הצעיר, איפה שאתם רוצים! הם ניגשו לארון הספרים, עצמו את העיניים, ושלפו גמרא, בלי לבדוק באיזו מסכת מדובר. פתחו את הגמרא באופן אקראי, ואמרו לו, מה יש לך לומר על מה שכתוב כאן? עיין הבחור במשך כדקה ומיד שאל אותם שאלה על דברי הגמרא. הם חשבו וראו שזאת שאלה חזקה כברזל, אבל הוא מיד אמר פשט חדש בגמרא ותירץ אותה ושוב הקשה קושיא ושוב תירץ, וכך במשך כמה שעות הם עמדו ודיברו בלימוד, ובכל מקום ששאלו אותו הוא ידע.

במשך מספר ימים הוא בחן את רבי אהרן קצנלנבוגן, ולבסוף כתב מכתב לסבא שלי, שבו הוא מפרט את תוצאות הבחינה

סיפר לי הסבא רבי מרדכי יהושע קרויזר זצ"ל, שכשהוא רצה להשיא את בתו שהיתה מוצלחת מכל הבחינות וגם היתה נכדתו של רבי חיים מוולוז'ין, מצד אמה. הציעו לו את רבי אהרן קצנלנבוגן, שהיה אז כבן שבע עשרה.

הסבא היה תלמיד חכם מופלג, הוא היה אומר כל יום 12 שיעורים בבתי כנסת שונים בכל שעות היום, לפני הנץ, אחרי שחרית כותיקין לפנות ערב, בלילה, באמצע היום, היו לו שיעורים לרוב.

אבל הוא לא סמך על עצמו, ורצה שאדם גדול יבחן עבורו את רבי אהרן קצנלנבוגן, כך הוא סיפר לי, לכן הוא שלח אותו להיבחן אצל רבי זלמן סנדר שפירא זצ"ל, מבני משפחתו. רבי זלמן סנדר היה גאון עצום, הוא היה לומד בחברותא עם רבי חיים בריסקער! במשך מספר ימים הוא בחן את רבי אהרן קצנלנבוגן, ולבסוף כתב מכתב לסבא שלי, שבו הוא מפרט את תוצאות הבחינה. אתם יכולים לקחת את הבחור הזה לחתן, הוא כתב, אני מעיד עליו שהוא יודע את כל השו"ע 'יורה דעה', עם כל הש"ך והט"ז ואת כל 'חושן משפט' עם הש"ך והט"ז והסמ"ע. בחור בן שבע עשרה שנה!!!

אחרי החתונה שלי, היה לנו סדר, אני ועוד כמה אברכים, למדנו עם רבי אהרן קצנלנבוגן. הרי הוא היה דוד של אשתי, אז יכולתי לבקש ממנו שילמד איתי...

מה למדנו? חומש רש"י. היום זאת בושה גדולה לבחור ישיבה או לאברך ללמוד חומש עם רש"י. בחור שכבר יודע ללמוד חידושי רעק"א, ילמד חומש עם רש"י? זה לא נעים, אבל אנחנו כן למדנו חומש עם רש"י. השיעור היה נמשך שעתים, ולא הספקנו ללמוד יותר משני פסוקים בכל פעם. למה? כי בתוך שני הפסוקים הללו, הוא היה מכניס את כל הש"ס, את כל הילקוט שמעוני, שעתים רצוף הוא היה מדבר על שני פסוקים. היה לי איתו סדר לימוד גם בטור וש"ע. איזו גאונות!

היום אנחנו בדור יתום. לומדים מעט מזעיר ממה שהיה אז. א' שמעק טאבק' במסכת בבא קמא ועוד 'א שמעק טאבק' במסכת בבא מציעא, וחצי קמפוצ' טבק במסכת קידושין. לומדים עשרה דפים בעיון ועוד 25 דפים בבקיאאות במשך 'זמן' שלם, ואולי אני אפילו מגזים, זה מדי הרבה 25 דף ללמוד ב'זמן' אחד...

ובמשך השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!!

אז מה תגידו? זה הראש. להם היה ראש חזק ולנו אין כאלו כשרונות... זאת טעות! זה לא נכון! תדעו לכם, לכולכם יש ראשים טובים! לומר שאין לכם כשרונות זה רק תירוץ. הסיבה האמיתית היא שמונחים בעוד דברים. מתעניינים בעוד דברים צדדים, וזה מוציא את הראש מהתורה! הן שלי ר' יצחק זונדל, (הגאון רבי יצחק זונדל שטרן שליט"א

מרבני קהילת הפרושים), למד אצל הגאון רבי נטע פריינד, בתלמוד תורה 'עץ חיים'. בכיתה האחרונה, לפני שעולים לישיבה קטנה. הם למדו אצלו מסכת קידושין, ועד היום, כך מעיד בני, הוא זוכר את מסכת קידושין טוב יותר מכל המסכתות האחרות שבש"ס. למה? כי את זה הוא למד אצל רבי נטע, שלימד אותם בעיון גדול, ובמשך

השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!! (אגב אורחא, דעו לכם שרבי נטע הוא מגדולי ירושלים. הוא מסתובב כאן ברחוב, אנשים לא יודעים בכלל, חושבים שהוא סתם עוד מישהו שמסתובב ברחוב, הוא מגדולי ירושלים! נדמה לי שרהגרא"ז מלצר מצטט אותו בספרו, עוד כשהיה אברך צעיר החידושים שלו היו ראויים להיכתב בספרו של הגרא"ז מלצר!)

הם חזרו על מסכת קידושין עשר פעמים בשנה אחת, זה נכנס להם לראש, כמונח בקופסא! פעם, בחור שלמד בישיבה לא עניין אותו מה שקורה ברחוב. לא עניין אותו מה הנייעס של המדינה. את מי זה מעניין? כן מדינה לא מדינה, מה זה נוגע אלי???

באו פעם לרבי חיים קניבסקי, שנחשב כיום לבקי הכי גדול בתורה, מכל אנשי דורנו, אמרו לו משהו על איזו אשה אחת שבפעם היתה כאן ראש הממשלה, אין צורך להזכיר את שמה, דיברו על איזו גזירה שגזרו, ורבי חיים שאל אם היא עדיין שולטת היום. היה זה שנים רבות אחרי שהיא כבר לא היתה בין החיים, הוא לא ידע בכלל שהתחלף השלטון, פעם ועוד פעם, הוא בכלל לא ידע מכלום.

סיפרו את זה לאביו, הסטייפלער, אמר הסטייפלער, נו, מה חשבתם? למה שהוא ידע מה קורה ברחוב, הוא הרי מנצל כל שניה כדי ללמוד תורה. אתם יודעים שהוא נכנס בליל שבת למעריב, חצי דקה לפני 'ברכו'. למה לא עשר דקות קודם? כי חבל לו על העשר דקות האלו, הוא לא רוצה להיפרד מהגמרא, עד שמגיע ממש הזמן של תפילת ערבית.

ניסיתי לאחוז ראש, הוא אומר, אבל חשבתני שהראש שלי יתפוצץ מכזה מאמץ

הבן שלי ר' מיכל (הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים), רצה פעם ללמוד בחברותא עם רבי חיים קניבסקי. ר' מיכל הוא בעל כשרון מאוד גדול, יש לו תפיסה מאוד מהירה באופן מיוחד, אז הוא רצה שיהיה לו סדר לימוד עם רבי חיים קניבסקי.

הוא ניגש לרבי חיים, אולי תוכלו ללמוד איתי איזה סדר קבוע. השיב לו רבי חיים, כן אני יכול ללמוד איתכם, אולי בצהריים? כמה זמן יש לך בצהריים? בדקו ומצאו שיש להם שעה רבע, אחרי מנחה, זמן ששניהם יכולים ללמוד יחד. הם התחילו ללמוד מסכת עבודה זרה. אומר בני ר' מיכל, במשך זמן אחד למדתי איתו וחשבתני שהראש שלי מתפוצץ! יותר לא יכולתי. לא יכולתי! למדנו כל יום שני דפים גמרא עם כל התוס' בשעה ורבע, ועוד דיברנו על כל המפרשים. ניסיתי לאחוז ראש, הוא אומר, אבל חשבתני שהראש שלי יתפוצץ מכזה מאמץ. אני לא יכול יותר.

Dirshu
דרשו'ד' ועויו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הגדרת מחלת הגדרת

מבצע של ארגון 'אחינו' ו'דרשו'.
תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק
של 'דרשו' ומקבלים מתנות ענק!

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כ"ס ובנוסף

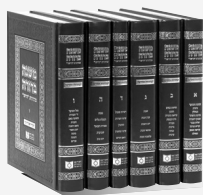
מנוי לחצי שנה לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 456

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 264

1.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 512

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

2.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 386

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 308

3.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה ובנוסף

ספר 'המפתח' על המשנה ברורה

סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות ₪ 638

תרום ₪ 22 לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה ₪ 396

4.

סיפר לי ר' אלימלך חשין זצ"ל, מלמד דרדקי ותיק, מחשובי המלמדים בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים למעלה מששים שנה, שבאחד המחזורים היה בכיתתו ילד מופרע קצת, שלא עשה חיל בלימודיו, הוא הפריע הרבה בכיתה, והתנהגותו לא הלמה את הליכות החיידר החשוב

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כוחה של תפילה

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יִרְאֶכֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ד' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ (כ. יב.)

עיקר תפקיד ההורים, לשפוך לב כמים בשביל הצלחת הילדים. וכן ראינו בדורות שלפנינו, אצל הורינו, זקנינו וזקנותינו, שתמיד היתה תפילתם שגורה בפיהם על הילדים והצאצאים, שילכו בדרך ישראל ויתעלו בתורה וביראת שמים, במידות טובות ובדרך ארץ כידוע.

סיפר לי הרב הגאון הנודע ר' אלימלך חשין זצ"ל, מלמד דרדקי ותיק, מחשובי המלמדים בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים עיר הקודש זה למעלה מששים שנה [אחיו של בעל "המסורת" זצ"ל]. שבאחד המחזורים היה בכיתתו ילד מופרע קצת, שלא עשה חיל בלימודיו, הוא הפריע הרבה בכיתה, והתנהגותו לא הלמה את הליכות החיידר החשוב.

מה עושה מלמד במקרה כזה? הוא החליט להזמין את האב לשיחה נוקבת, ולנסות לטכס עצה יחידו. קבע לו אפוא המלמד זמן, והאב הגיע לתלמוד תורה בשעה המיועדת, משרק ראה המלמד הפיקח את האבא מיד הבין את כל האפשר לפניו... האב כבר ידע מהבעיות והקשיים שמחולל הבן יקיר שלו, אבל טען שאין לו שום שליטה על הילד, וגם הוא אינו רואה שום הצלחה בחינוכו, ואינו יודע כיצד ניתן להחזירו לדרך הישרה, "ולכן", סיכם: "אינני יכול לעשות ולא כלום!" המלמד ניסה להציע לאב להצמיד לילד מורה פרטי, שיעזור בחינוכו ובקידומו בלימודים. הוא הסביר שלפעמים הצמדת חונך הקרוב לנפש הילד ולחיייו, ומתחבר עמו באהבה ובקירוב לב ונפש, מועילה מאד לא רק להצלחתו בלימודים, אלא גם לכללות חינוכו, ולעיצוב נפש הילד ומידותיו לטוב, אבל האב דחה את ההצעה, בטענה שאין לו שום אפשרות לממן עוד מורה פרטי או חונך, "בקושי מחזיק אני את משפחתי מעבודות נקיון בית המדרש ושאר מקומות המזדמנים, ואין באפשרותי בשום אופן לעמוד בנטל של הוצאות נוספות. ואם כן" - חזר שוב על טענתו - "מה יכול אני לעשות. אינני יכול לעשות ולא כלום!"

אמר לו המלמד החשוב הנ"ל: "טעות גדולה היא בידך! יכול גם יכול אתה לעשות הרבה מאד! יכול אתה להתפלל!! הנה הבן שלך נמצא בבעיה רצינית, חיינו מתפתחים לאפיקים בלתי רצויים, בלשון המעטה... יכול אתה להרבות בתפילות עבורו ולשפוך דמעות כמים!"

האב כשמעו, ניצת בו זיק שלהבת קודש וימלא לבו תפילה, הוא לא התספק בתפילות ובבכיות הרבות שלו ושל אשתו, אלא חיפש עצות נוספות להרבות בתפילות עבור בנו. הוא היה גר באחת השכונות העתיקות הקרובות ל'שערי חסד', והיו דרים שם בשכונתו כמה תלמידי חכמים חשובים, גם באותה חצר, וגם בשכונת שערי חסד הסמוכה. הוא פנה אליהם, ושח להם את צרת בנו, ואמר להם: "אינני מבקש מכם תרומה כספית כלל, רק תרומת 'זמן', הקדישו נא זמן מועט ביום, כמה דקות, והתפללו נא עבור בני". כך ניגש לכמה וכמה תלמידי חכמים בבקשתו זו.

הם נענו לבקשתו בחפץ לב ובכבוד ראש, כאשר ראו את הילד והכירו הליכותיו (בהיותו בן 'המנקה' של בית הכנסת), וכמאמר החכם מכל אדם בספר החכמה (משלי כ, יא): "גם במעלליו יתנכר נער, אם זך ואם ישר פעלו", ואכן הם ניגשו להתפלל עבור הילד. גם כמה תלמידי חכמים שכמנים לקחוהו ללמוד עמו מעט בבית הכנסת, זה עשרים דקות וזה רבע שעה, ופקחו עיניהם על חינוכו, חזקוהו ועודדוהו. גם נוצר קשר עם המלמד, הרב ר' אלימלך הנ"ל, שכששמע שלומד הילד עם אלו התלמידי חכמים שמח מאד, כי הכירים לאנשי צורה, והוא כיון אותם כיצד ומה לדבר על לב הילד. לא עברה תקופה ארוכה מאז שהתחילו התפילות, והנס התרחש,

לפליאת לב כל רואיו, הוריו ומוריו, לב הנער התהפך לטובה מקצה אל קצה.

מהיום הזה גדל הילד, ונעשה גדול מאד בתורה. הוא משמש כאחד מגדולי מרביצי התורה שבארץ הקודש.

לא יאומן מה תפילה יכולה לעשות! להפוך ילד מקצה לקצה! הרב ר' אלימלך זצ"ל הדגיש לי בבירור, שלדעתו בזכות התפילות הנלהבות של האב והאמה, נתנו בלבם משמים את העצה לבקש מאותם תלמידי חכמים חשובים שיתפללו עבור הילד וילמדו עמו, והם פעלו הישועה עבורו.

למדנו מטיב מעשה זה, שלעולם לא יאמרו האב או האם מה יכולים אנו לעשות, אין באפשרותנו לעשות כלום... יכול אתה גם יכול! להתפלל ולהתפלל ולהתפלל!!! וכן גם לבקש עזר מאנשים אחרים, שכן יכולים.

עוד סיפר לי הרב הגאון ר' אלימלך זצ"ל, על אשתו הרבנית הנודעת, מרת גאלדע חשין ע"ה, שהיתה ידועה כאשר צדקנית ביותר, והקפידה ביותר בביתה על הצניעות ועל החינוך הטהור, כדרכם של בני ירושלים של מעלה. ולא הסכימה לזוז כקוצו של יו"ד ממנהג אבות ואמהות בני קרתא דשופריא. כל צאצאיה כולם בנים ובנות, נכדים ונכדות, כולם מתחנכים בדרך החינוך הטהור של ירושלים של מעלה. היא הניחה אחריה דור ישרים נפלא.

בהיות בעלה מלמד דרדק, מחשובי ותיקי המלמדים, היתה נוהגת לבקש ממנו את שמוותיהם של הילדים המתקשים בלימודם אצלו בכיתה ואת שמוות אמותיהם, והיתה מתפללת עבורם. לאחר כמה ימי תפילה פנתה אליו בשאלה: "נו איך המצב כעת עם יעקב בן אסתר, יש איזה שיפור?", והוא אומר: "לא מספיק" ... אמרה היא: "אם כן, אתפלל עוד יותר". ומה עם יעקב משה בן רבקה", - "ב"ה יש שיפור ניכר" ... "אם כן", אמרה, "אמשיך להתפלל שיעלה ויתעלה עוד יותר" ... וכך היתה עוקבת ומתפללת בלב חם, על ילדי הטיפוחים של בעלה הגדול.

ולא בכדי אמרו עליה פיקחי ירושלים, שהיא היא הרבי של אנשי ירושלים...

זה מתחיל בכך שבתי השניה חזרה בתשובה לפני שנים מספר

באחד מסניפי 'קופת חולים' שבמרכז ירושלים עיר הקודש, היתה אחות ששימשה בתפקידה שנים רבות. היא היתה חפשיית גמורה, ורחוקה לגמרי מכל דבר שריח של דת מריח ממנו.

כך היא חיה שנים רבות, עד שלפתע ביום בהיר אחד עשתה פתאום את הצעד הנכון והחשוב ביותר בחיים, כשהיא חזרה בתשובה שלמה ובצעה מהפכה גדולה בכל ארחות חייה!

הכל התפלאו על התפנית שחלה בהשקפת עולמה. המה ראו כן תמהו, כיצד ארע הדבר הגדול הזה? ומה הביא אותה לכך?

יום אחד, כשישבה עם חברותיה הקרובות בקופת חולים. עלה הנושא המרתק והמסקרן בשיחתן האחות נענתה להפצרותיהן וגילה בפניהם את סוד הדבר:

"זה מתחיל בכך שבתי השניה חזרה בתשובה לפני שנים מספר" - פתחה האחות בסיפוריה, "וכאשר ראיתי ועקבתי מקרוב איך היא נהפכה לאדם אחר לגמרי, התרגשתי מאד! היא כולה אומרת הוד והדר, לבושה בצניעות נאה, כראוי לבת מלך! כל התנהגותה בטוב ובנעימים, בזהירות ובשמירה ראויה על קלה כחמורה. האושר המציף את חייה לא יסולא בפז! בראותי את האור המיוחד המאיר את פניה, ואת השכינה שרויה עליה, לא יכולתי להישאר אדישה מן הצד! הלכתי אף אני וביתי בעקבותיה..."

"אבל כיצד קרה המפנה הגדול בחיי בתך?" - שאלו תמהו החברות. "לא נראה שבבית לא דתי כשלך היא קיבלה איזה סממן של חינוך דתי... וכיצד אפוא החלה היא בתהליך התשובה?"

"זה כבר סיפור אחר לגמרי" ... ענתה האם כממתיקת סוד, "ואם לומר את האמת, בתוך תוכי תמיד ידעתי שאחד הילדים שלי בסופו של דבר יחזור בתשובה!"

"ככה? כיצד? איך?" הסקרנות רק הלכה וגבר... "אכן כן! לפני שנים רבות", פתחה האם בשנית, והפעם בסיפורה של הבת... היתה כאן אשה מבוגרת אחת שהגיעה כסדר מידי שבוע לבדיקה שגרתית כאן, בקופת החולים, ובעודה יושבת נינוחה וממתינה בתור, החזיקה בידה סידור תפילה קטן. כל הזמן היא התפללה בו באדיקות ובהתלהבות, כששמחה מיוחדת נסוכה על פניה בעת תפילתה.

מאז התקשרתי ונמשכתי מאד אל הסידור הקדוש

המראה הזה ריגש אותי במיוחד, והרעיד את מיתרי לבי, בכל פעם מחדש. באחת ההזדמנויות כששוחחתי עם אותה אשה צדיקה, שאלתי אותה לפרש תפילותיה הרבות בסידורה הקטן, והיא בסבלנות ובאהבה רבה ישבה והסבירה לי עד כמה שיכלה, על מהותו של הסידור ועל תפילותיו. שלוש פעמים ביום מתפללים אנו: תפילת שחרית מנחה וערבית, הסבירה במתק לשונה, ובשבת קודש יש תוספות ושינויים בתפילות, לפי ענינה של השבת; כמו כן בחגים - יש תפילות המתאימות לכל חג, וכן לראש השנה וליום כיפור וכיוצא בזה. היא ענתה לכל שאלותי בפרוטרוט, וכך ערכה לי הכרות ראשונית קצרה עם אחד הספרים המיוחדים וההסטוריים ביותר של האם היהודי: הסידור!

השיחה הזו נגעה ללבי, מאז התקשרתי ונמשכתי מאד אל הסידור הקדוש, המכיל בתוכו נהרות נהרות של תפילות חמות של אבות ואמהות מכל הדורות, לכל עת ולכל מצב! נפשי כמהה וצמאה גם גן לכמה מילים של תפילה... הלא גם אני יהודיה! ונשמתי כמהה ובערה להתקשר עם בוראה!

יום אחד ניגשתי אל אותה אשה צדקת, ובקשתי ממנה עזרה קטנה

יום אחד מתקשר אלי אביו ושואל אותי האם אני קוסם?! מתברר שהוא היה חוזר מביה"ס כשהוא עצבני וכעוס, ואילו מאז שהתחיל ללמוד תורה הכל השתנה, הוא מאושר, רואים שטוב לו. אל בית הספר הוא הולך בדיכאון ואילו ל'מדרשיה' הוא הולך בצהלה ושמחה...

הר"ר ישראל דחבש שליט"א, על התורה המשמחת ומחוללת פלאים אצל הצעירים המתחזקים

והייתם לי סגלה מפל העמים (י"ט ה)

מאת: אלעזר גולדברג

הקוראים הותיקים בודאי מכירים כבר את הר"ר ישראל דחבש שליט"א, אחד מהפעילים הותיקים של ארגון 'אחינו' בתחום הקירוב שלזכותו נזקפות זכויות רבות של קירוב נערים רבים מספור לתורה ועבודת השם. בשיחה מרתקת הוא חושף מעט על סודות ההצלחה וגם מדריך כיצד יוכל נער המתקשה בלימודו ב'מדרשיה', להתגבר ולהמשיך למרות הכל ולבסוף להגיע לישיבה קדושה.

• בחור חילוני שמגיע מהתיכון אל ה'מדרשיה' בה לומדים גמרא, לא תמיד מבין מה בדיוק הוא לומד. מה ניתן להעביר לו על מעלת התורה בכלל ולימוד הגמרא בפרט?

ראשית אסביר על התהליך המרתק שעובר על נערים כאלה טרם כניסתם אל עולם התורה. בתחילה, נער כזה מגיע להציץ ב'מדרשיה' שבאזור מגוריו, הוא מגיע בעקבות חברים שמספרים לו על ההנאה והסיפוק שיש שם, או בעקבות פעילות קירוב של הפעילים באזור. ב'מדרשיה' מתחילים להכין אותו ללמוד גמרא על ידי שיעורים כלליים על דרך הלימוד ולאחר מכן מתחילים ללמוד עמם מסכת ברכות שיש בה סוגיות יותר קלות לקליטה, כגון הלכות תפילה וקריאת שמע.

אופן הלימוד עם נער כזה חשוב מאוד. אני רגיל לקרוא את הגמרא לאט לאט ולהסביר כל דבר בצורה הכי יסודית כדי שהתלמיד ירגיש נעים בזמן הלימוד, בנוסף אני מטיל עליהם אתגרים בדמות שאלות שמתאימות לרמה שלהם וזה יוצר מתח בריא הגורם להם להפעיל חשיבה עצמאית, כך לאחר שמישיבים מגיע הסיפוק הגדול מהישג ההבנה ובעקבותיה מגיעה גם השמחה. באופן זה שיעור הגמרא הופך להיות חוויה של כיף והנאה והתלמידים שמבחינים בחכמתה הגדולה של התורה רוצים לשוב וללמוד עוד ועוד.

בספר תהלים נאמר: "פקודי השם ישרים משמחי לב". כשאדם לומד בצורה יסודית עם הבנה, יש בתורה סגולה לשמח את הנשמה הפנימית שלו. כשם שהגוף אם לא מקבל מזון - הוא נעשה רעב מאוד, כך גם הנשמה נעשית רעבה אם לא נותנים לה את המזון הרוחני שלה - התורה הקדושה. נער חילוני מרגיש ריקנות גדולה, בתחילה הוא אינו יודע להסביר את ההרגשה, אך לאחר שטועם את טעם חכמת התורה, יודע טוב מאוד מה היה חסר לו וכבר אינו מוכן

לוותר בשום אופן על העונג הגדול של התורה! כדי להתקדם לשלב הבא, לעבור לישיבה קדושה, על התלמיד להגיע לרמה גבוהה של הבנה וליכולת להתרכז בלימוד שעות רבות. לאחר שאנו מסיימים ללמוד עם הנערים המתחילים את מסכת ברכות, עוברים ללמוד מסכת בבא מציעא, סוגיות מורכבות כמו פרק "שור שנגח את הפרה". מי שמגיע מוכן לישיבה, ברוב המקרים נשאר ללמוד שם בשמחה רבה.

היה בחור אחד שלמד תקופה ארוכה ב'מדרשיה' והפעילים ניסו להכניס אותו למסגרת של ישיבה, אך בכל פעם שנכנס לישיבה הוא נפלט ממנה תוך זמן קצר. כך היה במספר ישיבות ולא היה מובן מה הסיבה לכך. החלטתי לקבוע איתו שיחה אישית בה סיכמתי איתו על לימוד משותף קבוע מדי יום. כך התחלנו ללמוד את אחת מהסוגיות בסדר נזיקין. ביום הראשון ביקשתי ממנו שיסביר לי את הסוגיה באופן שהוא מבין אותה. הוא הסביר את ההבנה השטחית שלו ואני הקשתי על כך כמה קושיות עד שהודה שככל הנראה לא זה ההסבר בגמרא. אז הגיע תורי להציע הסבר משלי ולאחר שהבין היטב את הביאור שוב פרכתי אותו וחזרנו אל נקודת ההתחלה. כך חזר הדבר על עצמו עד שלאחר מספר ביאורים אפשריים הגענו אל הביאור הנכון והמתיישב ביותר על הלב. אין לתאר את ההתפעלות שהביע אותו נער לאחר סיום הלימוד המשותף. אמרתי לו: את ההבנה החדה הזו, העונג הזה שנכנס אל הלב בסיום לימוד סוגיה

עם הבנה מעמיקה, יש רק בשיבות הקדושות ולא בשום מקום אחר בעולם! עוד באותו יום הוא התקשר אלי כדי לבקש שאכניס אותו שוב לשיבה, הפעם עם רצון אמיתי להצליח. הוא אכן נכנס אל אחת מהישיבות המעולות ביותר במרכז הארץ ושם הוא לומד ועוסק בתורה יומם ולילה בחשק ובהתמדה.

ואין לך אדם מאושר כמו נער כזה שלומד בהתמדה!

לימוד התורה הוא הדבר הכי מבורך שיכול להיות לכל נער, זאת בתנאי שהוא לא מפסיק בדיבורי חול באמצע לימודו וגם מבין אותה כמו שצריך. על ידי לימוד כזה הנפש מתמלאת בשמחה ואין לך אדם מאושר כמו נער כזה שלומד בהתמדה!

אחד מהתלמידים ששיבצתי לא מזמן בשיבה, התקשר אלי בערב שבת ואמר לי שלמרות שיש כעת שבת חופשית בשיבה, הוא אינו מעוניין לשוב לביתו החילוני, רצונו עז להמשיך ללמוד גם בשבת מאחר שאין לו שום עונג בעולם מלבד עמל התורה. הוא ביקש להתארח בביתי בשבת ואני אירחתי אותו בשמחה. בשבת הוא סיפר שעד שנכנס בשערי הישיבה היה עצוב ומדוכא כל הזמן ומאז החל ללמוד בשיבה הוא מאושר ולא מסוגל להתנתק מכך. אמו התקשרה אליו ושאלה מדוע אינו מגיע הביתה, הוא הסביר לה עד כמה הוא מאושר להישאר בסביבה תורנית והבטיח שיגיע לבקרה לאחר השבת. האם שהתרגשה מאוד לשמוע עד כמה בנה מאושר בשיבה בניגוד חריף למצבו הקודם, הסכימה בשמחה שידחה את הביקור בבית.

• מה התורה עושה לנער שנכנס לשיבה, איך היא הופכת אותו לאדם טוב יותר?

התורה מביאה עמה שמחה אדירה ללב לומדיה. מי שלומד תורה הופך להיות אדם שמח וכן יש לו תחושת בוז לכל הנאות העולם הזה. זאת המציאות שאני נפגש בה יום יום! החזון איש כתב באחת מאגרותיו שכאשר אדם לומד תורה בהתמדה במשך כמה שעות, חלק מהנשמה שלו עולה לגן עדן וכך אותו לומד מקבל טעימה מההנאות של גן עדן... כמו כן, מי שעוסק בתורה נעשה אדם רגוע, נקי מלחצים וכעסים. לפני שמתחיל ללמוד, הראש שלו שקוע בטומאה של תאוות העולם, בפרט בדור שלנו שהוא מלא בגירויים טמאים ואותה טומאה רודפת אותו ואינה נותנת לו מנוח. אך לאחר שמשקיע עצמו בדברי תורה, הראש מתנקה מהמחשבות הרעות והוא מרגיש משוחרר ונקי מתאוות, הוא מסוגל לחשוב מה שהוא רוצה ואינו כבול ליצרים ולדחפים הטבעיים של הגוף. אין הרגשת עונג גדולה מזו!

כך גם לגבי מידות הגאווה והכעס, התורה משנה את המהות של האדם ומתקנת את מידותיו. גם מי שהיה כעסן גדול או שאוהב להתנשא על אחרים, לאחר שיעמול בתורה יהיה אדם סבלן יותר, עניו ונוח לבריות. העולם החילוני מושתת על היסוד ש"אדם לאדם זאב", כלומר, כל אחד דואג לעצמו בלבד ולא חושב כלל על הצרכים או הצער של אחרים. זה משפיע גם על הקמת בית בישראל. ניתן לראות בשיבות

של בעלי התשובה שהורים רבים של התלמידים גרושים... הסיבה לזה אינה חומרית, מדובר גם על אנשים מבוססים כלכלית ולא חסר להם דבר בעולם ובכל זאת מתגרשים, זאת בעקבות מידות רעות, וככל שעובר הזמן וכל אחד דואג רק לעצמו ומצפה מכן הזוג שיעשה עבורו את צרכיו, מה שמוביל למתח עד לכדי גירושין. אבל אצל בן תורה כל ההתנהלות הפוכה, התורה מלמדת אותנו שכאשר אנו יושבים לאכול, צריכה להיות חתיכת פת על השולחן כדי שאם יבוא עני ויבקש דבר מאכל יהיה לנו מיד מה לתת לו. אפילו בשעת האכילה אנו מתרגלים לחשוב על הזולת. מהסיבה הזו מתרבים הגמחים"ם בציבור שומר המצוות, מה שלא קיים כלל בעולם שבחון, שם אין דבר כזה לעזור לאחרים ללא תמורה, שם הטענה הרווחת היא: "אני עבדתי על הכסף הזה, מה פתאום אתן אותו לאחרים?"...

• בחור שמתחיל את צעדיו הראשונים ב'שיבה', כיצד יוכל להתגבר על הקשיים בלימוד הגמרא, בהבנה של הסוגיות בתחילת הדרך?

דעתי היא שאם בחור אומר שקשה לו, הרמה גבוהה בשבילו, או שהוא יושב בשיעור ולא מבין בכלל את המהלך של הסוגיה, כנראה שאותה ישיבה אינה מתאימה לשלב בו הוא נמצא וצריך להתאים לו ישיבה המתאימה לרמתו, כי לא כל ישיבה מתאימה לכל אחד. באופן כללי כדאי להכין כל נער לפני שיבוצו בשיבה, להסביר לו שבישיבה הוא צריך להיות עצמאי בלימוד ורק כאשר המדריך שמלווה אותו רואה שהוא רציני, עם כיוונים להתקדם ולהשקיע, אזי ראוי לשבצו בשיבה.

באחת הערים החילוניות קיים בית ספר ממלכתי, הילדים שלומדים בו חכמים ומחוננים אך לא רואים את השמחה על פניהם, אחוזי הדיכאון בקרב התלמידים שם גבוהים מאוד. מאידך, בקרב התלמידים הבאים אל ה'מדרשה' שקיימת באזור אין בעיה של דכדוך בכלל אלא אדרבה - הניצוץ בעיניהם מוכיח על שמחה רבה. מה ההבדל בין שני המקומות? התשובה בהכרח היא שזאת סגולת התורה, מי שמשתתף בשיעור תורה, הנשמה שלו מתמלאת בסיפוק ושמחה ומי שחסר לו תורה, נשמתו רעבה וכדרכו של רעב שאין בו שמחה גם היא נעשית עצובה.

אסיים במעשה מרגש על תלמיד כבן 14 שהיה אצלי ב'מדרשה', היו לו בבית הספר בעיות קשות של קשב וריכוז והיה מטופל בתרופות באופן קבוע. הוא לא היה יכול לשבת חמש דקות רצופות מבלי לקום ולהציק לאחרים. יום אחד מתקשר אלי אביו ושואל אותי האם אני קוסם?! מתברר שעד שהגיע ל'מדרשה' הוא היה חוזר לביתו כשהוא עצבני וכעוס ולא הצליח להתמקד בשום עשייה ואילו מאז שחוזר הביתה מה'מדרשה' הכל השתנה, הוא מאושר, רואים שטוב ונעים לו. אל בית הספר הוא הולך בדיכאון ואילו ל'מדרשה' הוא הולך בצהלה ושמחה... הסברתי להורים שאיני קוסם, אלא פשוט יושב ולומד איתו גמרא, מסביר לו הכל בשפה הכי פשוטה וברורה וכאשר הוא מבין את הדברים אני מבחין איך סגולת התורה היא שגורמת לו הנאה כל כך צרופה!

היה בצורה של הרצאת דברים כמו רב שמלמד את תלמידיו, אלא יותר בסגנון של לימוד משותף, כמובן שרק אני מדבר כי אני יושב לבד מול המצלמה, אבל הניגון, וצורך ההתבטאות היא יותר כזאת שלקוחה מלימוד של חברותא.

"מקרה אחר, דווקא מצחיק קצת, אירע עם שכן בבניין שלי. לפני מספר שבועות הוא עצר אותי בחדר המדרגות ושאל אותי אם אני קשור לרב בוק מהקו של 'דרשו', כי לשנינו קוראים דוד בוק, ואולי אנחנו בני דודים..."

"שאלתי אותו 'למה אתה שואל', והוא הסביר לי שהוא מקשיב לשיעורים של הרב בוק כל יום בדרך לכולל, דרך קו השיעורים של 'דרשו'."

"כשהוא ראה שאני מחייך בסיפוק הוא הבין את הטעות שלו: 'רגע... זה אתה???'". כשאישרתי לו את הדבר, הוא התקשה להאמין..."

הוא סיפר לי שבמשך חצי שעה הוא התאמץ להשיג את הטלפון שלי, כי יש לו משהו מאוד חשוב לומר לי

שאלנו את הרב בוק, מה הסוד של ההצלחה במסירת השיעורים, ומדוע הם כל כך אהובים וברורים.

"באמת שזה עניין של סייעתא דשמיא. לב יודע מרת נפשו, איני ראוי לאצטלה הזאת, אבל הקב"ה זיכה אותי שהשיעורים שלי מתקבלים על לב השומעים וזה חלקי מכל עמלי."

"אם נשאל מה ה'סוד' בהצלחה הזאת, אני לא יודע לומר, אבל אני כן יכול לומר שאני מאוד משתדל שהשיעור יועבר בצורה כזאת שהוא יתקבל בקלות אצל השומעים. אני תמיד משתדל לחלק אותו לנושאים, שיהיה ברור על מה אנחנו מדברים עכשיו, היתה שאלה, היתה תשובה ודחינו את התשובה. עכשיו שאלה חדשה, ועליה יש שתי תשובות. ברגע שהלומד יודע בצורה ברורה איפה אנחנו

נמצאים, באיזה שלב של המהלך, זה מקל עליו מאוד ועוזר לו להבין את ההיגיון שבכל דבר שהגמרא אומרת.

"כך גם בלימוד התוס', לפעמים יש כאלו 'תוספותים' ארוכים שמתפרשים על חצי עמוד, וזה מאוד מפחיד את הלומדים שלא רגילים בכגון דא. אבל אם לוקחים את התוס' ומחלקים אותו לחלקים, זה נהיה הרבה יותר קל, וזה באמת כך, הרי התוס' הארוך הזה מורכב מכמה מהלכים, הוא שואל שאלה משיב עליה כמה תשובות, ולאחר מכן שואל שאלה חדשה. כל מה שצריך לעשות זה לסמן נקודה, סיימנו לעסוק בשאלה הקודמת ועכשיו עוברים לנושא חדש. זה הרבה יותר קל כשלומדים כך."

"עוד משהו שאני יכול לומר, זה נושא הסיכומים. אני מאוד מאוד משתדל בסוף כל שיעור לעשות סיכום, מה למדנו היום. זה לוקח בין דקה ולדקה וחצי, והתועלת של זה עצומה."

"היה מקרה אחד שבו משהו התקשר אלי, וסיפר לי שבמשך חצי שעה הוא התאמץ להשיג את הטלפון שלי, כי יש לו משהו מאוד חשוב לומר לי."

"בשיעור של היום לא עשית סיכום", הוא אמר, "אני לא יודע אם שכחת לסכם, או שהחלטת שאתה מפסיק לסכם כל שיעור, ולכן אני מתקשר. אם שכחת, אז אני רגוע, זה אומר שמחר ובימים הבאים כן יהיו סיכומים."

"אבל אם החלטת להפסיק לסכם, אני מתחנן אליך, תחזור לסכם. זה חשוב, זה נותן לי המון. אני מאזין לשיעורים שלך בעיקר בגלל הסיכום שיש בסוף. זה נותן לי את כל העמוד מסודר ביד, עם הבנה ברורה ומדויקת."

הרגעתי אותו שבאמת שכחתי לסכם באותו יום. טעויות קורות, אבל אין לו מה לדאוג, לא הפסקתי, ובסייעתא דשמיא אני מקווה שהקב"ה ייתן לי את הכח והכלים לסיים ולסכם את הש"ס כולו, יחד עם אלפי הלומדים."

המשך מעמוד 15 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

בצורת התחברותי עם הסידור, "גם אני רוצה להתפלל!" אמרתי, "אבל בהיותי לא דתית אבקש רק דף אחד בלבד מתוך הסידור, אסתפק לבינתיים בזאת... איני רוצה ללכת רחוק מידי... אנא במטותא, שלפי נא לי איזה דף אחד המתאים בעבורי לתפילה מתוך הסידור!"

האשה נענתה לבקשתי בחפץ לב, היא בחרה לי דף אחד מתוך סידורה, ניגשה אל מכונת הצילום שבמשרד, וצילמה היטב את אותו דף, כדי שאוכל להתפלל בו יום יום כאות נפשי ונשמת. מאז התחלתי להקדיש שעה קלה מידי יום, להתייחדות עם יוצרי וקוני, מלך העולם, והתפללתי לפניו את אותו הדף בלבד!

בין התחינות שקיבלתי בצילום אותו דף, היתה גם תפילה להצלחת הילדים, כך הבנתי מתוך המילים: 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי

צאצאינו, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה!' - כיום יודעת אני שזהו קטע מתוך 'ברכת התורה' הנאמרת בכל בוקר - בשעתו כבר הרגשתי שתפילותי קולחות ובוקעות מלבי הישר אל אבי שבשמים, ונפשי כמו חשה והרגישה שבבוא היום ישוב אחד מילדי בתשובה שלמה, להיות מיודעי שמו יתברך!

ואכן לא ארכו הימים, וכפי שסיפרתי לכן, בתי השניה חזרה בתשובה שלמה ונישאה לאיש מיוחד חכם ונאה, בעל תשובה כמוה, והקימו יחדיו בית נאמן בישראל, בית שכולו אורה, קדושה ושמחה, אשר למראהו לא יכולתי להשאר באדישותי מרחוק. תכף הלכתי אף אני בעקבות בתי, וחזרתי בתשובה שלמה, לאורך ימים ושנים טובות!"

סימה האחות את סיפורה המופלא!

(מתוך הספר טיב המעשיות)

זכורני בהיותי בחור צעיר בישיבה. המקום בבית המדרש היה צר מהכיל ובעזרת נדיבי עם נבנה בית מדרש חדש ומפואר. המשגיח הגאון רבי נתן כהן זצוק"ל התעקש לערוך לא רק חנוכת הבית לבית המדרש החדש אלא גם טקס של פרידה מבית המדרש הישן. בעיניו של בחור זה לא היה מובן מה רוצה המשגיח

ומדוע בחר רבי אריה לוינ' לערוך את תפילותיו דווקא כאן באמצע הרחוב

מאת: הרב ישראל היימן

והַגְבִּילָתָ אֶת הָעַם סְבִיב לְאִמּוֹר (י"ט יב)

שכונת שערי חסד בירושלים זכתה וראתה מראות אלוקים. מאז היותה לשכונה התגוררו בה גדולי עולם וצדיקי הדורות, אבניה ורחובותיה יודעים לספר על כל אותם מעשים שבצנעה ובגלוי שנעשו ביניהם.

גם תושבי השכונה המופלאה הזו היו רגילים לדמויות הוד ולמעשים נשגבים.

לפיכך רבתה התמיהה בין תושבי השכונה למראה המוזר שהתחולל בה. הדבר הפך לשיחת היום... רבים ניסו להבין מה ולמה.

המדובר היה בגאון הצדיק ר' אריה לוינ'. הוא עצמו לא התגורר בשכונה אבל בימים האחרונים הוא נראה מופיע מידי כמה ימים בשכונה הוותיקה. נעמד באמצע הרחוב, מוציא ספר תהילים מחיקו ופותח באמירת תהילים נרגשת. דקות ארוכות בהשתפכות הלב, ר' אריה סוגר את התהילים וחוזר לביתו.

אף אחד לא הבין מהי הסגולה החדשה והמסתורית האופפת את השכונה

ויהי לפלא...

אף אחד לא הבין מהי הסגולה החדשה והמסתורית האופפת את השכונה. מדוע בוחר ר' אריה לוינ' - הצדיק הירושלמי המפורסם, לערוך את תפילותיו דווקא כאן באמצע רחוב אבן שפרוט שבמרכז השכונה?

'אולי הוא יודע על איזה נשמה שהתגוררה כאן וצריכה תיקון מסוים...? מי יודע...? ר' אריה לא עושה דברים סתם! שחו יושבי שער.

'אולי ר' אריה יודע על איזה גזירה רעה ובא לבטל אותה מעלינו?' נכנסו ללחץ כמה מהתושבים.

כשהמחזה נשנה כמה פעמים היה גם מי שפשוט ניגש אליו לשאול. ר' אריה התחייך כדרכו. "יודע לך מי היה גר בבנין הזה כאן לידנו?" שאל ר' אריה את השואל.

"בוודאי!!" הגאון מטשיבין, מי לא הכיר את דירתו שאירחה את כל תושבי השכונה בכל עת שרק חפצו בכך?!

"נו, המשיך ר' אריה בחיך. ידוע לך בוודאי, שאין כעת אפשרות לגשת אל הכותל המערבי כאשר היה בעבר, בגלל שלטונם של הירדנים על המקום המקודש. יש לי חולה במשפחה שזקוק לישועה וחשבתי לעצמי... אם לכותל אי אפשר להגיע, אבוא לכאן, לביתו של גדול הדור, היכן שהותיר הגאון זצ"ל את רישומי עמל התורה שלו, במקום בו התייגע בתורה בלי גבול, במקום בו ענה לאינספור שאלות בהלכה ובכל מכמני התורה. אין ספק שמקום זה סגולתו לא פחותה מכל מקום קדוש אחר, ובאין לי את הכותל אני מעדיף לבוא להתפלל כאן."

קירות בית המדרש הישן הספוגים עמל התורה

זכורני בהיותי בחור צעיר בישיבה. המקום בבית המדרש היה צר מהכיל ובעזרת נדיבי עם נבנה בית מדרש חדש ומפואר. המשגיח הגאון רבי נתן כהן זצוק"ל התעקש לערוך לא רק חנוכת

על איזה לחם מברכים מזוזנות וברכת המזוזין?

הצטרף אלינו לתוכנית הלימוד והמבחנים של
'דרשו' ב'דף היומי בהלכה' וכל השאלות יעלמו...

בתקופה זו התחלנו בלימוד הלכות ברכות,
וזה הזמן הטוב ביותר להצטרף אלינו.

הצטרף כבר עכשיו !!

לקבלת פרטים והצטרפות:
בכל עמדות נדרים פלוס
ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

הבית לבית המדרש החדש אלא גם טקס של פרידה מבית המדרש
הישן.

זה לא היה שגרתי כל כך. בעיניו של בחור זה לא היה מובן מה רוצה
המושגיח.

כששמענו את דרשתו במעמד, הבנו את המסר אותו הוא רצה
להעביר לנו דווקא בין כתליו של בית המדרש הישן.

הוא שאל שאלה פשוטה. כידוע קדושת המקדש קדשה לעתיד
לבוא. עד לימנו אנו, הנכנס למקום העזרה בטומאה חייב כרת. גדולי
ישראל מכל הדורות הרעישו בחומרת האיסור לעלות להר הבית
ובצורך להיזהר בחמורה שבחמורות הנ"ל.

לעומת זאת בהר סיני, מיד עם סיום המעמד הנשגב נשמעת תקיעת
שופר וכל אחד יכול לעלות להר, אפילו בהמות יכולות לרעות על
ההר.

"והגבלת את העם סביב לאמור השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו
כל הנגוע בהר מות יומת... אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל
המה יעלו בהר"

מדוע לא נותרה מהקדושה הזו שום רושם רגע אחרי??

קדושתו של מעמד הר סיני בכוחה היה לקדש את ההר ברמה שאם
מישהו יגע בו הוא ימות מיד. מעמד חד פעמי שהקב"ה נגלה בעצמו
על משהו גשמי ומקדש אותו. לא משהו שנתפס בשכל פשוט.

מדוע לא נותרה מהקדושה הזו שום רושם רגע אחרי??

לעומת זאת, במקום המקדש עד היום הקדושה עומדת בעינה
באותו תוקף כאילו הוא עדיין בנוי ועומד, מדוע בהר סיני לא נשארה
שום קדושה והכל התפוגג מיד עם סיום המעמד הנשגב?
וכאן תירץ המשגיח תירוץ נוקב בשמו של הרב דסלר זצ"ל.

בהר סיני קיבלו תורה... מעמד נשגב ועצום, נורא הוד.

אבל עם ישראל היו בו פסיביים. הם לא התאמצו בו ולא נתנו איזה
כח ומאמץ משלהם, הכל היה השפעה רוחנית עליונה עליהם.

בית המקדש היה מקום של עבודה!

הכהנים עבדו את עבודת הקרבנות כדי לעשות נחת רוח לה' ולכפר
על בני ישראל. הלווים עמדו בשיר כדי לעורר את לב העם לתשובה
שלימה ולקיים את רצון ה' בהקרבת התמיד ובהלל של מועדים.
כל כלל ישאל עבדו שם את הבורא במאמץ. 'כי ביתי בית תפילה
יקרא'. זה לא היה מקום שבאו בו לעשות מעשים טכניים. הייתה
שם עבודה שבלב ולא רק.

קדושה שעושה את האדם לא משאירה רושם, קדושה שהאדם
עצמו הוא זה שפועל אותה, היא משאירה רושם עצום לדורות!

המשגיח האריך אז לבאר שקירות בית המדרש הישן הספוגים
עמל התורה משאירים רושם בלב כל אחד ודיבר על הזכות להספיג
ראשונים את בית המדרש החדש.

מסר עצום והרבה חיוק קיבלתי באותו מעמד קצר... שיהיה האדם
עושה את הקדושה ולא הקדושה עושה אותו.

"לכל אורך הטיסה עקב מזכ"ל ההסתדרות אחר ה'כיבוד אב ואם' של בנו של רבי יעקב, הוא התאמץ לספק לאביו הגאון את כל צרכיו, הגיש לו שתיה, סידר את מושבו ולא הסיט את עיניו רגע אחד מאביו, ביראת כבוד ובדרך ארץ מופלא...

הדיון המרתק של הגאון רבי יעקב קמינצקי עם מזכ"ל ההסתדרות על 'כיבוד הורים'

הרב ישראל ליוש

וְכָל הַעַם רְאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר... (כ טו)
וואין את הנשמע, שאי אפשר לראות במקום אחר. וכ"ץ

חול, נוכל לזהות מיהו החתן, הוא נשאר בלבוש שבת חגיגי, נאה ויאה לימי ה'שבע ברכות'.

כן הדבר במעמד הר סיני, בקבלת התורה, כולם היו במעמד וכולם לבשו חג, אבל 'חתני התורה' הם אלו שנשארו חגיגיים גם למחרת החתונה ועטו אליהם את עול התורה ודבקו בה בשלמות.

"זכיתי לשבת מאחורי הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בשובו מהכנסיה הגדולה השישית בירושלים" - סיפר הרב משה שרר זצ"ל, "לידו ישב מזכ"ל ההסתדרות העובדים בארץ ישראל, והם התווכחו בעיני יהדות. רבי יעקב השיב בסבלנות רבה לכל שאלותיו הקנטרניות של המזכ"ל, ושיאו של הוויכוח ארע לקראת סוף הטיסה...

"לכל אורך הטיסה עקב מזכ"ל ההסתדרות אחר ה'כיבוד אב ואם' של בנו של רבי יעקב, הוא התאמץ לספק לאביו הגאון את כל צרכיו, הגיש לו שתיה, סידר את מושבו ולא הסיט את עיניו רגע אחד מאביו, ביראת כבוד ובדרך ארץ מופלא..."

"רבי" - פונה המזכ"ל לרבי יעקב - "הדברים שאמרת לא ממש שכנעו אותי שעלי לעזוב את דרכי, אך מחינוך הילדים שלכם התפעלתי מאוד, אתם כנראה יודעים כיצד לחנך היטיב את ילדכם. מילדיי אינני מצפה ליחס מכבד כל כך כמו שבנך נהג בך... מהו סוד החינוך המדהים הזה...?"

"אין כאן סוד ואף לא שיטה חינוכית" - השיב רבי יעקב בלבביות - "לשיטתכם האדם מתחיל מהקוף, ומאז האנושיות מתקדמת ומתפתחת ועולה בדרגות התרבות, כל דור חדש מפותח יותר מהדור הקודם, שהרי הוא מתרחק מן הקוף הפרימיטיבי, אין פלא אם כן שהדור הצעיר מורד בדור העבר, הוא הרי חכם ומתקדם יותר... לעומת זאת, אצלנו כעם היהודי מתחיל מ'מעמד הר סיני', הדור הצעיר אינו שואף להתרחק משם, אדרבה הוא רק מברר כיצד להיות דומה למעמד ההוא, הוא מחונך להבין כיצד להתקרב לתכנים והמצוות שנאמרו שם, כל שאיפתו להידמות לדור הקודם שהיה יותר קרוב למעמד הר סיני, אין פלא אם כן שהוא רוחש לו כבוד, כי הוא רואה בדור הקודם בבואה של הר סיני, ולא יצור שקרוב לקוף..."

קול הנשמע אינו נראה. אם הוא נראה הוא כבר לא רק קול, הוא גם מראה, אלא שבמעמד הר סיני אירע נס ופלא, הקולות שיצאו מפי הגבורה לא רק נשמעו לעם ישראל, הם גם נראו לעיניהם, והשאלה: מדוע? הרי הקב"ה אינו עושה ניסים אלא אם כן יש בהם מטרה, מה, אם כן, המטרה בנס המופלא הזה שעם ישראל ראו את הקולות? דברי הרמב"ן בפרשת ואתחנן על אזהרת התורה לבל נשכח את מעמד הר סיני, יסבירו את ענין מראה הקולות...

מעמד הר סיני, מבאר הרמב"ן, עם התפאורה המיוחדת, הקולות והברקים, האש הגדולה והלפידים, קול השופר וההר עשן, עשה אותו ה"ת" כדי שנלמד ליראה אותו כל הימים ונלמד את בנינו לדורות עולם את האמונה המוחלטת בה', בתורתו ובמשה עבדו. לו היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד, אף שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים, בכל זאת, אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום ויצונו הפך מן התורה, אף אם יתן אות או מופת, יכנס ספק בלבנו. אך אם נשמע באזננו את דברי התורה מפי הגבורה, ללא אמצעי, יקל לנו להכחיש כל חולק וכל מסתפק, ולא יועילו לו האות והמופת, כי אין ספק בידינו ושקרו מוכר וידוע.

נמצא, שמעמד הר סיני, אינו אירוע סתמי שבו התורה עברה מהמצווה אל העם. מעמד הר סיני הוא אירוע מכונן, מרכזי ויסודי בבסיס אמונתו של כל יהודי, ומצווה וחובה עלינו להעבירו מדור לדור. לכן לא הסתפק הקב"ה שנקלוט את המידע במעמד הנשגב ע"י חוש השמיעה בלבד, הוא רצה שנגייס גם חוש הראיה, כדי שנחווה היטיב את הדברים ורישומם ייחרט בליבנו, כך נוכל להעבירם לדורות הבאים במלוא העוצמה והאמונה, כי הרי אינה דומה שמיעה לראיה...

על אלו שמעמד הר סיני נשכח מליבם, המשיל הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א משל נאה, לחתונה שכל בני המשפחה לבושים בבגדי שבת נאים ויפים, הרי יקשה לזהות מיהו החתן מבין כל בני המשפחה, רק למחרת כאשר כל האורחים יחזרו ללבוש בגדי יום

להאמין שכך מתנהלים כל ענייני העולם.

וכי עם ישראל מתווכח עם הקב"ה?

בספר מלאכי (ג', י"ג-י"ד) נאמר: 'חזקו עלי דבריכם אמר ה', ואמרתם מה נדברנו עליך; אמרתם שווא עבוד אלוקים, ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדונית מפני ה' צבקות'. ושאלו רבותי: וכי עם ישראל מתווכח כאן עם הקב"ה? וכי יעלה על הדעת שבוויכוח זה הם יצאו וידם על העליונה חלילה! אלא ההסבר הוא, שהעם אכן עבד את ה', אבל עשה זאת בעצבות ובקדרות, והקב"ה לא מחשיב זאת כעבדות, אלא כ'שווא'. אבל העם אכן היה בטוח שגם עבודה כזו נחשבת כעבודת השם. עכ"פ למדנו, שמי שנמצא בעצבות, איננו יכול להיקרא עבד ה'. והסיבה לכך היא פשוטה: אם אתה עצוב, סימן שאינך מכיר בעובדה שהשי"ת הוא השליט היחיד בעולם, וכל מעשיו אתנו הם לטובה; וממילא איך אפשר להגדיר אותך כעבד?

לא להתעצב בכל מה שעובר עליו

ובאמת, מי שנמצא ליד גדולי ישראל, יודע שלמרות שאין מי מהם

שלא סבל חייו יסורים וצרות, הן צרות פרטיות והן צרות הכלל שעברו על ראשם, למרות כל זאת לא שינו את שיחם-ושיגם, וכל תנועותיהם ודיבוריהם היו בשמחה ובששון.

וגדולי ישראל בדורנו מעוררים את שומעי-לקחם שלא רק בענייני הגוף אין לאדם להיות עצב בכל מה שיעבור עליו, אלא גם בענייני הנפש, כמו במיעוט לימוד התורה, התפילה ועבודת השם, אל להם להניח ליצר-הרע להעציב אותם ולהשרות עליהם אווירה של מרירות.

כי זו היא דרכו של היצר הרע. היום הוא מבלבל את האדם ומביאו לידי עצבות, ומחר יצטט בפניו את הפסוק 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי', ואם רשע הנך - הרי עבודתך אינה רצויה... כל זאת ישנן היצה"ר באוזניו.

בזה היה תמיד גדול כוחם של רבותינו שידעו לשמח ולהרנין את ליבותיהם של האנשים שהגיעו אליהם כדי לתנות על רוע-מזלם ולהשיח את דאגותיהם. והם, גדולי ומצוקי ארץ, הפיחו בהם תמיד רוח-חיים, חדווה ושמחה, לא להתייאש ולא להתעצב משום דבר.

(מתוך מצוות בשמחה, בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

אפתח בפניך את הדלת של הקרון ואתה תקפוץ החוצה, ואף על פי שאני יודע שאם יתפסו אותי אחת דתי, אבל משום מה עז רצוני לסייע לך בכל זאת, ואכן פתח לו את הדלת ונתן לו להימלט על נפשו ולהיחלץ בחיים מגיא צלמוות. וכל זה אך ורק בזכות התפילה שהפכה את לבבו הרע של הקאפו, את השנאה העזה לחמלה גדולה ויתירה שחמל עליו וחילצו ממות לחיים.

וממוצא דבר נשמע כמה חוב גדול הוא לנו להודות לה' ולרוממו על המתנה הטובה של 'תפילה' שקיבלנו ממנו, כי היא כוללת בתוכה כל השפע, כי על ידי תפילה זוכה האדם לסייעתא דשמיא גדולה ולהצלחה מרובה בכל פעולה ופעולה הן ברוחניות והן בגשמיות, ושהיא התענוג הגדול שבכל התענוגים ומביא את כל הישועות שבעולם. ברם כיון שהדבר מורגל מאוד אצלנו, מאחר שאנו מתפללים שלוש פעמים בכל יום, דווקא משום כך, התפילה נמנית בין אלו הדברים הצריכים חיזוק תמידין כסדרן, כדאיתא בגמ' [ברכות לב:].

ובענין זה נביא עובדא שסיפר

הרה"ק מסאטמאר זי"ע

וראוי לציין כי חלק גדול מן הקושי בעבודת התפילה נובע ממה שאנו רוצים לראות את התוצאות בו ברגע, ובאם אינו רואה חיש מהר את הישועה, נחלשת דעתו מלהמשיך בעבודה זו, בחושבו שאין בו כל תועלת, וכמובן שזה הוא מבלבולי היצר שמטעה את האדם לומר שיגיעתו בתפילה לריק הוא. ומחובתנו לדבוק בדרכי התמימות, ולא למנוע שפתינו אפילו שעה אחת מלהמשיך בתפילה, כי כל תיבה ותיבה שבה מעוררות חסד ורחמים למעלה מדעת האדם והשגתו,

ולא נטה לבבנו מן עבודה זו כי רבה היא, עד שהקב"ה יראנו נפלאות שכל התפילות יתקבלו עד לאחת.

והשתא דאיתנא להכא מבינים אנו בגדלות מעלת ריבוי תפילה, שיהא אדם רגיל להתפלל שלא ימוש חסדו מאיתו ית', ושאין מדה אחרת יפה מן התפילה, שכיוון שמרבה האדם בתפילה ובתחנונים מיד נגאל וכדאיתא במדרש [תנחומא וירא פ"א], ובענין זה נביא עובדא שסיפר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, מזקנו בעל הייטב לב זי"ע. פעם אחת שבת הייטב לב בצלו של הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע, באותה שבת בעת השלחן הטהור, אמר הרבי ר' הירש דברי תורה על הפסוק [תהילים מ, י'] 'בְּשִׁרְתִּי צָדֵק בְּקָהֶל רַב הִנֵּה שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא, ה' אֶתֶּה יְדַעְתָּ' וכך אמר בלשון קדשו, בשרתי צדק - יש בכחי להבטיח ולבשר צדק, דהיינו בשורות טובות. בקהל רב - אף לקהל רב מאוד, ולפעול ישועות רבות לכל בני ישראל.

ואם תאמרו היאך אני מובטח שיתמלאו בקשותי, כי הנה שפתי לא אכלא - לא אמנע שפתי מלהתפלל עוד ועוד, עד שיקויים המשך הפסוק ה' אתה ידעת - שיהיו מוכרחים לקיים בקשותי מן השמים. וכאשר חזר הייטב לב לביתו, חזר דיבור זה לפני זקינו הק' בעל ישמח משה זי"ע, ונתפעל הישמח משה מאוד מזה, ואמר כי בזה נתחוור לו מנהגו של הרבי ר' הירש, שהיה תובע סכומים אדירים מאנשים כדי להבטיח להם ישועה, אשר מנהג זה היה לפלא בעיני הצדיקים, אבל עתה כאשר שמע היאך מעיד על עצמו כי יש בכחו לפעול ישועות לכל מבקש, ולא ימנע שפתי מלהתפלל עד שבעל כרחך ימלאו בקשותיו מן השמים, וודאי יש בכחו וברשותו לתבוע כמון מבני ישראל בעבור הישועות.

(חלק ממאמר נרחב מתוך קונטרס 'שפת חיים' שבט תשפ"ג)

לחולה שתינה את כאביו וצרותיו, ובכה מאד, סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שחמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל מסר לו כסגולה לתרופה את מה שאמר רבי מתתיהו דיויס זצ"ל, שקבלה בידו שחולה הרוצה להירפא ילמד בעיון סימן אחד ב'נודע ביהודה'.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

חיוב כיבוד חתן לחמיו וחמותו

"ויצא משה לקראת חותנו וישתחו וישק לו" (י"ח ז)

מקור החיוב. מובא בילקוט (יתרו סי' רס"ח) ובמכילתא דרשב"י עה"פ "וישתחו וישק לו", איני יודע מי השתחוה למי או מי נשק למי, שהוא אומר 'וישאלו איש לרעהו לשלום' - מי קרוי 'איש' - זהו משה, דנא' 'והאיש משה עניו מאד'. הווי אומר, לא השתחוה ולא נשק אלא משה לחמיו. מכאן אמרו שיהא אדם נוהג בכבוד חמיו. לכאורה חיוב כבוד חמיו ככבוד אביו, אמנם דעת הב"ח (ביו"ד סי' ר"מ) דאין חיוב כבוד חמיו שווה לכבוד אביו, ודייק זאת מלשון הטור (סי' ר"מ) 'חייב אדם בכבוד אחיו הגדול ככבוד אביו, וחייב לכבוד חמיו. ומשמע מדבריו דמחלק בין חיוב בכבוד אחיו הגדול דמדמה זאת לכבוד אביו, לבין כבוד חמיו שלא דימה אותו לכבוד אביו. אמנם מביא שם הב"ח והמדרש 'שוחר טוב' שחייב בכבוד חמיו ככבוד אביו. והנה בספר 'חרדים' (פי"ב בעניין מצוות עשה מהתורה התלויות בפה) נקט דהוא חיוב דאורייתא, אולם ה'פתחי תשובה' (יו"ד סי' שע"ד סק"ג) כתב דאין החיוב אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא,

וה'מנחת אלעזר' (ח"ג סי' ל"ג) כתב דהלימוד במדרש שאמר דוד לשאול 'ואבי ראה' הוא רק מדברי קבלה ולא מדאורייתא, ואין בזה הכלל דדברי קבלה כדברי תורה דמיא, דאמנם בדברים שהנביא מצוה ומזהיר את ישראל הוא כד"ת, משא"כ כשמספר והולך זה המעשה שדוד הגיד לשאול מזה לומדים דחייב לכבוד חמיו אינו כדברי קבלה. וה'לבוש' (בסי' ר"מ) למד דגדר החיוב הוא כמו דין כיבוד אב, וביאר בהגהות מהר"י אזולאי על ה'לבוש' דחיוב כבוד חמיו הוא משום דאיש ואשתו כחד גופא הוא, וממילא דחמיו חשוב כאביו, ולענין האם לאחר מיתת חמיו צריך לומר 'הריני כפרת משכבו', לכאורה לדעת החרדים דחיוב כבוד חמיו ככבוד אביו א"כ צריך לומר 'הריני כפרת משכבו', אולם לדעת הב"ח דאינו מחויב בכבוד חמיו אלא כשאר זקנים חשובים, "ל דאינו נוהג בחמיו דינים אלו, דרק באביו ורבו נוהג דין זה. והנה יש לציין שחתן חייב גם בכבוד חמותו, וכ"כ בצידה לדרך הב"ח והברכ"י (שם). וחיי אדם (כלל ס"ז סכ"ד). ופשוט שחיוב הכיבוד הוא רק מזמן הנישואין ולא מזמן שקוראים בזמנינו אירוסין.

אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוזנקים ל 60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת כוחות ההצלה בטלו ממלאכתם...

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ ז)

הדיבור הרביעי בעשרת הדברות, מפרט בהרחבה את מצות השבת, אותה מתנה אהובה ששכנה בבית גנזיו של הקב"ה, והעניקה לעם ישראל. חז"ל לימדונו דעל האדם לצפות ולחכות ליום השבת בכל ימות השבוע, כמי שמצפה לקבל מתנה יקרת ערך הנמצאת בדרכה אליו. הרמב"ם (פרק ל' מהלכות שבת הלכה ב') מבאר כי קבלת השבת הראויה והמועדת, היא להכין הכל מבעוד מועד, ולשבת בשלווה וברוגע לקבל את השבת כקבלת פני מלך. כך מקבלים שבת, כך מוכיחים במעשים כי השבת יקרה לנו! לפיכך בכל הדורות חפצו יהודים להקדים לקבל פני שבת, אמנם, מעלה גדולה כהקדמת קבלת שבת אינה נקנית בקלות, אך הזוכים להקדמת קבלת השבת, זוכים לטעם נפלא, שלווה ונינוחות, וגם לסגולה הנכבדה שהקדמת קבלת השבת מביאה בכנפיה, שסייעה לרבים וטובים לזכות בישועה מיוחדת, גם מחוץ לגדרי הטבע! ואכן, פתיחת שערי הפרנסה בכל ימי השבוע תלויה בזמן קבלת השבת, כפי שפירשו את דברי חז"ל 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' - אם יהודי מכניס שבת מוקדם ומאפשר לה לתפוס את מקומם של ימי החול, הוא זוכה לפתיחת שערי פרנסה ולא יצטרך לבריות. אחרי שעמדנו

על חשיבות הקדמת קבלת השבת, אין עוד פלא כי היצר מרכז כוחות עוצמתיים במאבק שכנגד. הן יצר הוא, ותפקידו למנוע טוב מבעליו... אך אשרי הזוכה, אשריו ואשרי חלקו. כל מי שטעם טעם נפלא זה, אינו יכול להמתין עד לערב השבת הבאה.

וסיפור נפלא בעניין זה - בעת מסעו של ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לארה"ב, כאשר הופיע בהדרו בעיר לייקווד. תושבי העיר צבאו על דלתו, וביקשו לקבל עצה וברכה על מצוקותיהם השונות. עם התגברות זרם הבאים, הבחין הגרא"ל שטיינמן שבעצם הוא עד למסכת של אסונות ומקרים קשים שפגעו בעיר, ואכן רבני העיר אוששו את תחושתו, וביקשו לדעת על מה עשה ה' ככה לעיר גדולה לאלוקים, ומה אפשר לעשות להעביר את מידת הדין המתוחה. במעמד קבלת פנים לכבודו שהפך לעצרת חיזוק והתעוררות, נשא דבריו ואמר: 'שבת היא מקור הברכה, והרי חז"ל הבטיחו שהשבת מביאה ברכה לעולם. התחילו נא לקבל שבת חצי

שעה קודם, הכניסו את השבת לבתיכם חצי שעה קודם, ויחד עמה תבוא גם הברכה ולא תדעו עוד צער. בני הקהילה קיבלו זאת על עצמם על אתר, וכבר באותה שבת רוב הציבור הקדימו לקבל את השבת. ההמשך מפתיע העיד רבי מלכיאל קוטלר שליט"א (מראשי ישיבת לייקווד) אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוזנקים ל 60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת לא נשמע שבר בגבולם, וכוחות ההצלה בטלו ממלאכתם השבת! כך, בשבת שהתקבלה בכבוד וביקר מוקדם מזמנה הקבוע, זכתה קהילה שלמה לראות את מימוש התפילה: 'וברצונך הניח לנו ה' אלוקינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו!' כשנצטרף למקדמי השבת, גזירות יתבטלו, שפע ירד ופרנסה וחיים טובים לכולנו (פניני פר' שבוע).

הסגולה לתרופה מה שאמר רבי מתתיהו דיויס זצ"ל

"והודעת להם את הדרך ילכו בה" (י"ח ב) - זה ביקור חולים (ב"מ ל)

לחולה שתינה את כאביו וצרותיו, ובכה מאד, סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שחמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל מסר לו כסגולה לתרופה את מה שאמר רבי מתתיהו דיויס זצ"ל, שקבלה בידו שחולה הרוצה להירפא ילמד בעיון סימן אחד ב'נודע ביהודה'. וכדי להסביר את הדברים צריך לעיין מעט בתולדותיו של ה'נודע ביהודה' זצ"ל, שהיה גאון אדיר ומופרש מענייני העולם הזה ומגיל בר מצוה לא ראה שינה בעיניו אחר חצות לילה. כך מספרים גם על רבי חיים פלאג'י וגדולי עולם נוספים, אולם על ה'נודע ביהודה' מעידים שגם בשעות בהן ישן, לא שכב במיטה רגילה, אלא רגליו היו על כסא, כדי שיוכל לקום מיד וללא שהיות. זה היה המ'זרון' של ה'נודע ביהודה'. עמל תורה שאין לתאר כלל. גם ה'עזות דקדושה שלו למען השי"ת הייתה נוראה. לא יפלא שיש סגולה מיוחדת לחולה ללמוד סימן בספרו ולהירפא מהמחלה (טובך יביעו).

חידות לפרשת השבוע:

א. בניו של מי הגיעו עם יתרו למשה במדבר ומתי נולדו בנים אלו?
ב. על מה בפרשתנו נא' "גדול הוא השלום", ומדוע גדול השלום?
ג. היכן נרמז בפרשתנו שיתרו התגייר?

ד. מהו ביאור הדבר שנא' בגמ' (סנהדרין צ"ד). "היינו דאמרי אינשי, גיורא עד עשרה דרי לא תבוי ארמאה באפיה?"
ה. מדוע משה רבנו לא קרא לבנו הראשון אליעזר, על שם הנס שהצילו הקב"ה מחרב פרעה אלא המתין עד שנולד לו בנו הקטן?

מפני שהשלום מיישב את הדעת לשמוע את כל אלו.

- תשובה לחידה ג. כתב בתרגום יהונתן בן עוזיאל עה"פ 'וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו' שמשו רבנו השתחוה ונישק וגייר את יתרו, וכתב בפירוש יהונתן שהדיוק הוא מזה שקראו הפסוק 'רעהו' ובכל מקום שנאמר 'רעהו' הכוונה כמוהו כמו שנאמר "למה תכה רעך" (שמות ב י"ג) ופרש"י - רשע כמותך, וכמו שנאמר בפרשת משפטים "שור רעהו" - ולא שור של גוי.
- תשובה לחידה ד. רש"י כתב עה"פ 'ויחד יתרו' שיתרו כששמע על איבוד מצרים, הצטער ונעשה בשרו חידודין חידודין, והביא את הגמ' הנ"ל, וביאר שיתרו גם לאחר שנתגייר נצטער על עמו. וברבנו בחיי כתב שיתרו היה דור עשירי למצרים שהיה בנו של

- תשובה לחידה א. איתא במכילתא שבנים אלו היו בנים של ציפורה ממשו רבנו, אבל בזוהר כתב דבר חידוש דהכוונה לבני יתרו דעד שלא בא משה אליו לא היו לו בנים כי אם בנות, וכשבא משה אצלו - נולדו לו בנים, וזה מה שנאמר שיתרו הביא את בניו וכל בני ביתו כדי לגיירם.
- תשובה לחידה ב. איתא במכילתא דרשב"י, כשמשו ויתרו נפגשו 'וישאלו איש לרעהו לשלום' - גדול הוא השלום שהוא קודם לשבחו של הקב"ה, שכן מצינו שמשו לא פתח ליתרו תחילה לא ביציאת מצרים ולא בעשרת הדברות ולא בקריעת ים סוף ולא במן ולא בשליו אלא בשלום תחילה שנאמר "וישאלו איש לרעהו לשלום" ואח"כ "ויספר משה לחותנו"

המשך בעמוד הבא

חם, ולכך נאמר עליו דבר זה, אמנם ב'מושב זקנים' מפרש דמה שנאמר בגמ' 'עשרה דרי' הכוונה - עשר שורות, ופירושו שהגר אפילו שנתגייר ואפילו ששהה כ"כ ביהדותו אחר שנתגייר עד שנעשו עשר שורות של קמטים במצחו מרוב זקנה, עם כל זאת לא תאמר גנאי בפניו, כי עד יום מותו מיצר על ביזיון הגוי מאחר שהוא עצמו גוי היה. וב'מנחה בלולה' כתב שגר עד שיזקין ויהיה לו עשר שורות של שערות לבנות בזקנו לא תבזה ארמי בפניו, אמנם כשיזקין - כבר לא יסור עוד לסורו. ובספר 'זיכרון' בשם ר' ישראל כתב שהכוונה היא הפוך, שכשנתגייר הגר בזקנותו שכבר היה לו עשר שורות לבנות בזקנו אל תבזה גוי בפניו מפני שמצטער, אבל כשנתגייר כשהוא קטן, אין דבר זה מהווה בעיה

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל

חופ מתורה הוא לא ידע, זה לא עניין אותו שום דבר חוץ מתורה, לכן הוא נהיה גדול!

אתם חושבים שיש לכם ראשים יותר קטנים וחלשים, אבל זה לא נכון. הבעיה היא לא בכישרון, אלא בזה שהראש מחולק בין תורה לבין דברים אחרים. אם בחור היה רוצה לצמוח, ותדעו לכם שצריכים אתכם, אנחנו צריכים היום גדולי ישראל חדשים, זקוקים לכם. ברוך ה' יש לכם ראשים טובים, הבן שלי אומר שיש לו פה תלמידים טובים, הוא יודע מה שהוא מדבר, כשהוא אומר שיש לו בחורים מצוינים הוא אומר דבר נכון. אבל בחורים מונחים בעוד דברים, מונחים בדברים אחרים.

אתם צריכים להבין ש'עולם הזה' עם 'עולם הבא' זה כמו מים ואש. האחד מכבה את השני. זה לא הולך ביחד! זה לא הולך ביחד!

ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת

בתקופת כהונתו של המהר"ל דיסקין כרבה של בריסק, היה שם 'ראש הקהל', יהודי עשיר מאוד ובעל יכולת, שהיתה לו בת כלילת המעלות. הוא חיפש עבורה חתן תלמיד חכם, והציעו לו כמה וכמה תלמידי חכמים מופלגים.

בין ההצעות שהגיעו אליו היה גם בחור אחד שהיה מתמיד עצום, לא היה לו בעולמו שום דבר מלבד עסק התורה. דא עקא, הבחור הזה לא היה מהמוכשרים ביותר. יודעו ומכריו הגדירו אותו כ'בינוני' בכישרונות.

ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת, כסף לא חסר לי. אני יכול לקחת עליו שבעילויים, למה לי להסתפק בבחור עם כישרון בינוני?

אבל בלי לשאול את הרב לא מקבלים כאלו החלטות. הוא ניגש אל המהר"ל דיסקין ושאל את פיו. האם להתייחס לכזאת הצעת שידוך, או שעדיף לדחות אותה בנימוס ולהמתין שתבוא הצעה טובה יותר.

אמר לו רבי יהושע לייב, שזה נשמע שידוך מצויין. הוא ממליץ בחום, כדאי לעשות את השידוך הזה.

הקשה ראש הקהל, ילמדנו רבינו, הרי כתוב שצריכים לקחת

מפני שאינו מקפיד.

- תשובה לחידה ה. כתב ה'חזקוני (לעיל ב כ"ב) כל זמן שמלך מצרים היה חי, היה משה ירא ממנו בכל מקום שהולך ורק לאחר שא"ל הקב"ה 'כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך' הכולל את מלך מצרים, מיד הזכיר חשיבות הנס באותו הזמן כשנולד לו בנו השני במלון, עוד טעם, דכשנולד לו בנו הראשון גרשום, עדיין היה משה חדש במקומו ונחשב כגר והיה ירא להזכיר מפני מה ברח ממצרים, פן יגרשהו חותנו, אבל אחר שנתיישב לא הקפיד ולכך קרא כך את שם בנו השני. (ויתכן שבא לרמז דבר זה בשם בנו הראשון 'גרשום', דהיינו כיוון שאני גר - עדיין איני יכול לקרוא 'אליעזר').

תלמיד חכם כחתן, ואני יכול לקחת תלמיד חכם גדול יותר, למה לי להסתפק בבינוני?

אבל רבי יהושע לייב, רוח אחרת היתה עמו. הוא אמר פשט מאוד חזק על המשנה בפרקי אבות "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני".

מה הפשט הפשוט? מי שלומד תורה למרות שאין לו יכולת כלכלית, הוא רעב ללחם ובכל זאת לומד ולומד, סופו שיהיה עשיר ולא יחסר לו דבר ויוכל ללמוד תורה בהרחבה, וכן להיפך חלילה.

המהר"ל דיסקין הסביר את זה באופן נוסף, על כישרונות. מי שמקיים את התורה ועוסק בה מעוני, עם כישרונות חלשים, הוא עני בכישרונות. יש לו ראש חלש, ובכל זאת הוא עוסק בתורה, סופו לקיימה מעושר. הוא יהיה עם כישרונות ברוכים, עם זיכרון נפלא והבנה מעמיקה ומיוחדת במינה. וכין להיפך...

שמע ראש הקהל לעצתו ועשה את השידוך. ואכן, האברך הצעיר עלה ונתעלה והיה לאחד מגדולי הדור, הלא הוא רבי יוסף זונדל מאיישישוק, שכתב חיבורים מופלאים ונרחבים על כל ארבעת חלקי ה'שולחן ערוך', 'גני חיים' על אורח חיים, 'אולם המשפט' על חושן משפט, 'חדרי דעה' על יורה דעה ו'חוקי העזרה' על אבן העזר. הוא היה נערץ על כל גדולי דורו, והחפץ חיים היה נוסע אליו, מראדין הסמוכה לאיישישוק, כדי לדבר איתו בלימוד ולהתייעץ עמו בנושאים שונים. (החפץ חיים גם ביקש ממנו הסכמה לספרו 'ליקוטי הלכות'). הוא היה בינוני! כישרון חלש... אבל הוא התייגע בתורה, והיה לאחד מגדולי הדור.

לא פעם מגיע אלי בחור ואומר לי "המשגיח, יש לי כישרונות חלשים", ואני אומר לו "אולי אתה צודק, אולי באמת אין לך כישרון חזק, אבל מי מונע ממך להיות מתמיד? מי מונע ממך להתייגע בתורה. גם זה תלוי בכישרונות שלך? לא! זה תלוי אך ורק בבחירה האישית שלך. צריכים לקבל קבלה, ללמוד שלושה סדרים מלאים, אני לא מבקש יותר משלושה סדרים, אבל שזה יהיה העיקר. מה זה משנה מה נותנים לאכול בחדר אוכל בארוחת הצהריים? מה זה משנה מה מדברים החברים? התורה צריכה להיות העיקר. בחור ישיבה צריך שתהיה לו בוש פנימית כשהוא מדבר דברים בטלים! כך צומחים להיות גדול בתורה.

האפשרות הראשונה אחרי טרחה כה רבה ותקווה למנוחה, אך לא היה קל להשיג גמ"ח מזוזות מרגע לרגע וגם לשגר את המזוזות עד המושב. בני המשפחה החלו להתרוצץ בעניין.

בינתיים, רבי בן ציון נכנס לבית הכנסת. אחד האברכים תושב המקום ששהה בבית הכנסת, ניגש לר' בן ציון לומר 'שלום עליכם', ר' בן ציון התעניין, האם הוא יודע היכן אפשר להשיג כאן מזוזות לשבוע.

האברך חייך חיוך של הפתעה: "בדיוק יש לי כמה מזוזות. היום רכשתי מזוזות חדשות, ובעוד שבועיים אני אקבע אותם בדירה של בני". רבי בן ציון נדהם מההשגחה פרטית המופלאה. ואכן האברך השאיל לו את המזוזות (כאשר הגרב"צ מכוון מראש שלא לזכות במזוזה, בכדי שיוכל להורידה כשיצא מהדירה). ויהי לפלא.

חכך הגאון בדעתו, הרי מעולם לא קרה שהגיע לדירה שאין בה מזוזות, וכאשר בכל זאת הגיע לידו כזה מקרה, מסתובב הענין בהשגחה חיש מהר בדרך נס, שיפגוש באברך שהיה בבית הכנסת ובדיוק יש לו עכשיו מזוזות בנרתיקו. הרהר וחשב, כי יש בכך גם אות משמים שעליו ללמוד הלכות מזוזה.

ואכן בימים הבאים ב'בית מאיר', הסיט את סדריו המתוכננים והתיישב ללמוד שוב בעינין הלכות מזוזה מסוגיות הגמרא עד השולחן ערוך עם המפרשים, וחידושים רבים עלו בכדו מן המעיין. בחורף שלאחריו מיד אחרי החגים סידרה של כעשרה שיעורים בהלכות מזוזה. ויהי אור.

(מתוך 'ספר ללא שם')

עליהם וללבנם שוב בעומק הסוגיא. הרבנית תמיד המריצה אותו בשמחה מרובה - שיסע, ונסעה לצדו ולמענו, כיון שידעה ששם הוא יושב הרבה על מרפסת הבית ונושם אויר צח לבריאותו, מחליף אוירה ברוגע ולומד ברציפות.

ויהי היום. יוצאים לדרך, עם הפעקלאך למושב 'בית מאיר'. קיץ תשנ"ז.

הדבר שהחזיק בידו כל משך הנסיעה היה שקית הטלית והתפילין. אחד הילדים המציע לו להחזיק במקומו את הטו"ת, הוא מיאן ואמר: "דומה הדבר לאדם שמחזיק בידיו צרור יהלומים, שאינו מוסרו לאחר להחזיק אותם, גם אם הוא נאמן עליו, כך הם התפילין, המצוה שמקיימים בהם יום יום היא כה גדולה, ולא אפקדים בידי אחר".

כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, וכיון שהן היו ישנות והיה ספק על כשרותם הזמינו חדשות, והם עתידים להגיע בקרוב.

ר' בן ציון אמר לבני המשפחה כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, שהרי בשו"ע (יו"ד סימן רפ"ו סעיף כ"ב) כתוב שהשוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה מיד, משום 'שוב ארץ ישראל. והרמ"א מוסיף, ש'שואל' דינו כשוכר. וא"כ אסור לדור בדירה ללון בה בלילה, אפילו יממה אחת ללא מזוזה.

מה לעשות? יש שתי ברירות, או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק ולוותר על הנופש. כמובן שהכל העדיפו את

כביכול לא שמע כלום. נאלצנו לעשות בדיקות נוספות ולשלם עליהם סכום לא קטן.

מיד כשהגענו לארץ מצלצל הפלאפון

והנה מיד כשהגענו לארץ מצלצל הפלאפון. על הקו אחת הנשים הצדקניות מארגון 'ביקור חולים' והיא אומרת בהתרגשות: "אתם חייבים להכיר בנס שארע לכם. עשר דקות לאחר שעליתם למטוס הגיעו התשובות מהבדיקות שעשיתם יום קודם, אחד מכם חיובי... אם הייתם מקבלים את התשובות - לא הייתם טסים!"

ובכן, האמנם ריבוננו של עולם לא מקבל את בקשותינו? ודאי שהוא מקבל! רק בגלל שהוא קיבל את התפילות הוא מנע מאיתנו את התשובות עד אחרי עליה למטוס, לקחו מאיתנו עוד כמה מאות דולר כדי שלא נעבור את עוגמת הנפש עם תשעה נפשות ולא נטוס, שימנע מרעייתי ע"ה את עוגמת הנפש לא להשתתף בברית של הנכד הראשון שאמור היה לקבל את השם הראשון על אביה שנפטר מספר חודשים קודם לכן!!!

ואשא אתכם על כנפי נשרים! הוא טוב ומטיב. ככה ניגשים לתורה!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

ועדיין מחכים לבדיקות.

פתאום הקב"ה שולח לי אדם שבמשך ארבעה וחצי החודשים שהייתי בקליוולנד וב"ה רקמתי קשרים עם רבים מאוד מבני הקהילה, אותו לא הכרתי, אבל הדוד שלו נעשה חבר טוב שלי. הוא שמע שאני שם וניגש לעזור. דיבר עם האחראי והודיע לנו שנוכל לעשות בדיקות אנטיגן שמחירן הרבה יותר זול, רק תשעים וחמשה דולר לבדיקה, לא מאתיים שבעים וחמשה.

הבעיה הייתה שגם לבדיקות אלו היינו צריכים להמתין, והזמן רץ... אך מיודענו היה מעשי, הוא דחף סכום כסף לידי עושי המלאכה. מיד עשו לכולנו בדיקות אנטיגן, למי שמכיר אותם צריך להמתין עד עשר דקות לתוצאות, ולנו לא היה את העשר דקות האלו... אבל מסתבר שהשלמונים עשו את שלהם, ותוך דקות ספורות כולם קבלו תשובות שליליות.

רצנו לדלפק לשקילת מזוזות, ואז התעוררה בעיה עם המזוזות, שהיו יותר מידי גדולות ונאלצנו לפרק כמה מהן. בסוף, ברוך ה', איכשהו הגענו למטוס ברגע האחרון, 'עם הנשמה בידיים'. היו צריכים לעצור את הדלת שלא תיסגר עלינו...

התיישבתי במטוס המוביל מקליוולנד לנוי יורק כשכולי מתנשם ומתנשף ואני חושב לעצמי: הרי התפללתי וביקשתי מהרבוננו של עולם, וגם נתת צדקה. אתה לא יכול לאכזב אותי... ובורא עולם

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע את דברי ה'...

עמוד היומי
תלמוד בבלי

הרב **מנחם דריימן** שליט"א
עברית
שלוחה 3<1<5

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
אידיש
שלוחה 2<5

הרב **ירמיהו לעסין** שליט"א
אנגלית
שלוחה 2<3<5

הרב **שלמה סטרו** שליט"א
ספרדית
שלוחה 4<5

הרב **עובדיה טלגם** שליט"א
ספרדית
שלוחה

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
עברית
שלוחה 1<1<5

רבי **דוד הופשטטר** שליט"א
אנגלית
שלוחה 1<3<5

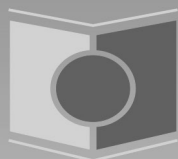

רבי **מאיר ערערא** שליט"א
צרפתית
שלוחה 5<5

הרב **דוד בוק** שליט"א
עברית עם "ביאורי תוספות"
שלוחה 3<2<1<5

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחינוך
 ועידוד לימוד התורה

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

הדף היומי בהלכה

רבי אריה זילברשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר+מורחב
 שלוחה 1<1<1/2

רבי אפרים סגל שליט"א
 עברית+אידיש
 שלוחה 1<2<1/2

רבי מרדכי שלמה פרוינד שליט"א
 אידיש
 שלוחה 1<3

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית
 שלוחה 4<1<8

הרב שמואל בקר שליט"א
 עברית
 שלוחה 3<1<8

הרב עמרם בינעט שליט"א
 אידיש
 שלוחה 2<2<8

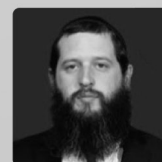

הדף היומי
 תלמוד בבלי

הרב אפרים סגל שליט"א
 עברית + אידיש
 שלוחה 2<3/4

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר
 שלוחה 1<2

הרב מאיר שפרכר שליט"א
 עברית - שיעור מורחב
 שלוחה 2<2

הרב אברהם פוקס שליט"א
 דקה מתוקה על הדף היומי
 שלוחה 2<5

מעניין ביותר: ההלכה היחידה בכל הי"ד החזקה, שבה הרמב"ם מביא את הוראת "כל הגאונים" וחולק עליה: 'כל הגאונים אומרים, שמברכים עליו בורא פרי האדמה, ומקצתם אמרו בורא פרי העץ, ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל'.

כבר מתקופת הגאונים, דנו רבותינו בנוגע לברכת הסוכר המיוצר מקני סוכר, הנחשבים כעץ - האם 'העץ', 'האדמה', או 'שהכל'. יש שסברו, שהסוכר נחשב כ'פרי', ומאחר והוא הפרי העיקרי שלשמו מגדלים את העץ, ברכתו 'העץ'. יש שסברו, שהסוכר אינו נחשב לפרי, וברכתו 'האדמה', ככל מאכל הצומח על עץ ואינו נחשב לפרי. ויש שסברו, שמאחר ולא ניכר כלל שהסוכר מיוצר מהקנים, שהרי הוא נראה כמלח, ברכתו 'שהכל'.

מעניין, שזוהי ההלכה היחידה בכל הי"ד החזקה, שבה הרמב"ם מביא את הוראת "כל הגאונים" וחולק עליה: כל הגאונים אומרים, שמברכים עליו בורא פרי האדמה, ומקצתם אמרו בורא פרי העץ, ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל.

להלכה ולמעשה, פסקו השולחן ערוך והמשנה ברורה שלכתחילה יש לברך על סוכר קנים 'שהכל', כיון שבכך יוצא ידי חובה לכל הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'העץ' או 'האדמה' - יצא ידי חובה.

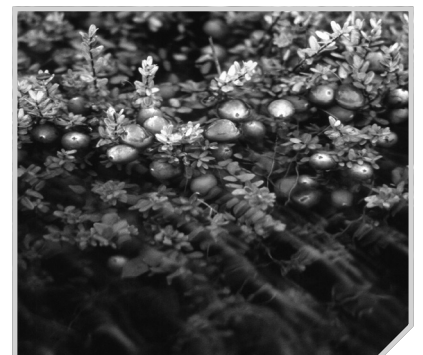
וכדעה זו, כתבו גם הבן איש חי והכף החיים, אך הוסיפו, שהאוכל פרי העץ או פרי האדמה יחד עם סוכר [באופן שהסוכר אינו טפל למאכל אחר], יקדים ויברך על הסוכר 'שהכל', כדי שלא להיכנס לספק, שמא נפטר בברכת 'העץ' או 'האדמה'.

ובדורותינו אנו, רוב הסוכר הלבן בעולם אינו מיוצר מקני סוכר, אלא מ'סלק סוכר', וגם בנוגע לברכתו נחלקו הפוסקים: יש אומרים, שהוא נחשב כעיקר הפרי של סלק זה, אשר מגדלים אותו לשם ייצור הסוכר, ושטחים חקלאיים ענקיים ברחבי העולם מיוחדים אך ורק לגידול זה, ולכן ברכתו 'האדמה'. ויש אומרים, שברכתו 'שהכל', מהסיבה האמורה לעיל - שלא ניכר כלל שהוא מיוצר מפרי הסלק. ומסופר על החתם סופר זצ"ל, שנהג לפטור את הסוכר על ידי ברכות 'שהכל' ו'האדמה' על מאכלים אחרים.

וגם בנדון זה, פסק המשנה ברורה שלכתחילה, יש לברך 'שהכל', כיון שבכך יוצא ידי חובה לכל הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'האדמה' - יצא ידי חובה. ולמעשה, למרות שההכרעה לברך 'שהכל' היא מְסַפֵּק, המשנה ברורה מציע בכמה מקומות, בנוגע לספק ברכת 'שהכל', לפטור את המאכל המסופק באמצעות ברכת 'שהכל' על סוכר.

מה מברכים על חמוציות? ומהי הגדרתו של ירק שגדל על עץ שבוצעה בו 'הנדסה גנטית'?

כידוע, שתי ברכות תיקנו חכמינו ז"ל על הפירות: "בורא פרי העץ" ו"בורא פרי האדמה". ההגדרה העיקרית להבחנה בין פרי העץ לפרי האדמה לענין זה היא, שפרי העץ צומח על גבי ענף, ולא ישירות מהשורש, וגזעו קיים תמיד, והוא חוזר ומצמיח בכל שנה ענפים ופירות. וזאת, אף אם הגזע הוא בסך הכל גבעול דק. ופרי האדמה, צומח ישירות מהשורש, או שצומח בענפי צמח שגזעו אינו

ופרי הגדל על שיח הנמוך משלושה טפחים (24-28.8 ס"מ, לשיטות השונות), אשר עונה להגדרת 'פרי העץ' על פי האמור - ברכתו 'העץ'; אך יש מקומות שנהגו לברך עליו 'האדמה', והמשנה ברורה כותב על כך, שיתכן כי טעם המנהג הוא משום שאין לפרי כזה חשיבות לענין ברכת 'העץ'. ולמעשה, במקום שאין מנהג קבוע בדבר, או שהמנהג אינו ידוע - יש לברך 'העץ'.

דיון זה, התקיים בעבר בנוגע לאוכמניות, שהיו גדלות על שיח הנמוך משלושה טפחים. בזמננו, האוכמניות המצויות בשוק גדלות על שיח שגובהו יותר משלושה טפחים, אולם, הדיון קיים בנוגע לחמוציות, הגדלות על שיח שענפיו ארוכים, אך הוא עצמו נמוך משלושה טפחים: הגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה, כפי המנהג הנ"ל, לברך עליהן 'האדמה'. אולם לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אף הנוהגים שלא לברך 'העץ' על פירות שיחים נמוכים, אין להם לנהוג כן בנוגע לחמוציות, מאחר ומגדלים אותן לרבותיהן, ולא ניתן לומר שאין להן חשיבות של פרי, ולכן יש לברך עליהן 'העץ'.

ענין נוסף שהתחדש בזמננו בנדון זה: עץ שביצעו בו 'הנדסה גנטית' - כלומר, שמעבירים 'תאים' מצמח אחד לשני, ומשנים את תכונותיהם - וגידלו עליו ירק, כגון עגבניה - הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שיש לברך עליו 'העץ', למרות שבדרך כלל פרי זה גדל כפרי האדמה ולא כפרי העץ, ולמרות שמציאות גידולו על גבי עץ נוצרה בידי אדם ולא בידי שמים.

על איזה לחם מברכים 'מזונות' וברכת המזון? ומה מברכים על חצילים שגדלו ב'מצע מנותק'?

כידוע וכמפורסם, כל מאכל שאינו 'גידולי קרקע', כגון בשר, דגים, מוצרי חלב וביצים, ברכתו 'שהכל'. ובהקשר זה, דנים הפוסקים בנוגע לפירות של צמחים הגדלים באדמה המנותקת מהקרקע - המכונה בפי הפוסקים 'עציץ שאינו נקוב', ובלשונונו 'מצע מנותק' - האם הם נחשבים כגידולי קרקע לענין זה:

לדעת החיי אדם, ניתן לברך 'העץ' על פירות העץ הצומחים באופן זה, משום שהם צומחים על עץ,

אך לא ניתן לברך 'המוציא לחם מן הארץ' או 'האדמה' על דגן או ירקות הצומחים באופן זה, משום שאין כאן 'ארץ' ולא 'אדמה'. ולדעתו, על פת שנעשתה מדגן שגדל על מצע מנותק, יש לברך 'מזונות' וברכת המזון.

ולדעת החזון איש, האדמה שבה צמחו ירקות אלו נחשבת כ'אדמה' לענין ברכה, וניתן לברך עליהם 'האדמה'; אך גם לדעתו, אין לברך 'המוציא' על דגן הצומח באופן זה, משום שלא ניתן להגדיר אדמה המנותקת מהקרקע כ'ארץ'. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, יש לברך על כלל גידולי מצע מנותק את הברכה הראויה להם.

ובנוגע לגידולים שונים המכונים בשם הכללי 'גידולי מים', בהם אין במצע הזרעים עפר או אדמה, אך מגדלים בהם פירות הזהים לפירות האדמה והעץ: לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, דינם כדין גידולי מצע מנותק הנ"ל, שלדעת החיי אדם אין לברך עליהם אלא 'האדמה', ולא 'העץ' ו'המוציא'; ולדעת החזון איש, ניתן לברך עליהם גם 'האדמה'. אולם, לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, אם המים שבגידולים מחוברים תמיד למים שבקרקע, נחשבים הגידולים כמחוברים לקרקע, ואף לדעת הסוברים ש'מצע מנותק' אינו נחשב כקרקע.

(סימן רב, טו - רד, ב)

שמיענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

הַמֵּדָת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

מהמדרש הזה יש הוכחה, שבכל בית יהודי בו מדליקים נרות שבת, יש הנהגה שלא כדרך הטבע, והנרות דולקים מעבר לזמן הרגיל בימות החול. אם לדוגמה מדליקים נר שאמור לדלוק ארבע שעות בימות החול - הרי בשבת הוא ידלק זמן רב יותר.

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על סגולת נרות השבת

שהביאו ממנו אור להבדלה". הקב"ה מתנהג עם הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כי גם הצדיקים מתנהגים למעלה מדרך הטבע, עם כך, מה החידוש בסיפורו של רבי אליעזר שהנר דלק עד מוצאי שבת? אומר ה"בני יששכר" הקדוש דבר נורא:

"ומוכרחים אנחנו לומר, שזה הוא לכל איש הישראלי, שנרות של שבת מתברכים יותר באורם מכל ימות החול, לזה רב ולזה מעט, (וכמדומה שהמבינים יודעים זה)!"

מהמדרש הזה יש הוכחה, שבכל בית יהודי בו מדליקים נרות שבת, יש הנהגה שלא כדרך הטבע, והנרות דולקים מעבר לזמן הרגיל בימות החול, לזה רב ולזה מעט. אם לדוגמה מדליקים נר שאמור לדלוק ארבע שעות בימות החול - הרי בשבת הוא ידלק זמן רב יותר. אם הכמות היא שש שעות - בשבת יהיה זה יותר, כל אחד לפי דרגתו, אבל אין ספק שבכל בית בו מדליקים נרות שבת, הם ידלקו יותר מהזמן הרגיל בימות החול. עד כאן דברי קודשו של בעל ה"בני יששכר" זצ"ל. עם זאת צריך לסייג ולומר, שלא בהכרח שכל אחד יראה זאת, כי הרי ה"בני יששכר" עצמו כותב שכל אחד לפי הדרגה שלו. אבל רבים וטובים נוכחו לראות כי תורת אמת היתה בפיו.

הסגולה להסתכל על נרות השבת

בספר רחמי האב מובא דבר פלא בשם הגאון הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין כידוע רבי צדוק הכהן חיבור ספרים רבים בכל מקצועות התורה, בנגלה ובנסתר, ובהם ספרו הידוע "פרי צדיק", ואמר הרב וואזנר זצוק"ל, שרבי צדוק הכהן זכה לחבר ספרו זה כי הרבה להסתכל בנרות שבת קודש כאשר הם דולקים. כך הוא קיבל מגדולי ישראל, רבותיו הקדושים, וכך אמר לתלמידיו!

(מתוך דורש טוב ויקרא)

ברצוני להביא דבר מעניין ומרגש, הנותן חיזוק לכל אחד, ומראה כי העם היהודי שונה מכל אומות העולם.

בכל ערב שבת מדליקות נשות ישראל נרות שבת. יש בתים בהם גם הבנות, אידישע טעכטער'ס, מדליקות אף הן נרות, כל בית ומנהגו. כל עדה ומנהגיה.

והנה ראו נא דבר נפלא שכותב ה"בני יששכר". על הפסוק (בראשית ב, ג) "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו", מביא המדרש (בראשית רבה יא, ב) כמה דרשות של תנאים על פסוק זה, ואחת מהן היא דרשתו של התנא הקדוש רבי אליעזר בן הורקנוס: "ברכו בנר".

מספר רבי אליעזר בן הורקנוס על עצמו: "ובי היה מעשה, פעם אחת הדלקתי את הנר בלילי שבת, ובאתי ומצאתי אותו במוצאי שבת דלוק ולא חסר כלום". כלומר, אשתו הדליקה נרות שבת כדרכה מדי ערב שבת, והנה פעם אחת הוא שב הביתה במוצאי שבת, וגילה כי הנרות המשיכו לדלוק לכל אורך השבת. הוא ידע שהיתה בנרות אותה כמות שמן כמו בכל שבוע, כמות שבדרך כלל הספיקה לכמה שעות, והנה באותה שבת דלקו הנרות עד מוצאי שבת. מכאן דרש רבי אליעזר את הפסוק האומר כי הקב"ה יברך את יום השביעי, שהכוונה לנרות שבת. עד כאן המדרש.

שואל ה"בני יששכר": אנחנו יודעים שדברי חז"ל קדושים הם. כל מילה בחז"ל באה ללמד אותנו דבר מה. בואו ונתבונן: האם יש בסיפור שסיפר רבי אליעזר על הנרות, איזה דבר חידוש? הרי אצל התנאים והאמוראים היתה כל צורת חייהם למעלה מדרך הטבע. הגמרא (תענית) מספרת על רבי חנינא בן דוסא שראה את בתו עצובה לשאלתו, היא סיפרה לו כי - "כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת". אמר לה רבי חנינא: "מאי אכפת לך? מי שאמור לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק". ממשיכה הגמרא ואומרת כי "היה דולק והולך כל היום כולו עד

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 611
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

לתפוס אומנות אבותיך בדרך - היא לימוד התורה הקדושה

ר"א ברבי שמעון נתמנה ממונה על עבודת המלך, פעם אחת בא אליהו ז"ל אצלו בדמות זקן אחד, ואמר לו התקן בהמה עבורי, אמר לו מה יש לך לשאת, א"ל כמה חבילות, א"ל ראו זקן זה שאני נוטלו ונושאו לסוף העולם, והוא אמר לי התקן לי בהמה, א"ל היש ברצונך לרכב, א"ל הן, הרכיבו והיה מעלחו הרים ומורידו בקעות, ומעבירו שדות קוצים, לסוף התחיל הזקן מכביד עצמו עליו, אמר לו, סבא, סבא הקל עצמך, ואם לאו הריני משליכך, א"ל היש ברצונך לפוש מעט, א"ל הן, מה עשה, הביאו לשדה אחד, והושיבו תחת אילן ונתן לו לאכול ולשתות, כיון שאכל ושתה, א"ל אליהו כל טירוף זה למה לך? האם לא מוטב לך לתפוס אומנות אבותיך בדרך? היא לימוד התורה הקדושה. א"ל ויש ביכולתך ללמדני? א"ל הן, יש אומרים, שלוש עשרה שנה עשה אליהו ז"ל עמו, ולימדו עד שלמדו סיפרא, וכאשר למד סיפרא, אמרו שאפילו מעילו לא היה בו כוח לשאת.

(פסיקתא דרב כהנא בשלח צב)

פרשת השבוע

היה אתה לעם מול האלקים והבאת אתה את הדברים אל האלקים (י"ח - י"ט)

סיפרו לפני הרה"ק מרוזין זיע"א, שהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א רצה פעם למצוא דבר טוב שעל ידה יוכל להמליץ טוב על עם ישראל, עמד ברחוב באמצע החורף בשיא הקור, והנה איש פשוט עני ואביון לבוש סחבות, יחף ורועד מחוזק הקור, וטלית ותפלין בידו, רץ לכיוון בית הכנסת לתפילת שחרית. רבי לוי יצחק עצר אותו ושאל: בני לאן אתה רץ במוגז אויר כל כך קשה? מוטב שתשב בבית ולא תקפא מהקור, ענה לו העני: הנני רץ להתפלל. שאל אותו שוב רבי לוי יצחק: וכי אינך יכול להתפלל בביתך? השיבו העני: אבל בבית הכנסת אוכל לשמוע קדושה, וברכו ואמן יהא שמייה רבא, ובבית אני מנוע מכל זה. וכאשר הרה"ק מבארדיטשוב ניסה בכל זאת לשדל אותו בכמה מיני טענות שיחזור ויתפלל בביתו, הוריד העני את נעלו בכדי להכות בו את הצדיק, והרים את קולו וצעק: רבותי תראו איזה רב יש לנו, הוא רוצה למנוע ממני ללכת לבית הכנסת. או אז התחיל רבי לוי יצחק לצעוק: רבש"ע ראה נא כמה בניך הם חזקים בעבודותיך, כמה ניסיתי לפתותו שיתפלל בבית, והוא באחת ואינו שומע לי, ועוד מוכן להרביץ לי לכבוד שמים.

על זה אמר הרה"ק מרוזין זיע"א, הלוא מקרא מפורש הוא, "היה אתה

לעם מול האלקים" אתה תנסה אותם שיהיו מול - נגד אלקים, והם לא ירצו לשמוע, ואח"כ "והבאת אתה את הדברים אל האלקים" להמליץ טוב עליהם ולהזכיר את זכותם לפני ה'.

והייתם לי סגולה (י"ט - ה')

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א שהיה אומר: נקודת ה"סגולה" היא כזאת שלכל כיוון שתסובב אותה תישאר סגולה, וכך הוא טיבו של אדם מישראל, איך שתהפוך אותו הוא יישאר תמיד יהודי.

זכור את יום השבת לקדשו (כ' - ח')

פעם בא שר צבא גדול אל הרה"ק רבי יהושע העשיל מאפטא זיע"א שהיה גם חוקר בעניני הדתות וקרא הרבה תנ"ך, שאל את הצדיק מהו ענין קדושת השבת ומהי זכירתו? כמו שנאמר "זכור את יום השבת לקדשו". הסביר לו הצדיק לאמר, אע"פ שאי אפשר להסביר את קדושת השבת, כי השבת היא בחינת הנשמה של הבריאה, וכשם שאי אפשר להסביר ולהבין נשמה שבאדם מזהו, כך אי אפשר להסביר במה מתבטאת הנשמה של קדושת השבת, בי היא דבר שלמעלה מן השכל. אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם. כי אצל עם ישראל שהם שומרי התורה, שהיא גם כן הנשמה של כל המדעים, אצלם השבת היא בבחינת נשמה יתירה בבחינת נשמה לנשמה, כי עם ישראל הם גם כן בחינת נשמה לכל האומות.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:53 ת"א: 5:54 ר"ת: 6:28

פרשת יתרו

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:38 ת"א: 4:53

אותי ברווח, בכל יום חמישי, הייתי מביא לרעייתי כסף עבור כל צורכי השבת וביד רחבה, כל חיי נהגתי לעבוד בערב שבת רק עד השעה העשירית בבוקר, אז הייתי עוזב את מלאכתי, לובש בגדי שבת והולך לבית הכנסת לומר שיר השירים, לעיין מעט בפרשת השבוע וכדומה. בבית הכנסת הייתי שוהה עד לאחר תפילת ערבית של שבת. חלפו שנים, ובינתיים תש כוחי, אינני עובד עוד כמקודם, וכמובן גם הפרנסה לא מה שהיה, הסכום שיכול אני להביא לאשתי בימי חמישי, כבר אינו מספיק לכל צורכי השבת, אולם תהילה לשם יתברך, מעולם לא חשתי מרירות כלשהי על מצבי, אדרבה, שמח אני בחלקי, ומודה לקדוש ברוך הוא על כל שנתן לי עד כה. גם במנהגי מדי יום שישי, אני מוסיף להחזיק כמקודם, בדיוק בשעה העשירית אני הולך לבית הכנסת.

השבוע שעבר היה שבוע קשה במיוחד, ולא השתכרתי בו מאומה, יום חמישי חלף וכבר הגיע יום שישי ערב שבת קודש, בבוקר ולא הייתה בידי ולו גם פרוטה אחת עבור צרכי השבת. אך גמרתי אומר בלבי, כי מוטב להתענות מאשר להזדקק לעזרת בשר ודם, החלטתי שלא אטול פרוטה מאיש, והזהרתי גם את רעייתי על כך. אשתי הבטיחה לי שכך תעשה, ובשעה העשירית בבוקר יצאתי מביתי והלכתי כמנהגי לבית הכנסת. שהייתי בבית הכנסת כדרכי עד לאחר תפילת קבלת שבת וערבית, אך גם כשהסתיימה לא מיהרתי לצאת, ראשית לא היה לי לאן למחר, ושנית חששתי שישאלוני מדוע אין הנר דולק בביתי ואתבייש.

רק בשעה מאוחרת יצאתי מבית הכנסת, והנה כשהתקרבותי אל ביתי, הופתעתי עד מאוד לראות אור גדול בוקע מחלונותיו, הנה כי כן חשבתי בלבי לא הצליחה זוגתי להתאפק, ונטלה מתנת בשר ודם. נכנסתי הביתה ומצאתי בו מכל טוב, על המפה הצחורה מונחות חלות יפות וטריות, ובקבוק יין אדום, ומן המטבח עולה ריח של מטעמי השבת. כבר עמדתי לנוזף באשתי ולגעור בה. על שהפרה את הוראתי ולא עמדה בניסיון. אך הבלגתי. לא רציתי להפר את שמחת השבת.

אמרתי בשמחה שלום עליכם ויתר הפזמונים, קידשתי על היין, בצעתי את החלות, ואחרי אכילת הדגים, פניתי אל רעייתי בלשון רכה ובשקט, וביקשתי להסביר את מקור השפע. אשתי חייכה בטוב לב ועיניה קרנו באושר, ב"ה היא לא נזקקה לעזרת הבריות, היא סיפרה, כי לאחר שהלכתי לבית הכנסת, נותרה חסרת מעש, והחליטה לנקות היטב את הבית, תוך כדי מלאכת הניקיון היסודית, גילתה לפתע שמלה ישנה שאבדה לנו מכבר, שמלה זו הייתה מעוטרת בכפתורים עשויים כסף.

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי שבתי כורך ספרים

צדיק נסתר זיע"א (כ"ה שבט)

סיפור זה התחרש בליל שבת אחד אצל הבעל שם טוב הקדוש זיע"א. הבעל שם טוב פתח בשירת שלום עליכם ועמו גם התלמידים החבריא קדישא, שהתייצבו סביב השולחן דרוכים לכל תנועה של רבם. לאחר מכן קידש על היין. לאחר הקידוש השתפכה לפתע על פניו של הבעל שם טוב, נהרת גיל בלתי רגילה, והוא צחק. התלמידים סברו, שהבעל שם טוב הבחין בדבר מה שהם לא ראו, ועל כן צחק. הסעודה התנהלה כרגיל מתוך התרוממות רוח גדולה. אמרו שירות ותשבחות לכבוד שבת קודש. שרו ניגוני רגש ושמחה לכבוד שבת. הבעל שם טוב הקדוש השמיע דברי תורה בנגלה ובנסתר.

פתאום באמצע הסעודה, שוב עלה על פניו של הבעל שם טוב, נהרת גיל בלתי רגילה, ושוב צחק הרבי. הפעם ניכר הדבר בבירור, כי לא הייתה לכך כל סיבה גלויה הנראית לעין. הסעודה נמשכה עד לשעת לילה מאוחרת, לפני ברכת המזון כשהובאו לשולחן מים אחרונים, חזר על עצמו הדבר בשלישית, שוב עלה על פניו הקדושים של הבעל שם טוב, צחוק של הנאה וקורת רוח. הדבר התמיה את התלמידים, אך הם המתינו לשעת הכושר, שבה יוכלו לשאול את פי רבם לפשר התפרצות השמחה הבלתי רגילה, שחזרה על עצמה שלוש פעמים.

השבת חלפה, מבלי שהבעל שם טוב ייתן לתלמידים כל רמז שיפיג את סקרנותם, עם צאת השבת, ציווה הבעל שם טוב הקדוש לרתום את הסוסים, ויצא לדרך בלוויית כמה מן התלמידים. כל הלילה נסעו ונסעו עד שהגיעו לעיר קוזניץ. הבעל שם טוב התאכסן אצל אחד מתלמידיו שהתגורר בעיר. לאחר תפילת שחרית, ביקש הרבי מן התלמיד, שרוצה לפגוש את ר' שבתי כורך הספרים ואת רעייתו. המארח מיהר למלא את בקשת הצדיק, והביא עמו במהרה את בני הזוג. שניהם יהודים מבוגרים שנראו פשוטים ותמימים.

בני הזוג נראו מבוהלים קמעה לנוכח הזעקתם הפתאומית אל הצדיק, שכלל לא ידעו כי שוהה הוא בעירם. אבל חיובו הטוב של הבעל שם טוב אליהם, הרגיע אותם קמעה. ספר נא לי, מה קרה בביתכם בליל שבת האחרון, פנה הצדיק אל ר' שבתי בטון אבהי, ספר הכול, אל תחשוש ואל תחסיר דבר. הכורך התמים בא במבוכה, אולם עיניו של הבעל שם טוב שהיו נעוצות בו, לא הניחו לו זמן רב למחשבות, והוא החל לספר: פרנסתי באה מכריכת ספרים, בעבר כשהייתי צעיר יותר, הייתה מלאכתי זו מפרנסת

משל ונמשל

מה בין צדיק לבעל תשובה

משל למלך שהיו לו שני בנים, והיה האחד מבקר תמיד אצל המלך, והשני רק לעתים רחוקות, ובמרוצת הימים התחיל להתרחק מאביו מחמת שלא ביקר אצלו, והלך הלוך והתרחק עד ששכח בכלל על אביו ועל גדולתו, והתחיל להתחבר עם אנשים ריקים ופוחזים, ופרק מעצמו עול המלך ויראתו ואדנותו ללכת בדרכי לבו. ויהי כאשר שמע המלך על דרכיו הרעים של בנו, ויחר לו מאוד, ובאמת היה ביד המלך לשלוח אחריו גייס, לתופסו ולהענישו על מעשיו הרעים, אולם מחמת אהבתו לבנו, כי אף על פי שסרח, בנו הוא, לא עשה לו כלום, רק מזמן לזמן כאשר נזכר בבנו, נכמרו עליו רחמיו והצטער באמרו, אוי לו לבן שגלה מעל שולחן אביו המלך והלך למקום לסטים. ויהי היום ויתחרט בן המלך, וישם אל לבו לשוב אל אביו ולהתנפל ולהתחנן לפניו, ולבקש רחמים על נפשו, וכן עשה, בא לפני המלך ונפל לרגליו, ובדמעות שלישי ביקש על נפשו ואמר: חטאתי עויתי ופשעתי לפניך אבי המלך הגדול, והנני חוזר בתשובה שלימה לפניך, ואני מתוודה על כל חטאי, ומקבל עלי שמעתי אהיה בן נאמן לך, והרבה הבן בפיוסים עד שנכמרו רחמי האב על בנו, ועוד שראה כי שב אליו בלב שלם, ומתוך אהבת בן לאביו, נתמלא המלך שמחה גדולה, ותענוג גדול מילא את לבו וניתוספה אהבה על אהבתו, ורחמים על רחמיו, וחמלה על חמלתו לבנו שחזר אליו, ותהי אהבתו לבן שחזר בתשובה, גדולה מאהבתו לבן שנמצא אצלו תמיד, כי עם בן זה הורגל כבר להיות יחד, ולראותו יום יום, ומהבן השני היה מרוחק שנים רבות, והוא חידוש גדול בשבילו, משום כך היתה אהבתו גדולה עד מאוד.

וזהו ההבדל בין הצדיק שלא חטא מעולם ולא עזב אך פעם את אביו שבשמים, לבין בעל התשובה, זה הבן המורד שעזב את אביו, ורק לאחר זמן כשחש בלבו כי הוא אהב את אביו יותר מכל, שב אליו מתוך אהבה אמיתית לאביו המלך.

(המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א)

היא לא איבדה זמן, מיהרה להסיר את הכפתורים, צחצחה ומירקה אותם, ויצאה למכור אותם לצורף. בכסף שקיבלה, קנתה את כל צרכי השבת, ומיהרה הביתה להכין הכול בעוד מועד.

כששמעתי את דבריה, זלגו דמעות גיל מעיני, נתמלאתי שמחה עצומה, רגשותיי גאו בתחושת הודיה לקדוש ברוך הוא, שזיכני להתענג ביום השבת ממתת ידו הקדושה, בלא חלילה להזדקק לבשר ודם, ומרוב שמחה ועליצות, קמתי מעם השולחן ויצאתי בריקוד סוער, כשרעייתי מרקדת כנגדי, המשכנו בסעודת השבת, ולאחר אכילת המרק, שוב התחמם לבי ויצאנו במחול, וכך עשינו גם לאחר שאכלנו את הלפתן. הכורך סיים את סיפורו וכמו שב מעולם רחוק ודמיוני אל קרקע המציאות, חזר לפתע המבע החושש אל עיניו, ועתה רבי הקדוש, אמור נא לי אם חטאתי במעשיי אלו, מבקש אני שיתן לי דרך תשובה ואני אקיים ככל אשר יצווני, סיים את דבריו.

פניו של הבעל שם טוב אורו, הוא הביט לעבר תלמידיו שהאזינו משתוממים לסיפורו הנפלא של הכורך, אחר פנה אל אשתו ושאל, איזו ברכה תעדיפי, האם לחיות את שארית ימיך בעושר ובכבוד, או שיהיה לך בן לעת זקנתך? האשה שהייתה חשוכת בנים, בחרה כמובן להתברך בבן. הבעל שם טוב בירכה שלשנה הבאה תלד בן, וציווה עליה לקרוא לו כשמו, ישראל, עוד ביקש הבעל שם טוב, שכשייוולד הבן, יודיעוהו כדי שיוכל לבוא לברית ולשמש בה סנדק. לאחר שר' שבת וישתו יצאו, פנה הבעל שם טוב אל תלמידיו ואמר להם, בשעה שר' שבת וישתו רקדו, הייתה שמחה עצומה בכל העולמות העליונים, כל הפמליה של מעלה רקדה ושחקה יחד עמם, ולכן שחקתי גם אני ביחד אתם שלוש פעמים.

שנה חלפה, ובן נולד לבני הזוג, כמצוות הבעל שם טוב נקרא שמו בישראל, ישראל, הוא המגיד הקדוש מקונוניץ. ועל שמו 'ישראל' אשר ניתן ע"י הבעש"ט הקדוש, אמר הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זיע"א, שע"י שצוה הבעש"ט הק' לקרותו בשם ישראל, הכניס בו כוחות הרבה יותר מאשר ישיג צדיק ביגיעתו משך שמונים שנה.

צ'ין אדם לחברו

מספרים על רבינו רבי דוד ב"ר שמואל הלוי הט"ז זע"א, (יומא דהילולא כ"ו שבט). שפעם אחת היה עוסק ליישב קושיית תוספות, ובאה אשה אחת ובכתה וביקשה ברכה עבור בנה שהוא חולה אנוש רח"ל. והשיב לה הט"ז, שהוא נותן את התירוץ הזה שתירץ קושיית התוס' לבנה, שבזכות זה יתרפא, ותיכף נתרפא.

הנעלבין ואינן עולבין

פעם נשא הרה"ק רבי ישראל סלנטר זיע"א (יומא דהילולא כ"ה שבט) דרשה עם דברי תוכחה באחד מבתי הכנסת של ווילנא. גבאי בית הכנסת נפגע עמוקות, משום שהיה בטוח כי אליו מכוונים הדברים. בשצף קצף התנפל על רבי ישראל באמצע דרשתו, אך הרב לא הגיב והמשיך בדרשה. חמתו של הגבאי בערה בו, ואחרי שורה של גידופים יצא מבית הכנסת בטרקת דלת. מיד יצא אחריו רבי ישראל ורץ עד שהשיגו. משהבחין בזיעה שניגרה ממצחו של הגבאי הקרצף, הוציא מכיסו ממוחטה וניגב את מצחו, כשהוא אומר לו בנימה רכה: "ניחא שכבודו כועס עלי, אבל הרי אדוני מסכן את בריאותו כשהוא רץ מזיע מול הרוח הקרה". הדאגה שגילה עבורו רבי ישראל, ריגשה אותו עד מאוד. תוך כדי שיחה הבין, כי הרב אינו מכיר אותו כלל, ולכן בוודאי לא כיוון אליו את התוכחות. מאז נקשרה נפשו בנפשו של רבי ישראל.

להציל בחור חתן מבושה

בחור כפרי נכנס אל הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א בשאלה: היות ועומד להתחתן, ובשבת שלפני כן כנהוג יקראוהו לעלות למפטיר, ולבו יודע מרת נפשו שאינו יודע לקרוא, על כן חושש מאד ששמחתו תהפך לאבל. הרגיעו הרבי שהכל בע"ה יעבור בשלום. לשבת העליה לתורה נסע הרבי לשם, ובמשך קריאת התורה השמיע רבינו את קולו מדי

פעם כאילו על חוסר השקט, המתפללים לא ירדו לסוף דעתו, וכאשר עלה החתן למפטיר נשמעו לפתע מהלומות עזות על הבימה, כשהרבי מכריז שיהיה שקט, וכל הזמן שהחתן קרא הברכות וההפטורה, עמד הרבי וגער כאילו על זלוול בקדושת בית הכנסת, וכבוד הציבור והחתן, קול גערותיו עלה על קול קריאת החתן וכך הציל את החתן מבושה וכלימה.

איך להתגבר על מידת הכעס

מסופר על הרה"ק ה"תולדות יעקב יוסף" זיע"א, שדיבר פעם עם הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זיע"א על ענין הכעס המגונה, ושאל מה העצה לעקרה ולשרשה, הרה"ק מוויטעבסק לא ענהו ולא כלום.

כעבור ימים אחדים נסע ה"תולדות" יחד עם תלמידיו בעגלה, על אם הדרך עצר אותם יהודי אחד וביקש להצטרף עמם לנסיעה, הרבי ה"תולדות" הורה להכניסו, אך מחוסר מקום הושיבוהו אחורי העגלה במקום המשאות והחביות, מקום שאינו נוח כלל לשיבת בני אדם. במשך הנסיעה שאלו הצדיק כמה פעמים האם אין המקום צר לו מידי? ויען היהודי ויאמר שאין דוחק גדול וטוב לו במקומו, אך הרבי לא הרפה ממנו, והמשיך לשאלו שוב ושוב, האם מקומו טוב לך? ובתוך כך ענהו היהודי "אשרי העם שככה לו", אשרי חלקו של האיש אשר "ככה" לו, כלומר באיזה אופן שמתנהג עמו ה' טוב לו, כי יודע שמד' יצא לו כך, ואין לו טענות כלל על מצבו ומעמדו. נהגו חבורת החסידים למשמע דברי ההילך, אך הרה"ק ה"תולדות" החל לבעור בלבת אש השמים, כי אם יזכור וידע שכל - כי הבין שדבר זה רמז הוא לו מן המתרחש הכל לטובה בלבד, לא יכעס לעולמים ויקבל את הכל בשובה ונחת. כעבור ימים אחדים פגש שוב את הרה"ק מוויטעבסק, נענה רמ"מ ואמר לו: רואה אתה, מן השמים שלחו לך את אליהו הנביא שיענה לך את התשובה לשאלתך, האיך ניתן לתקן את מידת הכעס.

תלולא דצדקיא

יום ראשון כ"ה שבט

הרה"ק רבי שבתי (אבי המגיד מקאזניץ - תקכ"א) הרה"ק רבי ישראל מסלנט ב"ר זאב וואלף (תרמ"ג)

יום שני כ"ו שבט

רבי דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז - תכ"ז) הרה"ק רבי שאול בראך ב"ר אלעזר (גאב"ד קאשוי - ת"ש)

יום שלישי כ"ז שבט

רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים זלמן שור (תבואות שור - תצ"ז)

הרה"ק רבי עמנואל ב"ר ישעי' מפשדבורו (תרכ"ד)

יום רביעי כ"ח שבט

הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא ב"ר יוחנן (תרצ"ו)

יום חמישי כ"ט שבט

הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב (תרמ"ו)

הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל יהודה (קדושת יו"ט - תרס"ד)

יום שישי ל' שבט

הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה יהושע יהודה לייב (אב"ד בריסק - תרפ"ה) הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה (הסבא מסלבורקא - תרפ"ז) הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה צבי (תרצ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

נאות הרה"ג נטילת הידיים וביטול ש"ט א' מולד"ם י"ב א"י אור"ח רפ"רס י"ס ה"רש"ל על המעשים.

ברכת כהנים (ג')

א) בחוץ לארץ, וכן בערי הגליל בארץ ישראל, שאין נוהגין לישא כפיים בימות החול, אף אם אמרו לכהן לעלות לדוכן, אין הוא חייב בכך, ואינו עובר בעשה אם לא יעלה לדוכן. (שור"ת משנה הלכות, ח"ח, סימן ט"ו)

ב) אין נשיאת כפיים בפחות מעשרה, והכהנים מהמניין. (שור"ע אור"ח סימן קכ"ח סעיף א')

ג) מי שבא ואומר כהן אני, נאמן לישא כפיו. (שור"ע אבן העזר סימן ג' סעיף א' ברמ"א)

ד) כהן שכבר נשא כפיו ורוצה לברך שוב ברכת כהנים במנין אחר, צריך לברך מתחילה הברכה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו, דעושה מצוה, ואפילו באותו בית הכנסת שכבר נשא כפיו. (משנה ברורה סימן קכ"ח ס"ק י"א)

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך

למכירת רכב בכל הארץ

מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת יתרו - לחפש את האמת

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדֵּיַן חֵתַן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם (שמות י"ח, א')

היה אמת זכה לחתן כמו משה רבינו שיריד את האמת של התורה לעולם במעמד הר סיני. יתרו זכה לכל זה מכיוון שהיה מתבונן. אדם שקצת מתבונן מגיע להשגות גבוהות, כמו שדוד המלך אומר: "ה' אֲדַרְשֵׁנוּ מִה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ" (תהילים ח', ב').

ביום הכיפורים אומרים בתפילה "חתמך בכל מבוארת" - תתבונן טוב בבריאה ולא תמצא מקום שאין שם אלוקות.

אדם אחד אמר לגאון מוילנא: "אתן לך אלפי דולרים אם תראה לי את אלוקים". הגאון אמר לו: "אתן לך מאה אלף דולר אם תראה לי מילימטר בבריאה שהוא לא נמצא. אם תצליח להצביע לי על מילימטר בבריאה שלא רואים את טביעת האצבע של מי שאמר והיה העולם תקבל את כל הממון שבעולם".

אם כל המדענים שבעולם ינסו לייצר עלה אחד של נענע הם לא יצליחו. לא דיברנו על עין של אדם, לב, כליות, מוח או כבד. אפילו כנף של זבוב אין אפשרות לייצר.

"מה רבו מעשיך ה' כָּל־מַעֲשֵׂיךָ עֲשִׂיתָ" (תהילים ק"ד, כ"ד). "גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדָלְתוֹ אֵין חֶקֶר" (תהילים קמ"ה, ג'). מכוח התבוננות יתרו זכה לפרשה על שמו בתורת ה'.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

צאת לכת

ע"ה	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון חס
י"ט	16:38	17:51	18:26
כ"א	16:56	17:49	18:22
מיוסף	16:56	17:49	18:22
כ"ב	16:58	17:51	18:26

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומר בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית אורן בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אדם שרוצה שיקראו רחוב על שמו הוא מבין שזה יעלה לו כסף רב. בירושלים יש כיכר על שם ספרא, שחררו שם מיליוני דולרים. בנוסף מי שרוצה שיקראו כביש על שמו ברור לו שהוא צריך לשלם סכום נכבד.

צריך להבין מדוע יתרו זכה שהפרשה נקראת על שמו? לא מדובר ברחוב בבני ברק אלא על פרשה שהיא נצח! התורה היא לנצח נצחים.

אם היו שואלים אותנו מה השם שמתאים לקרוא לפרשה היינו אומרים **פרשת מתן תורה** מכיוון שהעיקר של הפרשה הוא מעמד הר סיני. במקום שיקראו לפרשה מתן תורה קוראים לה פרשת יתרו, מדוע?

בנוסף יתרו זכה במשה רבינו לחתן. הרבה צדיקים גדולי עולם היו רוצים לזכות לחתן כזה ואפילו פחות ממנו ולא זכו. מי היה יתרו כהן מדין? האפיפיור של אומות העולם! למה זכה לכל זה?

ליתרו היתה את מידת האמת! בורא עולם אוהב את האמת. לא היתה עבודה זרה בעולם שיתרו לא עבד, כמו שהעיד בעצמו: "עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל ה' מְכֹל הָאֱלֹהִים" (שמות י"ח, י"א). רש"י מבאר: מלמד שהיה מכיר בכל עבודה זרה שבעולם, שלא הניח עבודה זרה שלא עבד אותה!

מכאן רואים יסוד גדול שאצל אלוקים אם אדם מחפש את האמת, רואה פסל ומבין שזה בלוף וכן השני וכן השלישי וכו' במשך ארבעים שנה הוא בחיפוש אחרי האמת. אלוקים אומר: אם אתה מחפש את האמת בסוף אתה גם תמצא אותה! מכיוון שיתרו חיפש את האמת וכל חייו

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – פת גויים - חלק א'

שאלה: ?

בזמן כשאין פת ישראל מצויה מה צריך לוודא בפת פלטר?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

למרות שמקילים בפת פלטר כשאין פת ישראל מצויה [לדעת השו"ע ולרמ"א מותר בכל אופן], מכל מקום בזמן הזה אין להתיר לאכול את הפת ללא השגחה מוסמכת, מכיוון שעלולות להיווצר בעיות כשרות בפרט בדברים כדלהלן:
א. ניפוי הקמח.

ב. עירוב חומרים אסורים, כגון: שמן מרגרינה או שמן צמחי. **הערה:** למרות שבשו"ת שערי עזרא לרב בצרי ח"ב (סימן סב) כתב על דבר המרגרינה של נוכרים המצויים שאכן נודע שיש בהן תערובת גליצרין המיוצר משומן מן החי והעלה להקל מדין ביטול בשישים במרגרינה. ע"ש. למרות שכיום מייצרים את הגליצרין משומן מן הצומח, עיין בשו"ת יצחק ירנן לרב (סימן עו), שהעלה שגם במרגרינה צמחית יש לחוש לתערובת שמן דג טמא, ומה גם שמייצרים את המרגרינה הצמחית בכלים שאינם צמחי. ע"ש. לעניין שמן מוקשה המכונה שמן צמחי-הידרוגני, הבעיה בו שבאותו ציוד משתמשים בו לייצור שומן חזיר משתמשים בו גם לייצור שמן צמחי. העיר לי ידי"נ הרב נסים סבאג הי"ו שנושא זה כיום מסובך יותר מכיוון שעל פי החוק כל רכיב שהוא פחות מ 5% לא חייב להופיע ברשימת רכיבים. מעשה היה במרוקו שבמפעל עירבו במרגרינה שומן מן החי באחוז קטן.

חלב או אבקה של נוכרי. **הערה:** ראה מה שהאריך בזה ידי"נ הגר"א בוחבוט בספרו ללקוט שושנים ח"ה (עמוד ד) והביא עדות לעניין פת פלטר האפוייה בחוץ לארץ ונילושה בחמאה חלבית. עיין בשו"ת בצל החכמה ח"ה (סימן פג אות א) שבזמן הזה פת פלטר אסורה אפילו אין שם פת ישראל, היות ומערבים בה חלב. כ"כ בשו"ת שרגא המאיר ח"ו (סימן קנה אות ג) שיש להצריך בדיקה במאפיה שאין שם תערובת חלב או שומן טריפה. ע"ע שו"ת באר שרים ח"ג (סימן מט). בספר אורחות הבית לרב שטרנבוך (פ"ח ס"א) אסר בלא ברור תערובת החומרים. כ"ה בספרו שו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן רמט אות ג).

שמרים, משפרי אפיה ויטמינים שונים טעונים כשרות מוסמכת. **הערה:** בפרט ויטמין D שלעיתים הוא מופק מדגנים או בעלי חיים טמאים. בנוגע לשמרים, יכולות להתעורר בעיות רציניות. שמרים יכולים להגיע טריים או יבשים. במהלך הייצור של שמרים טריים משתמשים בחומרים מונעי הקצפה וחומרים אלו עשויים או משמן או משומן, כך שיש צורך לברר את כשרותם.

ג. תבניות מיוחדות לאפיית לחם ולא אפו בהם לחם עם שומן אסור או תערובת בשר וחלב. **הערה:** ראה להראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד צד) לעניין בצק שנילוש במים שאינם מסוננים מתולעים. יש לציין, כי במקומות הללו [בפרט באירופה] התבניות נמרחות בשמן מן החי. כל שכן בעוגות שאין להתיר ללא כשרות מכיוון שנעשות בתערובת חומרים שונים שיש בהם חשש איסור.

ד. איסור 'חדש' היות ולהלכה איסור חדש נהוג בחוץ לארץ גם בשל גוי. מן הסתם קמח המצוי שם הוא ללא השגחה מהתבואה החדשה.

החלום הפלאי בעיצומה של המלחמה

להלן סיפור ששמענו ממקור ראשון מפי ר' ד. בליל ט' כסליו ה'תשפ"ד אחד מחכמי ביה"כ מוסיוף בעיר הקודש בירושלים הרב ש.מ. חלם חלום פלאי: בחלומו הוא יושב בשיעורו של הגאון ר' בן ציון מוצפי שליט"א בביה"כ הגדול מוסיוף. לפתע בפתח הוא רואה רק את חצי פלג גופו העליון של הצדיק המקובל ר' סלמאן מוצפי זצ"ל. מראהו כמלאך וכולו אומר הוד. הצדיק חבוש בכובע המפורסם שלו. ר' סלמאן פנה אליו ואמר: "אמור נא לבני חכם בן ציון שיקרא את הפסוקים של 'קירבו גוים' לישועת עם ישראל". החכם בחלומו ניגש אצל הרב בן ציון מוצפי וסיפר לו את דברי אביו. הרב מוצפי אמר: "הביא לי את הפסוקים ואקרא". החכם הלך וחיפש על אלו פסוקים מדובר ולא ידע את מקומם. הוא ירד לגניזה של בית-הכנסת ושם מצא ארגז. הוא פתח את הארגז ושם ראה דף ישן ובלוי אשר כתוב בו 'קרבו גויים'. הוא מיהר חזרה פנימה אל בית-הכנסת לשיעורו של הרב בן ציון מוצפי ונתן לו את הדף. באותו הרגע הוא התעורר והנה חלום".

בבוקר חשב על החלום. בהתחלה דחה ודחק את מחשבותיו שמא חלומות שווא ידברו. אלא שהמחשבות לא נתנו לו מנוח. הוא הבין כי יש דברים בגו. הוא הלך אצל כמה חכמים יודעי העיתים ושאל לגבי הפסוקים הללו ומהי סגולתם. הם אמרו לו כי אלו הפסוקים היה חכם מנחם מנשה זצ"ל (רב חברת אהבת חיים) נוהג לקרוא ברבים בעת צרה והיה מדפיס ומחלק את הדפים ובפרט בזמן שליטת הלגיון הירדני בירושלים כשהיה רוצה להקיף את קברו של שמעון הצדיק היה אומר את הפסוקים הללו והיה הופך לרואה ואינו נראה. כך עוד חכמים ומקובלים בירושלים נהגו לומר פסוקים אלו בעת צרה. פסוקים אלו נמצאים בנביא ישעיה פרק ל"ד פסוקים מ-א' עד י"א (כולל). עד היום קוראים אותם בחברת חיים בעת צרה וצוקה. החכם ביקש מהחכמים והם הביאו לו דף ישן. הוא צילום אותו והפיץ אותו בכמה מקומות. מכיוון שסגולה זו אינה מוכרת כל כך בקרב הציבור, היא מתפרסמת לישועת כלל עם ישראל.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אלעזר לעוו זצ"ל

הגאון הרב אלעזר לעוו זצ"ל מסאנטוב - נולד בשנת ה'תק"ח (1758) בוודיסלב. נקרא על שם סבו, ר' אלעזר מוכיח (שנקרא כך על שם סבו, ר' אלעזר מזלוטשוב אביו של רבי יחיאל מיכל מנמירוב). עוד בילדותו ניכר בכישרונותיו הברוכים ומידותיו המופלאות. כשהיה בן שמונה שנים בלבד כבר חידש חידושים ודרש בתורה. כשהיה בן עשר שנים דבק בו הכינוי 'עילוי', ולא נמצא שום מורה ומלמד שיוכל ללמדו תורה, לכן הוריו שלחו אותו ללמוד אצל סבו, הגאון הרב פנחס זליג שהיה הרב המקומי.

התמדתו הייתה מופלאה. עסק בתורה יום ולילה. כח זכרונו היה מבהיל. כל מה שלמד זכר בעל פה. **בגיל שש-עשרה קיבל הסמכה. כשהיה בן שבע-עשרה בלבד נבחר לכהן כרבה של עיר הולדתו ודיסלב וכראש בית הדין המקומי.** בשנת ה'תקל"ח (1778) נבחר לכהן כרבה של העיר פילץ הסמוכה לקרקוב. בתפקיד זה כיהן כעשרים שנה. תלמידים רבים נהרו אליו מכל קצוות פולין. נודע כדרשן מופלג. **איש אמת.** בהמשך שימש כרבה של טריטש. בתפקיד זה כיהן כשתיים-עשרה שנים. הקים ישיבה בה למדו כמאתיים בחורים מופלגים בתורה. בשנת ה'תקע"ב (1813) עבר לרגנשבורג שבבוהמיה והתמנה כרבן של שלושת הערים: רגנשבורג, פילזן וגלטוי.

בשנת ה'תקע"ו (1815) שב לטריטש. בשנת ה'תקפ"א (1821) היה לרבה של מיקולוש בהונגריה. בשנת ה'תצ"ג (1830) עזב את מיקולוש לטובת רבנות העיר סנטוב. בשנת ה'תקצ"ג (1833) התעורר וכל לימודיו היו מהזיכרון. **ענוותן מופלא. מעולם לא כעס על אדם. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. זכה לגילוי אליהו הנביא.** נפטר ב-כ"ז שבט ה'תקצ"ז (1837). חי כ-79 שנים. ציונו בסנטוב.

סבא (מצד אביו): ר' פנחס זליג (מח"ס 'עטרת פז' ורבה של וואדיסלאב). **אביו:** הגאון ר' אריה לייב (בנו של ר' פנחס זליג, רבה של לאסק ומח"ס 'עטרת פז'). **אימו:** מרת לאה רייצא (בת הגאון ר' שמואל כ"ץ מלאסק). **נשותיו:** מרת יטלה יוטה (זיווג ראשון- בת ר' יואל שהיה חתנו של הגאון רבי יהודה אריה לייב קאליש אב"ד אמסטורם), מרת רבקה אסתר (בת הגאון ר' יצחק אברהם כ"ץ, רבה של פינטשוב ומח"ס 'כתר כהונה'). **מרבתינו:** סבו, ר' פנחס זליג. **ילדיו:** ר' בנימין זאב

מווערבו ובן נוסף. **חתנו:** הגאון ר' ישעיה בנט. **מספריו:** **ישו"ת שמן רוקח יסמא דחיי**- דרושים **זר זהב**- על המקח והממכר של רב האי גאון **ישמן רוקח**- חידושי הלכה **יבין שמועה**- ביאורים על מאמרי חז"ל **ישערי דעה**- על שולחן ערוך יורה דעה **ימנחת ערב**- דרשות **יקונטרס החזקות**- ענייני חזקות **יתורת חסד ישערי חכמה יעיני העדה**.

מימי נעוריו היה ישן כשעתיים בלילה. אם התארכה לו שנתו לא ישן יותר מארבע שעות. גם כשישן לא פשט את מלבושיו משבת לשבת ולא עלה על יצועו לגמרי אלא הניח את גופו על המיטה ורגליו השאיר תלויות למטה על כיסא. נכדו, ר' שמואל אהרן מינץ זצ"ל, סיפר שדרכו של רבינו בעת הקיצו משנתו, היה מספר מה שחידש בחלומו חידושי תורה. לפעמים כתב חידושים שחידש בחלומו בספר.

במוצאי יום הכיפורים לא היה אוכל אלא מיד בגמר תפילת ערבית היה יושב ועוסק בתורה עד הבוקר. **בלילה הזה זכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב.**

בשנת ה'תקנ"ד פרצה מלחמה גדולה בארץ פולין בה המדינה נקרעה בין שלושת שכנותיה: רוסיה, פרוסיה ואוסטריה. היהודים סבלו רבות מכך כי צוררי היהודים ניצלו היטב את האנדרלמוסיה ששררה. גדודי הצבא הסתערו בשצף קצף על גופם וממונם של ישראל. הם לקחו שלל וביזה. בכל מקום הם נטפלו תחילה אל רבני ופרנסי הקהילות ולקחו אותם בשבי ותבעו מהיהודים הון כדמי פדיון.

פעם אחת בערב שבת קודש גדוד של אנשי צבא התנפלו על העיר פילץ. ראשי הקהל רצו בבהלה אל בית רבינו להזהיר אותו כדי שימנהר להסתתר מפני המציק. רבינו נשאר שקט ושאנן ולא שעה אל דבריהם. רבינו ישב ללמוד כדרכו והם יצאו מלפניו. פתאום שבו וצעקו בפחד: "מהר רבינו, הימלט על נפשך, כי כבר באו חיילי פולין בשערי העיר פילץ, הבה נימלט, פן יבולע לנו".

רבינו ישב על כסאו שאנן ואמר להם במנוחה: "אנוכי לא אירא, כי עוד מעט יעזבו השוללים את העיר עוד בטרם יבואו בה, וינוסו בשבעה דרכים". כאשר רבינו אמר- כך היה. אחרי שעה קלה, הגיעה הידיעה, שחיילים רוסים דולקים אחרי גדודי פולין. מיד הם נסו בבהלה ובחיפזון גדול ועזבו את כל אשר להם ויהי למופת.

בשנת ה'תק"ס רבינו נסע לעיר וויען לצורך הדפסת ספר. בדרך נסיעתו עבר דרך ניקלשבורג שהייתה עיר גדולה מלאה חכמים וסופרים ובראשם עמד הגאון הגדול מרן הרב מרדכי בנט זצ"ל (אב"ד דק"ק ניקלשבורג וכל מדינת מעהרין). כאשר מהר"ם בנט שוחח עם רבינו הוא השתומם על עוצם גאוונותו של רבינו, בחריפות ובבקיאות.

מהר"ם בנט כיבד את רבינו לדרוש בבית הכנסת הגדול בשבת קודש קודם חצות, לא כדרך הנהוג שהאורח ידרוש בשבת לאחר הצהריים. באמצע הדרשה התפלפל עם רבינו הגם שלא הייתה דרכו בכך אף פעם. לאחר שסיים את הדרשה פנה לרבינו ואמר: "לא פלפלתי עם כבוד תורתו כדי לנצחו, כי ידעתי שדבריו מוצקים ואין לדחותם. עשיתי כן רק כדי להרבות את כבודו ולכבדו".

עמונותו של רבינו היתה לשם דבר, כבר בצעירותו היה מפורסם לשם ולתהילה בקרב הארץ ברוב חכמתו וצדקותו. רבינו ברח מן הכבוד והתנהג בענוות חן, ולא רמה ליבו בפרסום שמו הטוב. התנהגותו היתה בשפלות ובפשטות. כמעט בכל ספריו התם "**קטן ערך ושפל ברך, הצעיר אלעזר**".

כִּיבוּד הוֹרִים

לכך מזמנו וזימר לה ברגש שירים שהכירה ואהבה. שכנותי לבנין שהיו גם שכנותיה של סבתא הביעו באוזני את פליאתן - מעולם לא ראו כיבוד הורים כזה.

סבתא הלכה והתבגרה. בתקופה מסוימת היא הגבלה למיטה ולא יכלה להצטרף לסעודות שבת. אבא רכש שולחן צר שהתאים למידות החדר וסעודות השבת נערכו ליד מיטתה בחום ובקור. גם בתקופות עמוסות וגם כאשר הוא לא חש בטוב. גם כשהיו סיבות מוצדקות מאוד אבא לא השתמש בהן אלא התאמץ והגיע. נדירות היו הפעמים שבהן התנצל בטלפון בלית ברירה ממש, והבטיח שמיד כשיוכל - יבוא בשמחה.

המחלה של אבא הייתה שקטה במשך תשע שנים של חסד ואז היא התפרצה שנית. אבי לא נתן לחולשה או לכאבים למנוע ממנו את קיום המצווה החשובה. הוא סבל מתופעות קשות, כגון: קוצר נשימה וחום שלא ירד, אבל אימא - כבודה במקומה מונח! הוא המשיך לקיים את מצוות כיבוד הורים ביתר שאת.

לפני שלוש שנים בערב פסח אבא אושפז במחלקת טיפול נמרץ. הסטורציה היתה נמוכה ביותר. הרופאים לא הבינו איך הוא חי. במשך מספר ימים קיבל תמיכה נשימתית מסיבית. למרות מצבו הבריאותי הדבר היחיד שהטריד אותו היה: מה יהיה עם אימא שלו בליל הסדר. היא רגילה לחגוג לילה זה בביתו כבר שנים.

בני המשפחה לא הורשו לשהות לצידו בלילה. אימא התקשרה למחלקה והאחות ענתה: "בעלך נראה מצוין, הוא שקוע בקריאת ספר". באותם ימים אבא במחלקת טיפול נמרץ הספיק לסיים מסכת וחצי! בחסדי שמיים אבא שוחרר לביתו בערב החג בצהרי היום. הוא מיד הודיע לאימו שהיא אורחת הכבוד בביתו. בני המשפחה ניסו לבקש ממנו שינוח. הם הבטיחו שהם יטפלו בסבתא במסירות אבל הוא לא ויתר על הזכות!

סבתא היתה למעלה מתשעים כאשר הגיעה הקורונה ונכפה הריחוק מן הקשישים. אבא המשיך לבקר אותה. הוא עמד תחת חלון ביתה. שמענו ממנה לעיתים קרובות את המשפט: "תדעו לכם - אני חיה בזכות יענקל'ה". לדעתנו, זה היה הפוך, אבא חי בזכותה נגד תחזיותיהם הקודרות של הרופאים.

לפני כשנה וחצי התחילו ייסורים לתקוף את אבא. מכיוון שהוא נחשב לחולה אונקולוגי הוא נבדק ביסודיות. הבדיקות יצאו תקינות. הוא דאג שאימו הקשישה לא תדע דבר. אבא סבל מאוד אבל הרופאים לא הצליחו למצוא את הסיבה. זמן קצר לפני פטירת אימו נערכו לו בדיקות דם. התוצאות היו טובות מאי פעם. ממש כשל אדם חזק ובריא לחלוטין!

סבתא, מרת חווה ברונשטיין נפטרה ב-י"ט אייר ה'תשפ"א בגיל תשעים וארבע. ב-ד' אב ה'תשפ"א חודשיים וחצי בלבד לאחר פטירת אימו, אבי השיב גם את נשמתו הזכה לכור מחצבתה.

עד כמה גדולה מצוות כיבוד הורים זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא המעובד מתוך החוברת 'מרווה לצמא' והובא על ידי הרב פינחס זרביב- מכון למעשה. הגב' ש. ברוייר סיפרה: בשורה קשה טלטלה את המשפחה לפני כ-14 שנה. שומה חשודה התגלתה אצל אבי, ר' יעקב עקיבא ברונשטיין זצ"ל, ששימש כר"מ בישיבה חשובה בירושלים.

הרופא הסיר את השומה ושלח לפתולוגיה. למרבה הצער התברר שמדובר בגידול סרטני מסוג קשה לריפוי שכבר שלח גרורות ופגע במקומות שונים בגוף. העתרנו תפילות, אספנו זכויות לרפואתו. אבי עבר ניתוח ובעז"ה הוסר הגידול בהצלחה. הסכנה שישבו נותרה שרירה וקיימת.

מה עושה יהודי ירא שמיים בעת כזאת? אבי פנה למורו ורבו הגאון רבי משה שפירא זצ"ל ונפשו בשאלתו: "קיבלתי איתות משמיים", סיפר ברעד, "מה אקבל על עצמי?". הרב אמר: "יש לך אימא אלמנה. כבד אותה ככל יכולתך, תחטוף ממש!". הגב' ברוייר הודתה: "התפלאתי מאוד וגם אמרתי זאת לאבי. מאז ומעולם הוא הצטיין בכיבוד הורים, דווקא בתחום זה הרב מורה לו להתחזק?".

הכלל שינקנו מילדותנו היה: 'ההורים לפני הכל'. בכל פעם שסבא וסבתא היו זקוקים לעזרה, ידענו שאבא יזיז הכול הצידה. בערבי פסח הוא היה בא לעזור והמחיש לנו את הסיפורים של סבתא - על העזרה הרבה שהגיש לה עוד בתור בחור. כילדים הצטרפנו אליו לצעידה ברגל בשבתות מביתנו שבסנהדריה לבקר את סבא וסבתא.

עם הוראתו של הגר"מ שפירא, התחלתי להבין את משמעות המילים: אלו דברים שאין להם שיעור. אבי קיבל את ההדרכה כפשוטה. כיבוד ההורים הנדיר שלו עלה דרגה. הוא ביטל את כל רצונותיו בפני רצון אימו. מדי בוקר התקשר לברכה והאזין בקשב לברכתה הקצרה והאוהבת: "בהצלחה ויום טוב". קל היה לראות עד כמה היא מחכה לרגעים האלה. זו הייתה מנת הפתיחה של היום.

לאחר סדר ב' היה מגיע לביתה, מתעניין בחוויותיה וברצונותיה כאילו זה כל עולמו. מדובר באדם שקשה עד מאוד היה למשוך אותו לשיחה סתמית. סדר יומו היה צפוף ביותר. חברותות התחלפו במשך היום כדי לזכות ללמוד עימו, זאת מעבר לשיעור עיון שהכין מדי יום ומסר בישיבה, אבל הזמן שהוקדש לאימו המבוגרת, היה קודש קודשים.

סבתי היתה מאושרת. אני בתור שכנה צמודה שהתגוררה בניין שלה הייתי עדה לכך. היא חיכתה בהשתוקקות ודיברה בלי סוף על העונג שביקוריו הקבועים מסביב לה.

אבי לא הסתפק בכך. אימו הפכה למרכז חייו ממש. הוא חיפש ומצא דרכים מגוונות לשמח אותה ולהאיר את עיניה. כאשר ידע על מאכל מועדף או עלון שנהנתה לקרוא, היה מכתת את רגליו גם לחנות מרוחקת ומביא לה את מבוקשה.

אחד הדברים, שעינגו את סבתי היה שירה. אבי הקדיש גם

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב הרב יוסף בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוקוב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תפאחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חווה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרתה ז"ל
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	קאסנא בת גדיטו ע"ה	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

יתרו

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת יתרו

- ג כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד
- ו לא יהיה לך אלוהים אחרים - אבל לנו 'אלוקים קרובים'
- ט ביום הזה באו מדבר סיני - תתחדש כנשר נעורכי
- יא לעשות רצונך אלוקי חפצתי - חשיבות ההשתוקקות והרצון
- יד קבלת התורה - כוחה של קבלה
- טז וכל אשר לרעך - סיום עשרת הדברות בבין אדם לחברו כי זה עיקר התורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת יתרו

בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים, אמנם מכל מקום שמח בישועת ה' ואמר 'ברוך ה' אשר הציל אתכם', וכלשונו 'הגם שכאב לבו על מצרים, אבל הבין כי ה' לא יעשה עולה במשפט וכל דעבד לטב עביד', ולכן שמח ברעה זו למצרים ושיבחה ה' עליו, והיא המדה אשר הורו לנו חכמינו ז"ל בשם שמברך על הטובה בן מברך על הרעה, ואמרו לקבלינהו בשמחה, וכן עשה יתרו אחר שסיפר לו משה - ויחד יתרו שנעשה בשרו חדודים, מ"מ התחזק ואמר ברוך ה' אשר הציל אתכם, ולא מצינו כזה בישראל עד עתה שנתנו שבח והודיה על הרעה, אלא על הטובה שהשיב להם ה' ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, אבל על

ברוך ה' - כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד בפרשתן (יה י), 'ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה', איתא בגמ' (סנהדרין צד.) 'תנא משום רבי פפייס, גנאי הוא למשה וששים ריבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'', ותמה הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (ד"ה ויאמר) שהרי מפורש בתורה שמושה ובני ישראל אמרו שירה על הים, ומה בכך שלא הזכירו לשון 'ברוך' דייקא, ומה ה'גנאי' ברבר.

ומבאר ה'כתב סופר', כי הנה כתיב (פסוק ט) 'ויחד יתרו, ופירש רש"י בשם מדרש אגדה 'שנעשה

א. סיפר כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זי"ע, שפעם אחת ביום שב"ק בבוקר נענה הרה"ק רבי אהרן גארדיא זי"ע, שהיה מומחה גדול בחכמת הרפואה (ונתקרב לתשובה על ידי הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע) לרבו הגדול המגיד ממעזריטש זי"ע על אחד מהחסידיים שרואה על פניו שמקננת בקרבו מחלה אנושה פנימית, ולא נותר לו לחיות בעולם הזה יותר מכמה שעות בודדות רח"ל. אך למרבה הפליאה נראה האיש לפנות ערב בבית המדרש כשהוא מהלך על רגליו... שאל 'המגיד' את ד"ר גארדיא היתכן... והרי אמרת שבתוך זמן קצר כבר ישיב את נשמתו ליוצרה, השיב ד"ר גארדיא, אכן מה שאמרתי אמת היה, לפי 'הכרת פניו' כבר היה קרוב אל המתים יותר מאל החיים, אמנם, למעשה אכל האיש בביתו איזה מאכל חריף ביותר במידה גדושה ביותר שלא כפי דרך העולם, וחריפות המאכל 'שרפה' את המחלה.

מיהרו לשאול את האיש למעשיו וסדר אכילתו באותו יום השב"ק, וסיפר להם, כי לגודל עניותו לא הצליח להכין שום מאכל לכבוד השב"ק, ובעיצומו של יום גבר עליו רעבונו עד מאוד, וחיפש בכל פינות הבית אולי ימצא 'משהו' להחיות את נפשו, חיפש ופשפש ולא מצא אלא מין מאכל חריף ביותר, ולגודל רעבונו אכל ממנו 'שיעור סעודה' להרגיע את הבולמוס שאחז בו...

הבה ונתבונן, הנה יהודי זה היה יכול להתלונן ולהתאונן, מה נשתנה חלקי מכל העולם, מדוע נגזר עלי חרפת רעב ועוני שכזו, עד שאין ידי משגת לקנות ולהכין אפילו דבר מאכל אחד ראוי לשמו, הלילה הזה כולו מרור... ולא די ב'כזית' מרור בשיעור מצומצם אלא מאכל חריף בכמות אדירה שאין הפה והמעיים יכולים להנות ממנו... אך קוב"ה אומר, למענך ולטובתך מנעתי ממך 'שאר ירקות'... בכדי שתאלץ בעל כרחך לאכול מלוא חפניים מאותו מאכל, והכל בכדי להותירך בארץ החיים...

ב. סיפר הגה"ח רבי ישראל זלמן שלובסקי זצ"ל משמשו של הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע על אחד מהחסידיים שהיה דחוק מאוד בפרנסתו, ויהי היום ונקרא הלה אל הרבי, ובבואו לפני הרבי, אמר לו, נצרך אנוכי למאתיים רובל ואבקשך שתמציאם לידי, פשיטא שלא היה לו משלו אפילו עשירית מסכום נכבד כזה, אך התאמץ למלא בקשת הרבי, קיבץ מידידיו ולווה מעות, עד שהצליח להשיג מלוא הסכום והביאו אל הרבי. לאחר שנתיים ימים שוב קרא הדברי שמואל לאותו חסיד, ו'כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה', שוב ביקש הרבי מאתיים רובל מבלי להסביר עצמו מדוע 'נטפל' אליו דווקא... ושוב חזר החסיד והתאמץ לקבץ פרוטה לפרוטה, ולווה הרבה מידידיו כשבמחשבתו הוא עומד לחסוך מפת לחמו הדלה כדי לפרוע את החוב. ויהי מקץ שנתיים ימים, ושוב

אפך ותנחמני'. ומבאר ה'ערוך לנר' מה הוקשה לרב יוסף בדברי הכתוב אודך ה' כי אנפת בי וגו', ומה התיישב לו על פי ה'מעשה' שהביא על אדם שרצה לצאת לסחורה וישב לו קוץ. אלא ביאורו, כי לכאורה קשה דקדוק לשון הפסוק ישוב אפך ותנחמני, שהיה צריך לומר שב אפך ותנחמני בלשון עבר, ומדוע נקט ישוב אפך ותנחמני בלשון עתיד - שנראה שעדיין לא שב אף ה' ממנו ועדיין לא ניחם אותו, ואם אמנם עדיין לא נושע, ועדיין הינו 'באמצע' הצרה - מה יש לו כבר עתה להודות לה'. על כן הביא רב יוסף את המעשה באחד שישב לו קוץ והיה נדמה לו כצרה

השעבוד במצרים ועל שאר הצרות לא ברכו, והן הן דברי חז"ל גנאי היה לישראל שלא אמרו ברוך היינו באופן שאמר יתרו, ונכון².

יתר על כן מצינו בדברי ה'ערוך לנר' (נדה לא.) על הא דאיתא בגמרא (שם) 'דרש רב יוסף מאי דכתיב (ישעיה יב א) אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני, במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ לאחד מהן (ומחמת כן לא היה יכול להפליג לדרכו), התחיל מחרף ומגרף, לימים שמע שמבעה ספינתו של חברו בים, התחיל מודה ומשבת, לכך נאמר ישוב

נקרא אל הרבי, ונתבקש להמציא עוד מאתיים רובל... ומבלי להרהר מאומה אודות דרכי רבו, התייגע החסיד והגישו לפני הרבי.

כעבור תקופת זמן נכנס החסיד אל הדברי שמואל, ואמר לו, בתי בגרה אלא שאין בידי אפילו שוה פרוטה, ועל כן מתעכבת היא בבית... קם הרבי ממקומו וניגש אל הארון, פתח את דלתו והוציא ממנו שש מאות רובל טבין ותקילין, ואמר לו, ידעתי בני ידעתי כי פרנסתך דחוקה ולא יהיה לאל ידך לשלם הוצאות הנישואין, על כן כבר כמה שנים שאני 'חוסך' עבורך דמי נדוניא מכובדים לצורך הכנסת כלה... ועל כן ביקשתי ממך זה שלוש פעמים שתביא לי מאתיים רובל, כי הכרתי בך שתעשה כל טצדקי שבעולם למלא את דברי, והרי שלך לפניך.

וכבר אמרו, שזהו 'משל' להנהגת הבורא בעולמו, כי הבורא ית"ש אשר לפניו נגלו כל תעלומות יודע באדם שבעוד כמה שנים יצטרך לזכויות להצילו מ... על כן מעיקרא מזככים אותו בכל מיני קשיים העוברים עליו, ומניחים בקופת חסכון בכדי שכשיגיע שעת הצורך יעמדו כל הזכויות להגן עליו ולהשפיע עליו טובה וברכה. וכמו שלאותו החסיד התברר ברגע אחד תירוץ על כל הקושיות 'מה נשתנה'.. מדוע הרבי 'יורד לחיי'... במה גרוע אני מאחרים שהרבי מבקש רק ממני... וראה שלא היתה כל 'קושיא מעיקרא', אלא כל מעשיו של הרבי היו רק לטובתו המוחלטת, כך גם המתחזק באמונה יזכה לראות איך שכל הקושיות נהפכות לרחמים ולחסדים.

עוד זאת נלמד מאותו מעשה, שלא ביקש הרבי ממנו את המעות רק מכיוון שהיה ברור לו שהלה יקיים את בקשתו 'באש ובמים' וימלא את השליחות באופן הראוי, כי אילו היה 'צד' וספק שמא לא ישמע לקולו לא היה מבקש ממנו מלכתחילה, כי לא היה מטריד אותו לחנם, מעתה כמה עלינו להתחזק, ולהכיר בענין זה, שאם הקב"ה מעמיד את האדם בנסיון אין זה אלא כי הוא 'מאמין' באדם ויודע שבוודאי יתחזק בגבורה ובתמימות לעשות רצונו ית"ש.

ג. באופן אחר אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (הובא בבית אברהם פרשת פנחס בשמו, ד"ה בקנאו) על האמור בזמירות לליל שבת (בזמר כל מקדש שביעי) 'משוך חסדך ליודעך א-ל קנא ונוקם, והקושיא ידועה, וכי היותו קנא ונוקם היא סיבה להביא עלינו 'חסד', והרי נראה שהוא להיפך. אלא ביאורו, כי אנו אומרים לקב"ה, הרי הנהגת דין היא היא 'הנהגת הסתר' כביכול, אבל אנו מכירים שהכל ממך - גם הדין והרעה, וכביכול א"א לך להסתתר מעמנו, כי אנו רואים את ה' גם בצרה ועקתא, מעתה משוך חסדך, בחסדים מגולים, למי - ליודעך - אלו המכירים אותך, גם כשאתה א-ל קנא ונוקם.

והמשיל הדבר, למלך שהיה יוצא להסתובב בין בני המדינה כשהוא מחופש במלבושים פשוטים, כשהוא רוצה לנסות את בני המדינה ולבדוק את מידת נאמנותם אליו, אמנם כל ה'הסתרות' הללו מועילות רק למי שאינו מכיר את המלך, אבל לפני המכירו לא יוכל המלך להסתיר עצמו, כי מיד יגלה אותו במלא הדרו על אף מלבושיו הפשוטים.

ד. ומצווה עלינו להביא מה שביאר רבינו יונה (שע"ת ש"ד אות יב) הטעם שנאמר ישוב אפך ותנחמני בלשון עתיד, כשהוא מקדים לומר בזה"ל, ואם תמצא את החוטא תלאה ותקרה עליו צרה, ויצדיק עליו את הדין ויקבל המוסר באהבה, יהיה זה לו למגן מן היסורין הרבים הראויין לבוא עליו, עכ"ל. על פי זה מבאר 'אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני, פירוש - אודך על מוסרך וקבלתיו באהבה, ובעבור זה שאודך על שאנפת בי, ישוב אפך ותנחמני,

באר הפרשה - פרשת יתרו

צרורה אך לבסוף התברר לו שהיה זה אך ורק לטובתו, ו'רואה עתה (לאחר מעשה) שסכל היה, שמה שחשב לו רעה אדרבא היה מתחילה טובה גדולה לו להציל נפשו¹, ועל כך אמר הנביא ישעיה, לא כן אתנהג כ'אותו סכל' שבשעת הצרה היה מחרף ומגדף, אלא

אודך ה' כי אנפת בי - גם בעת הרעה והצרה מיד אודך, כי יודע אני שישוב אפך ותנחמני², יודע אני שעוד יתברר לבסוף שהיה זה לנחמה ולטובה ולא לרעה, אם כן כבר עכשיו³ אודה י-ה על ה'צרה' שהביא לטובתי השלימה⁴.

כלומר שאכן אודך ה' בשעת הצרה ובזכות זה ישוב אפך ותנחמני, כי גדולה היא ההודאה לסלק כל דינים רעים מעל האדם ולהמתיקם לטובה.

ומצינו במדרש (אוצר המדרשים עמוד שלד, והביאו בספר ארחות יושר, גמילות חסדים) מעשה נורא בגודל השכר למי שמשבח את בוראו, וז"ל. מעשה באדם אחד שהיה הולך בדרך בסחורה, ראהו אכסנאי א"ל רבי ומורי אם רצונך אבא עמך, א"ל בא עמי בשלום. הלך עמו, כשהיו הולכים בדרך פגעו באדם אחד שהיה סומא בשתי עיניו והיה יושב קרוב לעיר, מיד הוציא סלע אחד ונתן לו, אמר לאכסנאי שהיה הולך עמו, תן לו גם אתה כמו שנתתי אני, א"ל איני נותן לו כלום, שאיני מכירו כמו שאתה מכיר אותי, לפיכך נתת לו ויפה עשית, א"ל אם אתה אינך רוצה לתת לו הרשות בידך. הניחוהו לאותו סומא והם הלכו לדרכם. כשהם הולכים בדרך פגעו במלאך המות, א"ל להיכן אתם הולכים, א"ל לסחורה, והם לא ידעו שהוא מלאך המות, מיד כאשר נגלה אליהם ואמר אני מלאך המות, פחדו ונפלו על פניהם, אמר מלאך המות לראשון, אתה נפדה ממות, וקרא עליו המקרא הזה (ישעיה נח ח) 'והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך', וא"ל הואיל והקדמת צדקה מממונך בדרכך תחיה עוד חמישים שנה. אח"כ אמר לאכסנאי, כבר סופך בידי והגיע יום מיתתך, מיד ענה וא"ל אני וחברי באנו יחד והוא חוזר לביתנו ואני אמות בכאן, א"ל הן, זה קדם ועשה צדקה משלו. א"ל א"כ הניחה לי ואלך ואעשה צדקה, א"ל שוטה שבעולם, אדם פורש בים בספינה אם לא יתקן אותה בארץ מה עושה בפנים ובתהומות כשבאים עליו גלי הים, כן מי שלא תיקן עצמו בחייו מה יעשה במיתתו. ועכשיו, מה שעשית עשוי ומכאן ואילך אין לך כלום, שהגיע זמנך למות. א"ל אם כן המתן לי עד שאלך לספר בשבחו של מקום על מה שעשה עמי, א"ל מאחר שאתה מבקש לספר בשבחו של מקום יוסיפו שנותיך, עכ"ל.

ה. מעשה היה באיש יהודי 'קשה יום' אשר הרבה צרות וייסורים עברו עליו והרגיש בנפשו ש'אך רע ומר ירדפוהו כל ימי חייו', ושפך ליבו בפני הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, נענה לו רבי משה בלשון תימה, מדוע אתה מספר לי רק חצי סיפור, וכבר נודע פתגם העולם שרק לשוטה מראים חצי עבודה... התפלא האיש מאוד על דברי רבי משה, ואמר לו ימחול נא רבינו אך לא זכיתי לירד לעומק דעתו, איזה 'חצי שיעור' יש כאן... השיב לו רבי משה במתיקות ובמאור פנים, אכן, עדיין הינך עומד רק בחצי מהמעשה, כי 'הסיפור' עדיין לא הסתיים... המתן מעט ותתאזר בסבלנות וכבר תראה כיצד הכל היה בחשבון להביא לידי טובתך השלימה.

ו. כלל הדברים הוא כמו שכתב ב'זרע קודש' (בשלה) על הפסוק (טו ב) 'זיהי לי לישועה', ש'אין ויהי אלא לשון צער' (מגילה י: מלשון וי הי, אך אותו וי הי הוא שהיה לי לישועה...)

וכך ביאר הגאון בעל 'שבט הלוי' זצ"ל בלשון הכתוב (טו כא) 'ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, כי נראה מלשון 'ויען' שהוא דרך עניית תשובה, ולא נתפרש בכתוב איזו 'שאלה' היה להן שעל כך באה מרים 'לענות' ולתרוץ, וגם מהו 'התירוץ' בדבריה, אלא שכלל ישראל היה להם קושיא גדולה ועצומה, שומו שמים, איננו מבינים לשם מה בא עלינו כל שעבוד מצרים, צריך עיון גדול מה זה ועל מה זה... ועל כולנה היה קשה להם, כבר יצאנו סוף סוף ממצרים מדוע שוב 'מצרים נוסע אחריהם'... על כן ותען להם מרים, כל 'צרה' וקושי זה לא היה אלא להביא את הישועה הגדולה שסוס ורוכבו רמה בים, על כן שירו לה' כי גאה גאה...

ז. ביאור נפלא כתב בסוף הקדמת ה'שב שמעתתא', על הפסוק בתהילים (עז יא) 'השכח חנות א-ל אם קפץ באף רחמיו סלה', כי גם בעת הסתר פנים וחשיכה ידוע נדע כי רבים רחמיו. הבה נתבונן, וכי שכח הקב"ה מלחון ולרחם (חנות מלשון חונן), אין זאת אלא כי אם קפץ והטמין בתוך הנראה כ'אף' את 'רחמיו סלה', והכל רחמים וחסדים.

ח. בפרשתו (יה א), 'וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה לישאל עמו, ורבים הקשו מדוע הוסיף 'את כל אשר עשה', ולא אמר 'את אשר עשה'. וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בדרך משל לאחד ששמע את הקהל אומרים בפסוקי דזמרה 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים', ותמה עד מאוד על מה זכו

אותם רשעים לשמירה מעליא. לאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים 'את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' (בראשית יח כה). עד שבא פיקח אחד ואמר, הקב"ה דיין אמת הוא, וכל 'קושיותיכם ותמיהותיכם' אינם אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישיה ועד סיפיה - 'שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד', שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה', ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. וזהו פירוש הפסוק 'וישמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים' - שהיה מתבונן בכל המאורעות, ולא רק על הנראה לעיניים בשעה אחת בלבד, ומכך הכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה, על מה עשה ה' ככה, אלא האמין שהצור תמים פעלו, קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא. ומכאן ילמד כל איש יהודי בבוא אליו איזו צרה וצוקה, לא יהא 'קצר רואי' ליפול ברוחו ולהתייאש ח"ו, אלא ישכיל ויבין כי הכל בחשבון וסדר מדויק משמים ממעל לטובתו השלימה, וממילא יוכל מעתה לרנן ולזמר 'אודך ה' כי אנת בי'...

עוד נשא ה' חפץ חיים' זי"ע משלו בהאי עניינא, ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו, והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי הגבאים בביהכנ"ס דשם נוהגים במנהגים שונים ומשונים... לפתיחת הארון נתכבד יהודי מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית מזרחית שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום, 'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכנ"ס... והיה נראה בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה 'סדר' בר הבנה כלל וכלל, לא לפי 'אלפא ביתא' לא לפי סדר ישיבת ביהכנ"ס וגם לא לפי 'זקן זקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אזור יותר כח ופרץ בפני הגבאי בטענה יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכנ"ס לפי שגעונותיו ובלבוליו... שחק הגבאי, ואמר, הנה אורח אתה אשר בין לילה באת הנה ובין לילה פונה אתה לדרכך, וכי כך ברצונך להבין את הנעשה כאן, אם תרצה קבע מקום מושבך כאן לכל הפחות למשך חצי שנה אז יעלה בידך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח קיבל לפני כשבוע עליה לרגל יא"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך לו נתכבד ב'שישי' לפני כג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפטיר בעוד כחודש ומחצה לרגל יא"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום, ומה ש'נער צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מכאן כל משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... 'סדר' יש כאן שבמשך מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת - אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע... כיו"ב אמר החפץ חיים, אנו באים לזה העולם כ'אורחים' על 'מאה ועשרים' שנה - לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה יקרה מחר בזה העולם, היאך נרצה להבין את הנעשה כשאין בידינו 'תמונה ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני (ביגלגול)... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון 'בידים טובות' - הקב"ה הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, אין לנו אלא לשמוח ולסמוך עליו ב'עיניים עצומות'.

ט. ואגב שנזכר כאן עניין ההודאה מקום אתנו להביא דבר נפלא שמצינו ברמב"ן בפרשתן על הפסוק (כ יג) 'לא תרצח' בזה"ל, השמר פן תחבל מעשה ידי ותשפוך דם האדם אשר בראתי לכבודי ולהודות לי, עכ"ד, והרבה יש להתבונן בדבריו, שהטעם שאסור לרצוח נפש הוא כי בזה מאבד נפש מישראל שהיה מזומן להודות ולהלל לה', וכביכול אותו רוצח 'הפסיד' ומנע מהקב"ה את התענוג שיש לו כאשר מודים לו, שלטעם זה ברא את האדם. וכיו"ב כתב עוד הרמב"ן (ס"פ בא) בזה"ל, וכוונת כל המצות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום, יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו.

וכך אמר דוד המלך ע"ה (תהילים ל ט-י) 'אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן, מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמיתך', והיינו שהוא נותן טעם לבקשתו, כי מה בצע - מה תועלת יהיה לך ה' אם אמות וארד אל שחת, וכי אודה לך כשאהיה בעפר, על כן מוטב שאשאר בין החיים ואז יהיה כביכול תועלת במה שאודה ואשבח

באר הפרשה - פרשת יתרו

הנה ידוע כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור האחרון - לא תחמוד. והיינו להתרצות בגזירותיו יתברך אשר מנע ממנו הטוב הוא הניתן לחברו, ולחשוב כי הוא ית' הוא לבדו היודע (מהו) הטוב והנאות (הראוי) לכל אדם, ולא יקנא את חברו'. עכ"ל. והיינו שבאמונתו יכיר שטובת חברו אינה טובה עבורו כלל"א...

לא יהיה לך אלוהים אחרים - אבל לנו 'אלוקים קרובים' בפרשתן (כ ג), 'לא יהיה לך אלוהים אחרים' ופירש רש"י 'שהם אחרים לעובדיהם, צועקים אליהם

מעלתה יתבאר היטב מה שציוונו הבורא ית"ש בפרשתן (כ יד) 'לא תחמוד', ולכאורה יבוא השואל ויתמה, וכי מדוע שלא אקנא בחברי על כל הטוב והחסד אשר זכה לו ואילו אותי מנע ה' מן הטובה, הן ביתי ריקן ומדוע שלא אחמוד 'שורו וחמורו' וכיוצא בזה, אכן התשובה היא כי הקב"ה הוא טוב ומיטיב לכל, ורק הוא היודע מהי 'טובה' עבורך ומהי ה'רעה'... ובאמת מה שנרמזה לך ב'רעה' היא היא הטובה האמיתית, ואילו היה לך את ה'טוב' של השני - לא היה זה כלל לטובה אלא להיפך. וכמו שכתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה פרשת ויחי ד"ה בפסוק בך יברך ישראל) וז"ל,

אותך. הרי לך שלא אמר דוד 'היתפלל לפניך עפר' או 'היעשה מצוות' וכיו"ב, אלא הזכיר רק את עניין ההודאה, ללמדנו כי הדבר החביב ביותר אצל הקב"ה הוא כשברואיו מודים לו ומהללים ומשבחים אותו, ו'ההודאה' היא הפותחת שערי חיים וישועה.

י. ויתבאר עוד, במשל לאיש עשיר אשר לא יסופר הונו לרוב ולו שני בנים אהובים ואוהבים, ויהי היום החליט האב מטעם הכמוס עמו לשלוח את שניהם למרחקים, כשהוא ממשיך לדאוג להם ולספק כל צרכיהם כיד המלך... ובכל העת שלח שליחים הנושאים 'כל טוב ארץ מצרים' עבורם. והנה ביום אחד הגיע מאת האב מעיל אחד, ובכיסו טמון יהלום גדול שלא נמצא כמוהו... והחלו הבנים לריב ולהתווכח אל מי שלח האב את המעיל, כשברור לכל שאין המריבה על מעיל אלא על ה'אוצר' שבו, וכל אחד ניסה להסביר בק"נ טעמים מדוע רצה האב לתת לו ולא לאחיו, והקולות נשמעו היטב מחוץ לבית, ואט אט החלו להגיע 'סקרנים' (נייגעריקע) עד שכל בני העיר התגודדו סביבם, ואף הם נחלקו לשתי קבוצות... אחר כמה שעות של ויכוחים וטענות ומענות עבר שם איש חכם, ובשמעו קול ענות במחנה נעצר לברר על מה המהומה, והסבירו לו בקצרה על פרשת המעיל וכו', אמר להם, איני מבין כלל מה הויכוח הגדול, צאו ובדקו למי מתאים המעיל, מה הוא מידותיו באורך וברוחב, ובזה יתברר בדיוק עבור מי נשלחו... ואכן ברגע אחד ראו שהוא מתאים דייקא לאחד מהם שהיה דק ושדוף קדים, ואילו האח השני שהיה גדול פי כמה וכמה ממנו במידות גופו לא ניסה כלל למדוד אותם...

והנמשל ברור ופשוט, אל תרצה את ה'יהלומים' של השני כי 'המעיל' והבגד לא מתאימים לך... והקב"ה הוא מנהיג עולמו כפי שנגלו לפניו כל תעלומות, והוא שולח לכל אחד את ה'מעיל' שלו - כל תנאי החיים עם כל ה'קושי' כי רק כך יוכל האדם להגיע לתכליתו...

יא. עוד נימא בה מילתא, כי הנה ידוע מאמר העולם (היה שגור בפי הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל) לדרוש כמין חומר בהאמור בסוף הציווי על לא תחמוד 'וכל אשר לרעך', שבא הכתוב לומר לאדם, אל יקנא לבך בהצלחת חברך כי לעולם אינך יודע את כל המתחולל אצלו, ומי יודע מה עובר עליו רח"ל, ואף אם השעה משחקת לו בענייני הפרנסה אך שמא חיו אינם חיים מצער הבנים וכו', על כן אל תקנא רק בדבר אחד, אלא ביכל אשר לרעך, התבונן בעצמך האם היית מסכים 'להחליף' עימו את כל תנאי החיים...

שמעתי מהרה"ח המופלג רבי מאיר צבי ראטה שליט"א, בימי קדם כאשר היה דר בבני ברק היתה תחת רשותו חנות לספרי קודש, רבים מגדולי התורה שבאותם הימים הרבו לבקר בחנותו... באחד הימים בא הגה"ק הסטייפלער לקנות כמה ספרים קדושים, רמ"צ עטף את הספרים למען יוכל לשאת את הספרים ב'חבילה' ובתכריך אחד (כאותם הימים לא היו מחלקים שקים [שקיות - בעגס] לשאת בהם בנקל את אשר קנו בחנויות העיר), ויהי כאשר נטל הגה"ק את החבילה, רצה אברך אחד לקחת אותו מידי, לעזור לו בנטל החבילה, לא הסכים הגה"ק לכך, אלא השאיר את החבילה בידו, ונענה בתבערת אש קודש, יעדער איינער טראגט זיין פעקל... (כל אחד נושא בעצמו את משא חבילתו בזה העולם). כלומר, אין לאיש 'השגה' והבנה, או אפילו ידיעה באמת מהנעשה אצל רעהו, כל אחד ישא משאו כפי אשר יועד לו משמיא.

ואינן עונין אותם, ודומה כאילו הוא אחר שאינו מכירו אל ה' ונענים² וכל תפילה ותפילה שאיש יהודי מתפלל מעולם, מכאן הוכיח הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע את נשמעת במרומים³, ובוזה נראה שהקב"ה אלוקים חיים קרבתם של בני ישראל אל השי"ת, שהרי אנו צועקים אינו 'אחר' לעובריו, הוא 'מכירנו' מעולם, קרוב אלינו

מעשה בבת עשירים שנישאה לחתן ת"ח, וקבלו על עצמם לחיות כראוי לבני תורה ולעבדי ה', מתוך הסתפקות במועט בכדי שיוכל הבעל לשבת על התורה והעבודה מתוך שלווה הנפש וישוב הדעת. והנה, כשנולד בנם בכורם בשעטומי⁴ צ' למזל"ט, יצאה היולדת' לחנות הגדולה בה מוכרים כל הנצרך לגידול תינוקות, עגלות (קעריטשעס cariges), מיטות, לולים (קריבס) וכו'... והנה מנערותה היתה רגילה לעגלה היקרה ביותר, אך מאחר שהכירה את מצבה הכספי, לכן פנתה לעבר העגלות הפשוטות והזולות ביותר, אך לבה לא נתן לה לקנות כל כך פשוט – בכל זאת העגלה היא היא הדבר אשר עמה יוצאים ונכנסים לעיני כל הקהל... ברחוב העיר... סוף דבר הוכרע שיקנו עגלה טובה יותר בדרגה אחת, כשלצורך זה יחסכו מפיתם.

והנה בעודם שם, ראו איך שנכנסים לחנות איזו יולדת עם אימה, הללו הלכו 'ישר' לעבר העגלות היקרות ביותר, כשאפילו אינם מעניקים 'מבט' (בליק) אחד לצד המקום שבו עומדות העגלות הנחשבות קצת פחות ממדרגת עגלות היקרה... לנוכח זה יצא לבה מקנאה, בלון הקנאה אשר בקרבה התנפח ועלה, וכמעט שלבה לא עמד לה, וביותר, כאשר ראתה את השניים פונים לעבר המיטות (לולים, קריבס) ומחפשים את היקר והיפה ביותר מבלי לחשוב 'כסף מנלן', שם חישה הראשונה שהיא יוצאת מדעתה מרוב קנאה... ולפתע, נשמע שהאם אומרת לבתה היולדת, עשי נא רגע חשבון בנוגע ל'מקום' שיש בחדרכם, אם תוכל המיטה להכנס יחד עם בלון החמצן (oxygen tank)... של התינוק... אז הבינה, כי לדאבון לב נולד להם ילד שאינו בריא... וכל בלון הקנאה התפוצץ ברגע אחד... בלב טהור נשאה עיניה השמימה, בשבח והודאה לבורא, א כפרה די וועגעלע (לא מעניין איזו עגלה יש לי) העיקר שהנני חובקת בן בריא ושלם...

והמשכיל יבין, לחשוב כן אף אם לא 'יתכבד בקלון חברו' – לראות כי הגם שלפלוני הולך טוב בחיים, אבל צרה פלונית בביתו... כי באמת אין לך ו'לו' מאומה, הקב"ה תופר לכל אחד, ונותן לכל אחד את ה'חבילה' במידה המדויקת לצרכו ולצרכי נשמתו, ולצורך שליחותו בזה העולם...

יב. צורב אחד נכנס פעם אל הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע וביקש ממנו עצה איך להתחזק באמונה בהשי"ת, והשיב לו תשובה רבת משמעות 'אינך צריך חיזוק, לך להתפלל', וכוונתו, שבתפילה מעומק ופנימיות הלב מובטח לו שינצל מכל צרותיו, אז יראה עין בעין שה' הוא האלוקים.

הרה"ק מקאצק זי"ע (אמת ואמונה אות כו) פירש במה שנאמר (תהילים פא י) 'לא יהיה בך אל זר', שכאשר עומד בתפילה לא יהיה אצלו הקב"ה בבחי' זר, אלא יאמין כי 'אלוקים קרובים אליו בכל קראנו', וישיח תפילתו מתוך הרגשת קירבה ושאינו קשובות לתחינתו.

ב'אגרות סופרים' (עמוד 74) מובא מכתב מהגאון רבי עקיבא אייגער זי"ע אשר בקשו ממנו להעתיק לרפואת 'שרה בת רבקה', וכתב 'התפללתי על שרה בת רבקה ולא נענית', על כן מבקש לברר שמא נפלה טעות בשם החולה שמשום כך לא פעל בתפילתו להחיש לה רפואה ומזור, ולבסוף נתגלה ששמה 'רבקה בת שרה' – התפלל ונענה. ומכלל דבריו למדנו, שהיה פשוט לו לרעק"א שאם התפלל הרי היתה רפואה קרובה לבוא, כי אין ספק שהתפילה פועלת פעולתה לטוב, ואם לא כן הרי זה מוכיח שיש כאן טעות בשם החולנית...

וכן כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ב) ועל כולם הקנינים שאם לא עשה קנין לא קנה, העיקר, להתרגל שאין צריך שליח, וכל בר נש בכוחו למצוא טוב על ידי תפילה, וה' מתאוה כביכול לתפילתן של צדיקים, התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם מבטחו בו יתברך כן יעלה וכן יצליח. ומכאן, שלא דווקא בתפילתו של אותו גאון וקדוש, אלא כל אחד בכוחו 'לשנות את הנגזר' בתפילתו, אם אך יאמין בכח התפילה כמו שהאמין רעק"א.

יג. מאמר נורא אמר הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע (שש"פ) לבאר במה שנאמר (כ טו) 'וכל העם רואים את הקולות', כי הנה בני ישראל בהיותם תחת סבלות מצרים זעקו והתפללו אל ה' שיוציאם משעבוד לגאולה, ובאותו הזמן היה נראה כי 'סתם בעדי' – קולות התפילה אינם עולים למרומים ואינם פועלים לטובה, אכן באמת תפילות אלו נתקבלו ובזכותם מיהר הקב"ה להוציאם ואף מחמתם זכו לקבלת התורה, ועתה כשעמדו בהר סיני בשעת מתן תורה

באר הפרשה - פרשת יהו

בכל קראנו אליו, ובאופן כזה עלינו לנשת לתפילה י' - לדעת שהקב"ה קרוב אלינו, וכשאנו מתפללים אליו הוא 'נענה' לנו.

ומפורש אמרה תורה (דברים ד ז) 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו, וכמובא במדרש (דב"ר ב) אמר רבי תנחומא, מעשה בספינה אחת שנסעה בין גלי הים, וכל נוסעיה היו 'עובדי כוכבים' מלבד יהודי אחד שנסע בה. בהגיעם לאחד מאיי הים נתנו הנכרים מעות ליהודי וביקשוהו עלה נא ליבשה והבא לנו משם דברי מאכל ומשתה. אמר להם היהודי - 'אכסנאי אני, וכי מכיר אני להיכן

אזי כל העם ראו את הקולות - ש'ראו' אותם הקולות שהתפללו בשעתו, והבינו היטב כי כל זכיתם עכשיו אינה אלא בזכות 'הקולות'... ללמדך שאין לך תפילה שחוזרת ריקם, וכל קול ואנחה של יהודי מרעיש בשמי מרום, ואף אם נדמה שה'קול' לא נתקבל בשמים אך האמת שהוא נשמע היטב, ועוד יבוא הזמן ויראה את הקולות... יד. ומעניין לעניין באותו עניין, כתב 'רבינו בחיי' לפרש מה שנאמר (כ כ) 'לא תעשון אתי אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשון לכם', וז"ל, כשאתם עומדים בתפילה אתי לא תחשבו בכסף ובזהב אשר עמכם, שאם תעשו כן מעלה אני עליכם כאילו עשיתם אלוהי כסף ואלוהי זהב, עכ"ל.

באחד השנים ב'ליל הסדר' סיפר כ"ק גאב"ד סי-גייט שליט"א מזכרונותיו בימי המלחמה, שכך היה דרכם, במשך היום היו עובדים במחנות העבודה תחת ידי הרשעים בעבודת פרך, ובלילה היו חוזרים להניח את 'שק העצמות' - לישן מעט ככל אשר ניתן להם, על גבי ה'מיטות' העשויות מקורות עץ (דרגשים). והנה מאחר שלא היו שם סדרי נקיון כלל וכלל, היו מהלכים מאות ואלפי 'כינים' על גבי המיטות, ועל כל אחד היה מוטל לנקות את המיטה בבואו 'לישן' בכדי שתהיה ראויה לשכיבה. והנה, באחד הלילות הגיע איש יהודי שהיה חלש מאד ביהדות - אידישקייט, הלה הכין את מיטתו ביגיעה רבה במשך עשרים דק', ולאחר מכן הוכרח לצאת, על כן ביקש 'ברחמים' מגאב"ד סי-גייט שישמור על מיטתו לבל ישכב שם 'אורח' בלתי רצוי, אחר כל הטיחה שטרך בניקוי המיטה ממכת כינים. אבל, באותו זמן שהיה האיש מחוץ לתחום הגיע מאן דהו שלא שמע לקול ה'שומר' החלש... הדף אותו ושכב עצמו לישון, כאשר חזר היהודי וראה את הגזילה בפהרסיא, פתח בזעקה גדולה ומרה, מדוע גנבת לי את המיטה, ואל ה'שומר' פנה בטענה עצומה - וכי זאת נקרא 'שומר'... וחמתו בערה בו.

אמר לו הרב, תנוח דעתך, הבה נכין מחדש מיטה אחרת, ואני אעזור לך להכין אותה, בלית ברירה הסכים האיש, ואכן תוך כדי עבודתם בקודש, נענה האיש ואמר, ליידער ליידער - לדאבון לבי, אין לי אמונה - אינני מאמין שאצא מכאן בחיים, אבל לפני שעזבתי את הבית ע"י הרשעים קרא לי אבי שהיה גביר אדיר, וגילה באוזני, שיש לו בבנק שבשווייץ סך \$30,000 (שהיה נחשב באותם הימים הון רב ועצום) ונתן לי את מספרי הקוד לשחרור המעות מהבנק, ומאחר שאני אינני 'מאמין', והנני בטוח שלא אצא מכאן חי, ולא אגיע לידי כך להוציא משם המעות וליהנות מהם, לאיך הנני רואה שאתה איתן בדעתך, ואתה מאמין בה', א"כ, בוודאי ה' יעזור לך ותצא מכאן, ותוכל להשתמש בכסף, על כן אמסור בידך את מספרי הקוד, כדי שעכ"פ אתה תוכל ליהנות מהכסף, וחזר לאמר, אני אינני 'מאמין' ולכן לא אוכל לצאת מכאן, וממילא לא אוכל להשתמש בהון העצום הלז, רק אתה שיש לך אמונה, תצא מכאן ותינה מההון.

סיים הרב ושאל את צאצאיו המסובין על שולחן ה'סדר', מה אתם חושבים, מה ענית לך... לא כאשר אתם חושבים שקיימתי טרם יקראו ואני אענה, מיד לכתוב הנאמבער (- מספרים), לא כן, אלא כך אמרתי לך, אם אכן הנני 'מאמין' לא אקיים בעצמי להיות מתרתי דסתרתי (כינוי למי שסותר עצמו מיניה וביה), כי המאמין יודע שהקב"ה זן ומפרנס לכל, וכי להוציאני מכאן הוא יכול ולפרנסני אינו יכול... ולא עוד, אלא אוסיף לשאול אתכם, וכי עתה בעודי בתוככי המחנות מוטל עלי לדאוג לפרנסתי שאחר ההצלה, ומה גם לאחר שאנצל, וכי עלי לנדוד למרחקים עד שווייץ לקחת הכסף, וכי הקב"ה לא יכול לתת לי פרנסה במקום שאני נמצא, ואכן, לא לקחתי המספרים ממנו...

ולדידן, ב'הלכות אמונה' איננו במדרגה זו - אם יציעו לנו 'קוד' להון הנמצא בבנק, נקח אותו בשתי ידיים, אבל עכ"פ, הבה נלמד מכאן ל'הלכות תפילה' - שלא לחשב את כל ההכנסות וההוצאות, העסקים והרווחים בעת התפילה, שלא נהיה אנו תרתי דסתרתי, כי ממ"נ, מדוע באת להתפלל, כי אתה 'מאמין' בה', ולכן באת להתפלל למי שהעושר והכבוד שלו - אתה מושל בכל, מדוע לא תאמין גם שכל ההכנסות וההוצאות עושה ה' ולא אתה. כיצד תהיה בעצמך תרתי דסתרתי...

ביום הזה באו מדבר סיני - תתחדש כנשר נעורכי
 בפרשתן (יט א), 'ביום הזה באו מדבר סיני', ופירש
 רש"י, 'לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא,
 מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו
 היום ניתנו'. באמת אמרו, כי זוהי ההקדמה לכל 'קבלת
 התורה', כי מעיקרי העבודה הוא להתחדש בכל יום^{טו},
 'לשבוה מהעבר ולקבל על עצמו מעבשיו^{טז}.

אלך', כמוני כמוכם ואין לי מכירים בעיר הזאת, מנין
 אדע להיכן אלך. השיבו לו הנכרים 'בכל מקום שאתה
 הולך אלוקיך עמך. הרי (כתיב) אשר יש לו אלוקים
 קרובים אליו', כלומר, לא תוכל לומר שהנך כאורח
 הנמצא כאן לבד, כי לעולם אינך לבד - שהרי בכל
 מקום שתלך יש לך אלוקים שהוא קרוב אליך, ונמצאת
 מהלך תמיד יחד עם ה' (כביכול) ולעולם אינך יחידי בדד...

טו. והזמן גרמא ומסוגל להתחדשות, שהרי 'הקריאה מעוררת את הזמן' (שש"ק ח"א תה, וכן הוא בפרי צדיק פר' בא יא
 מה'חזקה), וקבלת תורה מסיני בפרשתנו היא שנויה, על כן בשבת קודש זו, שבת קבלת התורה, מתנוצצים ניצוצי
 אורה ממעמד קבלת התורה בלבנו של כל אחד מישראל, ומסוגל זה היום לקבל את התורה מחדש.
 ובפרט בימים הללו - ימי השובבי"ם, שכולם בנויים על ענין הקריאה מעוררת את הזמן, קריאת הפרשיות, היא
 הסיבה להיות ימים הללו ימי השובבי"ם (על שם הפרשיות הנקראות בהם).

אגב אורחא, כה אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א (ספר יום מחמדים עמ' מב) סגולה לזכות לשמחה
 ושביעות רצון ולהינצל מעצבות, לעבור מדי יום ביומו על ה'סדרה' של אותו יום חומש עם פירש"י, והוא בדוק ומנוסה.
 וז"ל, פעם אחת קבלתי אגרת מבן ישיבה המבקש עצה לשמחה, השבתי לו, שיבדוק בעצמו אם הוא יודע היטב
 את השיעור של גמרא והשיעור של 'חומש רש"י' של אותו יום של כתיבת המכתב... ואפשר שהיא הסיבה לעצבותו...
 לאחר התבוננות הודה לי שאכן, כן הוא הדבר.

והענין בזה, שע"פ רוב, העצבות נגרמת לאדם כשהוא אינו על מקומו, ולכן בן ישיבה הנמצא בין כותלי הישיבה
 ואינו ממלא כראוי וכיאות את ההתחייבות שיש לו בין כותלי הישיבה, נמצא שאינו על מקומו, ואם אדם משתדל
 להתנהג כפי הראוי לאותה תקופה בה הוא חי ובה הוא נמצא, הרי הוא על מקומו ממש... והוא הדין לגבי הקביעות
 הלימוד חומש ורש"י של אותה סדרה בכל יום היא 'סגולה בדוקה' להכניס את האדם למקומו הראוי, וזה בוודאי
 יביא לו שביעות רצון.

וכבר אמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שלימוד יומי בחומש עם רש"י כפי סדר ה'עליות' (כלומר ביום ראשון ילמד
 מתחילת הפרשה עד 'שני', וכן על זה הדרך בשאר ימות השבוע) היא 'סגולה בדוקה' שלא יעבור עבירות באותו היום. ומיהו שאינו
 זקוק ל'סגולה' זו...

טז. בחור אחד נכנס אל הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע וביכה את מצבו במר נפשו על כי עשה כזאת וכזאת,
 ועתה איככה יוכל לשוב לעבודת ה', פתח ה'שר שלום' דבריו כי איתא ברש"י (יט א) לפרש מה שנאמר 'ביום
 הזה באו מדבר סיני - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו', והיינו שזאת היא ההקדמה וההכנה לקבלת
 התורה, שלא יחשוב על מעשיו של אתמול... אלא ידמה בעצמו כאילו רק ביום זה ניתנה התורה, וממילא כל מעשיו
 הרעים היו קודם נתינת התורה, ומעתה יקבל על עצמו את התורה מחדש.

מעשה באיש יהודי שבא לפני הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע, ובכה לפניו, רבי קדוש, הנני חייב ממון ודמים לכל
 העולם, לכל הידידים, לכל הבנקים, הכל קורס וכל הביזנעס שלי יורדים לטמיון, מה יהיה. אמר הרבי, מה אתה
 חושב לעשות, אמר האיש, חשבתי לעשות מה שכולם עושים, מכריזים על פשיטת רגל - אויס קאמפפני (סגירת
 ה'חברה' הישנה), אמר הרבי, ומה יהיה התכלית, הרי צריכים לחיות, ענה האיש, זוהי העצה, מתחילים הכל מחדש,
 פותחים חברה חדשה - על שם חדש - והרי חברה זו לא עשתה שום רע, אין לה חובות, אין לה 'עבר' לא רע
 ולא טוב, ולוים מחדש כספים מהבנק וכך נבנים מחדש...

נהנה הרבי ואמר, עתה הבנתי, כי מעולם הוקשה לי קושיא עצומה, הנה מצינו שהיה ליתרו שבע בנות (שמות ב
 טז) ולא ידך גם שבעה שמות (שם, ברש"י ד יח), ולא ברור הדבר, מה ה'סיפור' והמעשה שלו, האם יש לו שבע שמות
 או שבע בנות... וכעת נתיישב לי היטב היטב, כי בכל בת כאשר הגיע עת פרקה להינשא היה מקבל על עצמו 'נדן'
 (כדניא) גדול, ולצורך זה לווה ממון ודמים מכל העולם לכסות ההוצאות, ולמחרת החתונה לא היה לו לפרוע ההלוואות
 הגדולות שנטל על עצמו, על כן הכריז על פשיטת רגל וסגירת העסק, קרא לעצמו שם חדש, אין כאן יותר אותו
 'יתרו' הישן שהכרתם עד עתה, אלא איש חדש אשר לו אין שום עבר שאינו טוב, הוא נקי לגמרי...

בפרשתן (יש ה), 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים', כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (ד"ה בחודש) בזה"ל, איתא במדרש (בר"ר כא ו) 'אין ועתה אלא תשובה' עיי"ש, וי"ל בנידון דידן, שהקב"ה רמו למתקרבין אליו, שאל יתייאשו" ואל ייראו מגשת אליו" עבור עוונותיהם שעשו מקודם"ט, כי העיקר עב"פ להתקרב מהיום" והלאה"כ" ואלא לחטוא עוד, ולזה ועתה אם

ולדידן, היצר בא אל האדם, ומענה בפיו, הינך אבוד לגמרי, חייב כאן וחייב שם, עברת עבירה זו וחטאת בחטא פלוני, לגמרי אפגעפאטשקעט (מטונף לגמרי), אין לך דרך ומבוא להמשיך הלאה, עבר עליך הכלח, אם פיקח האיש, יענהו ביום קראו – כלך לך ממני, כי פשטתי את הרגל, סיימתי עם כל עברי, מעתה הנני אדם חדש, איש אחר. וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ב), מדרכי התשובה להיות השב צועק בבכי ובתחנונים, ומשנה שמו, כלומר, אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים, נעלתי על מסגר ובריה את ה'ביזונעס' הישן, מעתה יש לי 'ביזונעס' חדש שאין לו כל שייכות ל'עבר', והיינו דאמרן בכל עת, שבעל תשובה הוא 'תינוק שנולד', והוא באמת איש חדש לגמרי, ומה לו עם מעשיו הישנים.

יז. כה אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפסוק בפרשתן (יש ה) 'והייתם לי סגולה' כי צורת ה'סגול' הוא שלוש נקודות, שתיים למעלה ואחת למטה באמצע, ולכל צד שתהפכנו ותסובבנו נשאר בצורתו הראשונה כדמות 'סגול' ושמו עליו, ועל כך נאמר והייתם לי סגולה, שיהודי נדמה לסגול, שבכל מצב שלא יהיה הרי הוא נשאר 'יהודי', ומה מקום לייאוש ח"ו...

בסדר הדורות (ה' אלפים רס"ט) מביא דבר נורא שאלמלא כתוב לא היה אפשר לאומרו, שרבינו יצחק אברבנאל שהיה מגדולי הראשונים וחיבר י"ג ספרים, כתב על עצמו בזה הלשון 'וכל החיבורים האלה עשיתי אחר שיצאתי מארץ מולדתי, כי קודם זה הייתי טרוד בחצרות המלכים ולא היה לי פנאי לעיין ולא ידעתי ספר, וכלותי בהבל ימי ושנותי בבהלה לעשות עושר וכבוד, וכן אבד עושר ההוא בענין רע, ואחרי היותי נע ונד בארץ וחסרתי הממון, אז דרשתי ספר ה' ואז אמרתי חסורי מחסרא והכי קתני' עכ"ל.

והרי שאפילו שבתחילת ימי חייו היה טרוד בפרנסה וכו' מ"מ לא התייאש עצמו לומר הרי כבר אבדתי, אבדו ימי ושנותי בבהלה, ואיזה עתיד יש לי וממילא כבר לא אזכה עוד לתורה, אלא חיזק עצמו והתחיל ללמוד ולבסוף נעשה לגדולי הראשונים. ללמדנו כי כל אחד יכול להתחיל מעתה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ומאי דהוה הוה ומכאן ואילך יוכל לזכות לכתרה של תורה.

יח. איתא ב'שפתי צדיק', שמכלל ביאת יתרו וממה שהקב"ה ציוה למשה לקרבו, מכל זה ילמוד איש ישראל הירוד שבירודים בל יתייאש ח"ו, כמו שעל ידי שנדב יתרו לעבודתו ית"ש והוצרך לקירוב, צוה השי"ת בפירוש למרע"ה לקרבו, כן כל הבא לטהר התוה"ק מקרבתו בכל עוז.

יט. איתא בגמ' (שבת פו:) כי ביום הראשון שבאו בו בני ישראל להר סיני לא אמר להם הקב"ה ולא מידי 'מפני חולשא דאורחא'. ידועה הקושיא, וכי איזו חולשה היה להם על ידי הדרך, והלא היו מוקפים בעננים שיישרו כל הדרכים העקומות והעקלקלות וסלקו כל מכשול בדרך, אלא בעל כרחך שהכוונה לאותם ה'נחשלים' שהיה הענן פולטם מחמת חטאם, שלהם היה קשה הדרך, ורק מחמתם לא דיבר הקב"ה עם משה באותו היום, ונתעכבה נתינת התורה לישראל ביום אחד, ומכאן אתה למד, עד כמה אין הקב"ה 'מוותר' אפילו על אחד מישראל, ו'כולם אהובים' כולם בנים חביבים לפניו, ו'כדאי' לו להמתין עוד יום אחד מלתת את התורה בכדי שגם הם יוכלו לקבל אותה בנחת...

כ. כתיב (יש ב), 'ויסעו מרפידיים ויבואו מדבר סיני', וכתב רש"י 'למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידיים היו חונים, בידוע שמשם נסעו, אלא להקיש נסיעתן מרפידיים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידיים בתשובה', ושמעתי מחכם אחד שליט"א כי בא הכתוב ללמדנו ארחות חיים, שהנה מדרך היצר הרע להסית את האדם, היום כבר נפלת, תתחיל מחר, בשבוע הבא, בזמן הבא וכיו"ב, ועיי"ז מפילו לגמרי, וכפי שמצוי בין הבריות, לזה אמרו שגם נסיעתם מרפידיים היתה בתשובה, ולא המתינו עד שיבואו 'למקום' אחר להתחיל בתשובה...

כא. ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא לפי כוחותיו, ואם יעשה כן הקב"ה ישלים לו את השאר. כך ביארו צדיקים (רמתיים צופים) בדברי רש"י דלעיל 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וביארו, שהכוונה, איזו

שמתחילה היה בדעתו של הקב"ה לתת את התורה ע"י משה, אלא ש'וישב משה את דברי העם - שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך, אינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי המלך, רצוננו לראות את מלכנו, ועל כך נאמר 'ויאמר ה' אל משה' - א"כ שמוזקקין לדבר עמם לך אל העם וקדשתם. מכאן למדנו כוחו של רצון, עד שאמר הבורא שכביכול ע"י הרצון הזקיקן והבריחו אותו להתגלות ולתת להם את התורה בעצמו (אלא שהם לא עצרו כוח לשמוע מפי ה' רק ב' דיברות הראשונות).

היה אומר הרה"ק מסאטמאר זי"ע (שבועות עמו קבו) דהא איתא במדרש (ילקוט ישעיהו שצא) 'לעתיד לבוא יביא הקב"ה את הר תבור וכרמל לבנות עליהם את בית המקדש'. ויזכו לכל זה בשכר 'ההשתוקקות והרצון' שהיה להם בעת נתנת התורה שהתורה תינתן עליהם כמבואר במדרש (ב"ר צט א). והדברים קל וחומר, ומה אם הדומם זוכה ליקר ולגדולה בשכר הרצון, ק"ו לבן אנוש שבוודאי יזכה למדרגות עילאיות²² אם רק ישתוקק וירצה לקבל את התורה²³.

שמוע תשמעו בקולי וזה מצות תשובה, והוא חסדו הגדול שרוצה לקרב השבים ושלא לזכור להם מעשיהם הראשונים, עכ"ל (ועיי"ש ביאור המשך הכתוב)²².

ומביא עוד בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לפרש אומרו (פסוק ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', כי ה'נשר' נקרא בשם זה הואיל ומשיר נוצותיו הישנים ומתחדש בנוצות חדשים, וכמו שנאמר (תהילים קג ה) 'תתחדש כנשר נעוריכי', ופירש רש"י, 'כנשר הזה שמחדש כנפיו ונוצה משנה לשנה, ויש מדרש אגדה על מין נשר שכשמזקין חוזר לנערותו, ועל כך אמר הכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים - שהקב"ה נתן וטבע בעצמות נפשות ישראל את הכח להתחדש תמיד כמו 'נשר'.

לעשות רצונך אלוקי חפצתי - חשיבות ההשתוקקות והרצון בפרשתן (יש ט-י), 'ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וכו' ויגד משה את דברי העם אל ה', ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר, וברש"י,

שמועה שמע יתרו שממנה הבין והרגיש שיש בכוחו להיות מבני ישראל, ושיוכל לעמוד בקיום כל התורה כולה ומצוותיה, ע"ז אמרו - קרי"ס ומלחמת עמלק, שאין חפץ הקב"ה בנצחון על היצר אלא כל רצונו הוא המלחמה בו, וכל יסוד היהדות הוא המלחמה התמידית עם היצר הרע, על כן אמר, אם זה עיקר התורה כולה, אף אני אוכל עמוד להיות נמנה כחלק מבני ישראל, להילחם עם יצרי, שאף אם אין בי כח לנצחו, מכל מקום יש בידי ה'ברירה' לעמוד בקשרי המלחמה.

כב. הנה כתיב בפרשתן 'ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל, ומדייק בספר 'יגל יעקב' (מישקאלץ) שלכאורה ג' תיבות הללו 'על אודות ישראל' הם מיותרים, ועוד קשה, מדוע כאן כתיב 'אשר עשה הוי"ה' ואלו בריש הפרשה כתיב 'אשר עשה אלוקים'. ומבאר דהנה מצינו בכל המכות, שתיכף כאשר נכנע פרעה קצת וביקש להסיר המכה, שמעו לו אע"ג שעדיין לא שב בלב שלם, וזה היה מחסדו הגדול של הקב"ה, וזה היה תמוה בעיני יתרו, ולכך אמר לו משה רבינו אשר זה היה כדי שיקחו ישראל מוסר למו, שאפילו כשכבר הרבה לפשוע, מ"מ יקבלם הקב"ה בתשובה, בק"ו מפרעה ומצריים, וזהו 'על אודות ישראל' וכן 'אשר עשה הוי"ה' דוקא שזהו מחסדו הגדול.

כג. צא ולמד כמה גדולה וחשובה מעלת הרצון, דהנה אמרו חז"ל (מדרש שמואל רבתי פרשה ג) שקודם לידת שמואל הנביא יצאה בת קול ואמרה עתיד להיברא ילד בשם שמואל שיזכה לקבל חזיון נבואה מאת ה', מה עשו בני ישראל ברצונם כי עז שבנם יהיה הנביא, היו כולם קוראים את שם בניהם 'שמואל', למעשה לא זכה להיות הנביא אלא שמואל בנה של חנה. מ"מ הועיל להם הרצון וההשתוקקות שזכו שגם בניהם אמרו נבואה כל אחד פעם אחת. העמיס כן החיד"א בספרו 'יוסף תהלות' על הפסוק בתהלים (צט ו) 'ושמואל בקוראי שמו', דכיון שקראו שם בניהם 'שמואל' על כן זכו פעם אחת לנבואה. מכאן נלמד כוחו של רצון.

ומפורש כן במדרש (משלי פרשה יב) 'כל מי שישן על מטתו בלילה, וחושב בלבו ואומר, למחר אני משכים ואעשה עם פלוני טובה, עתיד לשמוח עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא, והרי לך, שעל עצם הרצון יטול שכר גדול כזה. כד. אל הרה"ק מהוסיאטין זי"ע נכנסו שני ידידים, 'ראובן' ביקש ברכה שיזכה לעשירות ואילו 'שמעון' ביקש ברכה לזכות ליראת שמים, ונתן להם איש איש כברכתו. לאחר שיצא 'ראובן' מן הקודש עלה ל'טעקסי' (מונית) שתוביל

אמר הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (שפתי צדיק לשבועות אות נט), ד'חולשא דאורחא' היא מלשון 'חולת אהבה', והיינו, אחר שראה הקב"ה את הצמאון שיש להם לקבל את התורה, על כן העדיף שלא להתחיל עמהם סדר קבלת התורה, כדי שלא לגרום להפסיק השתוקקותם, כי דבר זה חביב עד מאד לפניו יתברך יי, ומזה עולה נחת רוחי יותר מן הכלי, ולא רצה לבטלם ממדרגה נשגבה זו.

אמרו חז"ל (שבת פו:) 'בחד בשבא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא', פירוש שביום הראשון שהגיעו בני ישראל למדבר סיני לא אמר להם הקב"ה ולא מידי מפני שהיו טרודים מטורח הדרך. ומקשים העולם, איזו חולשת הדרך היתה להם, והרי לא היו צריכים להלך ברגליהם, אלא העננים נשאו אותם, ונעליהם לא בלו מעל רגליהם, ומדוע היו צריכים להתמתין עד יום השני לבואם למדבר סיני. ובדרך דרוש

אותו למחוז חפצו, וכשהגיע זמן התשלום נתן לדרייווער (נהג) שטר כסף וביקש עודף, השיב לו הנהג אין ברשותי את הסכום המגיע לך כעודף, על כן הבה לי שכרי בכסף 'קטן', ומאחר שלא היה לו לראובן מעות על כן ירד מהטעקסי לנסות לפרוט את הכסף, וניגש לדוכן שעמד בסמוך שם מכרו כרטיסי לאטערי (לוטו) וביקש לפרוט, אמר לו המוכר אינני חלפן כספים... אם ברצונך במטבעות כסף עליך לקנות כאן כרטיס לוטו ואחזיר לך עודף... בלית ברירה קנה כרטיס לוטו, ואכן, אחר כמה ימים נתבשר שכרטיס זה עלה בגורל על סכום עצום, ונעשה גביר מופלג, ונמצא שנתקיימה ברכת הרה"ק על אתר, ממש 'תוך כדי דיבור'... חזר 'שמעון' אל הרה"ק מהוסיאטין ושאלו מדוע הברכה לראובן בעשירות עשתה פרי מיד ואילו הברכה ליראת שמים עדיין מתמהמהת, החזיר לו הרה"ק, אם 'רצונך' להיות ירא שמים יהיה בתוקף הרצון כהרצון שהיה ל'ראובן' להתעשר גם ברכתך תתקיים במהרה...

כה. ידוע מה שכתב רש"י על הפסוק (שמות יט א) 'ביום הזה באו מדבר סיני - לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו', והקשה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק לר"ח סיון אות ב) שהרי באותו היום שבאו למדבר סיני עדיין לא נאמר להם כלום ולא ניתן להם שום דברי תורה, ומה שייך לומר כאן שיהיו ד"ת חדשים עליך כאילו היום ניתנו. ומבאר עפ"י דרשת חז"ל בפסיקתא בחודש השלישי - בא חודש, והיינו שבאותו היום בא התחדשות בלב ישראל, והכוונה שנכנס בליבם חשק ותשוקה לקבלת התורה, ועל כן אמרו שיהיו ד"ת חדשים עליך, ר"ל 'שתמיד יהיה לישראל חשק זה כמו היום הזה שבאו למדבר סיני שהיה להם החשק הנפלא'.

סיפר 'המשפיע' המפורסם רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל בעיצומה של 'התוועדות' חסידים - על אחד מחסידי חב"ד שהוגלה לסיביר הרחוקה על 'עוון' הרבצת תורה לתלמידי תשב"ר - מקום 'גלותו' היה במקום נידח מאד (בהרים היותר גבוהים בסיביר) מקום אשר בימות החורף אין מאיר אור השמש למשך כמה חדשים ברציפות. החסיד קיבל שם איזו ביקתה עלובה לדור בה, בלא שום ספרים או שאר חפצי קדושה, ומה מאד נשבר לבו בקרבו על מצבו, ויבוא יום השבת קודש ועדיין לא מצא החסיד מרגוע לנפשו. בשבת אחר הצהריים (רק על פי השעון היה בידו לידע כי שבת היום, שהרי לא היו שם לא זריחה ולא שקיעה) יצא אל מחוץ לביתו, ולפליאתו הוא שומע קול שירה בערגה והשתפכות הנפש (מאחר שבמקום ההוא לא גדלים עצים מרוב הקור והקרח לכן נשמע שם ה'קול' למרחקים אדירים). הלך החסיד אחר הקול עד שהגיע לביקתה ונדהם לראות יהודי מגודל שיער היושב אחוז שרעפים, ושר 'ידיד נפש' בכיסופין וגעגועים עזים לאביו שבשמים, אותו יהודי לא הבחין כלל בכניסת זה החסיד, אף כשהתיישב לצדו וזימר יחד עמו 'ידיד נפש אב הרחמן... נפשי חולת אהבתך'...

כעבור שעה ושעתיים סיימו שירתם, פקח המשורר את עיניו וראה למול עיניו יהודי הדור בצורתו. בשמחה רבה קיבלו באהבה וחיבה יתירה, ויאמר, זה לי עשרים שנה אשר הוגלתי הנה, ומאז לא ראו עיני צורת יהודי, תפילין לא הנחתי, בטלית לא התעטפתי, בצל סוכה לא ישבתי וקול שופר לא שמעתי, והנה עתה שלח לי ה' יהודי הדור כמוך, מה רבה שמחתי על כך, עתה הגידה נא לי, האם הבאת הנה איזה חפץ של מצווה או תשמישי קדושה, ענהו החסיד, רק תפילין של יד הצלחתי להציל לנפשי, כי את ה'של ראש' לקחו ממני הרשעים בכניסתי לכאן, (רק השל יד היתה מוחבאת היטיב תחת בית ידי) ואתנה לך להניחם למחרת השבת, כל הלילה התרגש היהודי, ובהשתוקקות עצומה המתין ל'יום' הממשמש ובא, כדי שיוכל לקיים מצווה שזה לו כבר עשרים שנה שלא קיימה, ויהי למחרת בהיות הבוקר ובהתלהבות עצומה בירך 'אשר קדשנו במצוותיו וציוונו' והניח התפילין, וקרא קריאת שמע 'שמע-ישראל-ה'-אלוקינו-ה'-אחד', ויצתה נשמתו באחד...

באר הפרשה - פרשת יהו

יג

נענה רבי מענדל ואמר, כל אחד מהיושבים כאן (בהתוועדות) ישאל את עצמו, היאך הייתי נראה אחר 'עשרים שנה' בסיביר ללא שום אפשרות לקיים אפילו אחת ממצוות ה', האם גם אז הייתי מזמר 'ידיד נפש' בהשתפכות הנפש בכיסופים וגעגועים לבורא עולם... או שכבר הייתי שוכח... לכל הפחות, עתה שיש לנו כל, והננו יושבים בהתוועדות רבתי ודאי נרים קול זעקה מקירות לבנו 'ידיד נפש אב הרחמן משוך עבדך אל רצונך'...

כה פירש הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע במה שאמרו חז"ל (תנ"כ"א כב ב) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, שהנה ידוע מה שאמר הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע (וכן הגידו הרבה מצדיקי הדורות) שלכאורה צ"ב, כיצד שייך שיגיעו מעשינו למעשה האבות הקדושים אשר הם נשגבים ונבדלים ממנו הרבה יותר מרחוק מזרח ממערב, אלא שחז"ל דייקו בלשונם לומר מתי יגיעו מעשי, והוא מלשון 'נגיעה קלה', שלכל הפחות ידמו מעשינו למעשי האבות במקצת שבמקצת, וביאר הפני מנחם מאי משמע 'נגיעה', שהוא על דרך 'נוגע בעדות', מי שיש לו 'נגיעה' ורצון ורווח באותה עדות, ועל דרך זה הכוונה מתי יגיעו - מתי יהיה לנו רצון ושאיפה שיהיו מעשינו כמעשה האבות הק', שיהיה לנו לכה"פ 'נגיעה' (כלומר, רצון וסיבה) באותם מעשים ושלא תהיה עבודתנו מהשפה ולחוץ כמי שעושה דבר שאין לו בו שום עניין...

כו. מעשה באיש שבימים מקדם (לפני המלחמה) לא היה שומר תורה ומצוות, באמצע המלחמה כשנקלע לעת צרה וצוקה קיבל על עצמו שאם יינצל ונפשו תנתן לו לשלל, יתחיל להניח בכל יום תפילין (בעת המלחמה לא היו לו תפילין כלל). ואכן בניסי ניסים נשאר הלה שריד יחידי מכל מחנהו. ביום 'שחרורם' נלחמו צבא ארה"ב בחיילי האויב ימ"ש, ובתוך הקרב נפל 'פגז' על ידו השמאלית והיא נקטעה... אחר זמן כשהגיע היהודי לחוף מבטחים בארה"ב נכנס אל הרה"ק ריי"צ מליובאוויטש זי"ע ושטח את תמיהתו, וכי בדיוק יד זו שעליה הייתי אמור לקיים הבטחתי ולהניח עליה תפילין היא נפלה, ענהו הריי"צ, אם היתה ידך נשאת היית יכול לחשוב שהקב"ה נצרך להנחת תפילין שלך, וזה אינו - כי אין הקב"ה צריך לפעולות גשמיות בקיום המצוה כי אם בטהרת והתעוררות הלב בעת קיום המצוה, וזה יש בידך לעשות גם כאשר אין לך יד...

כז. ואכן, ה'השתוקקות' ותבערת קודש לעשות רצון קונו, גם כאשר נראה שהמצב מייאשו לגמרי, היא היא אבן היסוד, והיא סוד קיומנו בגלות המר הזה, וקיום כל העולם כולו, וכדאיתא בגמרא (סוטה מט). ואלא עלמא אמאי קא מקיים, אקדושה דסידרא, על מה העולם קיים מאז שנחרב הבית - על אמירת קדושה דסידרא (והוא 'קדוש קדוש קדוש, ברוך כבוד ה' ממקומו' שאנו אומרים בכל יום ב'ובא לציון' בגמר תפילת שחרית). וצ"ב מה יש בה באותה 'קדושה' יותר משאר קדושות ועניני קדושה, שדייקא עליה העולם מתקיים.

ביאור נפלא מצאתי לאחד ממעתיקי השמועה, כי מקור הדברים מצינו ל'שבלי הלקט' (מובא בב"י או"ח קלב) וז"ל, עוד הוסיפו לומר קדושה דסידרא, שלא היו יכולים לענות קדושה בתוך התפילה מפני האורבים שהיו עומדין בבית הכנסת, שגזרו שלא יענו קדושה. ולאחר תפילה כשהיו האורבין הולכין היו קורין וקרא זה אל זה ואמר דהיינו שילוש קדושה, ומוסיפין לתרגם אותו, מפני החיבה, כלומר שייחשב לנו כאילו אמרנו ב' פעמים קדוש, א. כנגד קדושת יוצר אור (שגם קדושה זו לא נתנו להם האורבים לומר). ב. כנגד קדושה שבתפילה, ואע"ג שבזמן הזה אנו אומרים קדושה בתוך התפילה, לא ביטלו קדישא דסידרא, קסברי גזירה שמא יגרום החטא (שמא שוב תחזור גזירת רשעים, שיאסרו עלינו להגיד 'קדושה' בתוך סדר התפילה).

ולבאר זאת בלשונונו, הנה יהודים הללו, שה'אורבים' - השונאים הגוים עמדו עליהם, ובחרבות שלופות שמרו עליהם בעת התפילה שלא יאמרו סדר 'קדושה', לא 'השלימו' עם המצב, ולא נתיאשו מלהתקדש בקדושת מלך ממ"ה, אלא אמרו לעצמם, לא ולא, לא נתיאש, לא נוותר על הקדושה... לא נתיאש מתפקידנו בזה העולם להתקדש בקדושת השם יתב"ש, עם כל הגזירות וההסתרות, הרי אנו נמשיך בשליחותנו בזה העולם ואפילו מתוך מסירות נפש - על כן, אך נסתלקו להם הרשעים, מיד בקעה מלבם הבער הזעקה הקדושה - מיד זעקו בקול גדול פעמיים באהבה 'קדוש קדוש קדוש', להשלים כל הקדושות (של יוצר ושל התפילה).

וביתר עומק, יש בה במעלת קדושה דסידרא זו. כי יש בה ענין ורמז ל'השתוקקות' וצמאון להתקרב אל ה', להתקדש בקדושתו, כי רבים המה אשר יהיו מרוצים ושלווים אם יקלע לפניהם 'אונס רחמנא פטריה', אמנם, באמת, דייקא בשעה זו ניכרת פנימיותו של היהודי, אם אין לו מנוח, ועל אף ה'אונס' עדיין לבו כואב 'למה נגרע', ובווער בו שלהבת אש ברצון ותשוקה עצומה לקיים מצוות ה', להתקדש במצוותיו, זה האיש קודש הוא בפנימיותו.

וכאשר למדנו בדברי הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות קסו) לבאר 'על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון', ומדוע אנו מכים 'על חטא' שהיה ב'אונס', הרי פטורים היינו מחמת האונס ואין זה נחשב ל'חטא' כלל. אלא ביאורו,

קבלת התורה - כוחה של קבלה

איתא בגמ' (ע"ז ג.), לעתיד לבוא יאמרו אומות העולם להקב"ה, מדוע נותן שכר טוב רק לבני ישראל, ומניין שהם קיימו את התורה, ויאמר להם הקב"ה שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה, אומרים לפניו, רבש"ע, שמים וארץ נוגעין בעדותן, שנאמר (ירמיה לג כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני', ואמר ר' שמעון בן לקיש מאי דכתיב (בראשית א לא) 'ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי', מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את תורתנו מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. והקשו התוס' (ד"ה נוגעים), שהרי עצם קיום שמים וארץ הוא ההוכחה הגדולה ביותר שבני ישראל קיימו את התורה, שאם לא כן אזי לא היו קיימים.

ותירצו התוס' 'שהם קיימים ממה שקבלו, כדאמר אם ישראל מקבלים', והיינו שאף אם יתכן (ה"ו) שבני ישראל אינם מקיימים את התורה אך מכל מקום עדיין שמים וארץ יעמדו על תילם מכוחה של 'הקבלה' לקיים את התורה (ומכל מקום נחשבים השמים והארץ לנוגעים בעדותם' מפני שהיה להם הנאה ע"י הקבלה, מהרש"א).

ומכאן נלמד נוראות על כוחה של קבלה טובה, עד שעצם הקבלה כבר יכולה להעמיד שמים וארץ, וללמד לכל אחד ואחד בדידיה שאם יקבל עליו קבלה טובה הרי שזוכה הוא למצוא תיבך"ה ומיד"ה חן וחסד ורחמים בעיני המקום ב"ה.

ובזה מצאנו בזאת תשובה ניצחת על טענה הנשמעת בקרב המחנה דבר יום ביומו, על מה ולמה אקבל על עצמי להיטיב מעשי, לשנות דרכי, לקבל

שהכוונה אנו מכים 'על חטא' מדוע היה לנו לירצון' מה שנאנסנו ולא יכולנו להתקרב אל ה'. וזוהי הדרך הישרה, שיהיה לבו בוער, ויאחז עצמו בכל אחיזה שיש לו כיצד יוכל לקיים המצוה אף במצב של אונס וריחוק. וזוהי תקנת קדושה דסידרא, לא אמרו, נו, מה נעשה, ה'אורבים' מאיימים עלינו, אינם נותנים לנו לומר 'קדושה', לא ולא, לא נסכים להפסיד קירבה זו, שהרי התקרבות עצומה ואהבה עזה יש לבני ישראל בעת אמירת ה'קדושה' - כי הקב"ה עונה ואומר באותה שעה שבני"י אומרים קדושה כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם (ספר היכלות, הובא בטור א"ח ככה), הם חפשו עצה ותחבולה איך לקיימה באיזה אופן שיהיה, כי כביכול שמעו 'בת קול' המכרזת ואומרת, בני חביבי, ה'תשוקה' שבוערת בכם דייקא בתוככי הגלות וההסתר חביבה עלי ביותר, ואכן 'מצאו' מקום להתגדר בו, לומר קדושה דסידרא בציבור, שקדושתה למעלה מעלה, וב'שולחן ערוך' (קלב א) 'וצריך להזהר בו מאד לאמרו בכוונה', ובזוהר הק' הפליגו בהפלגות גדולות בשגב קדושה זו. ועל תשוקה בוערת כזו העולם קיים.

וכן אמר הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע (בסדר היום המובא בספר הק' בית אהרן) וז"ל, יזהר בקדושה דסידרא לומר בכוונה גדולה, כי זה תיקון על כל היום, שיהיה מסודר בכל הענינים.

כח. כתיב (לעיל יב כח), 'וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו', וברש"י 'וכי כבר עשו, והלא מראש חודש נאמר להם, אלא מכיון שקבלו עליהם מעלה עליהם הכתוב כאלו עשו'. וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, דאיתא בגמ' (קידושין ט: מ.) 'ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה וכו' ועושין לו נס', ע"כ. והיינו שאם לא בא לידי נסיון אינו מקבל שכר על שלא עבר עבירה. כי השכר בא על 'התגברות' כנגד היצר, ואילו זה האיש לא בא לידי מלחמה כלל. אמנם המקבל על עצמו להיזהר ולהישמר מכל רע כפי יכלתו, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה אף אם לא בא דבר עבירה לידו, כי הוא נדמה לשומר המקבל ע"ע לשמור כל הלילה מפני הגנבים וכדומה, שאי אפשר לבעל הבית לומר לו - הן לא באו גנבים בזה הלילה, מדוע אשלם לך, כי אדרבה, תשלום שכרו בא על עצם התחייבותו לשמור.

כט. מעשה נורא כתב הגה"ק ה'פני יהושע' זי"ע בהקדמה לספרו, מה שאירע עמו, כי ביום ג' כסליו תקס"ג בהיותו יושב ב'לכוב' בביתו ועוסק בתורה עם תלמידים מקשיבים, לפתע פתאום התלקחו כמה חביות גדולות המלאות ב'פולוויר' (אבק שריפה, חומר נפץ), עד שנהרסו בתים גדולים ובצורות חומה, ונהרגו כשלושים ושישה נפשות מישראל, ובתוכם גם זוג' ובתו היחידה וחורתו וחורתו, 'וגם אנכי הייתי בין הנפילים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ובאתי במעמקי מצולה בארץ התחתית ממש כבתוך המכבש מחמת כובד המשא הגלי גלים שנפלו עלי קורות בתינו יותר מקורות בית הבד', עד שלא היה יכול להזיז את אבריו, וכבר חשב שנגזר עליו להסתלק מן העולם בדמי ימיו במיתה

תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, וז"ל, ויאמר אם שמוע תשמע, נ"ל שהוא הבטחה, 'אם שמוע' - תקבל עליך לשמוע, או אני מבטיחך כי 'תשמע לקול ה' אלוקך' - כי יעורך ה', 'והישר בעיניו תעשה' - כי לא יאונה לצדיק כל און ורגלי חסידיו ישמור, עכ"ל.

איתא בגמ' (תענית ח:): 'בימי ר' זירא גזור גזרה וגזור דלא למיתב בתעניתא', והיינו, שגזרה מלכות הרשעה על ישראל, ובנוסף גזרו עליהם שלא ישבו בתענית כמנהגם לשבת בתענית על כל גזירה שרצו

'קבלה טובה', הרי ממילא נפול אפול לאחר זמן או בקרוב ממש... אך האמת יורה דרכו, אל יפול רוחך בקרבך, אלא קבל על עצמך 'בקבלת התורה' קבלות טובות, ובעצם הקבלה כבר תזכה שהעולם כולו - שמים וארץ יעמדו בזכותך... ולא עוד, אלא שהבא למהר מסייעים לו, והמקבל על עצמו להיטיב דרכיו הרי מן השמים נותנים לו עזר וסיוע אלוך שיוכל לעמוד בה.

ובאותם דברים נוראים שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע על הפסוק בפרשת בשלח (לעיל טו כו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקך, והישר בעיניו

משונה, כשהוא נידון ב'ארבע מיתות' סקילה (ע"י הקורות הגדולות שנפלו עליו) שריפה (מחמת הדליקה הגדולה שהתלקחה) הרג וחנק. ומתאר שם, שחשב לעצמו שקורות ביתו שהם המעידים על האדם ליום הדין (תענית יא.) הם המה שיבצעו בו את הדין, כמו שנאמר (דברים יז ז) 'יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו'. וככה שכב בין ההריסות לערך שליש או רביע שעה, ובינתיים שקטה האש והחלו המון העם לנסות לחלץ את הלכודים בין ההריסות, אך דא עקא שהם המיתו רבים על ידי שדרכו עליהם ורמסו אותם רח"ל. 'סוף דבר כבר יצאתי מכלל ודאי נפשות לידי ספק, אז אמרתי עודני בתוך הגל, אם יהיה אלוקים עמדי והוציאני מן המקום הזה לשלום ויבנה לי בית נאמן להרבות גבולי בתלמידים, לא אמנע עצמי מכותלי בית המדרש ולשקוד על דלתי העיון בסוגיות הש"ס ופוסקים וללון בעומקה של הלכה וכו', אני טרם אכלה לדבר הדברים אל לבי שמע ה' בקול עניי ונתן לי מהלכים בין העמודים כמין שביל ממש נעשה לי ויצאתי בשלום בלי פגע, אז ידעתי נאמנה כי מה' היה הדבר ממש במקום שאין מצילין' וכו'.

ואין הדברים אמורים דייקא אצל ה'פני יהושע'... אלא כה היה אצל אברך חשוב מבני החבורה שלדאבון לב נחלה באופן קשה, ובאמצע הקיץ הובהל לביה"ח לעבור 'טיפולים' במשך שישים יום רצופים, כשהרופא מודיע שלאחר מכן עליו לעבור ניתוח מורכב ה"י. והנה בעת 'רעוא דרעוין' (סעודה שלישית) ב'שבת נחמו' תשע"ט נתעוררו חבריו מתפללי בית המדרש להתחזק לשמור על מורא מקדש ובחומר איסור שיחה בעת התפילה, ותיכף לאחר 'מעריב' חתמו כולם כאיש אחד שלא לדבר בעת התפילה למשך ארבעים יום. למחרת ביום ראשון י"ז מנ"א בבוקר הודיעו הרופא שהוא מפסיק את סדרת הטיפולים, וכעבור יומיים - ביום שלישי שוחרר האברך לביתו כשכולו נקי וגם הניתוח מתבטל... באותו הזמן נענה הגה"צ רבי דן סגל שליט"א בהתפעלות, ראו והתבוננו כמה גדול כוחה של קבלה, תפילה אחת בה עמדו באותה קבלה טובה (היא תפילת שחרית של יום ראשון, אחר שחתמו בסיום תפילת מעריב) וכבר אירע אות ומופת והשתנה הכל לטובה.

ל. ושני 'הבטחות' נכללו בדבריו למי שמקבל על עצמו 'לשמוע'. א. הקב"ה יעזרהו כנגד יצרו הרע שיוכל לנצחו ולעבוד את הבורא ית"ש. ב. רגלי חסידיו ישמור להצילו ממחלה וכל מיני מפריעים, דברים המעכבים (באונס) מקיום אותה קבלה טובה.

סיפר הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל מאי דהוי עימיה בצעירותו, שביקש מאחד לקבוע עמו 'שותפות' וללמוד עמו ב'חברותא' דבר יום ביומו, אמר לו הלה, הנה אני איש ידוע חולי כי בטבעי יש לי רגישות לקור ולצינה ונוטה אני לחלות עי"ז פעמים הרבה, ולא עוד, אלא בכל פעם שאני נחלה מן הצינה הנני נאלץ לשכב במיטה לזמן ממושך לכמה שבועות, וממילא מה לך לקבוע 'חברותא' עם איש כמוני שמעת לעת יהיה 'הפסקה' ברציפות הלימוד, מוטב שהרב יחפש אחר 'שותף' בריא שיוכל ללמוד עמו בקביעות, נענה לו הגר"ח, מאן יימר שאם תקבל על עצמך ללמוד בקביעות כחק בל יעבור שעדיין תחלה ותצטנן... נמנו וגמרו שמתחילים ללמוד בצוותא, ואכן 'סדר' זה נמשך תקופה ארוכה מאוד, ומדי יום למדו כפי שסיכמו באין שום מפריע - לא חולי ולא צינה... ויהי היום ונאלץ ה'שותף' ההוא להיעדר מסיבה מוצדקת ביותר (לטענתו), ולמחרת היום אחזתו צינה ונפל למשכב ונתבטלה ה'חברותא'... ללמדנו ארחות 'חיים', כי המקבל על עצמו הנהגה טובה בקביעות הרי המקום ב"ה בסעדו ובעזרו שיוכל להשלים חפצו הטוב, ולהינצל מכל 'צינה' ומשאר מרעין בישין...

ה'עת רצון' המתעורר בשמים על ידי 'הקבלה' מאשר בשעה שמקיימים אותה למעשה, והתפילה נשמעת אז במרומים ומתקבלת יותר. ופשיטא שאין הדברים אמורים דייקא לגבי צומות ותעניות, אלא כך הוא בכל עניין ועניין, שהאדם מפקח להתחייב ולקבל על עצמו, אך אדרבה דייקא מחמת כן גדול כוחה של קבלה טובה לעורר רחמים ולהציל מגזירות רעות וקשות לא.

וכל אשר לרעך - סיום עשרת הדברות בבין אדם לחברו כי זה עיקר התורה

בסיום עשרת הדברות אמר הקב"ה 'וכל אשר לרעך', ואמרו צדיקים שבא ללמדנו שזהו 'תכלית' עשרת הדברות ותכליתה של כל התורה כולה - שיטת האדם מידותיו, יתנהג בין אדם לחברו בדרך הישר והטוב הן ב'עשה' - לסייעו^{לב} ולעודדו בכל מיני עזר וסיוע, הן ב'לא תעשה' להזהר בכבודו ולא לביישו, למנוע ממנו אפי' צער כל דהו^{לב}.

כתב המבי"ט (בית אלוקים שער היסודות פי"ב) הנה חמשת הדברות הראשונות שנכתבו ב'לוח' הימין משני

שתתבטל (עי' רש"י ומהרש"א בטעם גזירה זו). לא ידעו מה לעשות היאך לבטל את הגזירה מאחר שלא יכלו להתענות, 'אמר להו ר' זירא נקבליה עילוון ולכי בטיל הגזירה ליתביה' - נקבל על עצמנו עתה להתענות לאחר שתתבטל הגזירה שלא להתענות, והקבלה עצמה תהא נחשבת כתענית, 'אמרי ליה מנא לך הא, אמר להו דכתיב (הניאל י"ב) ויאמר אלי אל תירא הניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלוקיך נשמעו דבריך'. ומבאר המבי"ט (בית אלוקים שער התפילה פי"ג) וז"ל, הנה נתבאר כי מצד קבלתו על נפשו עינויו הרי הוא כמצטער מעתה, שטבע האדם הוא להצטער ולדאוג על הצער העתיד לבוא טרם בואו, ולזה נענה באותה העת על דעת שישלים צערו ועינויו וכו', עכ"ל.

ומבואר בדבריו כי הצער בעת הקבלה להתענות גדול יותר מהצער שיש בשעת התענית בפועל מחמת טבע האדם ש'דאגתו' על העתיד קשה לו יותר מהקושי בשעת מעשה (ועינו תחונה, כמה הבריות דואגים בערב התענית לאכול הרבה יותר מכדי הצורך) ועל כן גדול

לא. והנה נאמר (יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי', וברש"י אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות. ולכאורה צריך ביאור, כי נראה מדבריו שגם עצם הקבלה היא בכלל כל התחלות קשות, ואם כן מה ירוויחו בזה שיקבלו על עצמם עתה, הרי עדיין עצם הקבלה קשה היא עליהם, ועוד אחר שאמר 'שכל התחלות קשות' משמע שיש כאן נתינת טעם לדבר, ואיזה טעם לדבר יש ב'כל התחלות קשות' שמחמת זה יערב לו מכאן ואילך.

וביאר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, כי כך היא דרכה של תורה, בשעה שבר ישראל מתחיל להתעלות יש התנגדות גדולה מאד מצד היצר וקשה לו לעבוד את ה', והעצה היעוצה שמתחילה 'יקבל על עצמו עול תורה' בקבלה - רק במחשבה, והרי אין נברא שבעולם היודע מחשבות, ואפילו המלאכים, וממילא אי אפשר ליצר למנוע אותו ממחשבות אלו, כי אינו יודע מזה כלל. נמצא שבבואו לעסוק בתורה בפועל כבר איננו עומד 'בתחילת' העבודה שהרי 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', ומכיוון שהוא עומד כבר באמצעו של דבר כבר סרה ההתנגדות הקשה והכבידה.

וזה הביאור בדברי רש"י הק' אם 'עתה' תקבלו עליכם אם תקבלו על עצמכם בקבלה בלב על עסק התורה, הרי שמכאן ואילך יערב לכם כיוון שהינכם כבר באמצעו של דבר, וכבר עברו עליכם - כל ההתחלות קשות, וממילא שיערב לכם מכאן ואילך.

לב. מעשה נורא סיפר כ"ק אדמו"ר מפינסק קרלין זצ"ל, כי פעם אחת אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע על שנים מחסידיו שהם זוכים ל'גילוי אליהו', והיה הדבר לתימה, שכן המה לא נודעו כצדיקים מופלגים, אלא כאנשים מן השורה... ומה הטעם שהגיעו למדרגה נשגבה כזאת, ו'גילה' הרה"ק, כי שני אלו משכימים בכל בוקר והם מנקים את בית הכסא (של רבים, כנהוג באותם הימים) מכל רפש וזוהמא המצוי שם... ומסירות נפשם כל כך להיטיב לאחרים היא היא שרוממה ונישאה אותם עד שזכו למה שזכו...

לג. ויזכור דברי רש"י בפרשתן דכתיב (כ כג) ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך, וכתב רש"י (שאם תעלה במעלות) נמצא שאתה נוהג בהם מנהג בזיון, והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת

ליתרו, ואחד מהן הוא 'יתר', על שם שיתר פרשה אחת בתורה - 'ואתה תחזה' וכו' (פסוק כא). ולכאורה צ"ב שהרי לא כאן תחילת דברי יתרו, אלא בפסוק זי"ן כדכתיב 'ויאמר הותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה', אלא מכאן ראיה שלומר איש לרעהו 'לא טוב הדבר אשר אתה עושה' אינם בכלל 'פרשה אחת בתורה', וכל חשיבותו אינו אלא בעזרתו לרעהו בעצה טובה ובמעש, ובדברי חיזוק המיישבים את הלב¹.

בפרשתן (כ כא), 'מוזבא אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך', וביאר הר"ק מרוזין זי"ע (עירין קרישין), שבא הכתוב ללמדנו את הדרך אשר נוכל גם בימינו אנו לעשות מוזבא לה' ולהקריב עליו קרבנות, והוא על ידי 'אדמה' - מלשון דומיה ושתיקה (וכמו 'לך דומיה תהילה', תהילים סה ב), שהבולם פיו וסוגרו מלדבר דברים אסורים או מלהשיב לרעהו² הרי בזה מקיים הוא בעצמו 'וזבחת עליו את עולותיך' -

הלוחות מדברים ממצוות שבין אדם למקום - אנכי, לא יהיה לך, שבת ושאר הדברות שעל האדם לקיימם בינו לקונו, ואילו חמשת הדברות האחרונות מדברים מ'בין אדם לחברו' כ'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. והמתבונן יראה, כי דברות של בין אדם למקום ארוכות המה, ואילו המצוות שבין אדם לחברו נאמרו בקוצר אמרים 'לא תגנוב' ותו לא, ומאחר ששני הלוחות שווים בגודלם היו, נצטרך לומר כי האותיות של הדברות האחרונות גדולות היו בהרבה מדברות הראשונות, - וטעם הדבר כדי שיהא נראה וניכר לכל חיוב הזהירות בדברות אלו - בין אדם לחברו, יותר ממה שנוהר בבין אדם למקום³, כי עיקר העיקרים הוא 'בין אדם לחברו'. וכבר אמרו חז"ל (סוטה יד.) 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים⁴ לה'.

ובעין דברי הר"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן), דאיתא ברש"י (יה א) שז' שמות היו

להקפיד על בזיונו, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה...

לד. חידוש נפלא מצינו ב'ספורנו' (כ יב) שדברי הכתוב למען יאריכון ימיך במצות כיבוד אב לא קאי רק על מצוה זו, אלא על כל החמש דברות ראשונות שקדמו לה, ובכולם השכר 'למען יאריכון ימיך' בעולם הבא - בעולם שכולו ארוך (קידושין לט:), ומסיים בזה"ל, אמנם החמשה דברות האחרונות, והן שלא נזיק לאדם בגופו בכבודו ובממונו במעשה בדבור ובמחשבה, הן אזהרות ששומרות מהעונש בעולם הבא ובעולם הזה, עכ"ל. ומפורש בדבריו ששכר ועונש על מצוות שבין אדם למקום הוא בעולם הבא, אמנם במצוות שבין אדם לחברו הרי נפרעים גם בעולם הזה, ומידה טובה מרובה. וכך מבואר בחז"ל (תוספתא פאה פ"א ה"ב) שעל עבירות שבין אדם לחברו נענשים בעולם הזה. וכך היה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, כי על עבירות החמורות ש'בין אדם לחברו' נפרעים מן האדם בעולם הזה, ומשם באים רוב הצרות והייסורים ומכאובים הקשים שסובלים בהאי עלמא, וכל הגהנום בעולם העליון אינו אלא על עוונות של 'בין אדם למקום'.

לה. הגר"א מווילנא זי"ע אמר, דדרך הרוצה לבדוק את ה'ספר' מה טיבו יעיין בתחילת הספר ובסופו ומזה יבין טיבו וטיב מחברו, כמו"כ בספר התורה הזה נבין מעלת מדת גמילות חסדים ממה שפתחה תורה וסיימה בגמילות חסדים.

לו. הנה בתורה כתיב לא תרצח בניקוד פת"ח, וכשקורין אותו בציבור בטעם העליון אז נקרא לא תרצח בניקוד קמ"ץ, וטעמא בעי למה נכתב בין בניקוד קמ"ץ ובין בניקוד פת"ח, ויש שביארו (עיי' קול אליהו להגר"א בפרשתן, בן יהודע מכות ז, ועוד) דהנה הלאו של 'לא תרצח' לא נאמר דוקא באופן ששחט את חברו בסכין, אלא יש עוד אופנים של 'רציחה', דיש 'רציחה בפה' וכגון המלביץ פני חברו ברבים דאמרו בגמ' דנחשב 'כאילו שופך דמים' דחזינן ליה דאזיל סומקא ואתי חיזורא, וכן לשון הרע איתא בגמ' ערכין (טו:) דהורג שלשה עיי"ש, וזהו לא תרצח 'בפת"ח' שהוא אזהרה שלא ירצח אדם ב'פתיחת פיו'

אבל יש לך לדעת שיש עוד אופן של 'רציחה בפיו' והוא ע"י 'קמ"ץ' שקומץ פיו במקום שראוי לו לפתוח פיו ולדבר, במקום שיש בידו להציל נפש מישראל מרדת לבאר שחת ע"י אמרי חיזוק ו'גוט ווארט' וזה שקמץ פיו הוא פשוט 'רוצח נפשו' ברוחניות ובגשמיות, וצריכין ליהזר בזה מאד שלא יעבור על לא תרצח ב'קמץ'.

לז. ומה רב טוב הצפון למי שאינו עומד על מידותיו ומוותר משלו. כדאיתא בזוה"ק (הקדמה ב: הובא ב'אור החיים' הק' בראשית א א, בפ"י ה"א), וז"ל. עוד יתפרש תיבת בראשית על דרך אומרם ז"ל (הקדמת זוהר ב) כי בשעת בריאת

באר הפרשה - פרשת יתרו

שמקריב הוא קרבן כליל להשי"ת, ולא עוד אלא שע"ז זוכה להשיג את השלמות, וכמו שנרמז במה שאמר 'ואת שלמוך' לח.

אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים, וזוכה לקבל התורה ולהתברך בכל הברכות הכתובות בה, בעגלא ובזמן קריב, אבי"ר.

העולם נכנסו האותיות לפני הבורא, נכנסה ת' ואמרה לפניו רבונו של עולם רצונך לברוא בי העולם... ואת כולם השיב ה' כי אינו חפץ לטעם האמור בדבריהם לכל אחת ואחת, עד שנכנסה ב"ת וקבלה וברא בה העולם דכתיב בראשית, אל"ף שתקה (אף שראתה שהאות שלאחריה עולה לגדולה והיא נשארת מאחור - בקטנותה), אמר לה הקב"ה אל"ף למה את שותקת... את תהיי ראש לכל האותיות... וממנה התחילו את עשרת הדברות - 'אנכי ה' אלקיך' (פרשתן כ ב). מכאן שמדת הוויתור משתלמת לבסוף, ואף אם לפעמים נדמה בעיני האדם שירוויח על ידי השמעת טענותיו ותביעת זכויותיו, או לכה"פ עליו להשיב לחבירו מנה אחת אפיים ללמדו לקח... אך האמת אינה כן, ואדרבה בשכר השתיקה במקום שיש לו זכות הדיבור זוכה להתעלות ולהיות לראש.

לח. הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (פרשת במדבר תש"מ) ביאר במה שאמרו בגמרא (שבת פו:): על הפסוק בפרשתן (יט א) 'ביום הזה באו מדבר סיני - יומא קמא לא אמר להו ולא מידי', כי בזה היה ההכנה לתורה ע"י 'לא אמר להו ולא מידי', לרמז על חובת שמירת הפה שיהיה פה נקי וקדוש.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת יתרו תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)

כתב רש"י "מה שמוענה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". יש לדקדק בזה מהו "שמע ובא" יכול היה לכתוב "מה שמע, קריעת ים סוף וכו'", ועוד, הרי מפורש בפסוק ששמע שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים?

ויש לבאר, שיתרו היה לו קצת חטא במה בהיה מיועצי פרעה להרע לישראל. ואף שהוא ברח משם כדאיתא בגמ' (סוטה יא, א), מכל מקום, על עצם היותו מחובר לאנשי רשע ועוברי עבירה, נזקק לכפרה כמו שאומרת הגמ' (מכות ה, א) שהנטפל לעוברי עבירה נענש כמותם.

והנה יתרו כבר זנח מזמן את הע"ז, ועשה תשובה. אבל כעת בקריעת ים סוף נתחדש לו מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, בדבר אשר זדו עליהם. ומזה הבין שגם תשובתו הוא, צריך להיות בדרך של 'מדה כנגד מדה'. וכיון שחטא ב'עצה רעה' צריך לתקן את עצמו ב'עצה טובה'. ואכן החליט בדעתו שבאם ביום מן הימים יתגלגל שיעברו בני ישראל דרך מקום מושבו, ישאם עצה טובה. אבל לא מצא שום חיוב לטרוח ולהגיע אל בני ישראל כדי להשיאם עצה טובה, ובפרט כשהם נמצאים במדבר רחוק ממקום ישוב.

לאחר זמן מועט, שמע שבאו עמלק להילחם עם ישראל, ועמלק הרי נעקר ארבע מאות פרסה ממקומו בכדי להילחם עם ישראל, ואז נשא קל וחומר בעצמו, אם בשביל להרע כך, להיטיב לא כ"ש. וזהו אומרו מה שמוענה "שמע ובא", ומתרג' "קריעת ים סוף" – שמזה למד את דרך תשובתו כנ"ל במדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק" שמזה הבין שהוא צריך לטרוח ולבוא אל בני ישראל.

(ע"פ 'חתם סופר')

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האהלה (יח, ז)

וברש"י "איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה". שואל החת"ס הרי גם אצל יתרו מצינו שנקרא איש כדכתיב "ויאל משה לשבת את האיש", ועוד, למה

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. כינוי לעשירים (יח, כא) ב. מהטובות שמשה סיפר אודותם ליתרו (יח, ט) ג. ביטוי שמשמעו לא לבנות גוי בפני בן גרים (יח, ט) ד. אופן האמירה לבני ישראל (יח, ג) ה. מילה נרדפת ל"התייעץ!" (יח, כג) ו. ה"פרשה" שיתרו הוסיף בתורה (יח, כא/ יח, א) ז. נאמרו בדיבור אחד (כ, ח) כמותו נגלה ד' בים (כ, ב) ח. משמותיו של יתרו (יח, א) ט. כינוי ישעיהו לעם ישראל (בהפטרה) י. למחרתו ישב משה לשפוט (יח, יג) כ. אחדות ישראל, בבואם למתן תורה (יח, ב) באמצעות עולים למזבח (כ, ג) ל. בשביל, בכדי (כ, יז) מ. במה ד' ברך את השבת וכמה קדשו (כ, יא) נ. דבר מורם- זקוף (כ, יז) ס. כל העם רואים, ולא היה בהם... (כ, טו) ע. צווארו של משה, נעשה כמותו (יח, ד) פ. שמא (יח, כא) צ. בפעולה זו מתבטא שהאלילים "אחרים" זורים לעובדיהם (כ, ג) ק. בה "התבשלו" המצריים (יח, יא) ר. משמות יתרו או שם אביו (יח, כא) ש. באמצעותו אמרו יתרו למשה "אני בא אליך" (יח, ו) ת. כשהם מסובים, אפשר ליהנות מזיו שכינה (יח, יב).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. עשירים (יח, כא) ב. סובלים, לכאורה, בעוון הוריהם (כ, ה) ג. שם בנו של משה (יח, ג) ד. בנ"י אמרו למשה, אחרי שראו את הקולות וכו' (כ, טז) ה. כינוי להר סיני (יח, ה) ו. ה"פרשה" שיתרו הוסיף (יח, כא) פסוק מההפטרה, הנאמר מדי יום (ו, ג) ז. עוו או בישלו (יח, יא) ח. מחלל את המזבח (כ, כב) ט. תרגום "ההר" (יח, ב) י. יושלך (יח, יג) כ. תפקידו של יתרו (יח, א) ל. "בשביל" (כ, יב) מ. תואר לעם ישראל (יח, ו) סולם (כ, כג) נ. זרה (יח, ג) לגדל- לרומם (כ, יז) ס. במדבר זה קיבלו את התורה (יח, א) ע. קרבן (יח, יב) פ. שמא (יח, כב) צ. הורה לו (יח, ז) ק. עם ישראל ראו- דבר שאי אפשר לראות (כ, טו) ר. משם באו למדבר סיני (יח, ב) ש. קולו מתחזק (יח, יט) ת. צרות- יפות (יח, ח)

למה הסמיך "אנשי אמת" ל"שנאי בצע"? היה רבי יוסף חיים זוננפלד אומר, כיוון שישנם אנשים שמוכנים להיות אפי' "שנאי בצע" בעבור הבצע...

(הגרי"ח זוננפלד)

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע (יח, כא)

וברש"י, "אנשי חיל – עשירים וכו'. יש להתבונן בפרשה זו, שהנה יתרו אמר למשה רבינו רשימה שלימה של דרישות: "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שנאי בצע, ושמת וכו'. אח"כ אנו מוצאים (פסוקים כד כה) "וישמע משה לקול חנתו ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם". יש להבין, שאם עשה את כל אשר אמר, מדוע בחר רק אנשי חיל? להיכן נעלמו כל הדרישות הנוספות של יתרו?

ושמעתי לבאר, שהנה אם היה משה רבינו מכריז שמחפש הוא למנות דיינים צדיקים יראי ה' וכו', היה כל אחד ואחד מכל שבט ושבט ומכל קהילה וקהילה טוען שרבו הוא המוכשר ביותר לשמש בתפקיד חשוב זה, ולא היה יכול להגיע אל עמק השווה.

לכן התחכם משה, הלך והכריז שעושה אסיפה גדולה והכניסה מותרת לעשירים בלבד. האנשים ששמעו מזה, הבינו שכנראה צריך לתרום כסף לאיזה מטרה של צדקה וכדומה, ורק העשירים יראי ה' הם התקבצו ובאו, ובזה הרוויח משה רבינו שנתקבצו רק "אנשי חיל" – העשירים, ו"יראי אלקים".

זה מה שכתב, שמשם "עשה את כל אשר אמר" והאיק? "ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל" שהוא בחר רק את העשירים כאמור.

(ציוני תורה)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג)

בית יעקב אלו הנשים, שיאמר להם בלשון רכה, הקש' הר"י דאורלניש למה זכו נשים להגיד להם תחילה, ותיריך, מי יגלה עפר מעיני רבי משה מנרבונא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, בזכותה של לאה זכו תחלה לדיבר שהיה נותנת על ליבה נוכלא (טבלא) של זהב ובה חקוק תורה צוה וכו' ובה היתה הוגה יום ולילה, ולכן "ועיני לאה רכות" מזהרורית של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה מקודם.

(מושב זקנים' לבעלי התוספות)

מאוצרות המגידים

"וישמע יתרו" (יח, א).

רש"י מביא את דברי חז"ל מה שמועה שמע ובה קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. צריך להבין וכי רק יתרו שמע? הרי כל העולם שמע, "שמעו עמים וירגזו חיל אחז יושבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום... תיפול עליהם אימתה ופחד". והפחד היה כל כך גדול, כמבואר שארבעים שנה אחרי קריעת ים סוף רחב הזונה אומרת למרגלים ששלח יהושע "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים... ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם". ארבעים שנה אחרי זה עוד היה פחד, יראת שמים. כל העולם שמע ואף אחד לא קם, כולם נשאו עם אותו עבודה זרה, עם אותם גילולים, עם אותם עברות, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. רק יתרו שמע ובה. מה מיוחד ביתרו, מה שמועה שמע ובה? מה התשובה?

צריך לדעת שלא מספיק לשמוע, צריך משהו מעבר לראיה סתם. נסביר את זה על פי משל, אחרי מלחמת ששת הימים היה התעוררות גדולה, בפרט לאלו שהיו בצבא וראו כאלו ניסים ונפלאות, תשועות. הזמינו את ר' שלום שבדרון זכר צדיק לברכה לדבר לפני חיילים, לפני קצינים. הוא סיפר להם, שהיה צלם עיתונות שהיה לו את הקשרים, את הותק, הוא ידע לאיפה לפנות, והוא קיבל רישיון לצלם בקו הראשון של החזית, שמה אפשר להביא את התמונות הכי יקרות. היום הדור הצעיר לא יודעים איך היו עובדות המצלמות פעם, היום כבר הכל דיגיטלי, פעם מצלמות עבדו עם פילים, בכל מצלמה היה סרט של פילים שקולט את התמונה בקטן ואחר כך מפתחים את הפילים ומדפיסים את התמונות.

במשך כל המלחמה הוא היה שם בקו החזית, כמה פעמים הוא כבר אמר שמע ישראל, "יפול מצידך אלף ורבבה מימינך", פגזים התפוצצו לידו, כדורים שרקו ליד האוזן שלו, הוא נשכב על הארץ, בתעלות. הוא חשב שכבר לא שווה הכל. אבל בסוף הוא יצא חי וקיים, בריא ושלם, עם אלפי תמונות, כל תמונה הוא לא ימכור פה, הוא ימכור בחוץ לארץ, מי עוד היה שם מהכתבים מחוץ לארץ, שם על כל תמונה הוא יקבל אלפי דולרים. לא רק את הבנים הוא יכול לחתן, את הנשים הוא גם יכול לחתן.

לא התחנך שעל דבר ה' אנחנו לא שואלים קושיות, שאין לנו בכלל השגה מה זה מצוה. מבחינתו אם הוא לא מבין, הוא לא עושה.

אבל הוא היה נשמה טובה, וכיון שהיה לו את הבעיה הזאת הרב שלו החליט ללכת איתו אל הרב אברמסקי זצ"ל, שיסביר לו בדיוק את עומק הענין של תפילין, יסביר לו את זה בטוב טעם ודעת. הרב אברמסקי היה לו שפת לימודים, הוא היה רב בלונדון, בקהילה של יהודים מכל החוגים, מכל הסוגים, מכל המינים, היה לו שפה עם כל אחד ללכת כנגד רוחו. הוא פנה אל הרב אברמסקי ואמר לו שהוא רוצה לקיים מצוות תפילין אבל הוא רוצה להבין.

אמר לו הרב אברמסקי: אני רוצה לעשות איתך הסכם, חודש אתה מניח תפילין בלי להבין, אחרי זה תבוא אלי ואני אסביר לך כל מה שאתה רוצה על תפילין, בהלכה, במחשבה, בחסידות, באגדה, מהר"ל ור' צדוק, מה שאתה רוצה. אבל הכל רק אחרי חודש שתסכים להניח. עבר חודש, חודשיים, שלושה חודשים, יום אחד הסטודנט הזה היה באיזה פרשת דרכים, היתה לו איזו שאלה שצריך עצה מאדם גדול, הוא חשב בעצמו למי הולכים? נלך אל הרב אברמסקי, מאוד התרשמתי מהאישיות שלו. הוא בא אל הרב אברמסקי לשאול את השאלה, אמר לו הרב אברמסקי: שלום עליכם, חיכיתי לך, סיכמנו שתבוא אחרי חודש, עברו כבר שלושה חודשים, למה לא באת? הסטודנט פרץ בצחוק, ואמר: שהרב יאמין לי, אחרי שלושה ימים שהנחתי תפילין כבר לא הייתי צריך שום הסברים, ראיתי בחוש מה תפילין עושות ליהודי. זה סוד הענין של נעשה ונשמע, "ויאמר ישראל ברוך ה'" והאמירה של ברוך ה' מביאה את ה"עתה ידעתי".

(הגר"א דיסקין)

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עברייני את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העברייני כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחזקה עליו שיסרב לבוא בידוע במה המדובר. שהרב ילך איליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת הפגישה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושלח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלקוחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוש לדין, עוד טרם הציעו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקילין. אותה שעה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוסר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה.

אמר הסוחר, ניחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר להשתמש בהמצאות מרמה ודין תורה בדיו למען שמירת השבת?

"דבר זה" השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם מישהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרום שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "הודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו"...

(על התורה)

הודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון (יח, כ)

כשהיה פעם הרב החסיד הברון שמעון זאב ראטשילד בעיירת המרפא מארינבאד, היה שם באותו הזמן גם הגה"ק בעל ה'כתב סופר', ומידי יום ויום ביקר אותו השר במעונו. יום אחד, לא חש כ"כ בטוב בעל הכתב סופר, וכשבא השר לבקרו לא התעכב שם הרבה, אלא תיכף פנה ללכת, הצטדק השר לפניו ואמר שהגמרא אומרת (בבא מציעא דף ל, ב) "דחני רב יוסף והודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים (אשר) ילכו זה ביקור חולים", ולמה דרשו מצוות ביקור חולים מפסוק זה? בכדי לרמז שביקור חולים צריך להיות בלא להתעכב ולהכביד על החולה אלא "ילכו בה"...

(שיחת חולין של ת"ח)

אנשי אמת שנאי בצע (יח כא)

מלחמת העולם הראשונה לפני המהפכה הקומוניסטית, אז רוסיה היתה כמו שהיום סוריה. היו שם מליציות שנלחמו אחד נגד השני, צבא אדום צבא לבן, שחטו אחד את השני.

פעמיים הוא עמד עם כל הפלוגה שלו בפני כיתת יורים, עמד סמוך הקיר, ירו בכלם וכל פעם בנס ריחמו עליו והצילו אותו. הוא היה בחור מוכשר, יפה תואר ומוצלח. הוא סיפר לי: באותו רגע מה חשבת? תראה מה זה עולם הזה. בחור צעיר, עם מלא תוכניות תוכניות, בשניה אחת עם כדור אחד והכל נגמר. בעולם הזה אתה הולך להשקיע? וזה שינה לו את החיים. הוא עבר אחר כך והגיע למה שהגיע, היה צדיק גדול, עובד ה' גדול. הכל התחיל בשניה הזאת שהוא אמר תראה מה זה עולם הזה, כדור אחד והכל נגמר.

נספר עוד סיפור, אתם אוהבים סיפורים. הסבא מנובהרדוק הפך את העולם, מכוחו ומכח כוחו בימי הרת עולם בין מלחמת העולם הראשונה לשניה נפתחו עשרות ישיבות, אולי יותר מעשרות, עם אלפי תלמידים. [הרבה גדולי תורה יצאו מנובהרדוק, הסטייפלער למד בנובהרדוק]. היו לו

כוחות נפש עצומים. בצעירותו הוא החזיק בבית שישה ילדים ועוד שוויגער שהיתה לא בריאה והיה צריך לפרנס אותם. הוא היה טרוד לפרנסתו, היה סוחר עצים וכדומה. פעם אחת, אני לא זוכר אם כשהוא היה בן 32 או בן 36, רבי ישראל סלנטר זכר צדיק לברכה פגש אותו רץ רץ לתחנת רכבת. שאל אותו ר' ישראל: ר' יוזל, ר' יוזל, לאיפה אתה רץ? לאיפה יהודי רץ? אמר לו ר' יוזל: רבה, יש לי אישה בבית, שישה ילדים, שוויגער זקנה חולה, היום הפרנסה כל כך קשה, אני צריך לדאוג שיהיה מאיפה לחיות.

הסתכל אליו ר' ישראל בעיניו הקדושות ואמר לו: ר' יוזל, ר' יוזל, ואני חשבת שיהודי צריך לרוץ בעולם כדי שיהיה לו עם מה למות. אתה אומר שצריך שיהיה עם מה לחיות את השבעים שנה, ואני אומר עם מה למות, עם מה לחיות חיי נצח. הדברים יצאו מפורש מפי כהן גדול בקדושה וטהרה, וכשר ישראל אמר את זה הדברים נכנסו לליבו של ר' יוזל כארס של עכנאי. הוא קיבל על עצמו שהוא עוזב את הכל, והולך עם מידת הביטחון בכל הכוח כמו אריה. הוא הסתגר ולמד בהתמדה וקנה את כל הקניינים של אמונה וביטחון והפך את העולם.

אם לנו היה קורה כזה סיפור, אם היינו שומעים מר' ישראל כזה דבר, כשהיינו יושבים בסעודה שלישית בשבע ברכות היה לנו מה לספר, אה! יש לי סיפור מר' ישראל, אה! ר' ישראל אמר שלא מספיק שנדאג שיהיה לנו עם מה לחיות, צריך שיהיה עם מה למות. אתם שומעים את המעשה? שומעים? אה! אני מברך את החתן והכלה שכל החיים יחיו עם ההרגשה הזאת של ר' ישראל... אם ככה היה נוהג הסבא מנובהרדוק, הוא היה נשאר סוחר עצים, וכלל ישראל היה מפסיד את נובהרדוק. אבל היה לו לב, רבותי. הוא ידע איך לשמוע.

צריך לשים לב עכשיו בימי הקורונה אנחנו נמצאים עכשיו בתקופה לא פשוטה, הקב"ה מעורר אותנו. מאז המבול לא היה כזה דבר שהקב"ה דיבר עם כל העולם, מאז המבול לא היה כזה דבר. היו מלחמות, היו שיטפונות, היו רעידות אדמה, היה רעב, היה בצורת, אבל כל פעם זה היה במדינות מסוימות, בחלקים של העולם. עכשיו הקב"ה מדבר איתנו, מדבר עם כל העולם, הוא רוצה שנתקרב אליו! שנצעק, שנתפלל, שנחזור בתשובה, שנתקן את המעשים. כל אחד יודע מה לתקן. אבל רבותי, כל אחד צריך שיהיה לו לב, כל עוד שהקב"ה מדבר איתנו אם אין לנו לב, אז "שמעו עמים ייגוזו" ונשארים אותו דבר. צריך להתעורר, לעשות חשבון הנפש. כשיש לב אז אפשר להתעורר ולהתעלות. הקב"ה צועק אלינו שנשתנה. כל אחד צריך להתחזק במה שהוא יכול להתחזק, אבל קודם כל צריך להתחזק בתפילה מעומקא דליבא ולהתחזק באמונה וביטחון, העולם עד היום כבר הרגיש שהוא אדון לעצמו, אבל הקב"ה בא להזכיר לנו שאנחנו לא יודעים כלום, בן אדם לא יודע ולא אדון לעצמו, כל חתן וכלה היום לא יודעים האם יתחתנו, מתי יתחתנו ואיפה יתחתנו, אי אפשר לדעת מה ילד יום ואף אחד לא יודע מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, מי יהיה בבידוד ואיך פתאום זה מורדם וזה מונשם, ה' ירחם. הקב"ה מראה לנו, מזכיר לנו, מי מנהל את העולם. אבל צריך לב, רבותי.

נדבר על עוד נקודה חשובה בדברי חז"ל, מה שמועה שמעו ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

וצריך להבין, בשלמא קריעת ים סוף זה היה מאורע מאוד מרכזי בהיסטוריה העולמית. זה מובן שיתרו שמע את זה ובא. אבל מלחמת עמלק, נכון שהיו שם ניסים גדולים, אבל למה דוקא זה תפס אותו יותר מכל הניסים שהיו במצרים ובמדבר, עשר מכות במצרים, ועל הים מאתיים וחמישים מכות, היו עוד הרבה ניסים, מה תפס אותו דוקא במלחמת עמלק? ועוד קושיה, למה כתוב מה שמועה שמעו ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, הרי היה ניצחון על עמלק וזה היה עיקר הנס, מדוע אמרו שהוא שמע את מלחמת עמלק, ולא את הניצחון?

הוא מגיע שמח וטוב לב עם האוצר של אלפי תמונות שהוא צילם, הוא הולך לפוטו איפה שמפתחים את התמונות, פותחים את המצלמה, אומרים לו אדוני, שכחת לשים פילים!! כל מה שעשית שם במלחמה היה רק פלאש, ככה בקרב בלי פילים. הוא נשאר בלי כלום. הכל היה בחינם, שכחת לשים פילים.

איי, אמר ר' שלום, אפשר לראות כל כך הרבה ניסים, בששת הימים חיילים ראו ניסים ונפלאות, כל חייל עם הסיפורים שלו, אבל הפילים זה הלב, אם אין לב חוזרים אותו דבר. כמו שכתוב במכת ברד "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים", אם אין לב לא עוזר כל האותות והמופתים, אין פילים, רבותי. כשאינן לב גם לא רואים.

לאומות העולם לא היה לב מבין, כולם שמעו את קריעת ים סוף, אבל ליתרו היה לב, שמועה שמעו ובא. כל השאר שמעו והמשיכו, היה להם נייעס לדבר איך היה קריעת ים סוף ואיך המצרים טבעו, היה להם על מה לדבר, אבל הם נשארו עם אותם תועבות. יתרו, שמועה שמעו ובא, היה לו פילים, היה לו לב.

עוד כתוב במדרש על הפסוק "ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם", שכשהיה מתן תורה כל העולם השתנה, בכל העולם ציפור לא צייץ, שור לא געה, הכל היה מוזר. אומות העולם באו לבבא שלהם, מי היה הבבא שלהם? בלעם. הם שאלו אותו: מה זה התופעה המוזרה הזאת, לא ראינו מעולם כזו תופעה, האם הולך להיות מבול עוד פעם? אמר להם בלעם: זה לא מבול "ה' למבול ישב". שאלו אותו: אז מה זה כן? אמר להם בלעם: תירגעו, שום מבול, "ה' עוז לעמו יתן" אין עוז אלא תורה, הוא נותן לכלל ישראל את התורה. שמעו כך אומות העולם ואמרו לו: חזק וברוך, "ה' יברך את עמו בשלום" וחזרו הביתה רגועים. אומות העולם ראו מה זה תורה, הם ראו שכל העולם משתנה מקבלת התורה, נו, תחשבו משהו, תתבוננו, תעשו משהו. אבל לא היה להם פילים, לא היה להם לב. לישראל היה פילים.

תמיד צריך שיהיה לב מבין. רבותי, זה נוגע לכל אחד מאיתנו. יש כל כך הרבה מקרים בחיים שיכולים לעורר את האדם אבל אין לב אז לא מתעוררים. נביא כמה סיפורים מגדולי ישראל. המשגיח איש אלוקים האור יחזקאל, ר' חצקל לוינשטיין זכר צדיק וקדוש לברכה, עמוד האמונה בדור האחרון. אתם יודעים קצת את ההיסטוריה שלו, מה שנקרא ביוגרפיה? הוא נולד בוורשה למשפחה חסידית, היתה להם עניות גדולה בבית והוא היה עושה משלוחים, לא משלוחים של פיצות, אז לא היה פיצה, משלוחים של פרחים. כל פעם הוא היה אוסף כמה קופיקות ועם זה היה מפרנס קצת את הבית. יום שיש אחד כשהוא היה ילד בן שלוש עשרה, אחרי שהוא סיים את הסבב היומי הוא הלך למקווה, היה לו בכיס את מה שהוא הרוויח במשך כל השבוע. היה שם במקווה אחד מה שנקרא כייס, שלקח לו מהמכנסיים את הכסף, הוציא את הכל, הוא נשאר בלי כלום. ר' חצקל היה לו לב, היה לו פילים, הוא אמר לעצמו: אי, חצקלה חצקלה, תראה מה זה עולם הזה, שבוע שלם אתה עולה ארבע קומות ויורד, עולה שבעים מדרגות ויורד, מהבוקר עד הלילה, וכל מה שהרווחת בשבוע שלם, ברגע אחד הכל נעלם. ויש כאלו רבותי, שזה לא רק תשואה של שבוע, אלא עובדים שלושים ארבעים שנה, ואחר כך פושטים את הרגל, לא נשאר להם כלום. בעולם הזה אתה הולך להשקיע? עולם שהרמב"ם כותב עליו עולם עובר, עולם עובר. צריך להשקיע בנצח.

היה לו לב, הוא הזדעזע, הוא תפס את עצמו ואמר הולכים לקלם. קלם, בית מבקשי ה'. מיד במוצאי שבת, הוא לא חיכה, הוא ארז את החבילה, וביום ראשון ברכבת הראשונה נסע לקלם. הוא הגיע לקלם והתחיל את ההתעלות שלו, יש מכתב של ר' נחום וועלוועל הבן של הסבא מקלם, שהוא כותב: הגיע לפה חצקל ורשוואר, יש לנו תקוה גדולה ממנו, הוא בא עם לב הוא מבקש ה'. ואכן יצא ממנו ר' חצקל. ממה הוא יצא? כי היה לו לב.

רבותי. אם לי היה קורה כזה דבר, אני לא אומר עליכם, אני אומר על עצמי, ששבוע שלם הייתי עובד מהבוקר עד הלילה, עולה ארבע קומות ויורד, מאות פעמים, וביום שיש אחד כשאי מגיע למקווה את הכל היו מבייסיים. הייתי עושה קבלה, איזה קבלה? שיתר אני לא הולך למקווה עם כסף והייתי נשאר אותו דבר, אולי במשך הזמן הייתי פותח חנות פרחים, אולי היתה לי כבר יכולת לא להיות רק משלוחן. אם חצקלה ורשוואר היה נוהג ככה, הוא היה מתקדם בעסקים, היתה לו כבר חנות עצמאית, אבל אז כלל ישראל היה מפסיד את אור העולם ר' חצקל. אבל היה לו לב, הוא תפס את עצמו, ובזכות זה הוא גדל והגיע להיכן שהוא הגיע.

וכמו המעשה יש הזה כל כך הרבה מקרים בחיים, רבותי. היה לי סבא יהודי צדיק ר' שמחה שפירא, צדיק גדול, הוא היה גר פה בירושלים ברחוב יונה 14. הוא נולד ברוסיה הלבנה, במקום רחוק מאוד מתורה, היו שם כפריים פשוטים שלימדו אותו קצת חומש, לא מעבר. הוא התגלגל לצבא הרוסי, הוא היה קצין בצבא הרוסי. בתקופה של סוף מלחמת העולם, אחרי

יתכן לומר בעזר ה' יתרו היה לו לב, הוא התחיל לחשוב מה עמלק הולך להילחם עם כלל ישראל, מה הם כל כך מפריעים לזו? עמלק לא היו שכנים של כלל ישראל, הם באו ממרחק של ארבע מאות פרסה, אתם יודעים כמה זה ארבע מאות פרסה? זה קרוב לאלפיים קילומטר, כמו מפה עד אירן, על מה הוא בא? לא היו להם גבולות משותפים, לא היה ביניהם ויכוח לא על אדמות, לא על שטחים, לא על מקורות מים, לא על נפט, לא על גז, על מה הוא נלחם? ולא סתם מלחמה אלא עוד בכזה מסירות נפש כשכל העולם היה במצב של "שמעו עמים ירגזון", ועמלק בא וקופץ לאמבטיה רותחת אחרי קריעת ים סוף. עיקר מלחמת עמלק על גילוי ה' בעולם התשובה היא, שעמלק הוא כזה קליפה, כזה טומאה, הוא לא יכול לסבול שיש גילוי השם בעולם. בכל היוצרות של פרשת זכור אנחנו אומרים שעמלק נלחם איתנו אבל הוא התכוון להילחם במה שאנחנו מייצגים, עם ה', הוא התכוון להילחם בהקב"ה. הוא לא היה יכול לסבול את גילוי מלכותו בעולם. ולכן הוא הגיע ממרחק של ארבע מאות פרסה להילחם עם ישראל.

הזכרנו כבר שבוע שעבר ונחזור על זה בקצרה. חז"ל אומרים על מה שנאמר בעמלק "אשר קרר" שלושה פירושים: או ש'קרר' זה מלשון מקרה, או שזה לשון קרי וטומאה, או שזה לשון קרירות, שהוא קירר את אמבטיה רותחת. אולם שלושת הדברים הם שורש אחד. עמלק לא יכל לסבול שיש אמונה בהשגחה, שהקב"ה משגיח ויש שכר ויש עונש, שיש דין ויש דיין. האידיאולוגיה של עמלק היא "על השמים כבודי", הקב"ה מקומו בשמים, אבל פה בארץ אנחנו בעלי בתים. "אשר קרר" - לשון מקרה, כל מה שקורה זה מקרה, אין השגחה. לשון קרירות - לקרר את היראה שהיה משכר ועונש, את היראת שמים, את מה ש"שמעו עמים ירגזון", לקרר אמבטיה רותחת. ומה עומד מאחורי כל זה? הרצון ללכת אחרי התאוות, לשון קרי וטומאה. זה עמלק, לא יכול לסבול. ממלחמת עמלק יתרו הבין שהאמת אצל ישראל כשיתרו ראה את זה, את המלחמה של עמלק, לא את הניצחון על עמלק אלא את המלחמה עצמה של עמלק, אמר יתרו: אם עמלק, כוח הרע הזה, נלחם נגד כלל ישראל, סימן שפה יש את האמת. "מה שמועה שמע ובא, מלחמת עמלק" - אם הם הולכים להילחם בכזה חירוף נפש, קופצים לאמבטיה רותחת, סימן שפה נמצא האמת. זה מה שעורר את יתרו.

יתרו היה לו לב מבין, וכשהוא שמע וראה הוא חשב. שורש המלחמה הזאת של עמלק היא לא רק נחלת העבר, אלא רבותי כן אנחנו רואים גם בהמשך. היטלר יימח שמו וזכרו היתה לו שנאה חולנית, היה שווה לו להקריב חיילים וכלים צבאיים על חשבון המאמץ המלחמתי שלו, העיקר לממש את התוכנית הנוראה שלו להשמיד ולהרוג את כל היהודים רחמנא ליצלן. השנאה שלו היתה נוראה. וכמה שהיה יותר קדושה, אצל רבנים, צדיקים, אדמו"רים, השנאה התעצמה ופרסמו תמונות שלהם. עיקר המלחמה היתה לשרוף בתי כנסת, לשרוף ספרי תורה. הוא לא יכול לסבול קדושה בעולם. בספר שלו הוא כתב שצריך להשמיד להרוג ולאבד את העם היהודי רח"ל כי הם המציאו את המצפון, את הטוהר. הוא לא היה יכול לסבול שיש קדושה, שיש טוהר, שיש מצפון, הוא לא יכל לסבול. זה עמלק.

גם אצל הרחוקים מחיי תורה האמת היא שכואבת קראתי פעם שהיתה אישה בחיפה שהגישה עתירה לבית משפט, לבג"ץ, נגד הצפירה של שבת, שזה מפריע את מנוחתה. מתי יש צפירה של שבת? פעם בשבוע, בשעות שבין 4 ל-7 אחרי הצהריים, שהם לא שעות מנוחה של אף אחד. וזה היה מפריע לה. אני גר ליד הערבים בירושלים, אצל הערבים המואזין הוא חמש פעמים ביממה ואחד מהם לפנות בוקר, לא ראיתי אחד שהגיש בג"ץ נגד זה. זה לא מפריע לאף אחד. למה הצפירה של שבת מפריעה לה? האמת כואבת. כשהיא שומעת את הצפירה של שבת זה צועק לה: גם את יהודייה! אז למה את לא שומרת שבת? את זה היא לא יכולה לסבול. זה המלחמה של הרע, מלחמת עמלק. לא יכולים לסבול קדושה וטהרה. כל השנאה של שונאי תורה, שונאי דת, זה בגלל שעמוק עמוק הם יודעים איפה נמצא האמת והם לא יכולים לסבול את זה.

יש סיפור ידוע, שהיה פעם יהודי שנסע ברכבת התחתית בניו יורק, יהודי בלבוש חסידי, והיו שם יהודים פורקי עול שונאי דת שהתחילו לצחוק עליו, מה זה הזקן והפיאות האלו, זה מביא הרבה כינים, ולמה אתה הולך עם חליפה ארוכה, אתה הולך כמו בימי הביניים, היום לא הולכים ככה, איזה מיושן. הם דיברו איתו בעברית והוא אומר להם באנגלית שהוא לא מבין את השפה. הם התפלאו, אין יהודי חרדי שלא מבין עברית, מהתפילות, מלשון הקודש. ועוד פעם הם אומרים לו, והוא אומר להם באנגלית מה אתם רוצים בדיוק? מה אתם מתכוונים? הם התחילו לדבר איתו באנגלית, ואמרו לו אתה כזה דוס, אתה לא יודע כלום מהעולם. הוא אמר להם: מה זה דוס? מה אתם רוצים ממני? אני שייך לכת, כת שנקראת 'היימיש', כת של גויים שחיים כמו לפני מאתיים שנה, מנותקים מכל פגעי

הציוויליזציה והטכנולוגיה. כמו פעם. אין אצלם, שום דבר, שום תקשורת, אפילו חשמל כמעט ואין, חיים כמו פעם, מתלבשים כמו פעם. והם הולכים עם חליפות ארוכות ועם זקנים. הם הרגישו מאוד לא נוח, מאוד לא נעים. והם התנצלו ואמרו סליחה, סליחה, מחילה, חשבנו שאתה דוס ממאה שערים. לא ידענו שאתה מ'היימיש'. אנחנו כל כך מעריכים את ה'היימיש' הזה, הלאי שכולם היו כמוהם. בעולם של היום יש כזה פשע, כולם פורקי עול, רוצחים ושודדים, חיי המשפחה מפורקים והרוסים, אבל הם שמה ב'היימיש' חיים כמו לפני מאתיים שנה, גם הגויים לפני מאתיים שנה היו חיים חיים יותר בריאים, אין שם את כל החולאים הנוראים שיש היום בחברה. הוא נתן להם לגמור את כל הדברים, ואז הוא אמר להם: אני לא 'היימיש' ולא 'ביימיש', אני באמת יהודי ממאה שערים. אבל תראו בעצמכם, כשזה 'היימיש' פתאום הכל כשר. אבל גם אצלנו החרדים אין רצח, אין שוד, חיי המשפחה תקינים, איזה חיים בריאים יש בין האבא לילדים, כיבוד הורים. כל מה שאמרתם אצלנו זה הרבה יותר טוב. וכשזה 'היימיש' זה קודש קודשים, וכשזה מגיע לדוס אז זה כינים וזה ימי הביניים. ומה באמת התשובה? השקר לא מפריע, האמת כואבת. 'היימיש' לא מפריע להם, אבל כשיודעים איפה נמצא האמת, הטוהר, הקדושה, זה מלחמת עמלק. האמת כואבת.

נסיים בסיפור, לפני הרבה שנים הייתי יושב כל שבת בסעודה שלישיית עם בעלי תשובה, והייתי צריך להגיד להם דרשה. כל פעם היה סיעתא דשמיא. יום שישי אחד הלכתי עם מוישלה שלי, ילד קטן בן שלוש, ברחוב שמואל הנביא בירושלים, היה שם ערבי עם חמור, אמרתי למוישלה: אתה רוצה סיבוב על החמור? הוא אמר לי: כן. אנחנו מתקרבים לחמור, מוישלה תופס לי את החליפה, ואמר כשכולו בוכה: אבא, אבא, אני רוצה הביתה! אני רוצה הביתה! שאלתי אותו: לא רצית סיבוב על החמור? הוא אמר לי: לא, אבא, אבל זה חמור אמיתי. אמרתי יש לי דרשה, ברוך ה'. סיפרתי להם, שעשו פעם בתל אביב סדרת שיעורים, הרצאות, לאלה שרוצים להתקרב ליהדות. סדרה של ארבע הרצאות, ההרצאה הראשונה עדות על יסודי האמונה, מציאות הבורא, אחר כך תורה מן השמים ותורה שבעל פה. לשיעור הראשון נרשמו שמונים אנשים וכולם באו, בשיעור השני הגיעו רק ארבעים, בשיעור הרביעי היה קשה לאסוף מנין. ההרצאות היו מצוינות, אבל מה קרה? כשהם נרשמו הם חשבו שזה סתם פלוקלור, וזה איזה רב שיח. אבל משיעור לשיעור הם התחילו לראות שזה אמיתי. כמו מוישלה שחשב שזה חמור מפלסטיק, עד שהוא אמר אבל זה אמיתי. כשמתחילים לראות שזה אמת, אוי כמה שהאמת מפחידה, אוי כמה שהאמת כואבת. ה' יזכנו.

(הגר"א דיסקין)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.

כתב רש"י - וישמע יתרו. מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

רבתינו מעירים הערה בתחילת הפרשה - למה התורה מזכירה שיתרו היה כהן מדין? לא נוהגים להזכיר לגר עוונות ראשונים... אדם שהוא גר, כתינוק שנולד - אז למה צריך להזכיר לו שהוא היה כהן במדין?

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל - למה אתה צריך להגיד לנו שהוא כהן במדין, איזה תועלת יש במידע הזה?

זה השאלה שרבתינו שואלים... וראיתי בספר שארית יעקב ובעוד כמה ספרים, שכולם עונים את אותה תשובה:

אומרת הגמרא {מסכת יבמות כד, ב} - ת"ר אין מקבלין גרים לימות המשיח כיצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה.

בימי דוד ובימי שלמה לא מקבלין גרים, מה הסיבה? אומרים רבתינו, משום שבימי דוד הרבה התגיירו מהפחד שפחדו מעם ישראל... דוד ערך מלחמות ונצח בהם, וכמו שכתוב במגילת אסתר {ח, יז} "ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם."

אז זה לא בגלל שהם התייהדו, כיון שכבר הגיעו להכרה שהקב"ה ברא את העולם ועם ישראל הוא העם הנבחר וארץ ישראל היא הארץ המובטחת, מה הם עשו?

דבר אחד, הם פחדו מהיהודים... ראו את הכוח שיש ליהודים, אז פחדו מהם ולכן התגיירו, זה בימי דוד.

ותשקט הארץ ארבעים שנה - בימי שלמה לא היו מלחמות, הזמן היפה ביותר שהיה לעם ישראל, אז לכן אנשים באו להתגייר... משום שעם ישראל היה במצב הכי טוב שלו, היה ברום המעלה, כולם באו לראות מה זה עם ישראל, כולם עלו לבית המקדש להתפלל, אז עם ישראל היה במצב הכי מרומם שהיה לו מעודו.

חז"ל אומרים במדרש, שבתקופתו של שלמה המלך הייתה הלבנה שלמות, ולכן לא מקבלים גרים בימי שלמה כיון שזה לא מוכח שאלו גרי צדק, שבאמת באו מתוך אמונה בהקב"ה.

הם התגירו, כיון שהם רצו בשפה שלנו, 'סל קליטה' – ברוך ה' עם ישראל במצב טוב, אפשר לקבל אוטו, מוצרי חשמל וכו' – לכן לא מקבלים גרים בימי שלמה.

נשאלת השאלה – אם ככה, איך יכל להיות ששלמה המלך גייר את בת פרעה? הרי הוא נישא לבת פרעה, אם לא מקבלים גרים בימי שלמה, אז למה הוא קיבל את בת פרעה, ולא רק, אלא, הוא התחתן איתה בסוף? **התשובה פשוטה** – מה שלא מקבלים גרים בימי שלמה, מדובר על אלה שרוצים הטבות, אבל אחד שהמעמד שלו טוב ... ברוך ה' המעמד הכלכלי שלו טוב, הוא לא ייגש לקבל את ההטבות... הוא משתכר בכסף רב... אם הוא לא צריך את זה, אז ממילא הגירות שלו היא גיור אמת... בת פרעה אין לה בעיה כלכלית, היא התגיירה כי רצתה להתגייר, היא לא צריכה את כל ההטבות – לכן קיבלה שלמה.

אומרת התורה – **וישמע יתרו כהן מדין**... דע לך, יתרו היה במצב כלכלי טוב, הוא לא בא להידבק בעם ישראל, כיון ששמע שלעם ישראל יש, כל אחד תשעים חמורים לובים... ושהקב"ה נתן להם ביזת מצרים ועוד ביזת הים ועם ישראל מלא בכסף...

הוא היה כהן מדין, ולכמרים שם לא חסר כסף, יש להם הכל בשפע, אז זאת הייתה גירות אמת ולכן התורה אומרת שהיה כהן מדין. הייתי פעם בשבע ברכות... אז היה שם איזה בדיחן שסיפר:

היה איזה כומר אחד, שרצה לנסוע לשבועיים חופש... אבל הוא לא רצה לסגור את העסק... "חבל זה מכניס כל יום ראשון, כמה אלפי יורו..." בקיצור, הוא אמר, שאם הוא יכניס פה כומר אחר, הוא יגנוב לו את כל "הלקוחות"... הפתרון הכי טוב "אני יביא את הרב של היהודים" ... הביא את הרב, והתחיל להסביר לו איך העסק עובד – תקשיב, כל יום ראשון באים להתפלל פה... הם מתוודעים על כל החטאים שעשו... ואני גובה כסף ...

כמה זה על כל עבירה? אני ייתן לך תעריפון עבירות... ואם לא תמצא את העבירה שם, תתקשר אליי, אני יגיד לך... לפעמים יש "יצירות חדשות" שלא מופיעות בתעריפון ☺

הכומר נותן לו את המפתחות של החדר... הוא טס לחופשה... הרב נכנס לחדר יום ראשון... על הבוקר, שמונה וחצי, הנה מגיע פציינט ראשון ... כן.. מה יש לך לספר?

תראה... יום שישי רח"ל, ראיתי אישה ברחוב... שמתה את היד על הארנק... וסחבתי לה אותו, בלי שתרגיש... לא נעים, סחבתי לה מכה-מכה ... אני באמת מרגיש לא נעים... אני מוכן לתרום, אם תכפר לי העוון הזה... כמה זה עולה???

הרב מסתכל בתעריפון... "גניבת ארנק=500 יורו" טוב... אין לי ברירה... קח! שואל אותו הרב – תגיד... אתה רגיל לגנוב?? זה דבר שקורה לך כל פעם... או שזה חד פעמי?? ☺

אף אחד לא שומע...כן... כל שבוע זה קורה לפחות פעמיים... ☺... יום שישי היתה מכה-מכה... אבל לא תמיד... אמר לו הרב – תשמע, אני מוכן לעשות איתך עסקה... במקום שתשלם 100 על גניבה קטנה, 500 על גניבה גדולה...אני אמכור לך כרטיסיה, עם עשרים ניקובים... כל פעם שתגנוב, תעשה חור... במקום לשלם לי 3000 יורו... אני יעשה לך הנחה 1500 יורו...

נשמע רעיון מצוין! סופר 1500 יורו, ונותן לרב... אחר כך, נכנס עוד פציינט... כן... תשמע, עשיתי ככה וככה... מה אתה אומר? זה חתיכת עבירה חביבי... זה מינימום 1500 יורו! תגיד... זה קורה לך הרבה?

פעם בחודש לפחות... תראה יש לנו עכשיו משהו חדש... כרטיסיה עם עשרים ניקובים... במקום לשלם 3000 יורו... עכשיו במבצע 1500 יורו... עושה עבירה-מנקב... יאללה תביא... וככה עם כל "לקוח"...

אחרי שבועיים חוזר הכומר... מחפש לכסות את ההוצאות של החופשה... מתיישב על הכיסא... אף פציינט לא ניכנס!

נכנס לכנסיה... הוא קולט את הגנב... "מה איתך? הרי אתה גנב... מה קרה לא באת היום להתוודות?!" אדוני, אני מסודר לשנה הקרובה! היהודי מכר לי כרטיסיה... אני לא מפסיק לנקב!

אמר הכומר לעצמו – לא רציתי להכניס כומר, כי חשבתי שיקח לי את המשורה... בא היהודי וגנב לי את העבירות לחמש שנים קדימה! ☺ בקיצור **וישמע יתרו כהן מדין חתן משה** – יתרו בא להתגייר לשם שמים... הוא לא חיפש את כל הכסף שיש לעם ישראל... לא חסר לו כסף, יש לו בשפע... אז הגירות היתה גירות אמת, ולכן אומרת התורה, שהוא היה כהן מדין.

בא הספר לב העברי – היות והוא בא להתגייר, בא משה רבינו ומספר לו את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה'... למה? כי הגמרא אומרת (מסכת יבמות מז, א) – **גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם** שלא יחשוב שהמצב של עם ישראל תמיד מזהיר-יש עליות ומורדות, פעמים שנמצאים ברום המעלה, ולפעמים בתחתית המעלה, שלא יחשוב שהוא בא להתגייר, כיוון שכאן המקום הכי טוב בעולם... לא...יש צרות... יש ייסורים. **וישמע יתרו** – מה שמועה שמע ובא? קריאת ים סוף ומלחמת עמלק... אז מה הוא שמע?

עם ישראל 'הולך לו' – הקב"ה בקע להם את הים, נלחמו כנגד עמלק – כל העמלקים נפלו... עוד הוא יחשוב שזה המצב המקסימלי של עם ישראל... אומרים לו- לא, תדע לך את כל התלאה אשר מצאתם בדרך – עם ישראל עברו תלאות, ב"ה עד שהגיעו לכאן לקח להם זמן, גם זה חלק של הגירות. (ברוך שאמר)

ויקח יתרו חתן משה את צפרה את משה אחר שלוחיה: ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה:

מה שכתוב ב' פעמים 'שם האחד.. ושם האחד'. ולא 'ושם השני', מבואר במדרש 'ללמד ששניהם שקולים'. עוד י"א במדרש 'שהיו שוים בקומה במראה ובחכמה'. ובספרי החינוך כתוב שהפסוק בא ללמדנו איך לחנך את הילדים, שלא לראות בן אחד כ'אחד' והשני כ'שני' והשלישי כ'שלישי' אלא כל ילד הוא אחד אחד אחד. וכך שמעתי מרבי שמשון פינקוס זצ"ל שפירש 'ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי', אני קורא לבני השני 'האחד' כי גם אני 'בן יחיד' אצל הקב"ה שהוא תמיד עומד בעזרי כבן יחיד. לא אמר 'בעזרינו' לשון רבים אלא 'בעזרי' לשון יחיד. וכל אחד יכול לומר לשון יחיד 'אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא'. ולכן 'שם האחד אליעזר' ולא שם השני אליעזר, שאנו צריכים להדבק במדותיו של הקב"ה, כמו שהוא מתייחס לכל יהודי כבן יחיד כך אנו מתייחסים לכל ילד כבן יחיד.

שמעתי מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל שהוא התבונן שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידי חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזהו לטעם חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורד ופוחת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשר בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכחות נפשו אוזלים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים נתחלקים כחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים. ואמר רבי זונדל שהאימא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות. שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו'. והתפילות האלה אינן 'מותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים. כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיוט דשבועות על עשרת הדברות, והזכיר בדיבור של כבוד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים ממילא עליך לכבד אביך ואימך. הרי שאחד ממצות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר' כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמי וברוחני.

עוד עצה שמעתי מרבי זונדל שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל מהראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם כלפי מטה, שכך נמצא שתמיד יתחיל להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים. וראיה לדבר

...אם האוזן שומעת היטיב, אם יש לו שמיעה רוחנית עמוקה, על ידי כך כל האברים מתרפאים שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", יש לו ישועה כללית. כי הוא שומע תוכחות.

אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיר: "תודה רבה, חזק וברוך!" יוצא והולך הלאה בדרכו כמקודם, בכתחילה.

אתם יודעים מה שמספרים מעשה'ה [מעשה]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ובשבת קודש רח"ל עלה על עץ תאנים, קטף ואכל. והעץ לא היה שלו.

חלף שם יהודי עטוף בטלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעברו: "ר' יהודי, שבת היום! האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנוב, לא תגזול. אתה גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים – איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלימה של "הוכח תוכיח", והיהודי המשיך ואכל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם. לפתע פנה איליו ה'עולה החדש' ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחו"ל לא היו לנו דברים כאלו. ב"ה, כאן אפשר לאכול תאנים מתוקות, וגם ברוך השם, לשמוע בנתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים – "מחלליה מות יומת" "לא תגנוב", ונהנה, אוכל תאנים גנובות ושומע דברי תורה. האם זה נקרא שהוא שומע!?

לעומת זה, גדולי ישראל "שמעו", אספר לכם מעשה נפלא שבתו של ר' יידל בויאר שמעה את הפרטים מבתו של בעל המעשה.

אתם יודעים כי החזון איש זכותו תגן עלינו, לצורך בריאותו נזקק להליכות קבועות מידי יום ביומו. אפשר לתאר מה הוא עשה בהליכה, לא מה שאנחנו עושים...

יצויין שהחזון איש היה חולה וחלש כל ימיו. עוד מימי מגוריו בחו"ל, הוי עובדה שפעם נכנס איליו אחד התלמידים וראה שהוא כותב בדף של החידושי תורה שלו: "ואין הספר תחת ידי". שאל התלמיד: "ר'ה, הנה אני רואה שהספר נמצא פה בארון?!", אמר לו החזון איש: "בארון כן, אבל לא תחת ידי... כי אין לי כח לקום ליטול את הספר מהארון", מבהיל החולשה שהיתה לו, ועמה – צמח ונהיה גדול מאוד – החזון איש.

כאמור, ההליכה היתה חלק מרפואתו. פעם אחת, כאשר הלך עם המלוה, שתק, שתק והלך, והגיעו עד רמת גן. הרים לפתע את הראש ושאל: "היכן אנחנו נמצאים?" והמלוה השיב: "אנחנו ברמת גן".

"אוי, כזה תוספות קטנצ'יק לוקח כל כך הרבה זמן..." – אמר החזון איש. פעם אחת [כפי שסיפרה ה"ל], כאשר פסע בשולי העיר, הגיע מולם יהודי תושב אותו רחוב, פנסיור [שומר מצוות] שראה לפניו יהודי זקן המטייל במקום מידי יום, ניגש אל החזון איש ואמר לו: "מדוע אתה מסתובב סתם ככה ברחובות? אין לך מה לעשות? זו לא הדרך, לא ראוי לאדם להסתובב סתם ככה".

למחרת, החזון איש" הגיע שוב, והיהודי, שהתגורר במקום, המתין במרפסת ביתו לראות אם הזקן יבא שוב. והנה באמת רואה אותו שוב. ידר מביתו לרחוב והתחיל לדבר בקול צעקה: "אמרתי לך כבר אתמול, ומדוע אתה לא שומע! אמרתי לך שאין זו הדרך הישרה לטייל סתם ככה באמצע היום, האם אין לך מה לעשות בחיים?!"

"החזון איש" הקשיב ואמר לו: "ר' איד, תגיד לי מה אתה רוצה ממני? מה רצונך שאעשה, תסביר לי מה כוונתך?"

"מה אני רוצה? שתשב ותגיד תהילים [במקום לטייל סתם]!... הם נפרדו. ה"חזון איש" שב לבתו. למחרת, כמובן לא הלך באותו כיוון... אחרי תקופה קצרה אותו יהודי היה זקוק לישועה, ושמע כי לא רחוק – ב'בני ברק' נמצא ה"חזון איש" שנהנים ממנו עצה ותושיה. אמרו לו כי כדאי ללכת איליו.

הלך, הגיע, המתין בתור. כשהגיע תורו ונכנס – חשכו עיניו. הוא נזכר מיד שזה היהודי שלפני כמה חדשים צעק עליו ברחוב.

הוא כבר שכח לחלוטין לשם מה הגיע, והתחיל רק לבקש רחמים: "ר'ה, שהרבי יסלח לי, לא ידעתי שזה הרב. חשבתי שאני פוגש סתם יהודי המסתובב לו, אני מבקש מחילה סליחה וכפרה, רבי, ברחמנות, תסלח לי! לא ידעתי!"

התחנן על נפשו. אמר לו ה"חזון איש": "מדוע אסלח לך? על מה אסלח? אתה אמרת דבר טוב מאוד, האמן לי, מאז שאמרת לי 'לך תגיד תהילים' כל יום אני אומר תהילים. זה טוב מאוד, אמרת דבר הגון".

שבתו"ק הוזכרו י"ב שבטי י"ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות, כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים פעם התחיל מראובן פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל 'לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אינו אלא רק לגבי בגדים וכתונת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חידור, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים.

(הגרמ"י רייזמן)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)

תשמעו מה שאומר האלשיך הק':

"וישמע יתרו" – יתרו חיבב את התורה, כי הגם שישב בכבודו של עולם, עזב את הכל והגיע למדבר להתגיר, אח"כ זכה להיות "יתר", שהוסיפו מחמתו פרשה אחת בתורה – "ואתה תחזה", לאחר זאת התעלה עוד ועוד – "יתרו" שהוסיפו אות אחת לשמו, היה זה כאשר התחבר עם משה רבינו, כך העפיל לדרגות גבוהות ולפסגה כזו.

ואיך הגיע מ"כהן מדין" – משפל המדרגה, לעלות לשמי רום וכוכביהם – להיות "יתרו חותן משה". געוואלד, איך יכול להתרומם עד כדי כך? אומרת לנו התורה: אם אתם מעוניינים לדעת את הסוד כיצד זכה לכך – הוא עשה זאת על ידי "וישמע", היה לו כח השמיעה, כי אם אדם מקבל, ושומע – אוי, הוא זוכה, ועוד איך! לכן הזכירה התורה את היותו "כהן מדין", כדי לחדד את גודל השטייגען של יתרו, שמבירא עמיקתא הגיע לאיגרא רמא בכח השמיעה שלו – "וישמע יתרו".

אנשי העולם שומעים כל מיני דברים מעוררים והולכים הלאה. יתרו שמע ורעדו מיתרי לבבו, עד שעזב את הכל ובא אל המדבר. היתה זו שמיעה שיש בה קבלה והחלטה והסכמה, שמיעה פנימית: "שמע ישראל" – שמע ותקבל".

ובאמת איך זכה יתרו לקבל כזה כח שמיעה? – אומרת התורה: "חותן משה", כי הוא היה דבוק לצדיק, כך אומר האלשיך הק'. געוואלדיג. הזמינו אותי פעם לדרשה באחת העיירות, בבית הכנסת ששכן בחצר בית ספר של נערים שאינם שומרי תורה ומצוות. החצר היתה גדולה, וכשהגעתי לשם רצה נהג המונית להיכנס פנימה. הוא צפצף, כי ישבו שם בחורים "שקצים". הם לא שמעו. צפצף שנית. צפצף שלישית והם עומדים כאילו כלום. המשיך לצפצף עוד עד שאחד הבחורים כבר הסתובב וצעק בקול: "שמענו... שמענו..."

הנהג חשב שהוא מתפוצץ, הוציא את הראש מהחלון וצעק: "אם שמעת – תזוז!..."

אתם מבינים? "אם שמעת – תזוז!..."

אומות העולם שמעו את הצפצופים, "שמענו"... אבל לא כך שמע יתרו. הוא שמע ונע ממקומו.

אנשים רואים בספרים דברי התעוררות, או שומעים ממוכחים, מגידים, דרשנים. שומעים רבות, אבל מי שבאמת שומע – זוכה!.

הב ונסביר היטב:

רש"י אומר "מה שמועה שמע ובה? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

השאלה ידועה, אין ספק שקריעת ים סוף היה נס גדול בהרבה ממלחמת עמלק, נס נגד הטבע ממש הים נגור, וכל הניסים. לעומת מלחמת עמלק שנוכח ש"כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכו'" אבל בכל זאת, המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריאת ים סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק?

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמיעה שלו, לא רק את מה ששמע אלא איך הוא שמע.

יתרו לא שמע על שני נסים בנפרד, אלא שמע על קריאת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם. כאשר היתה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם: "שמעו עמים ירגזו חיל אחז יושבי פלשת" והנה לאחר מכן הגיע עמלק להילחם עם ישראל, "ויבא עמלק להילחם עם ישראל ברפידיים". איך יכול להיות דבר כזה, אחרי שכל העולם מזדעזע מקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב, לא איכפת לו שום דבר, והוא בא להילחם עם ישראל!?

ככה? קריעת ים סוף – ומלחמת עמלק, עד כדי כך?!

שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא שומעים!

"אדוני המלך", אמר האיש, "מה אקבל אם אומר את שם אם-אמו בנוסף לכך?".

"על כל שם עשרה זהובים".

"ובכן לאמו קראו אמתלאי, ולאם אמו קראו כרנבו".

המלך התפעל, ובו במקום העניק לו עשרים זהובים.

אשרו של היהודי הרגיע שחקים, והוא אמר למלך: "אבקש את סליחת המלך מראש, אולם אני מרגיש צורך לשאול גם את המלך חידה כלשהי".

נתן ה' את חינו בעיני המלך והוא הסכים. נענה היהודי ואמר: "כאן בפרס התגורר לפני שנים רבות רשע מרושע שרצה להרוג את כל העם שלנו, הלא הוא המן הרשע. האם יודע המלך כיצד קראו לאמו?".

המלך לא ידע להשיב, והבטיח לו עשרה זהובים נוספים לתשובה, והיהודי אשר זה עתה שמע בדרשת החכם בסעודת ה'שלושים' את המידע, אמר מיד: "שמה היה אמתלאי בת עורבתי", ובתמורה לכך קבל עוד עשרה זהובים.

כעת היו בידו בן רגע שלושים זהוב - סכום שהיה מספיק לפרנסתו עד תחית המתים... הוא הודה נרגשות למלך, והמרכבה המשיכה בנסיעתה.

פתאום נזכר היהודי בענין כלשהו והחל לרוץ אחרי המרכבה.

"מה קרה כעת?", עצר המלך את המרכבה.

"אדוני המלך, אנו עומדים ושואלים כאן שאלות מלפני אלפי שנים... אולי נדבר על מה שארע בחודש האחרון בטהרן?... אשאל את המלך שאלה, ואם המלך ידע לענות לי - אחזיר לו את כל שלושים הזהובים שבידי, ואם לאו - האם יאות המלך להעניק לי שלושים זהובים נוספים?".

"שאל", מרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך.

"אדוני המלך", נענה האיש בעונה, "לפני כחודש נפטרה אמי, שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קראו לה?...".

מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם יפרנסו יהודי - גם במצבים בלתי הגיוניים לחלוטין ספר ה'בן איש חי', ומעשה שהיה כך היה: יהודי אחד מחוסר פרנסה החליט לפרסם את עצמו כיודע עתידות ולנסות להתפרנס מן הענין בכבוד. בדרך כלל היה נוהג להבטיח לבני אדם הצלחות כאלו או אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בבעיה קשה:

בארמון המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי הגיע לאזניו, המליץ עליו בחום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל שביכולתו כדי למצוא את הגנבים, ועיניו של היהודי חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי ידוע מה יגזור עליו המלך כשיאכזב אותו?

בלית ברירה החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ, לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום עבור פענוח הענין הזה, וגם לשלושים תפוחים". התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את העולם מתוך הנאה כלשהי... שב הביתה, הביא לאמו אתה תפוחים וספר לה כי לדעתו ה'עסק' אבוד, ואף חייו עומדים על כף המאזנים, אך לפחות תפוחים ישנם...

עוד באותו ערב החליט לאכול את התפוח הראשון, וכשסיים קרא: "אמא, אחד גמרת...". הוא לא הבחין באלמוני שהשתופף מאחורי חלון הבית וניסה לקלוט כל הגה היוצא מפיו. היה זה אחד משודדי הכספת, שנשלח במיוחד כדי לבלוש האם מגיד העתידות מצליח לגלות אותם. כששמע האיש את ההכרזה הנרגשת: "אחד גמרת", הבין שאחד מן השודדים ידוע כבר.

"מי הוא אם לא אני?", מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד, וחיש נמלט מן המקום וסיפר בבהלה לראש השודדים שבאזניו שמע את מגיד העתידות מצהיר, שיש לו כבר קצה חוט.

"נמשיך מחזר לבדוק את העניין", ראש השודדים התייחס לכך ברצינות גמורה, וכבר למחרת שלח שליח נוסף כדי להמשיך בבילוש.

הערב ירד, ומיודעתו היהודי מסיים לאכול את התפוח השנים ומכריז: "שנים כבר יש". לבוש השחורים שמתחת לחלון החל לרעוד בכל גופו. "גם אני כבר נתפסתי...". הרבה בבעתה, ורץ לראש השודדים כדי לבשר לו על כך.

ביום השלישי החליט ראש השודדים לוודא את העניין בעצמו. הוא עמד והאזין מתחת לחלון, והכרזת היהודי לא אחרה לבוא: "שלושה כבר גמרנו". בהברקת פתע מהר לנקוש על דלת הבית. "נתן לך את כל הסחורה הגנובה", נשבע בהן צדקו, "רק אל תגלה מי אנחנו...". היהודי הסכים, כמובן, וכך ביום הנקוב הצליח להשיב למלך המאושר את כל הממון כולו.

המלך התפעל מאד מן ההצלחה. בהזדמנות הקרובה בה ישב עם חבריו, התפאר בפניהם באיש המיוחד שמתגורר בממלכתו.

"קרא לו לכאן וננסה אותו", אמרו החברים, ומגיד העתידות התבקש לבוא במהירות לארמון.

אי אי! אתם שומעים רבותי? החזון איש שומע מיהודי 'לך תגיד תהילים' וחושב לעצמו - זה דבר טוב, למה לא? וגם אם ברור לו לחזון איש שאם היהודי המוכיח היה יודע מי הוא לא היה אומר לו מילה - לא איכפת לו. אם יהודי אומר תוכחה, עליו להאזין לדברי המוסר, לשמוע ולהקשיב [כי כך רצונו של מקום שייאמרו לו עתה המילים הללו]

כח השמיעה!

(יחי ראובן)

יום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה (כ, ח)

הכתוב אומר שאומות העולם עתידים לעבוד את ישראל, שנאמר (ישעיה סא, ה): "ועמדו זרים ורעו צאנם", וכן (שם מט, כג) "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך".

לעומת זאת, נאמר (דברים יא, יג-יד) "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם בעת... ואספת דגנך ותירשך ויצהרך".

כתובים אלה לכאורה סותרים זה את זה - אם ישראל ישרתו את עצמם או שאומות העולם יעשו זאת?

מתרצת הגמרא (ברכות לה ע"ב): כאן בעושים רצונו של מקום, וכאן כשאין עושים רצונו של מקום. כאשר ישראל יעשו רצון ה', הם יזכו ל"ועמדו זרים ורעו צאנם", אך כשלא יעשו כן, הם עצמם יאלצו לעבוד.

ומקשים התוספות, וכי יתכן לומר שבמקרה של "ואספת דגנך", אין ישראל עושים רצונו של מקום? הלא הכתוב מדגיש: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי". ומכאן נראה, שלכאורה, ישראל מצויים במצב טוב מאד!

אלא, שאכן ישראל עושים רצונו של מקום, אולם מאחר שאין הם מקימים זאת בצורה המושלמת ביותר - אין הם זוכים לשרות אומות העולם.

רמז נאה לכך, על דרך הבאור לעיל, דרש "לקוטי צבי הכהן" על הפסוק שלפנינו:

"זכור את יום השבת לקדשו" - אדם שהוא שומר שבת, אך אינו עושה כן בצורה מושלמת, סופו "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך". הוא עצמו יעשה את כל מלאכתו.

לעומת זאת מי שחי ברמה גבוהה יותר של "יום השביעי שבת לה' אלקיך", ומגיע למצת של עבודת ה' מושלמת יותר, הרי שהוא זוכה לשכר של "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך", אלא אומות העולם יעבדו עבורו וימלאו את כל צרכיו.

מפליא להווכח ולראות כי כאשר הקב"ה רוצה לתת ליהודי את פרנסתו הוא מזמין לו אותה שלא כדרך הטבע, וגורם לאומות העולם לעשות עבורו כל מה שביכולתם, אפילו במצב שעל פי כל גדרי ההגיון הם אינם צריכים לעשות זאת.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר כי בפרס התגורר יהודי כפרי, שהיה עובד לפרנסתו בשדה. קשה היתה המלאכה, מעלות השחר עד שקיעת החמה הוא נאלץ לחרוש ולזרוע. ולמרות זאת מעולם לא ראה ברכה בעמלו, ורק בקושי רב הצליח להביא טרף לבני ביתו.

מדי יום ביומו היה אותו יהודי נושא את עיניו לשמים ומתחנן: "רבונו של עולם, אנא ממך, זמן לי את פרנסתי ברוח מתחת ירך הגדולה", ומעולם לא חדל מלקוות לישועת ה'.

ויהי היום, והנה תוך כדי עבודת החרישה המיגעית הוא מבחין בפרש הרוכב לכוונו. כשהגיע הרוכב הוא נגש והודיע לו כי אמו המתגוררת בטהרן, עיר הבריה, נפטרה.

'שבעה' ישב האיש בביתו, משום שהמרחק ממקום מגוריו לטהרן היה גדול, אולם לקראת ה'שלושים' התאמץ לנסוע לבית אמו, והביא פירות מן השדה שלו, על מנת לזכות אנשים בברכות לעילוי נשמתה.

לסעודה שערך הגיע גם החכם שאמר דברי תורה וסיפר סיפורים שונים. לאחר שהסתיים הארוע, פנה להתארגן ולשוב לביתו.

המולה קדמה את פניו ברחובה של עיר, וכשבר רמה טעמה, נודע לו שהמלך אמרו לעברו במקום זה בעוד זמן קצר.

האיש, אשר מעודו לא ראה את המלך פנים מול פנים, התרגש ביותר. ואכן, לא חלף זמן רב וכרכרת המלך פלסה לה דרך בין ההמונים. עמד האיש וברך בכונה רבה: "ברוך... שחלק מכבודו לבשר ודם", והמלך שהבחין בכך, עצר את מרכבתו וסמנו לו לגשת אליו.

"מי אתה?" שאל המלך.

"יהודי מכפר פלוני", השיב האיש ביראת כבוד.

"אתה יהודי?... ובכן אחוד לך חידה, ואם תדע את התשובה אשלם לך עשרה זהובים".

עשרה זהובים? - האיש בלע את רוצו בתדהמה. סכום זה היה מרויח במשך שלושים שנה! הוא כרה את אזנו, והמלך שאל: "האם יודע אתה כיצד קראו לאמו של אברהם אבינו?".

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשוי כאן עד בואך?"

היהודי הרהר לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הציפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקוראים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחיפות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.
"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו.
"מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?", התעקש המלך להבין.
"לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה הייתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא הייתה כל טענה בפי המלך כלפיו.
הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.
(ומתוק האור)

כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיירה, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצוה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיהו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר. (הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסיים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".
הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרח בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בניסיונות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובישפוט קצר גזרו דינו למות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמובן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא הייתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי מישהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי "עורך דין" יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מות. העונש נועד למחרת בשעה שתיים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנתרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשוי כאן עד בואך?"

היהודי הרהר לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הציפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקוראים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחיפות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.
"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו.
"מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?", התעקש המלך להבין.
"לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה הייתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא הייתה כל טענה בפי המלך כלפיו.
הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.
(ומתוק האור)

כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיירה, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצוה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיהו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר. (הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסיים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".
הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרח בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בניסיונות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובישפוט קצר גזרו דינו למות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמובן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא הייתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי מישהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי "עורך דין" יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מות. העונש נועד למחרת בשעה שתיים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנתרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים

"אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" הקב"ה הגביה אותנו - ואשא אתכם! גבוה מאד - ואביא אתכם אלי! "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ אלה הדברים אשר תדבר לבני ישראל" אלו הדיבורים, לא פחות ולא יותר - תאמר לבני ישראל כהקדמה למתן תורה.

מה הכוונה "אם תשמעו בקולי"?

שואל רבי שלום - "בקולי", איזה קול?

שמעתי בשם הרבי מקוצק, שהמשיל על כך את משלו:

אדם הלך עם בנו ביער עבות, והבן הצעיר כמובן, פנה מפעם לפעם לצדדים לקפוץ ולשחק בין העצים. אמר לו אבא: הזהר מאד לא להתרחק ממני, כי במקום זה ביער אפשר בקלות לטעות ללא אפשרות למצוא את הדרך - ואז אתה אבוד. ביקש הילד: אבא, אבל אני מעוניין לטייל מעט.

"יש לי עצה בשבילך ובשבילי", אמר לו אביו: "כל דקה או שניים אקרא לך בקולי, ואז, כל עוד שאתה שומע את קולי זו הוכחה שלא התרחקת, אך ברגע שקולי לא ישמע באוזןך, תדע שאתה מתרחק בין העצים והולך לאיבוד".

קורה לפעמים, שאדם מישראל הולך לו ברחוב, ולפתע עולה במוחו רעיון נפלא ביראת שמים, ליבו מתרגש, או שהוא סתם מתחיל לשאול את עצמו - האם התפללתי בכוונה היום? ברכתי כראוי? למדתי די הצורך? ואינו יודע מדוע ומהיכן נכנסו למוחו מחשבות אלו? והסיבה האמיתית היא - קולו של הקב"ה... "אם שמוע תשמעו בקולי" כביכול הקול של הקב"ה הוא הדופק בליבו - "שובו בנים שובים" "שובו אלי ואשובה אליכם". כאשר שומעים את הקול הזה יודעים ש"עדיין לא התרחקנו הרבה"... כמה עמקות טמונה בדברים אלו! של הקוצקער.

ואז זוכים ל"הייתם לי סגולה מכל העמים" אם תשמעו לקול שלי, תשמרו את המצוות אזי, והייתם לי סגולה. פלאי פלאים

"הייתם לי סגולה"

אני מוכרח לספר לכם סיפור. ואקדים, שהעובדה אמיתית ושמעתיה מפי אדם גדול מאד, אינני חושב שהכרת אותו, אתם הצעירים, וגם המבוגרים, רובם לא הכירוהו, הוא התגורר בבתי ברוידא. עובדא נוראה וגם נפלאה.

כבחור הוא היה תושב עיירת סטוצ'ין, בימי מלחמת העולם הראשונה. הרוסיים גייסו אותו לצבא במלחמתם נגד הגרמנים. הם שלחו אותו יחד עם קבוצת בחורים לחזית לא הרחק מהעיירה.

אתה לא תלך!". נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך ירצייט גם אתה תתנהג כך..."

כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עליו, חשבתי: "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתין עד שיהיו עשה אנשים, שיאמרו קדיש על אביו".

ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו"...

"שחרית!?" שאלתי.

"כן! שחרית!" השיב. חשבתי שאני מתפקע.

קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך, יש לי ירצייט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אאחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו". התיישבתי על מקומי.

כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וב"יישר כח!" וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבויגן - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם תתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה.

כאשר התקרבתי, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים! ברח!" - היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי".

"אז אני אומר לרב" - סיים את סיפורו "הפסד מצוה כנגד שכרה": "אחרתי חצי שעה, הפסדתי - 'הפסד מצוה' - ומה קבלתי בשכרה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

הקב"ה יעזרנו להיות עם סגולה לה', ונקיים את המצוות ברוחה, בבריאות ובחיים ונזכה כולנו לחיים ולשלום, לתשובה שלימה, לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן, חזק וברוך

(להגיד)

"צופים אמרו"

"והיו נכנים לשלשת ימים" (שמות יט, טו), לסוף ג' ימים, הוא יום רביעי, שהוסיף משה יום אחד מדעתו (רש"י, משבת פו ע"א). ויש להבין, הלא יכולת חכמים לגזור גזרות, מכח התורה שנתנה להם רשות לעשות כן: "ושמרתם את משמרת" (ויקרא יח, ל), עשו משמרת למשמרתי (יבמות כא ע"א). וכאן, גזר משה רבינו עוד לפני מתן תורה, ומכח מה גזר.

את התשובה כמו את התשובות כולן - מצאתי בגמרא.

כידוע, אמרו (ערובין יג ע"ב) שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. מפני מה לא קבעו הלכה כמותו, מפני שלא ירדו חבריו לסוף דעתו. ומצד שני, אמרו (ערובין מז ע"א) שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו. ולשתי ההלכות טעם אחד, ונסבירו במשל.

נניח, שיש אדם שראיתו מופלאה. ממש כמיקרוסקופ. בקשו חבריו לשתות כוס מים, ועצר בעדם: "חלילה! אני רואה את החידקים משיטים במים! שרץ המים הם. על כל חידק מאה חמישים ותשע מלקות (פסחים כד ע"א, מכות טז ע"ב)!"

אין הלכה כמותו. כי התורה ניתנה לעין האדם, ולא למיקרוסקופ! אפשר לשתות בלי חשש.

אבל אם יאמר לחבריו: "אל תשתו, כי אני רואה במים נגיפי מות" -

ודאי ישמעו לו וימנעו מלשתות. לא יאמרו: אין אנו רואים, ולא צריך לחשוש!

ולענינו: רבי מאיר העמיק חקר עד שלא עמדו חבריו על סוף דעתו. אמרו לו: התורה ניתנה להבנתנו, ואם אינה משגת עומק דעתך נפסוק כהבנתנו. [מעין מה שאמרו (יבמות יד ע"א) שבית שמאי היו מחודדים יותר, והלכה כבית הלל שהיו הרוב.] אבל בגזרותיו, מה לנו אם איננו עומדים על סוף

- עינינו נוראים, ללא אפשרות מינימלית להרדם. אך גם ללא הצינוק, לא עלה בדעתו לישון, שעות בודדות לפני הוצאתו להורג.

באמצע הלילה, הוא עמד משתומם, כי נראה לו, בהקיץ או בנמנום, היהודי מהסיפור הקודם - אותו חייל שהביאו לקבר ישראל לפני כחודשיים. האיש שאל אותו ואמר: למה אתה נפחד כל כך? אל תפחד, אל תחשוש, כי בזכות שטרחת והבאת אותי לקבר ישראל - תינצל. ואפילו אם תעמוד בשערי מוות, לא ירהגוך". הוא נעלם. "האם זה דמיון או לא" לא היה לו זמן רב וכח לחשוב. כך ראה ושמע, ודיו בכך.

לקראת השעה שתיים עשרה הוציאו אותו, סחבו אותו מהצינוק. סגרו את עיניו, הובילוהו כבדת דרך, לעבר שדה פתוח סמוך לסטוצ'ין.

העמידוהו ליד קיר, מול כיתת חיילים.

כאשר מחוגי השעון הצביעו על שתיים עשרה בדיוק, הקציין צעק: "אחד". שתק שניה וצרח: "שתיים!". עוד לא הספיק להכריז: "שלוש", ומרחוק הגיח ובא חייל דוהר על סוס בצעקות רמות כשהוא מנופף במטפחת שבידו: שיעמדו - שימתינו!!

המתינו לבואו חצי דקה וכאשר התקרב נפניו בידו בפיסת נייר, באמרו: "לפני שעה קלה כאשר קברנו את החייל, מצאנו בכיסו מכתב פרידה מבני משפחתו, בו כותב שמאבד את נפשו לדעת. הנה נייר".

כמובן שהסירו את המטפחת מעל פניו, והניחוהו לנפשו.

ובאופן, אי שם מול כיתת יורים בפאתי סטוצ'ין, כאילו התחלף קול הירי הרצחני בקול העם היהודי, קולם הנצחי של בחורי ישראל שומרי מצוות במסירות נפש. הנה לכם (מסיים ר' שלום את סיפורו) "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ". שומר ישראל שמור שארית ישראל האומרים שמע ישראל.

הניצול ה"עשירי"

אספר לכם עוד מעשה על "והייתם לי סגולה מכל העמים". (בחיות), הזמן שלי הסתיים, אבל 'מעשה' הרי לא נכנס בחשבון של הזמן... נאחר מעט, לא נורא.

מעשה ששמעתי בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה ב"זכרון משה".

בליל שבת לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, גיוואלד, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה". ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלא חפניים שכר מצוה, עוד בעולם הזה.

לאחר הדרשה בא לקראתי ושאל: "אולי רוסיה?" כלומר האם אני רוסיה?

"לא, אינני רוסיה נולדתי במאה שערים".

"אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה", אמר.

כריתי אוזן לדבריו:

כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרינסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרויחו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה.

בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה.

אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי" הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי ירצייט של אבא, יום הזכרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי.

נכנסתי אחריי לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים:

ארבעה אנשים היו שם.

"עשירי!?" שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! (למה רימתני)" הכרזתי.

דעתו. אם יודעים אנו שרואה הוא יותר וצופה למרחוק וחווה סכנה, ודאי נחשוש לדבריו ונציית לאזהרתו!

זהו שדרשו (פסחים פז ע"א) "אני חומה" (שיר השירים ח, י) זו תורה, ותלמידי חכמים "כמגדלות" שמהם מגוננים על החומה, וכמו שנאמר לנביא: "צפה נתתיך לבית ישראל" (יחזקאל ג, יז).

ונזכיר את הסיפור הידוע -

בחודש תמוז תרס"ה הגיע מברק לבית הראשון לציון הגאון רבי יעקב מאיר אלישר זצ"ל. הרב רבינוביץ, רב העיר נובומינסק שבפולין מבקש עזרת אנשי ירושלים. שני יהודים מנובומינסק העידו שראו חמישה גויים מבצעים מעשה רצח. לאור עדותם, נגזר עליהם גזר דין מות. הרוחות סוערות בעיר, משום שהגויים המוסתים בטוחים שזו עלילת שקר, ואם הרוצחים יומתו יפרעו פרעות ביהודי העיר, ומי יודע אם לא יתפשטו לכל המדינה. שני העדים עלו לירושלים. הרב מנובומינסק מבקש אפוא שהחכם באשי ישכנע את העדים לחזור בהם מעדותם, ויציל בכך את הקהילה. למברק מצורף אישור, ששולם עבור מברק תשובה בן מאה ושלוש עשרה מילים.

הראשון לציון שלח לאתר את שני העדים, וכינס את עסקני העדה. העדים אישרו את נכונות הסיפור. במו עיניהם ראו את הרצח והעידו בבית המשפט. בכך העירו עליהם את זעם הגויים, ונאלצו לברוח לארץ ישראל. הם יודעים שהרוחות תוססות והזעם מתלהט. העסקנים חיוו דעתם שיש כאן חשש לפיקוח נפש, וראוי להענות לבקשת הרב.

קם הראשון לציון ואמר: "לדעתי, המכתב מזויף!"

דבריו התקבלו באלם והלם. המשיך והסביר: "יתכן והרב רבינוביץ אינו יודע כלל מהמברק, או שנאלץ לחתום עליו. מכל מקום, נראה לי שהמברק נשלח על ידי משפחות הרוצחים המבקשים להציל את קרוביהם. כל העת טענו שזו עלילה יהודית, ואם אכן יודו בכך ינתן אות לפרעות!"

הגישה הפתיעה, והראשון לציון שלח את משרתו האישי, הקאוואס, אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, רב העדה האשכנזית בירושלים שהיה זקן מופלג. מחמת זקנותו ותשישותו כבר ישן, אך עוררוהו והציגו בפניו את המברק. אך שמע, והגיב: "לדעתי המברק מזויף. יש להשיב שעל פי החוק אין החכם באשי מוסמך להתערב בענינים שמחוץ למדינתו". ואכן, כך ענו. כעבור שבועות אחדים הגיעו העיתונים העבריים מפולין, ומצאו שם את הידיעה הבאה: "הודות לפקחותם של רבני ירושלים נכשלו שונאינו בנסיונם ללכדנו ברשתם על ידי מברק מזויף שנשלח כביכול על ידי הרב דנובומינסק, שהפציר שהעדים יודו בהעדת שקר. אילו היו משתכנעים מהמברק, אין קץ לסבל שהיינו סובלים כאן!"

כי זאת עלינו לדעת: החכמים רואים יותר מאתנו. רואים - ורועים! ולנו, אין אלא לציית לדברים, "וכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל" (שמות רבה ג, ח)!

(והגדת)

אם אין כלה, אין חתן

שנינו (מכות כג ע"ב), שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמשה לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה מצוות עשה כנגד איבריו של אדם. שנאמר (דברים לג, ד): "תורה צוה לנו משה מורשה", "תורה" בגימטריא שש מאות ואחת עשרה, "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום.

מדוע כל מתן תורה, המעמד הנשגב שלא היה ולא יהיה כמוהו, "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי" (דברים ד, לג), הכל היה להשמיעם שתי דברות אלו. מדוע -

"משל למלך שנכנס למדינה. אמרו לו עבדיו: גזור עלינו גזרות. אמר להם: לאו -

כשתקבלו מלכותי, אגזור עליכם גזרות. שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזרותי היאך אתם מקיימים!" (מכילתא, הובאה ברמב"ן שמות כ, ב).

מה נאמר כאן? אומר לכם -

בשעתו למדו בישיבה מאות בחורים, וכמה למדו בשאר הישיבות! כל אחד מהם ייחל והשתוקק, נשא תפילה: "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש. שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ד), אבל איזה סיכוי היה לו? כמה מהם יהיו ראשי ישיבות, מגידי שיעור ומשגיחים? כמה יהיו דיינים ורבנים? ומה עם כל השאר. לא היו באותם ימים כוללי אברכים. המאושרים זכו בנדוניה הגונה ולכמה שנות 'קעסט', אכילת מזונות על שולחן החותן. ומה הלאה?!

באחד הימים עלה יהודי כפרי לישיבה, מגושם הליכות ומחוספס דיבור. ביקש לשוחח עם ראש הישיבה. מחפש הוא חתן מושלם, 'אתרוג מהודר', בלשונו. ברוך השם, רכוש רב לו. אחוזה רחבת ידיים, עם רפת בקר ודיר עיזים. חלקת ירק ועצי פרי, לא חסר דבר. הוא יבנה לחתן אגף בביתו, ירהט ברוחב יד, יקנה ספרים לפי הרשימה. ומבטיח מזונות בלא הגבלת זמן, עד שהחתן יעלה על כס רבנות נכבדה. אבל אינו קונה 'חתול בשק'. רצונו לראות ולהתרשם, ואחר כך יביא 'מבינים' שיבחנו בלימוד. ומובן, שעליו להיות נעים הליכות ובעל מידות טובות -

ראש הישיבה העביר לנגד עיניו את תלמידיו המובחרים. מי מהם יזכה בהצעה מושלמת זו. אוכל לשבע ובית מלא ספרים, מה עוד צריך!

שלח לקרוא לבחיר הישיבה, שבחו והיללו בלי סוף. הלה הגיע, ואכן "חכו ממתקים וכלו מחמדים", לחצו ידיים והתפתחה שיחה לבבית. שבה את לב הכפרי מהרגע הראשון: "כזה אני צריך! ואם הרב כה ממליץ, נאמנת עלי עדותו. מותר אני על הבחינה. אפשר לקבוע תאריך, מתי הוא מגיע?" ראש הישיבה נחלץ להרגיע, זה לא הולך כך. חכה, נקבע פגישה, נשמע רשמים" -

"מה פגישה, בשביל מה. הכל מוכן, רק את רשימת הספרים" -

הלהיטות עוררה חשד. מי יודע מה כלול כאן, בעסקת החבילה. ידועים דברי הגאון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל ("יערות דבש" ח"א דרוש ה) שאמר, שבעבר היה כל אחד להוט להשיא את בתו לבן תורה. ידע ש"המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארי" (פסחים מט ע"ב), ושכל הנביאים לא התנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ומהנהו מנכסיו (ברכות לד ע"ב). הגיעו זמנים בהם ירד כבוד התורה והתמעט כבוד לומדיה, והעשירים בקשו חתנים שיעסקו במסחר. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נולדו להם בנות כעורות ובעלות מום, ובעל כרחם השיאון לבני תורה, שנאלצו לקחתן תמורת הבטחת מזונותיהם ושקידתם על התורה. כעת, גם אותן בנות אינם משיאים לבני תורה. משחזים הם נערים מנוערים בהון עתק, ובלבד שלא ינשאו לתלמידי חכמים. והקדוש ברוך הוא מקונן, כביכול: "לשוא הכיתי את בניכם" (ירמיה ב, ל)!

מי יודע, הרהר ראש הישיבה, מה טיב ה'סחורה' המוצעת בכזו נדיבות - אולי יש לה רגל מעץ ועין מזכוכית, לב אבן וראש קש. אולי כפופה קומתה והלבינו שערותיה. הוא המציע, האחריות עליו: "בראש ובראשונה, בת כמה היא?"

"מה? לא! אין לי בת..."

"מה?! לא!!! תסביר, בבקשה!"

"אה, פשוט מאד, הרב מבין, ה' ברכני בעשירות. כל מה שיש לשכני, יש לי ויותר. יש להם פרות, שלי רבות יותר ומפוטמות יותר. עדרי אווזים שלי גדולים יותר ושוקלים יותר. יבולי רב יותר ודשן יותר, וביתי רחב ומפואר יותר. ולפתע מגיע שכני, ומתהדר בחתן שהביא לביתו, בן תורה חריף ובקי, שקדן ונעים הליכות. והכל סחים בו ובאשרו, מתקנאים בו ומתברכים בלבבם להיות כמותו. אמרתי: חוצפה שכזו, לא יקום ולא יהיה. אני נוסע העירה ומביא חתן לתפארת, שישים אותו בצל, יאפיל עליו כליל, יעלה כמה שיעלה!"

כשהשתנק הכפרי מרוב התרגשות, מיהר ראש הישיבה להשחיל שאלה: "הכל טוב ויפה, אבל מה הוא יעשה אצלך?"

הכפרי משך בכתפיו: "אני יודע? יש מקום לרוב! מסתובבות שם פרות, מסתובבים אווזים, יסתובב גם חתן..."

נשמע מופקע, נכון?! אין חתן, באין כלה. העיקר, חסר מן הספר -

כך גם בענין התורה והמצוות.

קודם כל וראשית הכל, "קבלו מלכותי", שהקב"ה יהיה במרכז, שנשווהו לנגדנו תמיד. ואז, נשאל במה לעבדו וכיצד נשביע רצונו. אבל אם הכל נעשה, עד ל"בית מלא ספרים", וכלה אין, אין כאן כלום!

(והגדת)

אשר הוצאתיך מארץ מצרים

בע"ה, בשבוע הבא, נתחיל לקרוא פרשת משפטים. פרשת משפטים, זה המשכה של פרשת תרומה ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם - 1 מוסיף על עניין ראשון. ממשיכים את המעמד הקודם.

סימונו של מעמד הר סיני, מופיע בסוף פרשת משפטים, שנאמר (כד, ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.... בפרשה שלנו, כתוב רק נעשה, בלי ונשמע.

הפרשה פותחת בגנב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם...

שואלים כל המפרשים - למה התורה פותחת דווקא בגנב... אין לך משהו יותר טוב?

אחד שגנב ואין לו ממה לשלם, מוכרים אותו בגנבתו ???
חסר מצוות?? תפתח ב- אם כסף תלווה את עמי... תפתח (שמות כג, ה)
כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו... חסר מצוות... ישר גנב !!?
יש על זה הרבה תשובות... התשובה הפשוטה היא - כי פרשת משפטים
בנויה על בסיס עשרת הדיברות.
הדיברה הראשונה (כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים
מבית עבדים... וזה הולך ונמכר והולך לעבד, על המעשה שעשה.
אומרת התורה - מה קורה, אם אחרי שש שנים, הוא עובד ולא רוצה
לצאת "תשמע תענוג פה, אוכל בזמן, מזוג מתי שאני רוצה -
מדליק\מכבה, לא משלם ארנונה, הכל בסדר גמור" ... למה ללכת
הביתה?!

מה עושים איתו?

מביאים אותו לבית הדין, לוקחים את האזן שלו, לוקחים אותו ליד הדלת
ורוצעים את אזנו הימנית, ועובד אותו עד היובל והולך הביתה.
שואלת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את
המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה
און ששמעה קולי על הר סיני, בשעה שאמרתי {ויקרא כה, נה} "כי לי בני
ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה'
אלקיכם" והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ור"ש ב"ר היה דורש את
המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית, אמר
הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף
ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר
הוצאתי אותם מארץ מצרים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו
ירצע בפניהם

אומרת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - ר' יוחנן בן זכאי היה דורש
מקרא זה כמין חומר.

אומר רש"י: חומר. צרור המרגליות וצרור הבושם תלוי בצוואר לתכשיט.
אומר ר' יוחנן בן זכאי - רבותי, אני רוצה להגיד לכם, הוורט הזה שאני
אומר לכם... זה כמו שרשרת פנינים, זה כמו שרשרת של יהלומים!
רבותי, שואל הסבא מקלם שאלה עצומה - איפה שמעת שבן אדם נותן
תשבחות על עצמו?? לא מצאנו דבר כזה!

אומר ר' יוחנן בן זכאי, מה שאני אומר לכם עכשיו, זה תכשיט!
ממתי תנאים נותנים קומפלימנטים על הוורט שלהם?! שאלתו של הסבא
מקלם

בדיברה הראשונה של הקב"ה - אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ
מצרים מבית עבדים - מה זה הדיברה הזאת? מבאר הרמב"ן שהדיברה
הזאת, חלוקה לשניים:

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים - שלב אחד
מבית עבדים - שלב שני.

פירוש הדבר - הקב"ה אמר אני הולך לתת במצרים עשר מכות, כדי
שתדעו, שאני בראתי את העולם ואני מקיים את העולם בכל רגע ורגע
ואני אחראי על כל דבר ודבר בבריאה.

אף אחד לא היה כאן בשעת בריאת העולם... האדם הראשון נברא מצא
הכל מושלם... הוא נולד ביום השישי בשעה השביעית של היום, היו
שמים וארץ, דגים וחיות... הכל היה מוכן...
אמר הקב"ה - כדי שתדעו שאני בראתי את העולם, אני הולך להביא על
מצרים עשר מכות...

שכותב המהר"ל {גבורות ה', פרק נז} - עשר מכות מצרים, כנגד עשרה
מאמרות שאיתם ברא הקב"ה את העולם... אבל הפוך... בראשית ברא -
כנגד מכת בכורות... יהי אור - כנגד חושך...

קח את עשרת המאמרות, כפי שמופיעים בגמרא {מסכת ראש השנה}...
תהפוך את המכות - מול בראשית מופיע בכורות... חושך - יהי אור...
תעשה הפוך עד שאתה מגיע למכה האחרונה מכת דם.

כותב המהר"ל - הראה הקב"ה יהי אור, כנגד זה נתתי חושך... בראשית
ברא... הרגתי לכם את הבכורות...

כל מכה ומכה, כנגד מה שהקב"ה אמר בעולם... ביאור נפלא של
המהר"ל.

אמר הקב"ה - אחרי יציאת מצרים... עכשיו אתם יודעים שבראתי את
העולם ואני שליט ברוח, בגשם, בשמש, ובכל הבריאה, אני שולט בכל
הבריאה, שולט על הכל דבר בכל רגע ורגע! אם אני שולט, אז אני
בראתי!

אם ככה - בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ - הוכח במכת
בכורות... יהי אור, הוכח במכת חושך... אנכי ה' אלוהיך - לא כתוב אשר
בראתי שמים וארץ... מה כתוב ???

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך מארץ מצרים =
ל-בראתי שמים וארץ... כי ביציאת מצרים הוכחתי לכם שבראתי את

העולם!

יש עוד שלב - מבית עבדים:

מה זה מבית עבדים?

הוצאתי אתכם מארץ לא רק ממצרים עם עשר מכות, הייתם עבדים
לפרעה ועכשיו אתם עבדים שלי.

אומר הרמב"ן - מבאר אותו ר' חיים פרידלנדר, בספר השיחות שלו

{שפתי חיים מועדים - פסח}:

אומר הרמב"ן יסוד נפלא ביותר - ישנם הרבה מצוות שקשורות לענין
יציאת מצרים...

הישיבה בסוכה - זכר ליציאת מצרים... הנחת תפילין - זכר ליציאת
מצרים... קידוש - זכר ליציאת מצרים, אבל שונים הדברים האלה אחד
מהשני.

אומר הרמב"ן - הנחת תפילין, למי שאומר את ה' יהי רצון לפני שאנו
מניחים תפילין... מה אנו אומרים?

שהקב"ה יחיד בעולמו שיש לו כוח בעליונים ובתחתונים לעשות בהם
כרצונו... אז הנחת תפילין זה כנגד זה, שהקב"ה ברא את העולם.

מצוות שבת שנאמר - זכר ליציאת מצרים, שם זה לא בגלל שלקב"ה יש
כוח בעליונים ובתחתונים, למה?

מסבירה התורה בפרשת ואתחנן {ה, יד} ויום השביעי שבת לה' אלקיך
לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל
בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמוך {טז} וזכרת כי
עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה וזרוע נטויה על
כך צורך ה' אלקיך לעשות את יום השבת - אז למה אתה שומר את
השבת?

כי היית עבד במצרים!

אז יש חלוקה בענין של מצרים - חלק אחד כדי לדעת שהקב"ה קדמון
וברא את העולם... והחלק השני שנדע, שהוציא אותנו ממצרים מבית
עבדים.

אם ככה רבותי, נוכל להבין בס"ד את דברי ר' יוחנן בן זכאי:

אומר ר' יוחנן בן זכאי... מה שאני אומר לכם עכשיו זה כמו בושם, כמו
תכשיט... ממתי אדם נותן קומפלימנטים לעצמו?

הוא לא נותן קומפלימנטים לעצמו... ר' יוחנן בן זכאי מסביר לך, מה
פירוש הדבר "להיות עבד".

יש בסלנג היום - הוא 'פודל שלו'... 'עבד שלו', זה כינוי של גנאי.

ר' יוחנן בן זכאי אומר לנו - אני רוצה להגיד לך וורט שהוא כמין חומר...
הוא תכשיט, הוא לא מילת גנאי.

להיות עבד של הקב"ה, זה התכשיט הכי יפה שיש בעולם!!!

ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו... משה רבינו, התכשיט
הכי יפה הוא קרא לו עבד - וימת שם משה עבד ה'.

עבד אצל בשר ודם, זה ביזיון, אך עבד של הקב"ה, זה התכשיט היפה
ביותר!

ר' יוחנן אמר - אני רוצה לתת לך מתנה... אני אומר לך דרשה שהיא כמין
תכשיט, שתדע שלהיות עבד של הקב"ה, זה הקישוט הכי יפה - זה
תכשיט!

בא האלשיך הקדוש, עם ביאור נפלא, ובזה בע"ה נסיים:

{משלי א, ט} כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך... אומר שלמה
המלך, המצוות שאתה מקיים, הם כמו כתר על הראש... כי לויית חן הם
לראשך... וכמו תכשיט על צווארך וענקים לגרגרתיך.

הוא האלשיך הקדוש משל נפלא, נתרגם אותו לשפה שלנו:

מעשה בשר אחד, שחטא למלך ונכנס לכלא... שם בכלא, זה לא כמו
במדינה שלנו - כל אסיר שנכנס לכלא, שמים לו אזיקים בידיים

וברגליים... הבעיה שלכל אזיק, שמו גם משקולת של 20 ק"ג.
כשהגיע אותו שר לכלא נתנו לו מספר...

אמר להם "מה פתאום מספר, אני שר?!"

אמרו לו "כאן אין שרים, כאן כולם אסירים... זה המספר שלך"

מגיע הסוהר... תביא את הידיים... קושר לו אזיק אחד ושתיים, מחבר את
המשקולות לידיים ולרגליים... "עכשיו תסתובב בחדר כמה שאתה
רוצה"

מי יכל להסתובב ככה? בקושי אפשר לזוז...

בא השר הזה "רבותי... כלא - כלא, אבל תורידו לי את המשקולות, איך
אפשר לחיות ככה?!"

בקיצור אומר אותו שר "חבר'ה, תנו לנציב שירות בתי הסוהר כמה
דולרים שיעזור לי... לא ביקשתי שירידו את הכל... בקשתי פשוט שיקלו

עליי... במקום המשקולות שימו כדור מספוג, במצלמות יראו שיש כדור
אבל תעשו מפלסטיק... ביקשתי רק הקלה!

אומר האלשיך הקדוש, בואו וניקח תמונה לצד השני:

כלה, ב"ה התארכה למשפחה של מיליונרים... איך היא באה למשפחה, אומרים לה "כלתנו היקרה, לך תכני לך תכשיטים"

"עד איזה סכום, 500,1000,2000?"

אמרה לה חמתה - גברת, תצאי מהחלום... אנחנו מיליונרים... קחי את הכרטיס זהב ותחילי לגעה... שנאמר ויעבר ה' על פניו ☺ יוצאת הכלה המאושרת לקניות, לקחה את הכרטיס זהב, והגיע לחנות התכשיטים...

שואלת אותה המוכרת - איך אפשר לעזור...אולי גילים, צמיד? אמרה לה אותה כלה - אל תדאגי מוכרת יקרה, עד 1,000,000\$ הכרטיס לא מצפצף...

אם ככה לעבודה -הלומים, צמידים, זהב, כסף, סטים - בקיצור גיהצה את הכרטיס \$ 80,000... אפילו לא צלצלו לחברת האשראי.

לארוז לך?

כמובת אומרת הכלה...

אומרת לה המוכרת - את יודעת מה זה ללכת עם קילו וחצי זהב על הגרון?

אמרה לה הכלה- זה לא נורא...

כן, אומרת המוכרת... אבל עם השנים זה הורס את הצוואר... בע"ה תהיי במצבים מסויימים... את יודעת, יהיה לך כבד...

אומרת לה הכלה - גברתי, תכשיטים זה אף פעם לא כבד! אז מה כבד?

אסירים - אתה שם להם אזיקים על הרגלים - זה כבד!

אומר לנו שלמה המלך כי לית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך - מצוות זה תכשיטים... מצוות זה לא עבודות!!! אומר ר' יוחנן בן זכאי - אני רוצה להגיד לכם את הפירוש הזה כמין חומר... כמו תכשיט!!!

שתבינו, שהמצוות שיש לנו, זה הדבר הכי יפה שיש בעולם!!!

אנחנו חיים בדור שהכל סינטיטי, הכל צ'יק צ'אק... הכל חד פעמי...

אומרים חז"ל - דורות ראשונים, היו מביאים דרך הבית, כדי להתחייב במעשרות... כך אומרת הגמרא במסכת ברכות... מכניסים דרך הבית, את כל התבואה מהשדה, כדי להתחייב במעשר!

דורות אחרונים, אומרת הגמרא, מביאים את הכל דרך גג וקרקפו - מסביב... כדי להיפטר מהמעשר!

אדוני, אתה אוכל סנדוויץ'?

"כתוב על זה מזונות" ... אהה ברוך ה' מזונות!!!

אדוני, למה מזונות? זה סעודת קבע... טול ידיים... ברכת המזון... אתה יודע מה זה ברכת המזון???

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות.

אומר לנו שלמה המלך כי לית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

קולות וברקים

כתוב בספר קהילת יצחק [המגיד רבי יצחק רייטבארד] בשם רבי איצאלע בן הגר"ח מוואלז'ין זצוק"ל. הנה מצאנו במעמד הר סיני שהיה רעש גדול, רעמים וברקים וערפל, והארץ רעדה. אימה ויראה. ובסוף מתן תורה אמר הקב"ה 'אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'. כמו שלימד אותנו הבעש"ט להעלות היראות חיצוניות ליראת השם. אך לכאן לזה היה מספיק קולות וברקים מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים נוראים שכל העולם נשתנה ע"י הרעמים והקולות ביום הקהל, ונתקבצו הגויים אצל בלעם וכו' כמ"ש במדרש. וגם יצאתה נשמתן מרוב פחד. וצריך להבין מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים באותו יום?

וביאר רבי איצאלע שחכמי לב התבוננו איך יתכן שבני ישראל בגלותם הארוך עדיין מוסרים נפשם להשי"ת בכל לב ונפש, וכמ"ש רבי יעקב עמדין בסידורו שזהו נס יותר גדול מציאת מצרים, היתכן שיצאנו לגלות ארוך

כזה, ובני ישראל שומרים תורה ומצוות, כ"כ הרבה צרות ויסורים והגויים בקשו לאבדנו בגשמי ורוחני, וב"ה אנו נראים בצביונו וקומתנו ממש כמו במעמד הר סיני, אותם תפילין ואותם שבת, בתוספת גדרים וסייגים מדרבנן. אע"פ שבקשו להרוג אותנו בכמה אופנים ברדיפות קשות מאד, רצו להרוג אותה ועינו אותנו במסעי הצלב ובאינקוויזיות, אך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה. בשלמא גדולי ישראל, רבי עקיבא שיכול לעמוד בנסיונות של מסרקות של ברזל, הרי הוא נשמת רבי עקיבא שדורש על קוץ ותג שבתורה. אך איך יש כח להמון העם לעמוד בנסיונות כאלה?

ומביא שם סיפור מיהודי פשוט שהיה שחקן תיאטרון מוצלח מאד, ושמו היה הולך לפניו והצליח בעשירות גדולה. סוף ימיו היה במדרדי בספרד, גם שם היה לו כבוד וגדולה. ולא ידעו העם שהוא יהודי. לאחר שנגזרה הגזרה והיהודים נתגרשו מספרד, היה הוא מהאנוסים ולא ידעו על יהדותו. ביום מן הימים נתגלו שהוא יהודי, והתיאטרון בקשו לשלם לו הון רב שיחליף דתו לנצרות רח"ל, והוא מנע עצמו במסירות נפש, בתחילה עשו לו יסורים נוראים, עקרו לו כל השערות של הראש, וכל צפרני ידיו ורגליו, ושרפו ידיו וחלקי גופו, צרות ויסורים קשים ונוראים שאי אפשר להעלות על הדעת, והוא לא רצה לזוז מיהדותו, ונהרג על קידוש השם. ה' יקום דמו.

יהודי זה לא הניח תפילין לא דרש"י ולא דרבינו תם, מאיפה קיבל את הכח הנורא הזה למסור נפשו, התניא כתב שזהו סוד פנימי שאי אפשר להסבירו. אך רבי איצאלע מבאר שכפי הנראה שיש בלבנו גנוז וטמון יראה יותר גדולה מכל היראות מהאינקוויזטורים, שהיו מכניסים אנשים בסיר מלא מים רותחים על האש והיו יכולים לצאת בכל רגע ממנו ולהמיר הדת, והעדיפו להשאר בתוך הסיר ולהשרף על קידוש השם, הרי שיש בלבנו של יהודי יראה יותר גדולה מיראות קשות כאלה, להיות אפס ואין בתוך הכלים של האינקוויזיה, כי זהו סדר מדת היראה שהיראה הגדולה מבטלת היראה הקטנה, כמו אדם שמפחד מדבורה ולפתע בא אריה, הוא שוכח יראת הדבורה. כך אם אין אנו מפחדים ממסע הצלב והאינקוויזיה הרי שיש בלבנו יראה יותר גדולה מזה. כמ"ש הבעש"ט שמעמד הר סיני חקוק בלב כל אחד מישראל, זה הכניס בלבנו יראה גדולה יותר מכל יסורי עולם. כך כפה עלינו ה' הר כגיגית, והיה שם קולות וברקים באופן של יראה גדולה נוראה מאד, ששום גוי רשע ואכזר לא הצליח לעשות יראה יותר גדולה מזאת היראה החקוקה בלבנו מיום מתן תורה. והוא מלבד עוצם האהבה שבאותו מעמד, ישקני מנשיקות פיהו, בשעת הדיבור היה כל דיבור נושק כל יהודי בדביקות ואהבה שאין לשער. אך יחד עם זאת היה מדת היראה השלימה ביותר.

כתב החת"ס שביום ו' סיון עדיין לא ידעו ישראל שהקב"ה מסכים למשה רבינו לדחות המעמד לעוד יום, ובאמת כולם יצאו לעמוד בהר סיני, עמדו שם י"ב שעה שמעו רק קולות וברקים ולא שמעו תורה, הלכו לביתם בלילה, ובמחר בבוקר הוציאים משה לקראת האלקים, וביום ז' סיון בבוקר ניתנה תורה. לכן נרדמו מרוב אפיסת כוחות שהיום הקודם עמדו כל היום וקבלו מורא גדולה כזאת.

נמצאנו למדים שיש בכל נפש מישראל גנוז וטמון יראה טמונה מיום מתן תורה, הקולות והברקים והלפידים וקול השופר, זה מבטל כל היראות החיצוניות. וזה שאמרנו למשה 'דבר אתה עמנו, ואל ידבר אלקים פן נמות', קשה לנו לסבול היראה הזאת. אמר להם משה 'לבעבור תהיה יראתו על פניכם' בשנות הגזירות, בשנת ה' אלפים תרנ"ו, ובשנת וכו', במסע הצלב וכו', איך יהיה לכם כח לעמוד מול החיות הרוסיים והנאציים, לכן צריך לתת לכם יראה גדולה כזאת שיהיה לכם כח למסור נפש בשעת השמדות על שרוך נעל, עתה תקבלו כח לעמוד כנגד כל היראות שהחיצוניות שבעולם. כי כל השמדות והשואות הנוראים הם רק יראות חיצוניות, ולנו גנוז בלב יראה אמיתית ופנימית. כן כתב בספרו קהילת יצחק.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדרוש

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הצייל אתכם (יח, י) במדרש ויאמר יתרו ברוך ד' מכאן שחביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מזכירים ה' רק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת (טללי אורות) אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (כ, ב) עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו', דהקשו פרשים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצרא, ותירצו דישאל בניו ובכנו ליכא בר מצרא כמו שכתוב בחושן משפט (סימן קע"ה), ועיין בשארית

(פרדס יוסף)

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הצייל אתכם (יח, י) במדרש ויאמר יתרו ברוך ד' מכאן שחביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל, ותמוה.

ו"ל עפ"י ד הגמ' בחולין (צ"א ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישאל מוזכרין את השם אחר שתי תבות שנא' שמע ישראל ה' וכו' ומה"ש אין מוזכרין את השם אלא לאחר שלש תבות כדכ' קדוש קדוש קדוש ד' צבאות, והנה כאן הזכיר יתרו את השם אחר תיבה אחת, שאמר 'ברוך ה' וזה"ש המד'

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919 | 9139191@gmail.com

זבל מיאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת יתרו תשפ"ד שנה י | גליון מס' 519

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עגנת אמן - יסוד קבלת התורה

בשבת זו, "שבת קבלת התורה", אנו קוראים על אותו מעמד נשגב, שרשמו חרוט בלבנו עד עצם היום הזה, הלא הוא מעמד הר סיני. במעמד זה זכו ישראל לשמע את שני הדברות הראשונים מפי הקב"ה בעצמו, וכפי שאמרו חכמים (מכות כד א): "אנכי ולא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום."

שני הדברות הראשונים, שמהותם אמונה, הם הבסיס והיסוד לקיום כלל מצוות התורה, שהרי רק בכת האמונה מסגל האדם להתגבר על יצרו ולקיים את כל מצוות התורה, וכפי שהכריז דוד מלך ישראל (תהלים קיט פו): "כל מצותיך - אמונה".

כדי להשריש בנו את האמונה בה' תקנו לנו חכמים את מצות עגית אמן. וכפי שכתב רבנו בחיי בפרושו לתורה (שמות יד לא): "ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן". לאור זאת נתן להבין את הרמז הטמון בכתוב (שם יב ב): "ראשון הוא לך" - סופי תבות "אמן": מצות עגית אמן נועדה כדי לסייע בדינו לקיים פראוי את הצווי הראשון בעשרת הדברות, היא מצות האמונה.

למצות עגית אמן אין שעור. מכסת תשעים אמונים היא המכסה המינימלית שאדם צריך לעמוד בה. ואולם באפשרותו של כל אדם לצבור לעצמו מדי יום אמונים רבים מספר. אף עבדה זו תסבור היטב בדברי רבנו בחיי. שכן, כפי שהאמונה היא מצוה תמידית שאדם חייב לקימה כל רגע וללא הפסק, כך אף האמן המסייעת לקימה, נתנה לנו כמצוה תמידית שנתן לקימה ללא שעור.

את תשובתם של בני ישראל לקב"ה בעמדם למרגלות הר סיני מתארת התורה כך (שמות יט ח): "ויצענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר יי נעשה", וכמה מפליא לראות כי ראשי התבות: "ויאמרו כל אשר דבר יי נעשה" עולים בגימטריה "אמן".

בשבת זו, שבה הכריזו אבותינו באמונה נעשה ונשמע, נקיים אף אנו: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" - בשמיעת ברכות ובעגית אמן אחריהן, ככל אשר דבר ה'!

בקריאת 'נעשה ונשמע'.
שבת שלום,

י' תשרי 219 תשפ"ד

אמירת שירה

על נפי חוץ לארץ

"וישמע יתרו כהן מדין אתן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים" (יח א)

אחר שנאמר: "את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו", לשם מה שב הכתוב ומפרט: "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים"?

פרש רבי שלמה בוכנר, רבה של פינטוב:

את הסבה שאין אומרים הלל על גס פורים הסבירו חכמים (ערכין י ב) כי משעה שנכנסו ישראל לארץ בימי יהושע בן נון, שוב אין אומרים שירה על גס שנעשה בחוץ לארץ. ובאר המהרש"א (ח"א שם) שמשנכנסו ישראל לארץ יחד הקב"ה את השגחתו עליה, ככתוב (דברים יא יב) "ארץ אשר ה' אלקינו דרש אותה תמיד עיני ה' אלקינו בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ואלו בחוץ לארץ פועל הקב"ה את נפיו על ידי שליח, ואין ראוי לומר הלל על גס שנעשה על ידי שליח.

לפי שבת יתרו לומר שירה על הנסים שנעשו לישראל בארץ מצרים, ככתוב (להלן פס' ט): "ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים", לכך הקדים הכתוב ובאר שרק אחר ששמע יתרו "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים" - בעצמו, שכן באותה עת טרם נכנסו ישראל לארץ, עמד ואמר שירה על כך.

'קהל שלמה'

לא נאמר 'כי אמר'

"ואת שני בניו אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה; ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה" (יח ג-ד)

את הסבה שלא כתבה התורה ביחס לקריאת שמו של אליעזר, "כי אמר אלקי אבי בעזרי", וכפי שכתבה ביחס לשמו של גרשם, פרש הריב"א בשם

רבי יחיאל כהן: כיון שהמלים "אלקי אבי בעזרי" היו שגורות בפיו של משה רבנו תמיד, לפיכך לא שיד, לנקט לגביהן "כי אמר" - בלשון עבר.

באופן נוסף פרש ה'בני יששכר':

כיון שההסבר לקריאת שמו של אליעזר כולל בתוכו הזכרת שם שמים - "כי אלקי אבי בעזרי", לפיכך לא נאמר לגבי "כי אמר", שכן מתוך זהירותו שלא להזכיר שם שמים לבטלה, לא פרש משה בפיו את הסבה שבבעטיה קרא שם זה.

ומוסיף ה'בני יששכר' כי כמו בפסוק שלפנינו, כך בכל מקום שטעם קריאת השם כולל בתוכו הזכרת שם שמים, לא נאמר "כי אמר" - בפיו. דגמה לכך הביא מהפסוקים המתארים את קריאת שמותיהם של מנשה ואפרים (בראשית מא נב-ג): "ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה - כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי; ואת שם השני קרא אפרים - כי הפרני אלקים בארץ עניי", שאף בהם לא נאמר "כי אמר" לפי שטעם הזכרת שמותיהם כלה הזכרת שם ה'.

פרוש הריב"א על התורה; אגרא דכלה'

פתיחת התורה בהצהרת מלכות ה'

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (כ ב)

דרש ה'נודע ביהודה':

בהגלות הקב"ה בהר סיני ללמד לעמו תורה ומצוות, פתח במצות "אנכי ה' אלקיך" המלמדת על מלכותו ויתברך, ובכך הבהיר לישראל שמחייבים הם לקבל את מלכותו ולקיים את תורתו ומצוותיו. אף רבי יהודה הנשיא, מחבר המשנה, הלך בדרך זו כשבחר לפתח את ששה סדרי משנה במשנה המבארת את הלכות מצוות קריאת שמע שבה אנו מכריזים על מלכות ה', ובכך שב והזכיר לנו על מחיבתנו לקבל את מלכות ה' ולקיים את מצוותיו.

'צל"ח' פתיחה למסכת ברכות

ברוך הנותן להם לרעים

היה הפתכת השכונתית לכל מעשה חסד שהוא. רכבו הישן שמש לפרקים פרכב משלוחים, פרכב הסעות וכרכב הובלות. בביתו היו גמ"חים מפל סוג, וכל רגע פנוי שלו נצל במלואו לעשיית חסד.

ר' משה התקרב לרכבו של ר' קלמן, ונראה היה שלר' קלמן ממש הוקל בבואו. "ר' מוי"שה, אולי תוכל לעזר לי?" פתח ר' קלמן, ור' משה נענה בשמחה. "תקשיב, קרה לי משהו שאף פעם לא קרה לי", אמר ר' קלמן, ומיד הסביר: "לאחרונה בימי ששי אני רגיל להסתובב בין חניות מעדני השבת המהדרות בעיר כדי לקחת שאריות שלא הצליחו למכר, או פאלו שהם חפצים להעניק לנזקקים, ומהם אני אורז חבילות שבת עבור משפחות הנזקקות לכך.

מדבר באכל טרי ואיכותי, עוינג שאבעס אמתי, ותאמין לי, בכל שבוע הכל נחטף עד הפרור האחרון, והמשפחות שמקבלות לא מפסיקות להודות אלא שפעת קרה לי משהו נדיר: אחת מהערכות היתה מיעדת למשפחה מסוימת ברוכת ילדים, אולם כשבאתי להביא להם את החבילה, התברר לי שהם אינם בבית, כפי הנראה נסעו לשבת ולא טרחו להודיע.

העליתי את הארזים שלוש קומות עד לביתם, ולבסוף נאלצתי להורידם חזרה, אולם הגרוע מבחינתי הוא העבדה שפעת הארזים היקרים והמשקעים בדרך לפח, וכל כך חבל..."

"תקשיב ר' מוי"שה", המשיך ר' קלמן, מבלי להבחין בהתרגשות ההולכת ופושטת בבו שיחו, "הרי שמעתי שמגיע לך מזל טוב! ובטח יהיה לך מה לעשות עם הארזים הללו, אם לא בשבת הזו, לכל הפחות בשבוע הבא, קח אותם הביתה, ואת מה שלא תאכלו השבת, תקפואו לשבת הבאה."

תוך כדי דבור פתח ר' קלמן את תא המטען ודחק בר' משה להוריד את הארזים: "נו, מהר, עוד רגע שאבעס! הורדת הכל? גייט שאבעס, ושיהיה במזל טוב!"

ר' משה היה המום ובקשי הצליח לזוז מהמקום. הוא הביט בשלשת הארזים הגדושים שנחו למרגלותיו. היה שם מפל טוב הארץ, מיטב שרק לב טוב כפול ר' קלמן יכול היה להפיק; החל מחלות משבחות ומיץ ענבים איכותי, עבור דרך בשר ודגים, חמין, לפתן וכל מטעמים, וכלה בסלטים מעדנים.

לא נותר לו אלא לגרר את הכל אל הבית, להניח על הפלטה את התבשילים ובמקרה את הנצרך לקרור ולהודות בפה מלא לקב"ה, שומע תפלת כל פה, על שלא עזבם בשעתם הקשה ודאג להם מאוצר חסדו ביד רחבה ובמאור פנים.

נשמע מפי בעל המעשה

יחסי, הילדים רחוצים ולבושים בבגדי השבת, והפלטה מנחת על השיש, ממתינה לתבשילים המבטחים.

אלא שפכל שהתאחרה השעה, פן הלכה וכרסמה הדאגה בלבו של ר' משה. בשעה זו כבר היו ארזי האכל המבטחים אמורים להיות מנחים בפתח הדלת, אולם ר' משה, שמתוך דאגה פתח את הדלת אחת לחמש דקות, לא מצא מאחוריה דבר.

אם בתחלה הרגיש אי נעימות להתקשר לפעילי ארגון "עזר ליולדות" השכונתי ולברר מה עלה בגורל המשלוח שאמור היה להגיע אליו, עתה כבר הבין שבטח ארעה תקלה כלשהי, והוא הרשה לעצמו להתקשר אליהם.

ר' משה התקשר, והתשובה שקבל הממה אותו: האחראי על הפעילות לא ידע דבר וחצי דבר על "ערכת שבת" שהיתה אמורה להגיע אליהם. כל הערכות כבר הגיעו ליעדן, ושמה של משפחת פ' כלל לא הופיע ברשימה.

מסתבר כי השכן שהבטיח להתקשר לארגון שכח בכלל לעשות זאת.

למרות השעה הלחוצה נסה האחראי להציע פוונים שונים של עזרה, אולם ברור היה כי כבר לא צפוי להם סכוי סביר.

היה זה אחד מאותם רגעי חסר אונים שבהם נאלץ האדם לזנוח כל מבטח בבשר ודם ולפנות הישר למקור השפע והישועה, וכך עשה ר' משה. הוא נשען על הקיר הסמוך ואחר שחזק עצמו באמונה ובטחון בה' הכל יכול, נשא תפלה רותחת לה' יתברך, שיאג למשפחתם לבל יעשו שבתם חל, וכי ישלח להם עזרתו מאוצר שפע ברכתו.

דקות ספורות ארכה התפלה, ומשסימה ירד ר' משה לכניסה לבנין לבקשת רעייתו, לבדק אולי בכל זאת הנח שם משלוח עבורו, אלא שפמוכן לא היה שם דבר.

הוא שב וחזק את עצמו באמונה, ובטרם פנה לשוב לביתו יצא אל מחוץ לבנין, התבונן לרגע במכוניות המעטות שחלפו, וכאשר כמעט סב לאחוריו ופנה לשוב לביתו, נשמעה לפתע צפירת מכונית.

"ר' מוי"שה!" נשמעה הקריאה מכוון המכונית, ור' משה הפנה את ראשו לכיוון שממנו נשמעה הקריאה. היה זה ר' קלמן, איש החסד המפור ביותר בשכונה. ר' קלמן

ערב שבת קדש בבית משפחת פ'. השעה שלוש אחר הצהרים. נותרו פחות משעתיים עד לכניסת השבת, ואבי המשפחה, ר' משה פ', אינו יודע לאן יפנה.

זה מקבר שבו הוא ורעייתו מבית החולים בידים מלאות. בחסדי ה' נולדה להם בת קטנה, אחות ראשונה לחמשה זאטוטים שובבים, ובבקר של יום ששי שחררו

היה זה אחד מאותם רגעי חסר אונים שבהם נאלץ האדם לזנוח כל מבטח בבשר ודם ולפנות הישר למקור השפע והישועה, וכך עשה ר' משה. הוא נשען על הקיר הסמוך ואחר שחזק עצמו באמונה ובטחון בה' הכל יכול, נשא תפלה רותחת לה' יתברך, שיאג למשפחתם לבל יעשו שבתם חל, וכי ישלח להם עזרתו מאוצר שפע ברכתו.

שלחו ערוף לשבת קדש

היולדת והתינקת מבית החולים. בבקר, בדרך לבית החולים, היה ר' משה רגוע. אמש שוחח עם אחד השכנים, ומשזה שמע כי הם עומדים להשתחרר מבית החולים בערב שבת, הבטיח להתקשר לארגון "עזר ליולדות" השכונתי ולבקשם שיאגו עבור משפחת פ' לכל צרכי ותבשילי השבת, מאל"ף ועד תי"ו, בשפע רב, עבור כל בני המשפחה. בטרם יצא לבית החולים, סים ר' משה לסדר את הבית מהבלגן שהצטבר בו, ועתה, לקראת שבת, היה הבית נקי באפן

הפסקה בדברים שבפקדשה לעניית אמן

עניית איש"ר בפסוקי דזמרה

הנוהגים בעניית "יהא שמייה רבה" לסיים ב"יתברך", ינהגו כן אף בעת שהפסיקו באמצע פסוקי דזמרה כדי לענות¹, וימתינו עד שיסיים החזן: "דאמירן בעלמא ואמרו אמן", ויענו אחריו אמן, ואז ישבו לסדר תפלתם². ובדינם של הנוהגים להמשיך בעניית "יהא שמייה רבה" עד "דאמירן בעלמא", נחלקו הפוסקים: יש המורים לנהג כן גם באמצע פסוקי דזמרה³, ויש המורים לענות רק עד "יתברך"⁴.

1. כתב המ'שנה ברורה' (נו ט), שאף שנחלקו הפוסקים היכן נפסקת עניית "אמן יהא שמייה רבה", ויש חלוקי הנהגות בקהלות ישראל בענין זה, מכל מקום "העומד במקום שאין רשאי להפסיק, יזהר בזה שלא יאמר רק עד 'עלמא'". מדבריו משמע שאף מי שנהג להמשיך ולומר "יתברך", בפסוקי דזמרה יאמר רק עד "עלמא" (ראה 'משנה אחרונה' סי' נא אות מ). ואולם בג'טורי אמן' (ח"ב פרק כ הערה כז) כתב שמדברי ה'חיי אדם' מבאר שגם בפסוקי דזמרה מתר לומר "יתברך", שכן בעוד שבענין העומד בקריאת שמע (כ ד) כתב להדיא שלא לענות "יתברך", בענין העומד בפסוקי דזמרה (שם ג) לא הזכיר דין זה. ועל כן הוא מפרש, שאף המ'שנה ברורה' שאסר לומר "יתברך" מדבר במי שעומד בקריאת שמע, ולא במי שעומד בפסוקי דזמרה [ואכן ראה שם במ'שנה ברורה' שצין את ה'חיי אדם' כמקור לדבריו]. אמנם כל זה לדעת ה'חיי אדם' אבהע"ו.
2. כן כתב ה'מגן אברהם' (סו ו) לגבי ענייה אחר הקדיש לעומד בקריאת שמע באמצע פסוק, וכן פסק בש'שלחן ערוך הרב' (שם ה).
3. 'בן איש חי' (ויגט אות ט). ובפרשת שמות (אות ו) כתב שגם העומד בקריאת שמע יענה עד "דאמירן בעלמא", וכן פסק ה'פ' החיים' (נו לג). אולם ראה בשו"ת 'ביע אמר' (ח"א או"ח סי' ה) שכתב שבפסוקי דזמרה מתר לענות עד "דאמירן בעלמא", ובקריאת שמע רק עד "יתברך".
4. 'קצור השל"ה' (מסכת חלין) בשם בעל הבית שמואל' על שו"ע אבהע"ו.

1. כתב המ'שנה ברורה' (נו ט), שאף שנחלקו הפוסקים היכן נפסקת עניית "אמן יהא שמייה רבה", ויש חלוקי הנהגות בקהלות ישראל בענין זה, מכל מקום "העומד במקום שאין רשאי להפסיק, יזהר בזה שלא יאמר רק עד 'עלמא'". מדבריו משמע שאף מי שנהג להמשיך ולומר "יתברך", בפסוקי דזמרה יאמר רק עד "עלמא" (ראה 'משנה אחרונה' סי' נא אות מ). ואולם בג'טורי אמן' (ח"ב פרק כ הערה כז) כתב שמדברי ה'חיי אדם' מבאר שגם בפסוקי דזמרה מתר לומר "יתברך", שכן בעוד שבענין העומד בקריאת שמע (כ ד) כתב להדיא שלא לענות "יתברך", בענין העומד בפסוקי דזמרה (שם ג) לא הזכיר דין זה. ועל כן הוא מפרש, שאף המ'שנה ברורה' שאסר לומר "יתברך" מדבר במי שעומד בקריאת שמע, ולא במי שעומד בפסוקי דזמרה [ואכן ראה שם במ'שנה ברורה' שצין את ה'חיי אדם' כמקור לדבריו]. אמנם כל זה לדעת ה'חיי אדם' אבהע"ו.

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד העומד בראש הפעילות העולמית להאדרת עניית אמן, הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א. שלום רב לאהבי תורתך!

מזה שנים שאני עוקב בהשתאות אחר פעולותיכם העצומות, ואף קורא בעיון מדי שבת בשבת את הגליון המכובד, ראש וראשון לכל הגליונות, הלא הוא "וכל מאמינים". מאמריכם חוצבי הלהבות הבאים שבת אחר שבת, פועלים בי את פעלתם, בי ובני ביתי, ואף ברבים ממידעי. אין ספק כי נעשתה בתחום זה מהפכה שרשית ואמתית, הודות לפעולותיכם הכבירות.

ב"ה אני זוכה כבר למעלה משלוש שנים לענות אמן אחר ששה אנשים מדי בקר ובכך אני משלים עניית תשעים אמונים עוד לפני התפלה. הנהגה זו גורמת שתפילתי וכל סדר יומי נראים אחרת. אני חש בכל לבי שעניית אמן פותחת שערי תפלה, וחי השתנו מן הקצה אל הקצה, ברוחניות ובגשמיות.

במאמרכם הנפלא בעלון של פרשת ויצא שנה זו, כתבתם כי הפתוב (תהלים קל ו): "שומרים לבקר" מכון פגוד אלו המשכמים מדי בקר לברך ברכות השחר בחברותא, שהם השומרים האמתיים. והנה בעת קריאת התורה בפרשת ויצא, עלה בדעתי רמז העולה מתוך פסוקי הפרשה הקשור גם הוא לענין זה: הפסוק אומר (בראשית כח כ): "וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך; ור"ת של המלים "יעקב נדר לאמר אם" - עולה בגימטריה תשעים ואחת בדיוק, בגימטריה של אמן, ללמד שיעקב קבל על עצמו להתחזק בעניית אמן, כסגולה לזכות בהבטחת: "ושמרני בדרך הזה".

בימים אלו שעם ישראל כלו, הן בארץ ישראל והן בכל פנה בתבל, זקוק לשמירה עליונה, נתאחד כלנו בעניית אמן בכונה, וללא ספק יפתחו בפנינו בשכר זאת שערי שמירה עליונה.

החותרים בבכרכה שלמה ונאמר אמן,
"מ' ה' ב' - עיה"ק ירושלם ת"ו"

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

דרשו' מביאה לבקשו'

דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד המלבי"ם פרש פסוק זה כך:

בדרך כלל דרישה וחקירה נעשות כדי להגיע למציאה וגלוי הנושא הנחקר. ואולם לא כך הדבר בדרישת ה', שבה הדרישה עצמה היא המטרה. שכן בלתי אפשרי להגיע להשגת גדלות הבורא, ואדרבה - ככל שאדם מוסיף לדרשו, כך הוא מגלה עד כמה בלתי נתון להשיגו, ונמצא שהדורש את ה' עומד במצב של: "בקשו פניו תמיד" - מבלי להשיגו.

עוד פרש רבי משה חיים סג"ל ליטש רוזנבלום, רבה של קלוינארדיו:

לעתים, כאשר פוקדת את האדם צרה, נמנע הוא מלבקש מבוראו שירפא לכאבו, אם משום שמתבייש הוא לשאת פניו בתפלה, אחרי שהגדיל עליו חסדו כל הימים, ואם משום שטרם האיר בנפשו אור האמונה השלמה בבורא הכל יכול. לאלה ולכאלה קורא דוד המלך "דרשו ה' ועזו"; דרשו אחר ה' המנהל את עולמו ברחמים וחסדים ללא גבול, ונותן וחוזר ונותן מתנות חנם לכל ברואיו, והפירו כי עזו וכחו בלתי מגבלים ורק הוא יכול למלא משאלות לבכם. מסקנות אלו יביאו הן את המתבישים והן את קטני האמונה להיות בבחינת: "בקשו פניו תמיד" - בתפלה ובקשה.

מלבי"ם תהלים קה ד: 'לחם רב השלם' על סדור התפלה אות שצב

מסוכב כל הסבות

דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד

המשפיע רבי אליהו ראטה רגיל היה להחזיר בסובביו את הידיעה הברורה כי אין מקרה בעולם וכל דבר, קטן כגדול, נעשה בכונת מכוון ובהשגחה פרטית עליונה. והיה מוסיף ואומר שלכך אף כון דוד המלך באמר: "בקשו פניו תמיד": בכל מארע הקורה עמכם, אל תתעסקו בנסבות ובגורמים הטבעיים ואל תתמקדו באשמים ובכשלים, אלא "בקשו פניו תמיד", שכן הוא זה שנמצא במרוכזה של כל התרחשות.

איש חסיד היה עמ' שצג

בעל 'מחשבת הלוי' כ"ה בשבט תשפ"א

נושא דברים בכנס 'בני אמונים'

רבי חיים מאיר הלוי ואזנר, בנו בכורו של בעל 'שבט הלוי', נולד בווינה בשנת תרח"צ. כשהיה בן שנה עלו הוריו לארץ ישראל, והוא נשאר אצל הורי אמו. בהיותו בגיל שמונה, לאחר שבחסדי ה' שרד את אימי מלחמת העולם השנייה, עלה לארץ ישראל והתאחד עם הוריו.

בשנות נעוריו קנה את רב תורתו מאביו הגדול והיה לתלמידו המובהק, ולאחר נשואיו מנהו אביו לשמש כר"מ בישיבת חכמי לובלין וכראש בית דין בשכונת זכרון מאיר.

בשנת תשנ"א נקרא לכהן כרב קהלת "יטב לב" - סאטמר בלונדון, שם התפרסמה גדלותו בתורה ונכר כחו הרב בהוראה. במשך ח"י השנים ששמש בכהנה זו, חבר את סדרת ספרי 'מחשבת הלוי'.

כשש שנים טרם הסתלקות אביו, סמוך לחג השבועות תשס"ט, קבל את הוראת אביו לעבר להתגורר לצדו בבני ברק, ומכאן ואילך עמד לימינו בכל פעולותיו.

בהלוית אביו, במוצאי יום טוב ראשון של פסח תשע"ה, הכתר כממשיך דרכו בראשות הישיבה, ברבנות שכונת זכרון מאיר ובהנהגת קהלת 'שבט הלוי'. הסתלק בכ"ה בשבט תשפ"א ומנוחתו כבוד בבית הקברות זכרון מאיר בבני ברק.

בענין של מה בכך, אלא זהו יסוד שעליו משתתת כל החנוך בדורנו. זאת מלבד שההתחזקות בעניית אמן מורידה השפעות גדולות ועצומות על הכלל כולו. לכן חוב גדול מטל על כל אב לחנך בניו לכך, ועל כל רב לחזק תלמידיו לכך.

ומתוך כך יש לחזק ענין נוסף: שכשאנו יושבים בבית הכנסת ובבית המדרש עלינו להכיר בכך שאנו נמצאים בהיכל המלך ממש ולשבת בפחד ובאימה. יש לדעת כי לתפלה יש כח עצום ביותר ובכחה לעקר כל גזרות שבעולם, לכן תמיד עלינו להתחזק בה בכל כחנו. וכאמור, כל שכן בדור זה, כאשר לצדנו עומדים בני נער שמצבם הרוחני ירוד עד למאד, ונמצא חזק ענין התפלה על כל פרטיה והמצוות התלויות בה, חסר עד מאד לישועת ישראל ולבטול הגזרות.

אנו נמצאים היום בדור שפעמי משיח קרובים בו יותר מאי פעם. חושבני שמימות עולם לא היתה מלחמה כה קשה נגד כל דבר שבקדשה, מלחמה מבית ומחוץ. יעזר ד' שאם נזכה להתגבר ולהיות יראי ד', להתחזק ולחזק את ילדינו בתפלה ובאמונה, ובשמירת כל החושים כראוי בקדשה, בזכות זאת נושע מכל הגזרות הקשות, ונזכה להתגלות כבוד שמים, וכלנו נזכה לקבל פני משיח צדקנו כאיש אחד במהרה בימינו. אמן.

אמן – יסוד בני החנוך

מדברי בעל 'מחשבת הלוי' בכנס לחזק עניית אמן שהתקיים בבני ברק בחדש מנחם אב תשע"ד:

חכמים אמרו (תיקו"ז מ א) כי "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה". הקדוש ברוך הוא מבטיח לנו שבזכות עניית אמן יתבטלו הגזרות. ואמנם אנו קטנים מכדי להבין את עמק הענין, אך חכמים שאמרו זאת בודאי ירדו לעמק הדברים, ואחריהם אין להרהר חלילה, ועלינו להאמין ולדעת כי עניית אמן היא סגולה גדולה לכפר עוון ולבטול הגזרות.

המצויאות מוכחת שדורנו נתרשל עד מאד בענין נשגב זה, ובאשר צעירי דורנו אינם קשורים מספיק לקבלת על מלכות שמים, עלינו לתבע את עצמנו על כך. שכן אם בין האב לבנו יש חבה יתרה, ממילא כשרואה הבן את אביו מתחזק בכל כחו בעניית אמן, גם הוא יחבב וייקר את הענין. נמצא שהחזק בעניית אמן מצדנו הוא חלק מיסוד בני החנוך של בני דורנו, ובזכות זאת אנו זוכים שאנו ובנינו נקבל על מלכות שמים, ויתבטלו הגזרות.

הנה הרב ר' יעקב דב מרמורשטיין שיחי' פועל בכל מאדו לחזק ענין זה, וכאמור אין זה חזק

איש לרעהו

לעי"ג
אמרי"ד
רבי
יששכר
בן הרב
מנחם
הצ'רני
זצ"ל

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד שבט תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:38 תל-אביב: 4:53 חיפה: 4:42 מוצאי שבת: ירושלים: 5:53 תל-אביב: 5:54 חיפה: 5:52 ר"ת: 6:31

פרשת יתרו

הכרת הטוב והודיה

להכיר ולזכור הטובות שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כן!

נלמד מהפסוק: "אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעוזי ויצלני..." (פרק יח-ג,ד)

למדנו מפסוקים אלו, כיצד הנציח משה רבינו לדורות, הניסים והטובות שעשה הקב"ה עמו, בכך שקרא לבניו בשמות הממחישים את המצב שהיה נתון בו, ואת ישועת ה' שנעשה עמו, זאת כדי לזכור יום יום תמידין כסדרן את חסדי ה' ואת גודל חובת השעבוד להשי"ת על כן.

לאחר שסיפר משה לחותנו יתרו, את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים, תגובת יתרו היתה: "ויחד יתרו [שמח] על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל... [יח-ט] והמשיך להודות ולברך: "ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם..." ולכאורה תמוה, מדוע רק עתה הודה יתרו וברך ברוך ה'... ולא מיד כששמע את אשר עשה ה' לישראל [עוד בטרם הגיע למשה] זאת ועוד: מה פשר הדגשת הכתוב "על כל הטובה"?

נוכל לתרץ בב' אופנים: א) נלמד מכאן שחיוב ההודיה צריכה להיות על שלימות הטובה ולא רק על חלקה. לפיכך רק אחר ששמע יתרו את כל פרטי הטובה ממש רבינו יכל להודות ולברך [וכלשון ברכת הגומל "שגמלני כל טוב"] וזהו שהדגיש הכתוב "על כל הטובה". [וזה שרמז משה לפרעה באומרו "לא תשאר פרסה כי ממנו ניקח לעבוד"... והיינו שצריך להודות להשי"ת על כל הטובה, ללא שיוך].

ב) י"ל עפ"י הביאור שהביא הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו עה"ת) בשם הגאון רבי יצחק מוואלוז'ין זצ"ל בפסוק "הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו". ונשאלת השאלה: וכי מפני שגבר חסדו על ישראל צריכים הגוים להלל את ה'?

והתשובה: אכן הגוים הם אלו שצריכים להודות ולהלל להשי"ת על חסדיו הגדולים עמנו כי מי כמוהם יודע את כל המזימות הרעות שלהם נגד ישראל שלא יצאו לפועל, כי ה' הפר עצתם בחמלת ה' על עמו. וזה שהדגיש הכתוב "על כל הטובה", שכן רק יתרו שהיה מיועצי פרעה (סנהדרין קו) ויודע כל אשר זממו מצרים על ישראל ושה' הצילם מכל הרעה הזו, הוא שנאה לו לשמוח ולהודות עתה על כל הטובה [יותר מישראל שלא ידעו כל מזימות פרעה עליהם, כפי שהבין עתה ממש].

בדרך זו [של אופן ב'] נוכל לבאר וליישב בס"ד קושיות נוספות: כשפרעה אמר למשה "לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצגו"... השיב לו משה: "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה'... [י-כה]. ותמוה: מהיכן יהיו לפרעה בהמות לתת לישראל לקרבנות והרי במכת דבר מתו כל מקנה מצרים? וכמו ששאל רש"י להלן (יד-ז) כשרדפו כל סוס פרעה אחרי בני ישראל. [ופלא שלא שאל כבר כאן].

יתירה מזו: מה בכלל צריך משה לבקש מפרעה שיביא להם בהמות לקרבן. וכי זקוקים הם לבהמות של פרעה, הרי היה להם משלהם בשפע? זאת ועוד: מה לו לבקש בהמות מפרעה הרשע והטמא, כדי להקריבם לה', והרי הם מאוסים לקרבן וגם הם ע"ז במצרים?!

אלא לאור האמור באופן ב' מתורץ הכל: כך אמר משה לפרעה "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות" לא בשבילנו אלא בשבילך ואנו נקריב עבורך, כדי שתודה בזה להשי"ת, לקיים את "הללו את ה' כל גוים... כי גבר עלינו חסדו" שכן רק אתה יודע עד כמה גבר עלינו חסדו, כאמור. ובהמות אלו הראויות להקרבה, יקנה פרעה מבני ישראל, ויחזירם להם להקריב בשבילו [שהרי נדרים ונדבות מקבלים מהגוים]. ומיושב בזה כל מה ששאלנו. [וגם מובן מדוע רש"י לא שאל שאלתו כבר בפרשת בא, אלא רק בפרשת בשלח].

"אשר גאלם מיד צר..."

מעשה שאירע בזמן המלחמה. אחד מתושבי מושב קוממיות ר' דוב וייס ז"ל גוייס למערכה, ולא נתקבלה ממנו זמן רב שום ידיעה. הדאגה לשלומו והחששות, כמובן מאליו, רבו מיום ליום. אך הנה שב לפתע בריא ושלם.

היה זה בסתם יום של חול. ר' דוב הגיע לפני תפלת המנחה בבית הכנסת של המושב וניגש ישר אל המרא דאתרא הגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל. החזן עמד אז הכן לפתוח ב"אשרי יושבי ביתך". אולם הרב מנדלסון מגודל שמחה והתרגשות, הורה לו להתחיל ב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". כאילו היה היום ערב שבת קודש, והורה שכל הציבור יאמר "הודו", יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר".

הציבור הנדהם והמופתע, תפס כהרף עין את המשמעות הדרמאטית בתפיסת הרב "שיהודי מבני הקהילה חזר מחזית האש חי וקיים" והתחילו כולם להתרוץ בהשתפכות הנפש לפני תפלת המנחה "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

מריבצי תורה מעולם החסידות

"הודו לה' כי טוב..."

רגיל היה הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל (ראש ישיבת פורת יוסף) בכל הזדמנות שמאן דהו הביע מקצת שבחו בפניו, להתבטא בענותנותו ומתוך הכרת הטוב והודיה להשי"ת במלים אלו:

"אני האדם הקטן קיבלתי הכל מהשי"ת ויש לי יותר ממה שמגיע לי! הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

המורה

עלון "איש לרעהו" פרשת יתרו הוקדש לעילוי נשמות

ר' מרדכי אליעזר הכהן בן ר' שמואל זינדל גרינשפין ז"ל (י"ב שבט) ומרת ליבה בת ר' משה זיינשטיין ז"ל (י"ח שבט)

להזהר שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "כל הנוגע בהר מות יומת" (פרק יט-יב)

ודרש החפץ חיים (בספרו עה"ת): ומה אם הר שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, מכל מקום נתקדש על ידי קבלת התורה, עד שהזהירו כל ישראל מלנוגע בקצהו, קל וחומר למי שנוגע ופוגע בכבודו של תלמיד חכם, שלמד את התורה גופה, ושיש בו דעת ומרגיש העלבון, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבבת עינו.

על הפסוק "וימסרו מאלפי ישראל" (במדבר לא-ב) כתב רש"י: "להודיעך שבחן של חכמי ישראל כמה הם חביבים על ישראל. עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר? עוד מעט וסקלוני, ומששמעו שמתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת, עד שנמסרו בעל בעל כורחן".

הוסיף והמליץ על כך באמירה מרירה ונוקבת הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (בספרו **אזנים לתורה**): "חבל שרק "מששמעו במיתתו". ובחיי המנהיג ממררים את חייו ומאבדים על"ז הרבה טובה מישראל. והזכרנו על תופעה שלילית זו בישראל את דברי חז"ל: חכם שמת... הכל כקורבנו. הכל קורעני עליו. הכל חולצני עליו... (שבת קה:).

אבל כל זה רק על "חכם שמת" ולא על הארי החי. ממנו יש "מתרחקים", ועמי הארץ רוצים לקורעו כדג ומגוב... כן יש לדייק בפרשת "ויצא יעקב" שדרשו חז"ל על זה שיציאת צדיק מן העיר עשה רושם - רק ביציאתו [מהעולם] מרגישים שהיה זיוה והדרה של העיר אבל כשישב בעיר, חשבו אחרת...

הגמרא (נדרים נ:): מספרת מעשה נורא על עונש של אשה שביזתה חכמים. היא באה לדין לפני רב יהודה ונתחייבה בדין. שאלה האשה את רבי יהודה האם גם שמואל רבך היה דן אותי כך? שאל אותה רב יהודה אם היא מכירה את שמואל [והמפרשים מבארים מדוע שאל אותה] והשיבה שאכן מכירה אותו והחלה לדבר בגנותו של שמואל ולבזותו. הקפיד עליה רב יהודה ואמר לה: וכי באת לבזות את שמואל, את בנידוי! ומספרים חז"ל שהאשה התמוטטה ומתה.

"מי שפוגע בת"ח סופו ניזוק"....

אחד מבני ישיבת פורת יוסף נכנס לראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ושטח בפניו את הבעיה שלו: איננו מסוגל להמשיך וללמוד באותה כיתת לימוד ששיבצו אותנו, הן משום שמגיד השיעור מתייחס אליו באופן חריג, וגם לא נראית לו רמת הלימודים בכיתה זו.

מיד פתח הרב צדקה והשיב לו: "הדרך הנכונה בחיים הוא לכופף את הראש ולענעע לכל גל וגל השוטף אותך... יכולני לספור לך באצבעותי עשרות מקרים הידועים לי, אשר מלמדים לקח, שכל מי שפוגע בתלמיד חכם סופו ניזוק בפועל גם בגופו... הלכך אפילו אם הפריז ה"מגיד שיעור" על המדה ופגע בך, אל תשיב לו כגמולו... חלילה לך... קבל באהבה..."

"**ובכלל** טוב שתדע" - הוסיף הרב צדקה - "כך היא דרכה של תורה... כל מי שרוצה באמת ללמוד קמים לו מפריעים"... וכאן סיפר ראש הישיבה לתלמידו, כדי לעודדו, על טירדות והפרעות שעבר בצעירותו וסיים: "גם מה שעובר עליך זה נסיון, מנסים אותך מן השמים... התאזר עוז ותעצמות נפש להבליג, הכנס הלאה אל שיעורו של הרב וה' יצליח את דרכך..."

וזאת ליהודה

כיבוד אב ואם

מצוה חמורה ונשגבה זו של כיבוד אב ואם נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך".... (פרק כ-יב)!

ואמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו): "**בא וראה**, מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלן? מעשו הרשע, על שכיבד את אביו, נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה [ברכות יצחק]... ומה אם רשע זה, על שכיבד את אביו, מה פרע לו הקב"ה. המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה".

כתב הגרא"א דסלר זצ"ל (בספרו **מכתב מאליהו** - ח"ה): במצות "כיבוד אב ואם, של התורה, יש ענין נעלה מאוד, הרי כיבוד אב ואם נכתב בלוח ראשון יחד עם המצוות של כבוד המקום. והענין בזה הוא כי לא היה לנו שום מבוא להשיג טובות הבורא יתברך עלינו, לולא שהיינו רואים מקודם את חסדי ההורים לבניהם. בלי זה היה האדם מרגיש שהוא עצמו המקור לכל אשר יש לו. אבל בראותו אשר בא לעולם ע"י הוריו ובלתם לא היה נמצא כלל, וכל שכן שלא היה מתגדל ומתחנך, בזה הרי לו ציור חי לחסדיו יתברך שממציא אותו ונותן לו הכל. מקיימו מרגע לרגע, מפרנסו, מחכמו וכו'.

וכיון שכן, האבות המה כמו ספר תורה חי אשר בו ילמד אדם את מעשי ה'. הוא שאמר רב יוסף כאשר שמע קול רגליה של אמו "איקום מקמי שכינה דאתיא" (קדושין לא:): [=אקום בפני השכינה שבאה] וכן מצאנו בכמה מקומות שהשוו כבוד אב ואם לכבוד המקום (שם ל:)

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א על אשה שנפטרה בנה והיא מתאבלת ובוכה עליו יומם ולילה. ועתה נולד לה נכד מבנה והבן חפץ מאד לכבד את אביו ולקרוא לנכד על שמו אלא שהאמא מתנגדת בתוקף בנימוק שבכל פעם שיקראו בשם הילד זה יזכיר לה את בעלה ויתעורר צערה ובוכה ולא תוכל לשאת זאת. ושואל הבן: האם להעדיף את כבוד אביו בכך שיקרא לבנו על שם אביו, או עליו להתחשב בכבוד אמו?

שאלה זו הובאה לפני הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, והשיב, שאמנם יש בקריאת שם הילד, משום כבוד אב, אך מאידך יגרם בכך צער לאמו ויש יותר להתחשב בצערה ולוותר על כיבוד האב. שהרי בש"ך וי"ד סימן רמז מובא שאעפ"י שאינו מחוייב לכבד את אביו אם הוא רשע אבל לצער אותו ודאי אסור, א"כ כאן אסור לצער את האם אף שע"ז ימנע כבוד מאביו. (מלבד זה יתכן שכיבוד אב מחייב, עדיף מכיבוד אב לאחר מיתה).

"מכח כיבוד אב"....

בימי המלחמה של שנת תש"ח, בזמן שנפלו פגזים בירושלים, והיה מצב של "מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה" נכנס יום אחד הגאון רבי צבי קופשיץ זצ"ל עם בנו הקטן להתפלל בבית הגר"י סולובייצ'יק זצ"ל.

לפתע ביקש הילד הקטן בקול רם כשהוא ממרר בבכי, כי רוצה הוא לאכול פרוסת לחם עם ממרח... שמע זאת הגר"י וצויה על בנו הגאון רבי יוסף דוב זצ"ל שילך לשכונת רחביה, לאחד ממכריו, ויבקש מהם לחם ויביאו לבית משפחת קופשיץ.

מיד הלך רבי יוסף דוב במסירות מכח כיבוד אב, תוך סיכון עצמי רב, עד לשכונת רחביה והביא את הלחם למשפחת קופשיץ.

עובדות לבית בריסק

לקיים דברי האריז"ל למרות

הסכנה....

בתקופת מלחמת תש"ח, התגורר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בשכונת קטמון, וזוהר כל ערב שבת להגיע עד רחוב שמואל הנביא - מקום מגורי הוריו - כדי לנשק ידי אביו ואמו, זאת חרף הסכנה שביתם שכן סמוך לגבול הירדני באותם ימים. עשה זאת כדי לקיים דברי האריז"ל (שער הכוונות דף עא:): לנשק ידי אמו בליל שבת.

לאחר מכן חזר שוב ברגל עד לשכונת קטמון המרוחקת, על אף האפילה ששררה אז ברחוב עקב המלחמה..

האיר המזרח

לשמוח בחלקו ולא לחמוד את של זולתו !

נלמד מהפסוק: “לא תחמוד בית רעך... ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר לרעך” (פרק כ-יד)

ובדברות האחרונות (בפרשת ואתחנן) נאמר: “ולא תחמוד... ולא תתאוה בית רעך”... (ה-יא) ולמדו מכאן חז”ל (במכילתא) לחייב בשני לאוין על החימוד בפני עצמו ועל התאוה בפני עצמה. ועוד אמרו (שם) שהמתאוה סופו לחמוד והחומד סופו לגזול שנאמר “וחמדו שדות וגזלו” (מיכה פ”ב). מה בין תאוה לחמדה. ביאר הרמב”ם (בספר המצוות-לאוין רס”ו): אם ראה דבר יפה אצל חברו והתאוה בו במחשבתו עבר ב”לא תתאוה”, ואם פעל אצל חברו שימכרנה לו עבר ב”לא תחמוד”.

כתב החינוך (מצוה תט”ז): ואל תתמה לומר: ואיך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות אל אוצר כל כלי חמדה שיראה ברשות חברו והוא ריק מכולן? ואיך תביא התורה מניעה במה שא”א לו לאדם לעמוד עליו? שזה הדבר אינו כן, כי אמנם ביד האדם למנוע עצמו ומחשבותיו ותאוותיו מכל מה שרצה, וברשותו ובעתו להרחיק ולקרב חפצו בכל הדברים כרצונו, ולבו מסור בידו על כל אשר יחפוץ יטנו. עכ”ד.

ואולם אינו עובר על לאו ד”לא תחמוד” אלא עד שלוקח את החפץ שחמד, מידי חברו [בהסמכת חברו], כמו שכתב הרמב”ם (פ”א מגזילה ה”ט וה”י): “כל החומד עבדו או אמתו... והכביד עליו ברעים והפציר בו עד שלקחו ממנו אעפ”י שנתן לו דמים רבים עובר בלא תעשה שנאמר לא תחמוד. ואין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה ואינו עובר בלאו זה עד שיקח החפץ שחמד שנאמר “לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לדך” חימוד שיש בו מעשה. עכ”ל.

ולכאורה מדבריו האחרונים של הרמב”ם, עולה התמיהה מאליה: אם אינו עובר ב”לאו” אלא רק על חימוד שיש בו מעשה, מדוע אינו לוקה עליו, הרי זה לאו שיש בו מעשה!! (ואכן **הראב”ד** השיג בזה על הרמב”ם).

ונראה בביאור הענין, כי עיקר העבירה, ב”לא תחמוד” היא החימוד שבלב שרוצה ומשתוקק את של חברו, ורק שיעור החמדה עליה עובר ב”לאו” היא חמדה כזו שמביאה לתוצאת השגת הדבר, נמצא שאין מעשה ההשתדלות והלקיחה היא האיסור, אלא החמדה המשפיעה על ההשתדלות היא האיסור, ולכן הוא לאו שאין בו מעשה.

בדרך זו נוכל לתרץ קושיה נוספת: לדעת **התוספות** שאין לאו ד”לא תגזול” על גזילת קרקע, מה ההבדל מלאו ד”לא תחמוד” שישנו על חמדת קרקע? אלא בכך נעוץ ההבדל: “לא תגזול” עוברים על מעשה הלקיחה והרי קרקע אינה ניתנת להזזה. משא”כ “לא תחמוד” עוברים על עצם תשוקת החימוד [והלקיחה היא רק תנאי בשיעור החימוד] וזה שייך כמובן גם בקרקע.

הבאנו את לשונו של הרמב”ם בגדר ה”חמדה” “ההפציר בו עד שלקחו ממנו”. ויש לעיין, מה היא שיעורה של הפצרה זו? מובא על **הגרי”ש אלישיב** זצ”ל שענה על כך מתוך מעשה שהיה:

בעל שמחה חיפש דירה פנויה ליום השבת אצל שכניו בשביל אורחיו. הוא נכנס למעונו של הרב אלישיב ושאל: “אין לי ספק שאם נפציר באחד השכנים, יסכים לפנות לנו את דירתו. האם אין בכך איסור “לא תחמוד” כפי שכתב הרמב”ם (הלכות גזילה פ”א ה”ט) שהחומד בית חברו והפציר בו עד שלקחו ממנו עובר בלאו זה?

השיב הרב אלישיב: “לבקש פעמיים מותר. יותר מזה הוא בגדר הפצרה אסורה!”

למנוע מהגנבים לאו ד”לא תחמוד”...

סיפר הגאון רבי חיים סלובייצ'יק זצ”ל על בעל ה”הפלאה”: פעם באו גנבים (יהודים) בשבת לביתו שבעיר פרנקפורט, וביקשו לגנוב את המנורות שהיו עשויות מכסף, אך מכיון שהרי הם מוקצה, צעק להם בעל הפלאה: “אל תקחו אותם עכשיו אני מפקירם, ותבואו אחר השבת לקחתם” (למונעם מלאו הגניבה).

הוסיף רבי חיים: מדוע הוצרך להפקירם ולא אמר להם, הנני נותן לכם את המנורות במתנה אחר השבת? אלא משום שאם היה אומר כן, הרי הם הגנבים עוברים בינתיים על איסור “דלא תחמוד” שכן עדיין המנורות שייכים לו... וכאשר מפקירם שוב אינם שייכים לו..

עובדות לבית בריסק

לזכות בהתגברות על החמדה...

סוחר עשיר בא לפני הצדיק **רבי לוי יצחק מברדיטשוב** זצ”ל להתברך במסחרו. בתוך כך הוציא העשיר מכיסו קופסת טבק להריח בה. יפה היתה הקופסה ומגולפת להפליא. ביקש רבי לוי יצחק לראותה, התפעל ממנה, ושאל אם יוכל לקבלה... “וודאי” - אמר העשיר.

חייד רבי לוי יצחק והחזירה. “מבין אתה” - אמר לעשיר - “את הקופסה לא אטול עמי לעולם הבא, ואילו את ההתגברות על ה”לא תחמוד” אקח גם אקח”.....

באהלי צדיקים

“לא תחמוד” אף ספר קדוש...

ספריה תורנית גדולה היתה לו **לכ”ק האדמו”ר מגור בעל ‘אמרי אמת’**, ידועה במאות ספריה הנדירים והיקרים. כל אימת שנזדמן לאדמו”ר ספר חדש השתדל לרוכשו ובמחיר מלא, במיוחד אם הספר היה נדיר ועתיק יומין.

פעם נזדמן הרבי לביתו של ר’ קלמן פפנהיים זצ”ל בוינה וכדרכו בכל פעם שנכנס לבית יהודי, נגש תחילה לארון הספרים. והנה הבחין בספר נדיר. אמר בהתפעלות: “יש פה ספר נדיר מאוד. אין לי את הספר הזה”.

מיד רצה בעל הבית להעניק לרבי את הספר במתנה, וראה בכך זכות לעצמו. ואולם הרבי סירב בכל תוקף לגלות לו את זהותו של הספר כי לא אבה לקחתו וחרף כל ההפצרות עמד הרבי על סרובו.

שאלו ר’ קלמן: “יוגד לי לכל הפחות מדוע מסרב לקחת הספר מידי?” ענה הרבי: “אף כשהדבר נוגע לספר קדוש הוזהרנו ב”לא תחמוד”.....”

ראש גולת אריאל

עצה טובה לקיום “לא תחמוד”...

סיפר הגה”צ רבי יקב גלינסקי זצ”ל: **החפץ חיים** סבל דחקות רבה בימי אברכותו. פעם הפטירה אשתו בטרוניה: “ראה את פלוני, בור ועם הארץ, וחי ברווחה. ואני בכזה מחסור!”

ענה לה הח”ח: “איני מבין אותך, הקב”ה זיכה אותך בבעל בן תורה. בילדים מוצלחים. בבית של תורה. ואותו לא זיכה בכל אלו, שעוד יענישו אותו בעניות!! יהי לו אשר לו, האם היית רוצה להתחלף איתו? וודאי שלא!”

והגדת - הגדש”פ

“עובר ב”לא תחמוד” דאורייתא”...

יום אחד הזמין **כ”ק האדמו”ר מקלויזנבורג** את אחד מטובי תלמידיו שעמד לפני הנישואין, כדי לשוחח עמו בדברי תורה. והנה להפתעתו התחיל הרבי לברר איתו את שיטות הפוסקים בענין “לא תחמוד” [ולא בסוגיות הקשות שלמדו אז בישיבה].

בסיום בירור הענין, אמר לתלמידו: “נמצאנו למדים, שאם בחור ישיבה אומר לאביו: “קח לי דירה מרווחת כמו שראיתי אצל החברים שלי, הרי הוא עובר ב”לא תחמוד” דאורייתא!” וביקש מהתלמיד: שיפרסם את דבריו בין שאר התלמידים...

במחיצתם

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מהיום-להיום

זה לא גרם לו להרגיש נחות ומסכן כלל, אלא אדרבה קיים רצון אביו בגאווה-עצומה.

* * *

חודשיים אחרי:

פניתי להגאון רבי משה מייזלמן שליט"א והצעתי לבן שלו שידוך - את הבת של הגאון **רבי גבריאל קנופטר** שליט"א, ראש ישיבת 'שערי תורה' מנצ'סטר.

לאחר שהייתה בידי תשובה חיובית מהצד השני, ביקשתי מרבי משה לזרז את הטיפול בעניין. אמר לי שבעוד שבועיים הוא יוצא עם רעייתו לחתונה משפחתית באנגליה. הם יפגשו שם את המדוברת ויתנו תשובה.

כעבור שבועיים פונה אלי הבן, ומוסר בשם אביו בקשה דחופה: הם כבר נפגשו עם המיועדת, לאחר מכן הזמינו כרטיס טיסה להיום בערב, והם מבקשים שאשתדל לסדר לבן אישור יציאה לחו"ל מהיום-להיום.

מיד התקשרתי לדוד שלי. התגובה האינסטינקטיבית שלו הייתה: "השתגעתם? מהיום-להיום? נראה לכם שזה 'שטיבל' פה... אפשר לסדר דברים כאלה מהיום-להיום?!"

אך פתאום השתנה טון דיבורו והוא הציע: "תצאו מיד ללשכת גיוס. אולי האישור החריג שקיבל בשעתו לצורך יציאה לשם שידוך עדיין בתוקף! מה לעשות, השידוך התעכב עד עכשיו..."

טסנו ללשכת גיוס. בדקו בתיק שלו ומצאו אישור יציאה לשם שידוך שלא מומש. התקשרו למפקד הלשכה שאישר לעדכן את התאריך להיום.

באותו ערב הוא עלה על הטיסה.
כעבור שבוע התארס!

* * *

כל מילה נוספת מיותרת. אני רק נזכר כיצד בשעתו, כאשר נמנע ממנו לטוס לחתונה כל החברים ריחמו עליו, וחלקם אף נדו בראשם נוכח ה'חומרא' והצדקות יתירה - לטעמם (אל החתונה הגיעו במיוחד מהארץ מרן הגרב"מ אזרחי זצוק"ל, ולהבדיל בין חיים לחיים ראש ישיבת פוניבז' מרן רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א) אבל בזכות אי התפשרותו על עקרונותיו זכה להשגחה פרטית מיוחדת, לצאת לאנגליה מהיום-להיום, ובתוך שבוע להתארס שם בנוכחות הוריו... כיום מרביץ הבן תורה בישיבת אביו בסנהדריה המורחבת ירושלים, הלוא הוא הגאון רבי נפתלי מייזלמן שליט"א.

סיפר הג"ר **יוסף צבי זק** שליט"א, ראש-כולל תורת חיים-הליגמן בני ברק:

בזמני, בעת לומדי בישיבת פוניבז', היה חתן שעמד להינשא בארה"ב. הוא היה בן עלייה-גדול והוריו רצו לאפשר לו לשמוח ביומו-הגדול עם החברות והחברים שהיו שותפים לעלייתו הרוחנית [כיום - הג"ר **דוד רייכמן** שליט"א רב בבית-שמש].

היה לו לחתן חבר-וחברותא קרוב מאד, בחור-צדיק ויר"ש שהוא חפץ מאד שישתתף בשמחתו - אלא מאי? בשעתו היו נהלי-הצבא מאד קשוחים ולא היה ניתן לקבל אישור יציאה לתלמידי ישיבות דחויי גיוס יותר מפעם אחת בשנה בלבד. היות ואותו חבר כבר יצא לחו"ל באותה שנה לחתונת אחיו-הגדול, לא התאפשר לו לצאת שוב.

כאחד מבני החבורה, כאשר נוכחתי לדעת עד כמה הדבר חשוב לחתן, העליתי הצעה: דוד שלי (זצ"ל) מכהן כרב שכונת מגוריו של חיים ישראלי ז"ל בתל-אביב, אז אולי נוכל להתקדם דרכו.

מי זה חיים ישראלי?!

אנהו! העוזר הראשי של כל שרי הביטחון מימי ב.ג. ואילך. ידיד עולם התורה שאף קיבל מכתבי-הוקרה ממרן **הגראמ"מ שך** זצוק"ל על כל מה שפעל ועשה למען המשך קיום ההסדר של בני הישיבות. האיש שכל העסקונה החרדית הייתה נעזרת בו - בבחינת "אחות בבית המלך"!

נסענו שלושתנו - אני, החתן והחברותא - לדוד שלי. שמע את כל הסיפור והסכים לבקש עבור הבחור "אישור-חריג" ליציאה לחו"ל (שהיה ניתן במקרים מיוחדים כמו נסיעה לצורך רפואי, לשם שידוך וכדו'). הדוד נסע ללשכת חיים ישראלי, וכעבור שבועיים המתין האישור המיוחל בתיק של אותו בחור בצבא.

לפני שיצא החברותא ללשכת הגיוס, סיפר זאת לאביו. התעניין האבא במה דברים אמורים? וכאשר שמע שעליו לחתום שהוא יוצא לשם שידוך הודיע לו בהאי לישנא: "אם-כך אתה לא נוסע. **נכד של הבית-הלוי לא חותם על שקר!**"

הבחור היה בנו של הגאון **רבי משה מייזלמן** שליט"א, ראש ישיבת 'תורת-משה' בירושלים ולבני חו"ל בשיטת הלימוד דבריסק. הוא אחיין של הגרי"ז סולוביצ'יק זצ"ל, מצאצאי רבי חיים זצ"ל.

כמקובל בשושלת בריסק, קיבל הבן את הוראת אביו בשמחה מבלי להרהר אחריו. כל החברים נסעו לחו"ל והוא לא! אבל

מבצע הפרסים ממשית

פרטי מבצע הפרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות: כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרת על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemeses@gmail.com

סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) **למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק הזוכים, יזכו לפרס.**
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת יתרו תשפ"ד | גליון מספר: 637 | לסדר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?
רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מזכיר להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

האם אני חרדי או 'מסורתי'?? מה זה מסורתי?

כשנולד לי ילד.. יום לפני הברית פגש אותי המוהל ואמר לי: היות ואתה חייב למול את הבן שלך **ולא אני!** אז אני רוצה להסביר לך מה **אתה** אמור לעשות בתור אבא. נבהלתי ואמרתי לו: תודה רבה! אבאלע.. אני מוותר על התענוג... אני סומך עליך בעיניים עצומות... אתה המוהל.. אתה אלוף... אתה מקצועי... קח כמה כסף שאתה רוצה... רק תעשה את העבודה שלך ותן לי לחיות.. אני עוצם עיניים... ואל תשכח לעדכן אותי כשסיימת.. אוהו... רק זה חסר לי... שהוא עוד יסביר לי איך להיות מוהל... (אני מהטיפוסים שמפחדים להחזיק סכין... ודם... זה לא חסר לי בחיים... לא נולדתי ב'מוז' הזה) **אבל המוהל לא ויתר!!!** הוא טען לי בתוקף:

סליחה!! אתה יהודי!!! ונולד לך כעת בן והחובה למול אותו **מוטלת עליך!!!** וזו מצוות עשה שיש בה כרת!!! אז מה זה ההתחמקות הזו?? מה זה שאתה בורח ואומר אני לא יודע להחזיק סכין... אני מפחד מ-דם.. אתה מחויב למול את הבן שלך כי זו חובתך כיהודי!!! רק מה? סו"ס אתה עדיין קצת חושש... הידיים שלך רועדות (מהכתיבה של העלון...) וחיפשת מישהו שיכול ומוכן לעשות את זה יותר טוב ממך... נו... בסיידר... אז מינית אותי שליח!!! **אבל להפיל עלי ולברוח???** להגיד לי... קח... תעשה את זה... אני סומך עליך.. אתה יודע מה שאתה עושה... העיקר תעשה מה שצריך... ותעדכן אותי בסוף כשסיימת... סליחה... אתה **מסורתי???** שכבוד הרב יסדר לי את העניינים?

התוכחה הזו של המוהל הייתה בשבילי כמו פלעש!!! בום!!!

פתאום קלטתי שאם עד היום הייתי בטוח שאני חרדי הדוס החזק... ומאידך יש יהודים מסורתיים ופשוטים כאלו... אז זהו שפתאום אני קולט שלמיייעשה גם אני אשטיקלע מסורתי!!! **תבין: הרי מה נקודת ההבדל ביני ל-בין היהודי המסורתי???**

בא נגדיר את זה ככה: מסורתי זה אחד שמסוגל לקנות מצות לליל הסדר בחנות מכולת... ואני?? אני לא מסוגל!!! לא שייך... אין על מה לדבר.. אין סיכוי שאני אקנה מצות לליל הסדר במכולת.. בינינו... למה לא?? מה... מה הבעיה לקנות מצות במכולת?? (מה... כי זה פחות מהודר?? נו... באמת... זו הסיבה? אתה עדיין מדמיינן שהמצות חבורה שאתה עושה יותר מהודרות ממה שהחבר שלך עושה?? בינינו... אתה מבין לבד שלא זו הסיבה...) למה רק מסורתיים קונים מצות במכולת.. נו... באמת למה??

אני אסביר לך למה: כי המכולת שלנו... קוראים לה **מכולת רפי!!!** ואם אני אקנה מצות לליל הסדר במכולת של **רפי...** המשמעות היא שמי לקח על עצמו את האחריות על היידישקייט בשכונה שלנו?? **רפי!!!** תבין: הרי עוד שבוע מגיע פסח... ואני הרי גר פה בשכונה... ומאיפה יהיה לי מצות? אוהו... בשביל זה יש לנו את רפי! בקיצור: רפי הוא אחראי היידישקייט בשכונתנו... כי תאר לעצמך שלא היה לנו את רפי... מאיפה היה לי מצות לליל הסדר.

בקיצור: רפי הוא הגבר הוקם עלי! הוא מקים עולה של תורה בשכונתנו!!!

אז זהו ש... שכנראה שהמשפט הזה לא כ"כ מצלצל לי באזניים... לא כ"כ נשמע לי לעניין שהיידישקייט שלי נופלת על רפי מהמכולת... (מילא בערב סוכות... שרפי בעצמו הגיע עם הכיפה הקטנה ועם חיוך גדול לקנות אצלי סט ארבעת המינים במחיר של תבנית ביצים אחת... נו... בסדר... אם היידישקייט של רפי נופלת עלי... זה עוד מתקבל על הדעת! אבל שהיידישקייט שלי תיפול על המסורתי הזה... זה מעליב למדי!!!) אני סומך עליך שהבנת פחות או יותר את רוח הדברים. את השפראך... בקיצור: כשמדובר במצת מצווה... יש לי עניין אישי להכניס את עצמי בעובי הקורה... זו הסיבה שאנחנו דוחפים את עצמנו כמעט בכח לחבורה של מצות. כי יש לי עניין להיות חלק מהסיפור... **אחרת אני מרגיש מסורתי!!!** שהנה... הגיע פסח... שרים מה נשתנה ואוכלים מצות... וקדימה... איפה הצדיק שהכין לנו את המצות? אני לא מסוגל להרגיש כזה שוונץ!! היהדות שלי יקרה ותופסת אצלי מקום משמעותי מידי בחיים... בשביל שאני אסכים להרגיש נגדר... סוג של 'מי הפעם לקח עלי אחריות' וארגן לי מצות עד הבית...

עד כאן במצת חבורה של ערב פסח... את זה כולם מבינים!!!

אז זהו!!! שאותו מוהל פתאום ירה לי חץ בלב... ולפתע גילה לי... שההלו... תתפלא לשמוע: אבל גם אתה מסורתי!!! אוהו מסורתי... נכון שבארבעת המינים אתה עומד שעות ובוחר ואתה לא קונה סטים במחיר חבילה כמו מסורתי... נכון שבמצות חבורה אתה לא מסוגל לקנות במכולת... נכון שגם את התפילין של הבן שלך... אתה לא תלך לחנות תשמישי קדושה ותסגור שם דיל של תפילין על הנייר ב-1500 שקל... לא!!! בזה אתה חרדי!!! פה אתה בקנאות לוקח את העניינים לידיים... ולא מסוגל להפיל את היידישקייט שלך על הצדיק מהחנות של תשמישי קדושה... **אבל!!! בהרבה הרבה תחומים אחרים ביהדות**... אני כן נראה כמו מסורתי... **ולגמרי כמו מסורתי!!!** הנה... הדוגמא הראשונה היא בברית של הבן שלי שאני מגיע למוהל עם 'כיפה כחולה' ואומר למוהל... כבודו יעשה מה שצריך... כפפרה עליך... רק תעדכן אותי שסיימו... **זה שפראך של מסורתי!!!** אבל עזוב... בינינו... הדוגמא של הברית היא הכי קטנה... סו"ס ברית זה משהו של כמה פעמים בודדות בחיים... זה משהו שהכי קל לי לדון את עצמי לכך זכות... אבל יש עוד הרבה שאלות הלכתיות שגרתיות... שאני ממשיך להתקשר לרב כמו מסורתי... כבוד הרב... לא יודע מה... מי... לא מבין בנושא הזה... שהרב יגיד לי מה ההלכה... מה צריך לעשות... ובזה נגמר הסיפור...

החליפה שיושבת מצוין על הקולב!! האם היא גם מצוינת עלי??

בחור יקר או לחילופין אברך יקר: אני רוצה להגיד לך משהו: אם זכית ואתה עושה חיל בלימוד... אם יש לך גישמאק בסוגיה... אם אתה כבר מחובר למה שאתה לומד... ויש לך כבר איזושהי משיכה לתחום או לסגנון מסוים של לימוד... בקיאות... עיון... הלכה... מצידי אגדה... מוסר... חסידות... אם אתה מרגיש את עצמך כבר שייך ומחובר לאחד מחלקי התורה... אז אני רוצה שתדע לך: **שזה לא מובן מאליה!!!** אתה צריך להודות לה'!!! כי לא כולם אווזים שם... יש כאלו שעדיין מחפשים ומגשים ועדיין לא הצליחו לזהות את החלק האישי שלהם בתורה... בקיצור: יש כאלו שהם עדיין בשידוכים בתורה!!!

כן... צריך לדעת שהחלק האישי שלי בתורה זה ממש כמו **שידוכים!!!**

יש כאלו שהשידוך שלהם מגיע על ההצעה הראשונה... יש כאלו שאבא שלהם הודיע להם... אתה מתארס היום... (במילים אחרות: אותם אלו שנכנסו לשיבה קטנה והתחילו ללמוד ומאז הכל נוסע... הם יושבים ולומדים... והכל טוב... כך הם המשיכו לשיבה גדולה ומשם לכלול והם עושים חיל... לומדים ומונחים בלימוד... והם מצידם לא מבינים מה אני מסתבך... כן... יש גם מיעוט מצוי כזה... הייתי אומר אפילו 30% מהלומדים ככה... זכותך להתווכח על המספרים והאחוזים... ובאותה מידה יש כאלו שמתעקבים בשידוכים!!! יש כאלו שארץ להם כמה שנים של עליות ומורדות עד שהם נכנסו לשוונג ונכנסו ללימוד... ויש כאלו שעדיין מתעקבים בשידוכים של תורה... ויש לעיכוב הזה כל מיני סיבות...

יש כאלו שמתעקבים בגלל שלא נתנו להם צ'אנס... אף פעם לא יצא להם ללמוד לפי טבעם... מדובר באחד כזה שהיא תמיד 'צמוד' ומשועבד לסדר הלימוד בישיבה ובכולל... וממילא אף פעם לא יצא לו להקשיב לעצמו!!! לזהות את נטיית הלב האישית שלו... ומי שעדיין לא מכיר את טבעו!!! מה הפלא שאין לו שום קצה חוט לזהות מה החלק שלו בתורה...

ותכלס... זה עצוב!!! זה אפילו מקומם!!! איך?? איך קורה כזה דבר???

הרי כל צעיר קלאסי מהרוחב... איכשהו במשך החיים היא עיצב לעצמו איזה תחום התעניינות... זה מתעניין בכדורגל... וזה בצבא... זה פוליטיקה וזה בכסף... יום אחד כל אחד מזהה את הנטיה שלו!!! החיובית והשלילית!!! זה הדבר האחרון שצריך להסביר אותו... זה הדחפים שלנו שמתפרצים... כל אחד והתשוקה הטבעית שלו... אז איך יכול להיות שבחור ישיבה או אברך יושב בבית המדרש שנים ע"ג שנים... ועדיין הוא לא פיתח איזה תחום התעניינות מסוים... משהו כזה ש... "בא לי עליך"!!! מה פשר מידת ההשתוות הזו? רבש"ע: איפה הקריזות?? איפה הגריקים?? חסר גריקים בחיים... לכל אחד יש את הצבע שלו... את המאכל שהוא הכי אוהב... את היציאות שלו... ואיפה זה בלימוד???

אני אוהב לפגוש בבית מדרש אברכים עם קריזות... אחד ניגש אלי... הוא מתעניין בסוגיה של ההיררכיה בחז"ל... (במילים אחרות: איך בנויה הרשות המהוקקת בחז"ל...) יש אחד אחר שיש לו שטיקל שלם בזכויות יוצרים... ויש אחד שהוא נכנס חזק לנושא של דקדוק בקריאת התורה... ולי יש את הקריזות שלי... י"ב שבטים... ארץ ישראל... כן... מה יש... קצת קריזות לא זיקו... ובינינו... נכון זה נשמע לך מוזר?? למה?? כי... כי הרי צריך ללמוד גמרא גפ"ת...

תודה רבה... **צריך!!!** צריך גם לקום מוקדם בבוקר... צריך גם להגיע בזמן לתפילה!! אז איפה אתה?? צריך גם להיות בעל בטחון... אז למה אתה רועד מפחד?? נו... למה?? כי אתה בן אדם!!! וזה נורמלי שאתה בן אדם!! ועובדים על זה... אבל לבנתיים אני בן אדם... אז למען ה': איפה הבן אדם הזה בתוך בית המדרש?? למה בקידוש אחרי התפילה... כל אחד לוקח עוגה אחרת... אחד לוקח קוגל ואחד לוקח הערינג... וכשזה מגיע ללימוד... פתאום העסק נהיה קצת מאובן!!! לומדים מה שצריך!!! איפה הביטוי האישי?? תבין: בסוף שבת תורה זה של שידוך... בסופו של דבר תורה זה עניין של התאמה!! נכון שבתור בחור צריך קודם ללמוד את הבסיס... צריך לקלוט את הרקע... גם בשיבות חסידיות... יודעים שיש את השנה שנתיים שעדיין לא נכנסים לשידוכים... למה? כי צריך קצת להתבשל! צריך ללמוד משהו!!! אבל בשלב מסוים... כולם מבינים שצריך למצא שידוך...

יום אחד אתה צריך למצא את השידוך שלך בתוך התורה... והשידוך שלך זה הביטוי האישי שלך!!! אז שלא תבין לא נכון... יש כאלו שמצאו את השידוך שלהם בתורה בלי ביטוי אישי... כבר הזכרתי מקודם את המיעוט הניכר של אלו שהתיישבו מול הגמ' וזהו!! מכאן ואילך אל תקרי מורשה אלא מאורסה... אשרי חלקם... שידוד לה... אבל מה לעשות... יש כאלו שהשידוך שלהם בתורה זה... זה עניין של התאמה!!! הם צריכים למצא את עצמם בתורה... ולא קשה למצא!!! רק צריך לאפשר... להעיז לצאת מהמוסכמות...

מה שהכי מתסכל אותי... יוצא לי לדבר עם בחור או אברך... הוא מספר לי שהכל על הפנים... אין לי טעם בלימוד... אני לא מוצא את עצמי... אין לי חשק לכלום... ואז תוך כדי שאני מדבר איתו... לפתע אני שואל אותו: רגע... אולי תחליף כולל?? לא!!! הוא נזעק: בשום אופן לא!!! למה?? זה כולל **מצוין!!!** זה אחד מהכוללים הכי טובים בגוש דן... רבש"ע: מה מצוין?? על מה אתה מדבר? לפני רגע אמרת לי שהכל עעעל הפנים... כל לבב דוי וכל ראש לחל... אז מה מצוין פה?? מתי תבין: שכולל מצוין **זה כולל שמתאים ליוני**... אם הוא לא מתאים לך... אז מה יעזור שהוא מצוין?? **הוא מצוין על הקולב!!!** הלכתי פעם לחנות חליפות... מדדתי חליפה... היא הייתה נראית עלי כמו שק... והמוכר מתעקש: תשמע... החליפה הזו מצוינת... אמרתי לו: אדוני היקר... זה מצוין על הקולב!!! אצלי... **מה שמתאים למידות שלי, זה מה שמצוין**... רבותי... דיי! תבינו עניין... הלימוד הטוב ביותר זה מה שמתאים לי! הישיבה המצוינת, זו הישיבה שהכי מתאימה לי! לא מה שמצוין על הקולב! די... מספיק אנחנו כואבים על מעוכבי השידוכים... לפחות את השידוך עם התורה לא נעכב במו ידינו... יש שידוך עב"ג... ויש שידוך עב"ל... אם ניסית בשטאנץ הכללי והממסדי ולא זכית להתחבר ללימוד עב"ג... אז תתחיל ללמוד לפי טבעך... תתחיל להקשיב לעצמך... ושוב נשנן משפט שמסתמא הוזכר פה: עדיף להיות מחובר עד הסוף לקצת תורה!!! מאשר להיות מחובר קצת להרבה תורה!!! עדיף לכתוב בשיא המרץ ספר הלכתי על ברכת החמה!!! מאשר ללמוד בעייפות ובגרידת רגלים את כל הש"ס... ולמה?? כי מי שכתב ספר על ברכת החמה זה השידוך שהוא מצא בתורה... זה השטייגן שהוא עשה בשנה האחרונה... אה... תצחק עלי... מה... זה מה שעשית בשנתיים האחרונות? כן!!! עדיף לקבל שידוך אחד... מאשר להמשיך להיות בשידוכים... מי שאין לו טעם בלימוד והוא לומד כי כולם לומדים... הוא עדיין לא מצא את השידוך שלו... אז נכון... שכל התורה פתוחה לפנינו... אבל איפה השידוך שלך?? איפה החיבור האישי שלך?? כמובן!!! מיותר לציין שהמסר הזה נועד לגילאי שידוכים!!! בחורים עד גיל קיבוץ למעלה... עדיין לא כשירי שידוכים... עדיין צריכים ללחוץ בלחמי ולשתות בין מסכתי... וללמוד את הבסיס של הגפ"ת... ואכמ"ל.

ניתן לקנות את הספר 'המסולאים בפז' - תורה, העוסק בדרכי העליה וההתמודדות מתוך בית המדרש

האהוב והמוכר, (נב ספר זה לא יעיל, ולא נותן מענה עבור ציבור הנשים)

לפניך טעימה חלקית מהנושאים שנתפחים בספר... כיצד ניתן לרכוש בקיאות בכל חלקי התורה?? מה עושים עם ריפון?? מתי צריך לסגור את הגמ' ולצאת לפוש... איך מגיעים לחשק התורה?? כיצד להתרגל ללמוד גם בלי חברותא?? מה זה **לא** חברותא? ומה עושים כשיש תחרות סמויה עם החברותא? עד כמה אני מחויב לטוויבת הישיבה?? איך כותבים חבורה...?? האם יש סיכוי שיום אחד גם אני אהיה עקבי ואוכל בזמן ואישן בזמן? האם מוסר זה נחלתם הפרטית של הליטאים... והאם חסידות שייכת רק למגזר החסידי?? רגע... למה לא לומדים בישיבות נביא...?? האם יש בעיה ללמוד שוטנשטיין?? האם דף היומי שייך לבעלי בתים?? האם יש עניין לגשת למבחנים... והאם יש עניין ללמוד מ"ב גם אם זה בלי ההערות של דרשו?? גואם עוברת עלי תקופה של חוסר חשק בולט בלימוד... איך מאבחנים מה הבעיה?? וכו' וכו' וכו' וכו'

לרגל ימי השובבי"ם,

הדפסנו את הספר 'ימאן' באלמי עותקים חדשים עם הוספות ופרקים נוספים, וכולם חייבים להימכר!!!

מוקדש לחיילי הקדושה הנלחמים בעוז ובתעצומות בקרב האמיתי בדגל נאמנות לה'. קוראינו היקרים: התגייסו לצבא!!! הצטרפו למאמץ המלחמתי,

לתת תעצומות ותמיכה ל'כוחותינו', צבא ההגנה האמיתי של עם ישראל,

כוחותינו חזקים! ואנחנו פה בשביל להתחזק יחד ולחזק, עוד כח, עוד גב.

ניתן להשיג בכל מוקדי ההפצה של גיליון זה, ואצל הנציגים בישיבות.

לביור נקודת המכירה הקרובה אליך:

0548446691 0527683095

הרב של המזוזות והסת"ם שלי... ואתה תהיה המורה הוראה שלי... ואתה המוהל... ואתה הבעל קורא...

ועם מה אני נשארתי? **אני נשארתי מסורתי עם כיפה כחולה!!!** שמכבד את כולם להקים את התורה... והוא נשאר שם למטה עם הצאן והבקר שירעו אל מול ההר ההוא... **ויקרא שמו בישראל מסורתי!!!**

תכל'ס: מה הבעיה בלהיות מסורתי??? הבעיה היא: שאם אתה רוצה להיקרא **בן תורה**... (ולא בסמאות אלא באמת...) מה זה בן תורה? מה זה אומר שאני **בן** של התורה??? זה אומר שאני חלק מהעניין!!! אני מקים ומרים את התורה ולא מחכה שהיא תגרוג אותי... אני פה לא בשביל לקבל שירותי דת אלא לספק שירותי **דת!!! הבנת את הרעיון???**

אז הנה לך... בבקשה!!! הנה לך אפיק מאוד מאוד נרחב ובלתי נגמר מה המשימה שלנו בתוך בית המדרש... מה זה נקרא להקים תורה!!! להקים תורה זה לאו דווקא להקים מוסדות... כדי שיהיה אפשר לכתוב עליך מקים עולה של תורה... לא!!! מקים תורה זה אחד שהחליט להיות גורר ולא נגרר... תופס ולא נתפס... בקיצור: להיות מקים תורה זה להכניס את עצמי בעניין!!! להיות נושא התורה ולא שהיא תישא אותי...

לצורך הבנת העניין עד הסוף... אני רוצה להציג את זה גם מזווית אחרת... תנסה לחשוב שיום בהיר אתה מוצא את עצמך לבד לבד... זרוק בסוף העולם... אין אף יהודי לידך... כעת בא נתחיל לעבור על כל התרי"ג מצוות אחד אחד... (כמובן מהמצוות המצויות בימינו) אני כעת זורק לך רשימה אקראית של מצוות מכל הבא לידך... את מה שאתה יודע להסתדר לבד תקיף בעיגול... **קדימה**: שחיטה, תפילין, תרומות ומעשרות, מקוה, תחומין, עירובין, ציצית, גיד הנשה, חלב, כבד, מצות, ד' המינים, לחי, צורת הפתח, הגעלה, הכשרה, מילה, ריבית, ליבון, סימני חיה ועופות ודגים, תאריך יהודי, מזוזה, ספר תורה, שופר, חלה, ערלה, כלאים, זריחה, שקיעה, גיטין, קידושין, כתובה, חליצה, הקפת הראש, שעטנז, מכירת חמץ, פרזבול, קריאת התורה, גבאי, חבאי, קדישא... נו... מתוך הרשימה הזו... מה אתה יודע לעשות ולהסתדר לבד?? **שתיקה!!! אני מעדיף להשאיר את זה פתוח...**

בקיצור: מה מתברר??? שאם ביום בהיר אני נזרק לקצה העולם... אני בבת אחת מוצא את עצמי עם לשון בחוץ ואין לי שמץ של מושג איך להתנהג באופן מעשי כמו יהודי!!! **נו... מה זה אומר?? מה טמון בזה???**

זה אומר שאם כיום אני כן!!!! כן מתנהג כמו יהודי... זה **רק בגלל** שיש פה כל מיני 'מישושים' כאלו שהם יודעים בשבילי את התורה... והם מסדירים לי את ענייני ה'דת', ואני פשוט **נופל עליהם!!!**

הנה לך מדגם של- אשר **לא** יקים את דברי התורה!!! יש כמה שהם מקימים את התורה בשבילי... ואני מגיע למוכן... אבל אם הם יעלמו כל היהדות שלי קורסת... אני נשאר בלי כככלום... אז הנה!!

הנה לך מדגם אחד מני תרי"ג מצוות מה נקרא "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת"!!! **אבל הלאה... יש עוד רשימה ארוכה ארוכה...**

למה לא למדתי הלכות שביו"ד ואיסור והיתר ותערובת?? כי... כי יש ב"ה מספיק **מורי הוראה**... כל שאלה שמתעורר לי אני ניגש אליהם... למה אני לא יודע לעשות קשר של תפילין? כי יש לי שכן שהוא בתים מאכער שהוא יודע לעשות קשר תפילין... ולמה אני לא מבין מהחיים שלי במצוות התלויות בארץ?? כי בשביל זה יש ביהמ"ד להלכה בהתיישבות... הם כבר מטפלים בכל המצע המנותק... ומה עם הלכות שבת?? ברוך ה'... יש היום ספרים נפלאים... עם אינדקס ותוכן עניינים נפלא... ומה עם עירובין?? תעשה טובה. זה לא התחום שלי... יש לי כמה מספרי טלפון מצויינים... הם יענו לך... הם מומחים... יש להם ידע מדהים ומפורט... ומה עם המקרר בשבת... והמזגנים... והברזים והמונה מים...? אה... בשביל זה יש משמרת השבת... תפנה אליהם... רוצה טלפון שלהם??

בקיצור: התורה כבר מאויישת... הכל מטופל... כולם כבר עושים לי את העבודה. ולי לא נותר אלא להיות המסורתי... שמופיע ככה בפתאומית... **כבוד הרבנים... סיימתם להסדיר לי את כל ענייני הדת??**

בקיצור: שמתי לב שכל מסכת שאני לומד ו... ומתעורר בי איזשהו רצון חיובי אולי להיכנס לעובי הקורה ולגשת לזה ברצינות ולהיכנס לעניין... בסופו של דבר אני תמיד יורד מזה... למה?? כי עמוק בלב אני מרגיש שעזוב... נו... העסק מטופל... המקצוע כבר מאויש... כשבאתי ללמוד **כתובות**... נזכרתי בטוענים רבניים שהם כבר מומחים בכל סוגי המריבות במזונות וגביית כתובה... אז מה צריך אותי... מה... אני טוען רבני?? כשהגעתי **לגיטין** נזכרתי בבית הדין הרבני... יש מספיק דייני גיטין שיושבים שם והנושא מטופל... כשהגעתי **לקידושין**... נזכרתי שזה כבר תפוס לראשי ישיבות... הם כבר בקיאים בכל הלכות קידושין... והנה כעת הגיע סדר **נזיקין**... ושוב היה לי רגע של התעוררות... רגע... אולי אני אנסה קצת להיכנס לשו"ע חו"מ בעיון... להיות קצת בקי ב"אלה המשפטים"!!!

ואז שוב הגיעה לי אותה מחשבה מייבשת... נו... באמת... מה אתה בדיוק רוצה... מה... אתה רוצה להיות דייני?? נראה לך שחסרים דיינים בבית דין הישר והטוב?? חסרים הרכבי בי"ד שונים בקרית ספר??

נו... באמת מה התשובה על כל הטענות האלו גם יחד??

אתה צודק!!! לא צריך כלום... יש מספיק דיינים... מספיק שוחטים... מוהלים... מסדרי קידושין... אחראים על עירובין ומקוואות... הכל מאויש!!! אבל תכל'ס... שים לב מה קרה בסוף?? בשורה התחתונה אני נפלתי בין הכסאות... ומה יצא ממני?? **מסורתי!!!** אני אחד כזה שפזרתי את כל הסמכויות של התורה... חילקתי את היידישקייט בין כל האגפים... אתה תהיה הדיין בשבילי... ואתה תהיה

(המשך) מה ההבדל ביני לבין המסורתי???

בקיצור: זה מסורתי!!! ואגב: אל תקח ללב... לא קרה כלום... כולנו מסורתיים... זה לא עבירה להיות מסורתי... בדיוק כמו שאליבא דאמת אין איסור לקנות מצות במכולת וגם אין בעיה לקנות סט ד' המינים במחיר כולל... רק מה? מותר לנו לדעת שעדיין! אנחנו מסורתיים בעוד המון ערכים ביהדות ויש לאן להתקדם. (בסוף המאמר יש עוד הסתייגות חשובה)

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים???

יש מושג שנקרא: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת", יש ברכה מיוחדת למי שמקיים!!! מקים את התורה... **מקים עולה** של תורה... גם נביא יש כינוי שנקרא "תופסי התורה"!! "נושאי הארון"!! התוארים האלו מאז ומעולם מאוד תפסו אותי... אני משתוקק לזכות להיות מקים תורה... תופס תורה... מנושאי הארון... אבל תכל'ס... מה זה? איך בדיוק עושים את זה?? איך בדיוק מקימים את התורה?? מאיפה?? לאן?? מי נגד מי?? מה זה הדבר הזה 'להקים' ולתפוס את התורה? בקיצור: **האם המושגים המרוממים האלו תמיד ישארו אצלנו** אי שם בעירפול של ה'סיסמאות' הנבובות המרוקנות מכל תוכן... אוו!!! שיש כן איזה כלים ודרך איך לזכות להיות באמת נושאי ארון ותופסי תורה ומקימי תורה?

אה... מעניין אותך השאלה הזו... גם לך מתחשק לך לזכות ב-ברוך אשר יקים את הדברי התורה הזאת... ולזכות להיות מנושאי הארון??

אז הנה!!! זו הנקודה!!! יש פה נקודה מאוד פשוטה:

ביחס למצות חבורה אני מבין מצוין מה נקרא **להקים את התורה!!!**

יש **תורה** שמצווה אותנו לאכול מצות בליל הסדר... זו התורה!!!

וכאן מתחיל ההבדל... גם אני וגם המסורתי יודעים שבעוד שבוע צריך איכשהו לאכול מצות שמורות משעת קצירה... רק מה?? אני **תפסתי את התורה!!!** תפסתי את העניינים לידיים! אני הבנתי שאם רוצים פה מצות שמורות בעוד שבוע ימים... זה לא ינחת מהשמים... צריך שמישהו ידאג לזה... ולכן נכנסתי לעובי הקורה... נדחפתי באיזה חבורה... עבדתי... הזעתי... והנה המצות!! ואילו המסורתי...?? הוא לא מבין מה הבהלה... ה' יעזור... מה עם בטחון בה'... אני סמוך ובטוח שעד ערב פסח יהיו לי מצות כשרות למהדרין... והוא צדק!! כשהגיע ערב פסח אכן חיכו לו בחנות 3 מצות כשרות למהדרין! רק מה כל ההבדל ביני לביני?? אני **הקמתי את התורה!!!** ואילו הוא?? הוא חיכה שהתורה **תקים אותנו!** הוא סמך על התורה שהיא לא תשאיר אותי בלי מצות...

אני זכיתי לישא את הארון!! ואילו הוא? הארון נשא אותו!!!

הלכה?? מה... אני מפגר?? מיד על תחילת החיים כבר להכריז על פשיטת רגל שאני לא רואה את עצמי כשיר לנהל את הבית הרוחני שלי בכוחות עצמי??

אתה קולט את התפיסה?? אתה קולט את הגישה???

פתאום קלטתי מה מפריד ביני לבין הרב שאני שואל אותו שאלות!!!

אם פעם חשבתי שזה עניין של כשרון... ידע... בקיאות... התמדה... שקידה... כעת מתברר לי שדווקא זה הפרטים השוליים... הסיפור האמיתי הוא: איך לגשת לעסק התורה!!! מי שניגש ליידישקייט מתוך הכרה שזה עסק שלי! עניין שלי! אני מעוניין לנהל את העניינים ואני לא בונה על מישהו שיהיה התלמיד חכם בשבילי ויענה לי ויספק לי שירותי דת!!! מי שניגש לתורה בגישה של מקים תורה!! הוא זוכה להקים עולה של תורה... הוי... כמה שזה פשוט...

האמת היא שזה קצת עניין של אופי... אני טיפוס כזה שכשאני נתקל באיזה פולמוס הלכתי מעשי... ואני רואה שכבר יצא על זה קונטרס בעד... ואז יצא קונטרס נגד... ויש מצדדים לכאן ויש לכאן... אז יש כאלו שפולמוסים כאלו דווקא מדליקים אותם!! הם נכנסים לנייעס הזה... אבל אני בדיוק הפוך... ככל שאני רואה שיותר דשים ומתדיינים בזה... אני לוקח אחרון... לא יודע... זה זה נשמע לי דברים של "מבוגרים..." אל תסבך אותי... אין לי שום דחף להכניס את עצמי לעובי הקורה... כי... נו באמת... הרי כבר יצא כבר קונטרס נגד... וקונטרס בעד... אז מה אתה רוצה שאני אוציא?? אז זהו שלא!!! הסוויץ שאני צריך להכניס לעצמי לראש... שמן הראוי שאני אכניס את עצמי לנושא... לא בשביל להוציא קונטרס... אלא כי התעורר פה דיון בנושא שנוגע אלי!! יש פה שאלה מעשיות בענייני ריבית, או חשמל של שבת, ואני לא אמור כמו מסורתי שצץ מהחלל ושואל... כבוד הרב... מה נסגר? ככה או ככה?? כנ"ל בנושא כשרות... העיילים מתחלק לשני חלקים. יש כאלו שכשרות זה נושא שמרתק אותם... זה הנייעס שלהם... ויש את האנשים כמוני... ש... שיאלה... תעשה טובה... תסכם לי בקצרה... איך שאתה רואה את אורך הזקן שלי... תגיד לי איזה כשרויות מתאימות למה שלי ומה לא נכונים בזאת?? אז זהו שלא!!! מן הראוי שאני אברר בצורה יסודית ולו בשביל לא להגיח כמו אדם מבחוץ... לך תסביר לי את זה...

תכל'ס... בשורה תחתונה!!! שלא תבין לא נכון... אין פה איזה ניסיון להפיכה צבאית בתוך בית המדרש... אל תדאג... הכל נשאר אותו דבר, כל אחד בסופו של דבר יתמקם בתחום שלו!! תהיה רגוע... אני לא אהיה מוהל ולא שוחט... וכנראה גם לא דיין, כל אחד ימשיך להתבצר בתחום שלו, הדין, והמורה הוראה, והשוחט, והסופר, ואחראי עירובין... רק מה?? עיקר המסר פה הוא בייחס ל- איך לגשת לעסק התורה!!! לדעת ש"אמיתיה של תורה" המקורית!!! זה פשוט ללמוד על מנת להיכנס לנושא הזה... אני יודע שזה לא פופולרי בדור שלנו... אבל אל תשכח שר' חיים מבריסק נקרא ככה... לא בגלל שהוא היה בריסקער ולא בגלל שהוא היה בוגר ישיבת בריסק... אלא בגלל שהוא היה הרב של בריסק!!! כנ"ל כל רבותינו... את הנתון הזה אי אפשר להדחיק... בסופו של דבר ללמוד לאמיתיה של תורה זה להיכנס לעניין הזה!!! לפחות גם!!!

בן תורה זה אחד שעושה עבודה חרישית בינו לבין עצמו... אני מוכרח שהרוחניות שלי תגיע ממני! שכל עילויי יגיע ממני!!! שהרוחניות שלי לא תשען על מישהו אחר... ברוך אשר יקים!! שאני יקים את התורה... שהתורה לא תצטרך לגרור אותי... שהרבנים לא יצטרכו כל דבר להסביר לי... או לחשוב מאה פעמים האם אני כשיר להבין עניין...

הנה לך שתי נקודות לשיעורי בית מעמיקים ביותר בייחס למושג ששמו 'בן תורה'!!! הגיע הזמן ליצוק תוכן בסיסמא הזו!! בן תורה זה לא שם של מגזר... ולא שם של כובע וחליפה... מי שרוצה להפסיק להיות מסורתי ולהתחיל להיות בן תורה ולהקים בית של תורה!!! זה הנושא!! תהיה המקיים!!! תהיה היוזם... אל תכבד את אחרים בשירותי הדת...

נחזור לנושא הקודם... אתן לך עוד דוגמא: השווער שלי שליט"א הוא רב חשוב שפוסק הלכות לרבים... שאלתי אותו פעם: מתי הוא התחיל ללמוד הלכה?? הוא ענה לי בפשטות: שבוע אחרי שהתחתנתי!!! מיד אחרי השבע ברכות קבעתי חברותא עם עוד אברך שגם הוא בדיוק התחתן... ומיד!!! מיד פתחנו טור ב"י שו"ע והלכות שבי"ד בעיון... ומתוך הסוגיות בגמ' עם כל הרצינות... אמרתי לו: נכון... הבנתי... אבל היא גופא!! למה?? למה למדתם דווקא את זה אחרי החתונה?? מה הביא אתכם ללמוד דווקא את זה??

הוא עונה לי בפשטות... מה פירוש למה... התחתנתי... ויש לי כעת בית... ואני צריך לדעת איך יהודי אמור להתנהג בתוך הבית שלו...

אמרתי לו: הוי... נו... באמת... תודה רבה... מה זה קשור... גם אני התחתנתי! גם לי יש בית... וגם אני אמור לדעת איך להתנהג כמו יהודי... אבל בשביל זה יש רב והולכים אליו עם כל השאלות... בקיצור: זה שיש לי מטבח ובית... זה אף פעם לא גרם לי לפתוח שו"ע וי"ד ולהתחיל ללמוד ביסודיות... אם כבר זה גרם לי לברר בדיוק מי פה הרבנים בשכונה... מה המספר טלפון שלהם... מי הכי נחמד ואדיב... ולאיזה מו"ץ יש הכי הרבה סבלנות אלי...

ענה לי השווער שלי... סליחה... ואחרי החתונה... מי החליט לך כמה מינוס מאושר לקחת?? את מי שאלת איך להתנהג עם העובר ושב... וסתם ככה... איך לסדר את המדפים בארון... האם גם את זה הלכת לשאול?? לא!! למה לא?? כי... כי תן לי... זה הבית שלי!! זה החיים שלי!! תן לי לנהל את החשבון בנק שלי... ואת החיים שלי!!

על אותו משקל ביהדות!!! היהדות היא שלי!! היידישקייט היא שלי!! ולכן ברגע שהתחתנת... היה לי ברור ששו"ע וי"ד זה עניין שלי!! אני מעוניין להכיר את הסיפור מקרוב... כי זה החיים שלי והבית שלי... אה... אבל יש כבר רבנים שהם יודעים הלכות?? נכון... לרבנים יש גם חשבון בנק... לכן מה... לכן אני אלך לרווחה ואבקש שימנו את הרב לאפטרופוס שינהל לי את החשבון בנק עד סוף החיים?? אותו דבר כאן: זה שהרב כבר יודע הלכות... ואני בשלב זה עדיין לא יודע!! זה נכון... בשביל זה בשנים הראשונות אני צריך ללמוד ולעשות שימוש ולשאל את הרב ולא לפעול באופן עצמאי... אבל לחתום קבע ולהכריז על עצמי רשמית שהרב מכאן ואילך מיופה הכח שלי לעניין

זו תפיסה שאמורה לעמוד לנו מול העיניים בעסק התורה!!!

אני כעת נכנס לעסק התורה... מה זה אומר 'עסק התורה'???

זה אומר שאני מעוניין להכניס את עצמי לעניין! אני מעוניין להיות מקיים!!! מקים תורה!! זה עניין שלי!! אם אני עכשיו לומד מסכת בבא קמא... וכעת הנושא שלנו זה גנב גזלן ונזקי ממון... אז אני מעוניין להיכנס לנושא הזה כדי לדעת לדון ולהכריע במשפטי ה'...

אה... אז אתה רוצה להיות דיין?? מה... אתה לומד דיניות??

לא!! זה לא קשור לדינות ולא למשרת דיין... זה קשור לזה שאני לעת עתה מסורתי לענייני חושן משפט!!! עד עכשיו כיבדתי את הדיינים... שהם למדו בשבילי והם יודעים בשבילי לדון בדינא ודיינא. ולי לא נותר אלא להתעדכן בזמני קבלת קהל... אז זהו!!! שהגיע הזמן להפסיק להיות מסורתי לענייני חושן משפט... אני מעוניין להיות מקום עולה של תורה בדיינים!!! וכשאני אגיע למסכת חולין אני אגש ברצינות לסוגיות של איסור והיתר... למה? כי פתאום התלהבתי מה'קטע' של הוראה?? מה... מתחשק לי להיות מורה הוראה?? לא!! 'הוראה' זה לא סיסמא... ולא שם של שטעלע... אז מה כן?? אני רוצה להפסיק להיות מסורתי לענייני המטבח היהודי וכל אורח החיים היהודי שלי... הגיע הזמן להקים תורה... ליזום תורה... ולא להתחיל ולגמור את היידישקייט אצל המורה הוראה שהוא איש הדת שלי לענייני יורה דעה... וכן הלאה וכן הלאה...

עכשיו במאמר המוסגר!!! כמוכן שיש פה עוד רובד הרבה יותר עמוק... אם מקודם הצגתי סיטואציה... מה יקרה אם אני מוצא את עצמי לבד בקצה העולם... האם אני אדע איך להתנהג כמו יהודי בשחיטה, ותפילין, ויציעית וכו'?? טוב!! זו עוד השאלה הקטנה... כי השאלה הבאה היא הרבה יותר משמעותית!!! מה קורה אם אני מוצא את עצמי לבד לבד בסוף העולם... ודווקא מבחינת כשרות ושירותי דת... דווקא יש לי הכל... אוכל כשר... תפילין ומזוזות מהודרים... כל ענייני הדת פיקס!! אבל רמת הרוחניות האישית שלי? ! מה עם הרוחניות? אני לבד לבד... אין אורה של בית מדרש... אין לי חרדי אחד מול העיניים... אין לחץ חברתי תורני... אני לבד לבד... ותחשוב מה קורה אם אני לא באמת לבד... אלא מוקף מכל הכיוונים באנשים רדודים וחילונים... נו... כמה זמן נראה לך שהרוחניות שלי תחזיק מעמד בלי כל האוירה החרדית והדוסית שאני חי בה? תחשוב טוב טוב על השאלה הזו...

ואם התשובה היא ש... ש... שתוך חצי שנה ה' ישמור מה יקרה לי... אז מה זה אומר?? זה אומר שם עכשיו אני כן חרדי ודתי!!! זה רק בגלל המסביב... רק בגלל כל הדוסים שמסתובבים מסביבי... ובגלל התקנון של המוסדות שהם נושפים לי בעורף... הנה לך פרק ב'... ב-אשר לא יקים!!! התורה מצוה אותנו: שאתה תקים את התורה... שלא התורה תצטרך להקים אותך... שתהיה נושא את הארון... ולא הארון נושא אותך

פ"ג: ההמשך והתפנית... ובעיקר הזוית השונה בחייו של ליבל גנב...

אני מבקש את סליחת הקוראים... בשבועות האחרונים הייתי יותר מידי טרוד עם ליבל גנב... הוא הצליח להוציא אותי משלוחות נפשי... שכחתי מט"ו בשבט... שכחתי מקרבן פסח של פרשת בא... והאמת היא שעדיין לא סיימנו איתו כי אנחנו בעיצומה של מסכת ב"ק... קטע בשלב של החובל... אבל אני מוכרח להסתייג!!! בשבועיים האחרונים דיברתי בזלזול ובגיוחן על ליבל גנב... ובצדק!!! לפגוש גנב כזה שיטתי שמבסס את כל חייו על גנבות זה משהו שראוי לכל הגינוי האפשרי... אבל!!! תתפלא לשמוע שלא הכל שחור לבן...

ליבל גנב... אל תראה אותו ככה... לא תמיד הוא היה גנב... הכל התחיל מעניות ודלות מחפירה שהייתה מנת חוקו בבית... (שאמנם קרתה באשמתו בעקבות תרומה שהוא נתן בעין רעה ותוצאה מזה היה שדפון בתבואה שהפיל עליו את הגלגל) והילדים התחילו להתגלגל ברחובות ולחזר על הפתחים... והבת הקטנה ניצלה ברגע האחרון מלדת לרחוב... ע"י ששכנעו את ליבל למכור אותה לאמה העבריה... שכן גם היא תרויח שהיא תכנס לבית מסודר עוטף וחם... וגם הוא יקבל סכום כסף שיעזור לו לבלום להאט את קצב הקריסה הטוטאלית... לבנתיים דווקא בתו של ליבל עשתה חיל בביתו והתגלתה כבעלת מדות נפלאות... ובסוף הוא השיא אותה לבנו הבכור!! והם הקימו בית לתפארת... וגם אפרים!!! בנו היחיד של ליבל... תתפלא לשמוע אבל הוא בן עליה מרוסם... התקיים בו 'הזהרו בני עניים שמהם תצא תורה', ולאחר שנות רבע ורוזן... הוא הלך לישיבה בירושלים ועלה והתעלה שם כאחד המיוחסים שבחבורה וכיום הוא בראש שורות היושבים והמשמשים בסנהדרין קטנה שבעיר 'חנניות' שליד ירושלים... בקיצור: ליבל... אל תמהר לזלזל בו... סו"ס יש פה גם משפחה!!! יש לו ילדים טובים שבשלב זה אמנם לא יכולים לעזור לו... אבל הם ילדים שלו... ולכן גם הנושים של ליבל... שהם מכירים את הפירות המתוקים שליבל העמיד כאן... הם נוהגים איתו קצת יותר בהתחשבות ורגישות... סו"ס יש פה עוד אנשים ברקע (גם כשבנימיני גנב, אם אבא שלו יעקב. נדרש מבעל הגביע להתחשב)

אפרים יושב בבית המדרש שבירושלים... סמוך ונראה לציון הר קדשך... לא פסיק פוסיה מגירסא!! אוכל חולין על טהרת קודש... כל כולו קודש קדשים... ולפתע טפיחה על השכם... אפרים מסובב את הראש... אבא!!! אפרים מיד מתרומם מלא קומתו... אבא איזה הפתעה... אפרים מושיט לאבא את היד בכזו אהבה... ליבל גנב פונה לבנו בשקט... תדע לך שאתה הנחת שלי בכל החיים!!! אני כעת כל הזמן נרדף... גם פה בירושלים יש כמה שכבר זיהו אותי ואני במרדף... אבל תן לי משהו לאכול... אני רעב... אפרים רץ מהר מהר... הוא יצא לרחוב וביקש מהשכנים אוכל... וסועד את אבא שלו... ליבל לבנתיים סיפר לאפרים איפה זה אוזח... לאן פני מועדות... אפרים שומע ובוכל את הרוק... אבל אבא!! תדע לך... מה שיהיה ומה שלא יהיה... אני שלך!!! אני בן שלך!! כמה שירדפו אותך... אני תמיד ישרא בן שלך ואכבד אותך!!! ליבל הקשיב והסמיק... דמעות עמדו בעיניו והוא הלך... כעת הגיע תורו של אפרים לדמוע... הלב שלו נצבט!! זה אבא שלי!!! שאני חייב לכבד אותו... תכל'ס... אפרים מיד עדכן את החברותא... היום אני טמא!!! אל תתקרב אלי... מה יש?? משהו טמא לחץ לי יד לשלום עליכם... מי?? לא... לא משנה... רגע... אז למה הושטת לי יד?? הרי אתה טהור? נו... לא משנה... לך תסביר לחברים שזה אבא שלי... ליבל גנב... לך תסביר להם שגם ליבל גנב... ברגע שהוא אבא!!! הוא יותר חשוב מקודש וקדשיו!!! אפרים עדכן שאתה השתי חלות תודה וחתית הבשר הוא כבר לא יוכל לאכול... והוא דאג שמישהו אחר יאכל את זה... עד חצות לילה...

בשעות הצהרים הגיע החברותא של אפרים... ר' ציחא הגר הישישי!!! ר' ציחא הוא תוספה בפני עצמה, מדובר בגר שעזב את אבי ועמו וילך אל עם אשר לא ידע תמול שלשום... ומאז הוא ממש כמו שבט הלוי שנדבה אותו ורחו והבינו מדעו ועזב חשבונות הרבים וכל היום הוא יושב בבית המדרש... ואפרים הוא אחד מהת"ח שמלמדים אותו תורת ה'... וגם היום ר' ציחא הגיע לבית המדרש בכבל יום... והפעם הוא רואה שאפרים נראה טרוד... עגמומי ומדוכדך... ר' קטיפא ניסה לשאול בעדינות מה קרה... אפרים נאנח... לא נעים לי לומר... אני קצת מקנא בך... אתה גר!!! הותרת את כל העבר שלך מאחור... כתינוק שנולד דמי... אין לך מצפון על ההורים והמשפחה שנתרו אי שם... אבל אני יהודי!!! ויש לי יחס ואני מחויב בכבוד אב... והיום היה לי מפגש עם אבא שלי והלב שלי נקרע!!! הלב שלי נשבר לרסיסים לראות את אבא שלי מתגולגל בחרפה וביזיון... מפרשיה לפרשיה... ואני מכיר את אבא שלי... לא תמיד הוא היה כזה!! הצרות והחובות שעלו והשתרגו עליו מכל הכיוונים... כתוצאה מזה נוצר מצב שאין לו מה להפסיד... הוא יודע שמה שהוא יעשה ומה שלא יעשה... את הררי החובות שלו אף פעם לא יכסה... גם אם הוא ימכר לעבד עברי לשש שנים ויכסה את החובות... הוא מסיים בזה רק את הקרן!!! ואז רק יתחילו לגלגל עליו את כל הכפל והד' וה' ותכל'ס... אני הבן שלו!! וכואב לי לראות את אבא שלי כך, כשאין לי שום דרך איך להוציא אותו מהבוץ... ר' קטיפא הישישי שקע בהרהורים... ואז לפתע הוא הפטיר ואמר: אתה יודע מה אפרים... אתה הרי יודע שאני אדם מבוגר וערירי... אין לי ילדים וסתם ככה אין לי יורשים!!! אם ככה... יש לי הצעה... אם העניינים ימשיכו להתגלגל ככה... הרי במקדם או במאוחר... יום אחד ב"ד ימכרו אותו לעבד... כשזה יקרה!! אני אציע את עצמי לקנות אותו ו... אפרים נאנח וקטע את ר' קטיפא... או... אני רואה שאתה לא קולט במה מדובר... אף ישישי בגיל שלך לא מוכן לקנות עבד שנמכר בגנבות... תבין שעבד שנמכר בגנבות זה פרוייקט סוציאלי לכל דבר!!! כי אם בתור בן חורין הוא היה גנב... אז בתור עבד שמסתובב לך בתוך הבית... כ"ש שהוא יהיה גנב... בפרט שקיי"ל שעבד שגנב פטור (שאם יקניטו רבו ין וידיק גדישו של תבירו וכו')... כך שלקנות עבד עברי זה תיק סוציאלי מורכב שרק אנשים מאוד מסוימים מוכנים ללכת על ההרפתקאה הזו... לא בשביל אדם מבוגר כמותך... ר' קטיפא חייך ואמר: אפרים... בדיוק בשביל זה אני גר!!! ובתור גר יש לי שוק מיוחד!!! בשוק של העבדים עבריים שמוכרים עצמם להיות מטפלים בקשישים... יש מחירון מסוים!! ואילו יש מחירון יותר זול... עבדים ששומעים שאני גר... הם פתאום מוכנים להתקפל ולבא אצל בכל מחיר... תנחם למה?? אני לא טיפש... אני מבין מצוין למה... כי היות ואין לי יורשים!!! אז הם פשוט בונים עלי... הם בונים להיות ב'ציצית נשמה' שלי ולזכות בכל הנכסים שלי לאלתר... אני מודע לכך שזה השיקול שלהם!! אבל אני לא לוקח ללב... כי סו"ס זה משחק לטובתי... כי ככה הם משקיעים ובוטחים שלי עם כל הלב... מתוך הימור שאולי הם משקיעים בשלהם... תכל'ס... עדיין לא קניתי עבד עברי!!! ובשבילך... בשביל הפגם משפחה שלך אני מוכן לקנות את אבא שלך בתור המטפל שלי... ואותו הוא לא יגנוב!!! הוא גם לא ישרוף את הגדיש שלי... כי אבא שלך גם יעשה את החשבון שכולם עושים... ואני בעד!!! אחרי 120 הוא יזכה ברכוש שלי וזכה הוא יוכל לסגור את כל הפינות... ואדרבה!! אני בעד לדבר איתו על זה מראש... שכבר מעכשיו יראה אור בקצה המנהרה ולראות בזה תכנית שיקום ריאלית להתייצב על דרך המלך!!! אפרים השתומם!!! הוא היה מופתע בכל קנה מידה!! על כזה היקף של תכנית שיקום הוא לא חלם בחיים שלו!!! ציחא הגר סיים ואמר: תדע לך אפרים!!! אני מוכן לעשות זה רק בשבילך!!! לא בגלל שאתה החברותא שלי... אלא בגלל שככה איכפת לך מאבא שלך... הזהרו באבות של בני עניים...

ניתן עינינו וליבנו להיות מצירים

עליהם...

המצפון שלי כיהודי מחייב בימים אלו להקדיש פינה או טור בעלון לצערם של ישראל והדם יהודי שממשיך להישפך שם במלחמה... מה אכתוב בטור הזה?? לא יודע... אולי עדיף להשאיר טור ריק ולא לכתוב כלום... אבל איזכור חייב להיות!!! חייבים לזכור שחלפו ארבעה חודשים של לחימה ועדיין כלל ישראל שרוי בצער... ---

עכ"פ לצורך העניין... הפעם אקדיש כמה משפטים ספורים על התופעה הכאובה ביותר ולצערנו גם מצויה בכך וכך אחוזים של חיילים יהודים שנהרגים מכדור תועה של אחיהם היהודים... אז זהו!!! שיהושע בן נון מקדיש לנושא הזה ברכה מיוחדת!!!

הסיפור היה בשבט גד... שכידוע הם היו הגדוד הנאמן והצייתן ביותר למשה רבינו ואח"כ ליהושע בן נון... והנאמנות שלהם הייתה בלתי נתפסת הם עזבו את המשפחה וילדים קטנים במשך י"ד שנה שכיבשו וחלקו (למרות שע"פ התנאי מראש משה רבינו חייב אותם רק את ה' שכיבשו ולא שחלקו... אבל הם מווימתם נשארו בשדה הקרב עוד שבע שנים נוספות כדי להיות הצוות הנאמן של יהושע בן נון) מדובר היה בגיבורים עצומים... שהרוגיהם ניכרים!! כי הם היו מוכים זה היה זרוע אף קדקוד- ראש ויד ביחד... "פניהם כפני לבאים..." בקיצור: לוחמים ללא חת במשך ארבע עשרה שנה ברציפות...

ואז!!! סו"ס הגיע הרגע הגדול להיפרד מהרועה הנאמן יהושע בן נון... ולפתע יהושע מפתיע אותם... ומברך אותם אותם ש... שינצחו במלחמה!!! ושבת גד נבהלים... על מה יהושע מדבר? סיימנו עם המלחמה... הם יודעים שיהושע לא סתם מדבר... אם בדיק עכשיו יהושע "זוכר" להיות מוטטר יותר מתמיד ולברך אותנו שננצח במלחמה כנראה שמחכה לנו עוד מלחמה... ולא סתם... אלא היות עוד יותר קשה ומסוכנת... עוד יותר מכל ה-14 שנים האחרונות... וכל ה"א" מלכים שהם הרגו... מה כבר יכול להיות??

נו... ומה קרה באמת???

בני גד מגיעים סו"ס הבייתה... סו"ס חוזרים לחיק משפחתם...

ולפתע שוב מתחילה מלחמה!!! ההגריאים פתאום נזכרו לצאת ולהילחם... נו... לא נורא... בני גד למודי קרב... נו... בא נצא... טרופו זרוע אף קדקוד ותוך יומיים נחזור הבייתה...

אבל לא!!! הפעם זו מלחמה אחרת לגמרי לגמרי!!!

מה מתברר??? שהיות ועברו 14 שנים תמימות שבני גד לא ראו את הילדים שלהם... לבנתיים הילדים שלהם גידלו שער ארוך (דרך אבל...) והישמעאילים גם גידלו שער כדי להיות דומים להם... ואז הם התערבבו בהם... בקיצור: חטופים!!! וברגע שבני גד התחילו להילחם... הם פתאום מצאו את עצמם בחזית מסוכנת ובערה אמיתית!! זו החזית הראשונה שאתה לא יכול לדהור כלביא שכן ולטרופו זרוע אף קדקוד... כי אתה יכול בטעות להרוג את הבן שלך

אז הם הבינו ממה יהושע בן נון היה כ"כ מוטטר... למה דווקא עכשיו הם היו צריכים ברכה מיוחדת עוד יותר מכל מלחמות המלכים... ואז קרה גם ו"היף הקב"ה בלבים של הבנים והיו אומרים עננו ה' עננו, עננו אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי ישראל עננו, הריא הוא רבתינו ויעזרו עליהם... כי לאלוקים ענקי את הנס הזה צריכים גם עכשיו בחזית כ"כ בוציית ומסוכנת... בשעת!! מה שעמד לשבט גד זו הברכה של יהושע בן נון... וכעת גם אנחנו צריכים הרבה תפילות... כדי שברכת יהושע בן נון תחול גם לאחינו שנמצאים שם שיצאו מאפילה לאורה...

גיליון מס' 549 פרשת יתרו
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

גליון זה יוצא
לזכות סבי היקר
ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפו"ש בתושח"י

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בבעלי אסופות - הנותן שלג כצמר

איך סיכן הלל עצמו בשלג

נשאל רבינו במעשה עם הלל בגמ' יומא (ל"ה ב') שהיה בתקופת סבת ע"ג ארובת ביהמ"ד לשמוע דא"ח וסיכן עצמו, הרי היה יודע שהוא זמן ירידת השלגים, וכיצד סיכן הלל בעצמו ועלה לגג ביהמ"ד הרי ק"ל (כתובות ל' א') הכל בידי שמים חוץ מציינים ופחים, וכן בגמ' שבת (ל"ב א') לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה, והשיב רבינו זצ"ל, מתחילה לא עלה בדעתו שיהא סכנה ואח"כ לא הרגיש בזה מהתעמקותו בד"ת, (מתוך הספר המופלא 'הנותן שלג כצמר' בעניני שלג בהלכה ואגדה שו"ת עם רבנו אות ס"ז).

יום השלג - הרב שלג

פעם הראה רבינו זצ"ל, שבספר חזון איש (יורה דעה דף ר"ע ע"א) מציין לשריפה שאירעה אצלם בעיר והוסיף רבינו וסיפר, שבצעירותו כתב חידושי תורה ששייך ל'שיח השדה' חלק ג' ולא נדפסו כי כידוע הרבה מהמחברות שמהם הדפיס את השיח השדה חלק ג' לא נדפס לבסוף והיה זה ביום שירד שלג וכתב בתחילה 'יום השלג' (להדבק ח"ב עמוד נ"ו ס' הספרים עמוד קי"ד), כמו כן זכורני איך רבינו היה מקבל בחביבות את המחבר ואומר 'הרב שלג' הגיע, והראה לו ששם ספרו בארון הספרים שמעל מושבו, והיה משתעשע עמו בכל דיני התורה ששייכים לעניני שלג, (עי' להדבק ח"ב עמוד שס"ט ת"ח הוציא ספר הנותן שלג כצמר מאז קרא לו הרב השלג).

איזה איסור יש ללכת בקור שלג כשאינו לבוש כראוי

כתב רבינו זצ"ל בתשובה, שאדם ההולך בימות הקור והשלג ללא בגד ראוי לצינה, אם עלול להצטנן עובר על ונשמרתם מאד לנפשתיכם, (שם אות צ"ג), והביא רבינו עוד, שנפסק ברמב"ם הל' דעות (פ"ד ה"א) שצריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, והביא מש"כ הרמב"ם (שם הי"ז) כשיצא אדם מן המרחץ ילבש בגדיו ויכסה ראשו בבית החיצון כדי שלא תשלוט בו רוח קרה, (שם אות צ"ב).

משיב הרוח ומוריד השלג

השיב רבינו זצ"ל דאם אמר בימות הגשמים משיב הרוח ומוריד השלג במקום הגשם לכאורה לא מהני, (אשי ישראל פכ"ג הערה קכ"א, ובסוה"ס תשובה ס"א, לגשמים בעתם ועי' בקובץ גליונות פ' בראשית תשע"ז בשו"ת בהלכות ימי הגשמים).

אם יש ברכה בשלג כמו גשם

נשאל רבינו זצ"ל, הרי שלג כבד בירושלים ושאלו אם שלג גם הוא בכלל הברכה של יום הגשמים כדא"י בתענית (ז' א' ב'), והשיב, במסכת תענית (ג' ב') איתא, מעלי תלגא לטורי כחמשה מטרי לארעא, ששלג להרים מועיל כמו חמש פעמים גשם לארץ משמע שהוא ברכה, (דרך שיחה פ' בחוקותי עמוד ת"א).

מה הברכה על אכילת שלג

נשאל רבינו זצ"ל, אם אוכל את השלג איזה ברכה מברך, ואם בכלל מברך, והשיב רבינו זצ"ל עי' איכה רבה (פ"ד ס' י') שהנזירים היו שותים את השלג והיינו מפני הטומאה, כמש"כ המשך חכמה באיכה (ד' ז') ובודאי שברכו ע"ז שהכל, (הנותן שלג כצמר שו"ת אות א' וכתב דמלשון המדרש נראה דהוא משקה ולא אוכל ועי' ברמב"ם פ"א מטו"א הכ"ב שאינו לא אוכל ולא משקה).

אם הוא כמים שמברך רק לצמאו

ושאל מרבינו, במה שכתב רבינו במכתב, שהנזירים היו אוכלים את השלג ובודאי שברכו על זה שהכל, האם כל פעם שאכלו את השלג ברכו ע"ז, או דוקא כשהיו צמאים דומיא דמים בשו"ע (סי ר"ד סעיף ז), והשיב רבינו זצ"ל, אם נהנים ודאי מברכין. (שם אות י"ח).

עשיית צורות שלג בשבת

נשאל רבינו זצ"ל האם מותר לעשות מהשלג בשבת צורות של כדור כמו שמשחקים הילדים ומשליכים אותם א' על חברו, והשיב רבינו, איסור דאורייתא אין בזה ומ"מ ראוי להזהר דמחזי כבונה (שם אות ו), וכתב רבינו דאף לילדים קטנים נראה שיש ליזהר משום שנראה כבונה, (שם אות כ"ז).

אם מותר עשיית צורת אדם ואיבריו

נשאל רבינו זצ"ל האם מותר לעשות בובה משלג שנוהגים הילדים לעשות בחורף כשיש שלג ורגילים לעשות צורה שלימה של כל האיברים עי' ביו"ד (סי' קמ"א), והשיב רבינו, אין אוסרים אלא בגוף שלם וצורה בולטת עי' חכמת אדם (כלל פ"ה ס"ד) ע"ש, (דולה ומשקה ענינים שונים עמוד רצ"ט, ועי' בהערה שאמר רבינו בשם אביו הקה"י שאמר להסיר מהבובות האף או עין וכ"כ באורחות רבינו ח"א עמוד רכ"ט ודעת החכמת אדם שבוה"ז א"צ לפגום הבובות מכיון שאין היום חשד שאין דרך להשתחוות לצורת אדם, ועי' דינים והנהגות חזו"א י"ד פ"ד ס"א).

אם שלג הוא מוקצה

נשאל רבינו זצ"ל, האם שלג בשבת הוא מוקצה וכתב רבינו, עי' מנחת שבת (סי' פ), שכתב וז"ל, קרח, ועי' בשו"ע (סי' ש"ב סעיף יא) דצריך להזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברוך אף יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהיו מרסק ע"כ, ועי' שם מתשובות חת"ס חאו"ח (סי' פ"ט) שהניח בצ"ע אם מותר לטלטל השברי קרח שבכלי לאחר ששברם דאולי הוי כמו שברי כלי שנשבר בשבת אבל בשם תשובת מאמר מרדכי (סי' ב) כתב שם דקרח הוא דבר הניטל בשבת ומותר לטלטלו גם בכה"ג ע"כ, (הנותן שלג כצמר אות ז).

להקפיד שלג בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לתת שלג לתוך תא ההקפאה בשבת כדי לשמור עליו שלא ינמס, והשיב, מסתבר דמותר, (שם אות כ"א).

כיסוי נילון לכובע בשבת מחמת השלג

נשאל רבינו זצ"ל, שלג שירד על כסוי הנילון שעל הכובע, האם מותר לנערו בחוזק בשבת, והשיב רבינו זצ"ל, בנילון לא שייך סחיטה וליבון, אבל בלא"ה אסור לצאת בכיסוי נילון בשבת דהוי אצול טינוף, (שם אות ל"ז).

שלג על כויה בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, אדם שנכוה בשרו בשבת, ויש הטוענים שטוב לתת על מקום הכויה מעט קרח או שלג מיד לאחר הכויה, האם שרי לעשות כן בשבת או דלמא יש לאסור משום רפואה בשבת, והשיב רבינו, אין לעשות כן אא"כ חלה כל גופו או נפל למשכב, (שם אות מ"ג). ועי' ששאל, אם השלג אינו מרפא כלל אלא רק מרגיע את מקום הכויה האם בכ"ז יש לאסור, והשיב רבינו, לא גרע מלחוק מזגו דאסור כמ"ש במשנ"ב (סי' שכ"ח ס"ק ק"ב) ע"ש, (שם אות נ"ה).

לפנות השלג לצדדין ע"י גוי בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לבקש מגוי להכשיר שביל ע"י שהוא מפנה את השלג לצדדים או שהגוי דורס על השלג ועל ידי כך נהיה שביל במקומות בהם יורד שלג רב כדי שיהיה אפשר לילך לבית הכנסת, והשיב, מסתבר דמותר דהוי שבות דשבות לצורך מצוה, (שם אות ע"ט).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוק

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עוֹבְדוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִדְרֵי מוֹפִי רַבֵּנוּ מִרְחַב זְצוּק"ל!

נַחֲזֹר שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - הַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בְּעֵזְרָה:

רַבֵּי יִשִׁיבַת לִוְמָזָא וְתַלְמִידֶיהָ בַּפְתַּח תַּקּוּהָ

פְּרִשְׁתַּ מִשְׁפָּטִים - הַטָּאָן רַבֵּי יוֹסֵף יִשְׂרָאֵלִין זְצ"ל (י' שְׁבַט תַּשְׁס"ט) | פְּרִשְׁתַּ תְּרוּמָה - הַגָּד"צ רַבֵּי זָאב אֵידֶלְמָן זְצ"ל (ו' טַבַּת תַּשְׁס)

פְּרִשְׁתַּ תְּצוּהָ - הַגָּד"ר מִתְתִּירוּ זָאב שְׁטִיגֶל זְצ"ל מְיֻסֵּד יִשִׁיבַת בֵּית יוֹסֵף בְּבִנְי בְּרַק (י"א אָדָר)

נִשְׁמַח לִקְבַּל מְקוֹרֵינוּ הַנְּאֻמִּים מִסְמְכִים, תְּמוֹנוֹת, עוֹבְדוֹת וּמַעֲשֵׂיוֹת הַקְּשׁוּרִים לְהַנִּיל

הַגָּאֹן רַבֵּי שְׁמַחָה הַכֵּהָן קַפְלָן זְצ"ל (כ"ז טַבַּת תַּשְׁמ"ט)

הַסְתַּלַּק בַּשַּׁבָּת, וְעַד לְאַחַר הַהֲלוּיָהּ שֶׁהִתְקִימָה בְּיוֹם רַאשׁוֹן, רַבֵּינוּ לֹא עָשָׂה הַבְּדֵלָה, וְאַחַר כַּמָּה רִגְעִים רַבֵּי שְׁמַחָה נִיחְמוּ וְהִלְךְ.

בְּנו רַבֵּי מְרַדְכֵי דָב קַפְלָן רַבֵּה שֶׁל הָעִיר הָעֵתִיקָה בְּצַפַּת אֶצֶל רַבֵּינוּ

שְׁחַלַּק מַחְכְּמָתוֹ לִירֵאִיו

כְּשִׁבוּעִים אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוֹת רַבֵּינוּ, בְּחוּדֵשׁ אָדָר תַּשְׁפ"ב, נִעְרַכָּה מִסְפַּד רַבְתֵּי בֵּית הַכִּנְסַת הַגְּדוּל בְּצַפַּת. בְּנוֹתָן טַעַם לְהַעֲתִיק כַּאֲן קָטַע מִהַסְפָּדוֹ הַנִּפְלֵא שֶׁל בְּנוֹ הַגָּאֹן רַבֵּי מְרַדְכֵי דָב קַפְלָן שְׁלִיט"א (מֵתוּךְ סֵפֶר 'אֵרִיד בְּשִׁיח' עִמּוּד תְּרַכ"ו וְהִלְאָה):

הַגָּמ' בְּבִרְכוֹת דָּף נ"ח אוֹמֵרֵת הַרְוָא חֲכָם מַחְכְּמֵי יִשְׂרָאֵל מְבָרַךְ "שְׁחַלַּק מַחְכְּמָתוֹ לִירֵאִיו" וְהַרְוָא חֲכָם מְאֻמּוֹת הָעוֹלָם מְבָרַךְ "שֶׁנִּתְּן מַחְכְּמָתוֹ לְבִשְׂר וְדָם", וְאָבָא הַגָּד"ר שְׁמַחָה זְצ"ל בִּיאַר פֶּעַם אֶת הַבְּדֵל בֵּין 'חֶלְק' לִ'נִּתְּן', כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לְאָדָם חֶפֶץ וְהוּא מַחְלִיט לְתֵת אוֹתוֹ לְחַבְרֹו, אִם כֵּן הוּא הָעֵבִיר (בְּקִנְיָן, אוֹ מִתְנָה) אֶת מֵה שֵׁשׁ לוֹ לְשִׁמְעוֹן, אֲבָל לֹא נִתְּן לוֹ דָּבָר מִעֲצֻמוֹתוֹ, כִּי הוּא וְהַחֶפֶץ הֵם שְׁנֵי דְבָרִים. לְעוֹמֵת זֹאת אִם אָדָם פּוֹרֵס עוֹגָה לְחִתִּיכוֹת וּמַחְלֵק, הָרִי בְּכָל חֶלֶק שְׁנוֹתָן לְאַחַר יֵשׁ אֶת כָּל מֵה שֵׁשׁ בְּמַכְלֹל הָעוֹגָה, רַק בְּצוּרָה יוֹתֵר מוֹקֻסְנָת, וְכִמוֹ כֵּן אִם מוֹזֵג יֵין מִבְּקוּבֹק גְּדוּל לְכַמָּה כּוֹסוֹת, בְּכָל כּוֹסִית וְכוֹסִית יֵשׁ אוֹתָם הַמְרַכִּיבִים שֵׁשׁ בְּבִקְבּוּק, שְׁהָרִי כּוֹס הֵינְן הוּא חֶלֶק מִהַבְּקוּבֹק רַק בְּצוּרָה יוֹתֵר קֻטְנָה.

וְהֵנָּה גַם בְּגוּיִים יֵשׁ חֲכָמָה אֲבָל הַחֲכָמָה הֵיא לֹא חֶלֶק מִפְּנִימִיוֹת שֶׁל הַגּוֹי, אֵינָה חוֹדֶרֶת אֶל לִבּוֹ, אֲלֵא הֵיא בְּגֵדֵר חֲכָמָה חִצְיוֹנִית, הוּא וְחֲכָמָתוֹ הֵם שְׁנֵי דְבָרִים נִפְרָדִים, אֵין לְחֲכָמָה הַשְּׁפַעָה עַל הַתְּנַהּגוֹתוֹ וּמַעֲשָׂיו, וְלִכֵּן הַנוֹסַח "שֶׁנִּתְּן" מַחְכְּמָתוֹ לְבִשְׂר וְדָם, כִּי הַחֲכָם וְהַחֲכָמָה הֵם שְׁנֵי דְבָרִים נִפְרָדִים, וְכִמוֹ אָדָם שְׁנוֹתָן דָּבָר מְשֻׁלּוֹ לְחַבְרֹו.

אֲבָל בִּיהוּדִים שְׁלוּמֵדִים תּוֹרָה, הַתּוֹרָה חֶלֶק מֵהֶם וְכִמוֹ שְׁאֵנוּ מְבַקְּשִׁים 'וְתוֹן בְּלִבְנוֹ לְהַבִּין' וְכוּ' כִּי הַתּוֹרָה אֲכֵן חוֹדֶרֶת מִן הַמוֹחַ עִמוּק אֶל תּוֹךְ הַלֵּב (כָּל אֶחָד בְּהִתְאַם לְדַרְגָּתוֹ), וְאֵין זֶה נִשְׁאָר כִּידִיעָה בְּעֵלְמָא בְּמוֹחַ אֲלֵא זֶה מְשַׁפֵּיעַ כָּל כָּל הַתְּנַהּגוֹת הָאָדָם, וְהֵיא עֲצָם מִעֲצֻמוֹתוֹ. וְשִׁפִּיר מְבַרְכִים 'שְׁחַלַּק מַחְכְּמָתוֹ' כִּי אֲכֵן חֲכָמָתוֹ חֶלֶק מִירֵאִיו.

וְסִיִּים, שְׁזָכָה רַבֵּינוּ שְׁכַל כֶּךָ עֲלָה וְהַתְּעֵלָה בְּתוֹה"ק שֶׁהִתְקִיִּים בּוֹ כִּי הוּא חִיִּךְ וְאוֹרֵךְ יְמֵיךְ' שֶׁהַתּוֹרָה אֶצְלוֹ הֵיתָה מְצִיאֹתוֹ וְהַהוּיָה שֶׁלּוֹ, תּוֹרַת חַיִּים שְׁמַחִיהָ אוֹתוֹ בְּכָל רֵגַע וְרֵגַע, וְלִכֵּן רָאוּ אֶצְלוֹ שֶׁהוּא חֵי רּוּחָנוֹת וּמִמֶּשֶׁשׁ וְרוּאָה דְבָרִים הַנְּעֻלְמִים מִבְּנֵי אָדָם.

נִכַּד רַבֵּינוּ רַבֵּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קֵינִיבֶסְקִי מִסְפִּיד בְּהִיכַל בֵּית הַכִּנְסַת הַמְּרַכְזִי בְּצַפַּת

מַכְתָּבִים לְמַעֲרַכָּת

נִתְּכַבְּדוּן הַשְּׁבוּעָה לִקְבַּל מַכְתָּב שְׁאֵלָה מֵהַגָּד"ר אֲבֵרָהם הַכֵּהָן עֵרְנִטְרוֹי שְׁלִיט"א, מְרַבְּנֵי הָעִיר אַנְטוֹרְפֶּען:

לְכַבּוֹד עוֹרֵכֵי הַגְּלִיּוֹן 'דְּבָרֵי שִׁיח' מִמְּרֹן רַבֵּינוּ זִי"ע

בְּפִרְשַׁת וָאֵרָא פּוֹרְסָם עַל הַמְּשִׁיחִי הַגָּה"צ רַבֵּי מִתְתִּירוּ זְצ"ל, שְׁבַמְלַחְמַת הַמְּפָרָךְ (תַּשְׁנ"א) הֵלֶךְ הַמְּשִׁיחִי דְלִיקוּד זְצ"ל לְשִׁאוֹל דַּעַת רַבֵּינוּ זִי"ע מַעֲנִין שְׁמִירָה לְהִשְׁבִּיחָה"ק דָּשָׁם, וְזֶה אֵי אִפְשָׁר, כִּי רַבֵּי מִתְתִּירוּ זְצ"ל נַעֲשֶׂה מְשִׁיחִי בְּלִיקוּד רַק בְּשֶׁנֶת תַּשְׁנ"ח, וּמְלַחְמַת הַמְּפָרָךְ הֵיא בְּשֶׁנֶת תַּשְׁנ"א וְאֵ"כ הַדְּבָרִים לֹא בְּרוּרִים וּמוֹבִינִים.

בְּבִרְכָה שֶׁתִּמְשִׁיךְ לְפָרְסָם דְּבָרֵי תּוֹרָה וּמוֹסֵר הַשְּׁקֵפָה מִמְּרֹן רַבֵּינוּ זִי"ע, וְנִהְיִין מִזֶּה הַרְבֵּה מְאֹד ב"ה. בְּרוּב בְּרִכוֹת עַד בְּלִי דֵי

תְּגוּבַת הַמַּעֲרַכָּת: כְּתַבְּנוּ בְּפִירוּשׁ בְּמֵאמֵר הַגָּל"ל שֶׁהַעוֹבָדָה הֵיתָה בְּמָה שְׁכוֹנָה "מְלַחְמַת הַמְּפָרָךְ הַשְּׁנִיָּה" כַּאֲשֶׁר אֲרָצוֹת הַבְּרִית תַּקְּפָה אֶת עִירָאָק. הֵיא זֶה אַחֲרֵי אֶסּוֹן נְפִילַת 'מְגַדְלֵי הַתְּאֻמִּים' בְּאֲרָצוֹת הַבְּרִית בְּשֶׁנֶת תַּשְׁס"ג.

רַבֵּי שְׁמַחָה הַכֵּהָן קַפְלָן זְצ"ל נוֹלַד בְּפוֹלִין בְּר"ח תְּמוּזָה תַּרַע"א, בְּגִיל תַּשְׁעָה שְׁלַחוּהוּ הַרוּרִי שִׁילְמַד תּוֹרָה בִּישִׁיבַת רְמִיילֶס, וְשֵׁם זָכָה גַם לְקִירְבָּה יִתִּירָה מִמְּרֹן הַגְּרַח"ע גְּרוֹדִיזְנֶסְקִי. לְאַחַר מִכָּן עָבַר לְלִמּוּד בִּישִׁיבַת סְלוֹנִים בְּרֵאשׁוֹת הַגָּד"ר שְׁבֵתִי יֵגֶל, וְאַח"כּ בִּישִׁיבַת מִיר, שֶׁם לָמַד בִּיגִיעָה עֲצוּמָה וְשִׁמּוֹ יָצָא בֵּין כְּתִלֵי הִישִׁיבָה כְּבָקִי וְחָרִיף טוֹבָא, בֵּין הַשְּׂאֵר הֵיא בְּקִי בְּכָל סֵפֶר קְצוֹת הַחוּשׁוֹן עַל בּוּרִיו. בְּשֶׁנֶת תַּשְׁנ"א עָלָה עִם מְשַׁפְּחָתוֹ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְלָמַד בִּישִׁיבַת לִוְמָזָא, בְּהִגִּיעוֹ לְפָרְקוֹ נִישָׂא לְבֵתוֹ שֶׁל הַגָּד"ר אֲבֵרָהם לִיבֵי זֵילְבְּרַמָּן רַבֵּה שֶׁל צַפַּת, שְׁנַלְב"ע קוּדֵם לָכֵן, וְכִבְרָ בַּעַת נִישׁוּאוֹ הוֹתַנָּה שֶׁהוּא יִמְלֵא אֶת מְקוֹם חֲמִיו בְּרַבְּנוּת, וְאֲכֵן הוּא כִּיהֵן כְּרַב בְּצַפַּת כְּאַרְבַּעִים שָׁנָה עַד לְפִטְרִיתוֹ כ"ז טַבַּת תַּשְׁמ"ט. חֶלֶק מִחִידוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ נִדְפְּסוּ בְּסִפֵּר 'מִתּוֹרַת שְׁמַחָה'.

בִּישִׁיבַת לִוְמָזָא

רַבֵּינוּ הַחֲשִׁיב מְאֹד אֶת רַבֵּי שְׁמַחָה, וְהֵיא רִגִיל לְסִפְרָה, שְׁזוּכָר אוֹתוֹ עוֹד מֵהִישִׁיבָה, שֶׁהוּא הֵיא מֵהַמְּבֹוֹרִים יוֹתֵר, וְכִבְרָ אֵז נוֹדַע כְּבַחוּר תַּלְמִיד חֲכָם וְלִמְדָן גְּדוּל, וְהֵיא אוֹמֵר חַבּוּרוֹת. רַבֵּינוּ הֵיא מִסְפַּר שְׂרָבִי שְׁמַחָה מְצָא אֶת זִיּוּגוֹ בְּגִיל מְאֻחֵר מְאֹד, וְהֵיא כִמְעַט אַחֲרוֹן הַבְּחוּרִים הַמְּבֹוֹרִים בִּישִׁיבָה. כְּשֶׁהִתְאַרַס, הֵיא זֶה בְּאוֹתָה עַת שְׁגָם רַבֵּינוּ וְכֵן יִדִּידוֹ הַטּוֹב רַבֵּי בְּרַל וִינְטְרוֹיב הַתְּאַרְסוֹ, כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַחֲתָנִים לִישִׁיבָה לִקְבַּל בְּרַכַּת 'מוֹזֵל טוֹב' אִמֵּר רַבֵּי שְׁמַחָה בְּצַחוֹת לְחַבְרִים: הַחֲתָנִים הַצְּעִירִים הִלְלוּ יְכוּלִים כִּמְעַט לְהִיּוֹת נְכָדִים שְׁלִי"י.

הַגָּאֹן רַבֵּי שְׁמַחָה הַכֵּהָן קַפְלָן זְצ"ל רַבֵּה שֶׁל צַפַּת

חֲבִיבוֹת אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל

סִפֵּר רַבֵּינוּ, שְׂרָבִי שְׁמַחָה עָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל כְּנַעֲר צַעִיר, מַחוּסֵר כָּל וּמְלוּוָה בְּקִשְׁיִים רַבִּים. וּפְעַם שְׁאֵלוּהוּ, הָאֵם אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל מוּצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, עֵנָה בְּתַמְיָהָ, שְׁאֵלָה זֹו דוֹמָה לְאַחַד שִׁישְׁאָלוֹ אוֹתוֹ הָאֵם אִמּוֹ מוּצֵאת חֵן בְּעֵינָיו?! הָרִי אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל חֲבִיבָה הֵיא וְמָה מְקוֹם לְשְׁאֵלָה זֹו (סִפֵּר מִתּוֹרַת שְׁמַחָה, בְּסוּפּוֹ, עִמּוּד פ"ח).

סֵפֶר תּוֹרָה מֵהֶלֶךְ

לְאַחַר נִישׁוּאוֹ הַתְּגוּרָר רַבֵּי שְׁמַחָה בְּצַפַּת, וְלֹא הֵיא לוֹ קֶשֶׁר עִם רַבֵּינוּ. לְאַחַר שְׁנֵים רַבּוֹת, בְּשֶׁנֶת תַּשְׁמ"ד, כַּאֲשֶׁר זֶה עֶשְׂרוֹת שָׁנִים שְׁלֹא רָאוּ אוֹת זֶה, הַזְדַּמְּן רַבֵּי שְׁמַחָה לְשִׁבוֹת בְּבִנְי בְּרַק לְרַגֵּל שְׁמַחַת בְּרִית מִילָה לְנַכְדוֹ. וְהֵנָּה כַּאֲשֶׁר עָבַר בְּרַחוּב בְּשַׁעַת צְהָרִים, אִמְרוּ לוֹ שֶׁהֵנָּה יִדִּידוֹ מֵהִישִׁיבָה רַבֵּינוּ זְצ"ל.

רַבֵּי שְׁמַחָה הַתְּרַגַּשׁ מְאֹד, נִיגַשׁ אֵלָיו בְּאַמְצַע רַחוּב רַשְׁב"ם, וְאַחַז בְּזַקְנוֹ בְּחִיבָה, נִישַׁק אוֹתוֹ וְאִמֵּר, אַהֵה, זֶה הָרִי אוֹתוֹ חִיִּימָקָה מֵהִישִׁיבָה. וְאֵז הוֹסִיף בְּתַקִּיפוֹת שֶׁל רַב הַפּוֹסֵק הַלְכוֹת: יֵשׁ לוֹ דִּין שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה מֵהֶלֶךְ!! וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ בְּבִרְכַת שֶׁבַת שְׁלוֹם וְרַבֵּינוּ הַמְּשִׁיךְ.

וְלְאַחַר מִכָּן רַבֵּינוּ הִלְךְ לְבַקֵּר אֶת אֲבִיו מִרְחַב הַסְטִיפֶלְר כְּדַרְכוֹ כָּל שַׁבַּת אַחֲרֵי מִנְחָה גְּדוּלָה (וְהֵיא לְהַם קְבִיעוֹת לְלִמּוּד) וְכִשְׁהִיגֵעַ סִפֵּר לְפִי תוֹמוֹ שׁ "שְׁמַחָה צַפַּת"ר זִיְהָה אוֹתִי אִפִּילוֹ שְׁלֹא רָאִינוּ הַרְבֵּה שָׁנִים"...

בְּפִטְרֵת מְרֹן הַסְטִיפֶלְר

כַּאֲשֶׁר הַסְתַּלַּק מְרֹן הַסְטִיפֶלְר זְצ"ל, נִסַּע רַבֵּי שְׁמַחָה לְהַלוּוִיָהּ וְהַשְׁתַּתֵּף בָּהּ מֵהַבּוּקָר וְעַד לְאַחַר הַקְּבוּרָה, שֶׁהֵיתָה בְּשַׁעַת הַצְּהָרִים. כַּאֲשֶׁר הַתְּפָזְרוֹ הָאֲנָשִׁים הֵלֶךְ רַבֵּי שְׁמַחָה לְבֵית הַסְטִיפֶלְר כְּדֵי לְנַחֵם אֶת בְּנוֹ רַבֵּינוּ זְצ"ל.

בְּשִׁיחָה מִיּוֹחַדָּת עִם בְּנוֹ מִמְּלֵא מְקוּמוֹ בְּצַפַּת הַגָּאֹן רַבֵּי מְרַדְכֵי דָב שְׁלִיט"א, הוּא מִתְאַר לָנוּ אֶת הַמְּרָאָה שֶׁרָאוּ עֵינָיו בַּעַת הַהֵיא: רַבֵּינוּ יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא נְמוּךְ, שְׁבוּר וְעֻצוּב, מַעֲנִיּוֹ נִיכָר הֵיטֵב הִיגוֹן וְהַצְּעָר, וּמִצַּחוֹ נִטֵּף פְּלִגֵי זִיעָה, שְׁכֵן הַחֲדָר הֵיא עִמוּס אֲנָשִׁים, וּבְנוֹסֵף הַיָּמִים הָיוּ יְמֵי אָב חֲחִמִּים, אֵל מוֹל פְּנִיו שֶׁל רַבֵּינוּ הַנִּיחוֹ שְׁנֵי מְאוּרֵרֵי עֵנֶק כְּדֵי לְהַחִיּוֹת אֶת רּוּחוֹ מֵהַחוּם הַמַּעֲיָק.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ רַבֵּי שְׁמַחָה, דָּן עִם רַבֵּינוּ עַל חִיּוּב הַבְּדֵלָה שֶׁהֵיא לוֹ, כִּי הַסְטִיפֶלְר

1. מִפִּי עַד רֵאִיהָ - בְּנוֹ רַבֵּי מְרַדְכֵי דוּב הַכֵּהָן קַפְלָן, וְאֶת חֶלְקוֹ הַשְּׁנִי שֶׁל הַסִּפְרוֹ סִפֵּר רַבֵּי מְרַדְכֵי דְרוּרֵי חֲתָנוֹ שֶׁל רַבֵּי שְׁמַחָה.